

การศึกษาเพลงปรบไถ่ดอนข่อย จังหวัดเพชรบุรี

ปริญญานิพนธ์

ของ

สุคนธ์ แสนหมื่น

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา

พฤษภาคม 2549

การศึกษาเพลงปربไก่ออนข่อย จังหวัดเพชรบุรี

ปริญญานิพนธ์

ของ

สุคนธ์ แสนหมื่น

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา

พฤษภาคม 2549

เป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาเพลงปรบไถ่ดอนข่อย จังหวัดเพชรบุรี

บทคัดย่อ
ของ
สุคนธ์ แสนหมื่น

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา
พฤษภาคม 2549

สุคนธ์ แสงหมื่น. (2549) การศึกษาเพลงปรบไ้ดดอนข่อย เพชรบุรี.ปริญญาโท ศป.ม.

ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (มานุษยวิทยา) .กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .

คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุนานนท์ , รองศาสตราจารย์
ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์

การศึกษาเพลงปรบไ้ดดอนข่อย เพชรบุรี เป็นการศึกษาศิลปะการแสดงพื้นบ้านของหมู่บ้าน
ดอนข่อย หมู่ที่ 2 ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ที่มีเหลืออยู่เพียงคนเดียว
เท่านั้น การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยทางคุณภาพด้วยการลงภาคสนามเพื่อทำการสืบค้น
ข้อมูลที่เที่ยงตรง โดยการสังเกตการแสดง การบันทึกภาพเคลื่อนไหว การบันทึกเสียง การจด
บันทึกข้อมูล การสัมภาษณ์ ตลอดจนการบันทึกโน้ต การศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่า

1. ลักษณะการแสดงเพลงพื้นบ้านปรบไ้ดดอนข่อย เพชรบุรี มีขั้นตอนที่แน่นอน คือ
การไหว้ครู บูชาครู บทเบิกด้าน บทไหว้ครู บทเชิญเจ้า บทเกริ่น บทประบถ้องเพลงเกร็ด
การแสดงเพลงเรื่องและบทลา

2. การแสดงเพลงปรบไ้ดของหมู่บ้านดอนข่อยเป็นการแสดงที่มีรูปแบบพิเศษกว่าการแสดง
พื้นบ้านชนิดอื่น คือ มีการใช้วงดนตรีไทยมาบรรเลงประกอบการแสดง ทำให้มีความศักดิ์สิทธิ์
และน่าชมมากขึ้น

3. การแสดงมีบทร้องทำนองเพลงที่มีรูปแบบและไม่มีรูปแบบโดยจะร้องไปตามทำนองที่
สืบทอดกันมาโดยวรรณกรรมแบบปากเปล่า หรือเรียกว่า “ มุขปาฐะ ”

4. เนื้อร้องใช้ถ้อยคำพื้นบ้าน เป็นกลอนแดงหรือคำสองง่ามที่มีการเปรียบเทียบเรื่อง
เพศเป็นส่วนใหญ่

5. สังคมของชาวชนบทหมู่บ้านดอนข่อยยังมีความเชื่อในเรื่องอิทธิฤทธิ์ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์
ว่าจะต้องสืบทอดการแสดงเพลงปรบไ้ดต่อไป มิฉะนั้นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คือพ่อปู่จะพิโรธทำให้มีอัน
เป็นไปต่าง ๆ นานา

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า นักดนตรีที่มาแสดงก็ยังคงได้รับความเชื่อมั่นจากพ่อเพลง แม่เพลง
โดยต้องสามารถบรรเลงรับร้องการแสดงได้อย่างไม่มีติดขัด ทำให้คณะดนตรีไทยก็ต้องสืบทอดการ
แสดงเพลงปรบไ้ดของหมู่บ้านดอนข่อยนี้ต่อไปเช่นกัน

**A STUDY OF PROBKAI FOLK VOCAL MUSIC AT DONKHOY VILLAGE ,
PETCHABURI PROVINCE.**

**AN ABSTRACT
BY
SUKON SANMEAN**

**Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master of Arts
Degree in Ethnomusicology at Srinakharinwirot University
May 2006**

Sukhon Sanmean . (2006) . *A Study of PROBKAJ Folk Vocal Music at Donkhoy Village, Petchaburi Province* . Master Thesis, M.A. (Ethnomusicology) , Bangkok : Graduate Academy , Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assoc .prof. Kancha na Intrarasunanon, Assoc .prof. Dr. Manop Wisuttiapat.

A Study of Prokai folk vocal music at Donkhoy Petchaburi is one of the art of oldfolk performance in Ban Donkhoy Amphur Banlad Petchaburi that still be existing until now only that place. This researchs is a qualitalive researchs with the real data has gotten by fieldwork study and observed and recorded acting with sound interviewed and note . The study found as follow .

1. The way they perform the folk vocal Probkai has various steps ; Hom-Rong (Introduction.) , paying respect to the former trainers or “ Boochoa - Khru” , Bot berkdan ,Bot krem , Bot Pra , Singing the short songs, (plang kred). The perform of story songs , the perform of the fairwell.

2. This performance of Probkhai at Donkhoy is the spacial one different from the perform in another place such as there is the Thai music named “ Pi – part kruang Ha ” to play as a back up band , to make it be the sacred activities and exiting.

3. The song “Probkhai” are both formal and informal the song were sung in the old style and has been followed by the vocalize, as an oral literature .

4. The lyric is mostly the funny and joke (Klon – daeng) and verbal language .

5. People in Don Khoy society still believe in the power of God or the holy things. To please to the God or “POR POO” , People have to do the right things to pervert “POR POO” to get angry and punish them with bad luck.

Moreover, the finding is that the musicians are capable enough to make people confidant about the fluent and correctly , In this case makes musicians try to practice and follow the ways that the ancestor did in the past to go on performing to the future .

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะผู้เขียนได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลสำคัญหลายท่านที่ให้คำแนะนำ ให้ข้อมูล แม้กระทั่งกำลังใจโดยมีรายนามดังต่อไปนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุนานนท์ ซึ่งเป็นผู้จุดประกายทางความคิดอย่างลึกซึ้งในการทำปริญญานิพนธ์เรื่องนี้ รองศาสตราจารย์ ดร. มานพ วิสุทธิแพทย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประทีป เล้ารัตนอารีย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุจี ศรีสมบัติ ขอบพระคุณอาจารย์ยืน อภิชาติบุตร อาจารย์ไชยวัฒน์ บุตรเพชร อาจารย์ลำเพย แซ่มชุ่ม ผู้ให้ข้อมูลเพลงปรบไก่ของหมู่บ้านดอนข่อย

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงกับคุณลุงลิบ หอมหวล หัวหน้าคณะเพลงปรบไก่ดอนข่อย ตลอดถึงพ่อเพลงแม่เพลง ของหมู่บ้านดอนข่อยทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ข้อมูล และทำการแสดงอย่างเต็มความสามารถ แม้จะมีอายุมากแล้วก็ตาม

ขอขอบพระคุณวงปี่พาทย์คณะนายสำนวน ทศนา ที่ได้บรรเลงรับร้องเพลงปรบไก่ ของหมู่บ้านดอนข่อย โดยอาจารย์ประสิทธิ์ ทศนา ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดท่าไชยศิริ (เหลื่อมวิทยาคาร) อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับวงปี่พาทย์

ขอบพระคุณอาจารย์วินัย อยู่ยังยืน ผู้เชี่ยวชาญทางดนตรีไทยของจังหวัดเพชรบุรี ที่ให้ความช่วยเหลือ ในการบันทึกโน้ตเพลงไทย ขอบคุณอาจารย์เทวินทร์ เอียนมี ที่ให้คำแนะนำเสมอมา

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งสำหรับ คุณลุงถิ่น ทศนา ผู้สืบทอดดนตรีไทย สายตระกูลทศนา ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลอย่างละเอียดกับผู้เขียน และขอบคุณชาวหมู่บ้านดอนข่อย หมู่ที่ 2 ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ที่กรุณาอำนวยความสะดวก ให้การต้อนรับและให้ข้อมูล ในการลงภาคสนาม เป็นอย่างยิ่ง ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน

สุดท้ายนี้ด้วยบุญบารมีของผู้บังเกิดเกล้า ที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ด้านดนตรีไทยจากสายเลือด อีกทั้งผู้มีพระคุณหลายท่านและบุคคลในครอบครัวผู้เป็นพลังใจอันสูงสุดที่ทำให้ความตั้งใจจริงในการศึกษารั้งนี้ไปสู่ความสำเร็จซึ่งเป็นความไฝ่ฝันในชีวิต เพื่อเป็นโอกาสในการพัฒนาด้านอาชีพให้เจริญก้าวหน้าและเป็นเกียรติกับตนเองและวงศ์ตระกูลสืบไป

สุคนธ์ แสงหมื่น

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	8
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	9
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	9
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
	เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	13
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	25
3	วิธีการดำเนินการค้นคว้า.....	30
	กำหนดแหล่งข้อมูล.....	30
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	32
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
	การนำเสนอข้อมูล.....	34
4	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
	ประวัติเพลงพื้นบ้านปรบไก่อ.....	36
	กลอนเพลงและการละเล่น.....	41
	ประวัติและการเล่นเพลงปรบไก่อดอนข่อย เพชรบุรี.....	43
	การฝึกหัดและครูเพลง.....	46
	การเตรียมการก่อนการแสดงเพลงปรบไก่อดอนข่อย เพชรบุรี.....	47
	เวทีการแสดง.....	49
	เครื่องเสียง.....	50
	การแต่งกายของผู้แสดงเพลงปรบไก่อ.....	50

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
รายชื่อพ่อเพลงแม่เพลงที่ร่วมแสดงเพลงปรบไก่ออนข่อย เพชรบุรี.....	51
เครื่องดนตรีประกอบการแสดง.....	52
กิจกรรมในภาคเช้า.....	53
ขั้นตอนการแสดงเพลงปรบไก่อ.....	54
บรรยากาศและผู้ชมการแสดงเพลงปรบไก่ออนข่อย เพชรบุรี.....	56
การเผยแพร่การแสดงเพลงปรบไก่ออนข่อย เพชรบุรี.....	57
สภาพและสถานภาพของเพลงปรบไก่ออนข่อยเพชรบุรีในปัจจุบัน.....	57
การหาไปแสดง.....	59
ลำดับรายละเอียดการแสดงเพลงปรบไก่ออนข่อย เพชรบุรี.....	60
ประวัติการสืบทอดวงปี่พาทย์คณะนายสำนวน ทศนา.....	124
การเรียนรู้ดนตรีโดยการสืบทอดจากบรรพบุรุษสายตระกูลทศนา.....	124
การสืบทอดดนตรีไทยของนายสำนวน ทศนา.....	129
วงดนตรีของนายสำนวน ทศนา.....	130
เครื่องดนตรีวงปี่พาทย์เครื่องห้าของคณะนายสำนวน ทศนา.....	130
บทเพลงที่เข้บรรเลงรับร้องการแสดงเพลงปรบไก่ออนข่อยเพชรบุรี.....	133
วิเคราะห์เพลง.....	134
การวิเคราะห์คำประพันธ์และบทร้อง.....	134
ลักษณะของคำประพันธ์.....	134
โครงสร้างของคำประพันธ์หรือบทเพลง.....	141
การวิเคราะห์รูปแบบของทำนองเพลง.....	141
รูปแบบของทำนองเพลงและเสียงของลูกตก.....	142
กลุ่มโน้ตที่ใช้.....	145
รูปแบบของจังหวะ.....	146

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
5	สรุปอภิปรายผล.....	147
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	147
	วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	147
	การศึกษาค้นคว้าและการรวบรวมข้อมูล.....	147
	สรุปผลการวิจัย.....	148
	อภิปรายผลการวิจัย.....	152
	ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	152
	บรรณานุกรม.....	154
	ภาคผนวก.....	159
	ภาคผนวก ก.....	160
	ภาคผนวก ข	170
	ภาคผนวก ค.....	189
	ภาคผนวก ง.....	198
	ภาคผนวก จ.....	222
	ภาคผนวก ฉ.....	224
	ภาคผนวก ช.....	248
	ประวัติย่อผู้วิจัย.....	254

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 การเตรียมการก่อนการแสดงเพลงปรบไก่ออนข้อย เพชรบุรี.....	47
2 ภูมิทัศน์บริเวณศาลพ่อปู่ดอนข้อย.....	49
3 เวทีการแสดงเพลงปรบไก่อ.....	49
4 การแต่งกายของผู้แสดงเพลงปรบไก่อ.....	51
5 กิจกรรมในภาคเช้า.....	53
6 พ่อเพลงแม่เพลงมาถึงสถานที่การแสดงเพลงปรบไก่อ.....	54
7 บรรยายภาคและผู้ชมการแสดงเพลงปรบไก่ออนข้อย เพชรบุรี.....	56
8 สภาพและสถานภาพของเพลงปรบไก่ออนข้อย เพชรบุรี ในปัจจุบัน.....	58
9 งานฉาปนกิจศพนายล้น ทวีสุข ครูเพลงปรบไก่ออนข้อย เพชรบุรี.....	59
10 วงปี่พาทย์คณะนายสำนวน ทศนา ที่บรรเลงประกอบการแสดงเพลงปรบไก่อ.....	130
11 เครื่องดนตรีวงปี่พาทย์เครื่องห้าของนายสำนวน ทศนา.....	131
12 วงปี่พาทย์เครื่องมอญของนายสำนวน ทศนา.....	132
13 นายเรียน ประกอบบุญเป่าขลุ่ยประกอบปี่พาทย์ไม้นวม.....	132
14 แผนที่จังหวัดเพชรบุรี.....	161
15 พ่อเพลงแม่เพลง.....	225
16 นักดนตรี.....	236
17 กิจกรรมการแสดงเพลงปรบไก่ออนข้อย เพชรบุรี.....	249

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ศิลปะ (art) ประเพณี วัฒนธรรม (Culture) เป็นสิ่งที่มีขึ้นมาพร้อมกับมนุษย์โลก ทุกชาติทุกภาษา เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งบ่งบอกถึงความเป็นเอกภาพของชาตินั้น ๆ ที่เรียกกันว่าศิลปะประจำชาติ โดยอาจจะเป็นศิลปะด้านการแสดง ด้านดนตรี (Musical) หรือการละเล่นต่าง ๆ

ดนตรีเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่รับใช้สังคมมนุษย์ ทุกชาติ ทุกภาษา ทุกชนชั้น ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน นับได้ว่ามนุษย์เป็นผู้สร้างผลงานทางดนตรีที่มีคุณค่าเป็นอย่างยิ่ง และยังสามารถสืบสานธำรงไว้ให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมประจำชาติของแต่ละชาติได้เป็นอย่างดี(กาญจนา อินทรสุนานนท์ 2532 : 63)

แต่ละประเทศในโลกนี้ต่างก็ต้องรักษาเอกลักษณ์ประจำชาติของตนไว้เพราะต้องการให้มนุษย์ทั่วไปในโลกนี้ ได้รู้จักวัฒนธรรมอันโดดเด่นเพื่อเป็นการสื่อสารให้รับรู้ถึงอารยธรรมของประเทศนั้น ๆ ทั่วกัน ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมเช่นเดียวกับความเชื่อทางศาสนา ศีลธรรม กฎหมาย ประเพณี ศิลปะ เป็นสิ่งที่มนุษย์กระทำให้เกิดขึ้น จนเป็นความเคยชิน แต่ละวัฒนธรรมคิดและพัฒนาจนเป็นฝ่ายกำหนดการแสดงให้ดนตรีของตน (วิภา คงคากุล. 2529 : 34)

มนุษย์ชาติต่างมีความแตกต่างกันในด้านชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นไปตามการกำเนิดของมนุษย์ที่ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ และมีความแตกต่างกันในด้านวัฒนธรรม ซึ่งมีพื้นฐานมาจากสภาพภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศ พืชพันธุ์ธรรมชาติ ที่เป็นตัวกำหนดความเป็นอยู่ การทำมาหากิน การแต่งกาย และเป็นพื้นฐานต่อแนวคิด ความเชื่อและวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ ก่อให้เกิดเอกลักษณ์ประจำถิ่นของมนุษย์แต่ละแห่งแต่ละเผ่าพันธุ์ และสะท้อนให้เห็นได้ถึงความจริงก้ำกั้วในอดีตโดยพิจารณาจากปัจจุบัน ความแตกต่างกันในชาติพันธุ์มีผลถึงประสาทสัมผัส ความแตกต่างกันในด้านวัฒนธรรมมีผลด้านพฤติกรรมทั้งทางกาย ความคิดและพฤติกรรมสังคม การออกเสียงในภาษาพูด มีผลมาจากระบบการเปล่งเสียงและระบบประสาทการฟัง ซึ่งมนุษย์ในส่วนต่าง ๆ ของโลกแม้จะฟังในสิ่งเดียวกันก็ได้ ไม่เหมือนกันจะแปลความไปคนละอย่างตามสภาพพื้นฐานของตน ดนตรีก็เช่นเดียวกัน เพราะธรรมชาติการได้ยินเสียงและวัฒนธรรมอันเป็นผลมาจากธรรมชาติ ทำให้มนุษย์แต่ละเผ่าคิดสร้างดนตรีตามระบบเสียงธรรมชาติและแนวคิดของตนซึ่งล้วนมีความสำคัญ และมีความค่าต่อมนุษย์เท่าเทียมกันทั้งสิ้น (ปัญญา รุ่งเรือง. 2533 : 16)

ดนตรีมีส่วนเกี่ยวข้องกับมนุษย์เป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะดนตรีเกิดจากการแสดงออกทางอารมณ์และประสบการณ์ทางสังคม ดังนั้นดนตรีจึงเป็น ผลผลิตจากความคิด สติปัญญาของมนุษย์ และเป็นสิ่งที่มนุษย์สนองตอบด้วยการเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้มนุษย์จึงไม่สามารถแยกดนตรีออกจากชีวิตประจำวันได้ (วิภา คงคากุล. 2529 : 36)

อนึ่งการดนตรีมีการพัฒนาไปตามกาลเวลา จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะคนในแต่ละยุคแต่ละสังคมต่างเรียนรู้และมีแนวคิดที่เกิดจากสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมจารีตประเพณี ที่แตกต่างกันไปตามกาลเวลา จึงมีผลทำให้การดนตรีมีความแตกต่างกันในทุกสมัยทุกสังคม ดังนั้นดนตรีในสังคมทั่วโลกนั้นมักสร้างด้วยวิธีการที่คล้ายคลึงกัน และมีพัฒนาการนานนับพันปี ดนตรีมีกำเนิดมาจากธรรมชาติ ทุกสิ่งทุกอย่างที่ตั้งอยู่รอบตัวเราล้วนเป็นเสียงดนตรีทั้งสิ้น เสียงที่เกิดจากธรรมชาติเหล่านี้ มนุษย์ได้คิดเลียนเสียงธรรมชาติขึ้นโดยนำวัสดุทางธรรมชาติมาสร้างให้เกิดเป็นเสียง จึงคิดสร้างดนตรีขึ้นในกลุ่มคน และกลุ่มคนเหล่านี้ได้นำเอาดนตรีมาสร้างประเพณีและวัฒนธรรมประจำกลุ่ม (สุมาลี นิมนานุภาพ. 2530 : 227)

เครื่องดนตรีและเสียงดนตรีในอดีต คงจะไม่มีรูปร่างและเสียงไพเราะเท่าใดนัก กระทั่งได้มีการวิวัฒนาการให้ดีขึ้นตามลำดับ การมีเครื่องดนตรีให้นักดนตรีบรรเลงเพียงอย่างเดียว ก็คงไม่มีความสนุกสนาน และมีรสชาติเท่าที่ควร มนุษย์เมื่อได้ฟังเสียงดนตรีแล้วก็ต้องรู้จักการให้จังหวะ ประกอบโดยการใช้อวัยวะตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ได้แก่ มือ เท้า แขน ศีรษะ ไหล่ คอ ฯลฯ ออกลีลาให้เข้ากับจังหวะของดนตรีจนกลายเป็นการแสดง ท่ารำ ท่าเต้นประกอบดนตรีเพื่อความบันเทิงในกลุ่มชน แล้วมีการแสดงหรือบรรเลงสืบทอดกันมาอย่างเป็นธรรมชาติ และยังมีการพัฒนาด้วยการส่งเสียงร้องประกอบกับเสียงดนตรีเพื่อให้มีความกลมกลืนเป็นการเล่นดนตรี ร้อง รำ ทำเพลง

การร้องประกอบดนตรีนั้นจะต้องมีเครื่องดนตรีเข้ามาบรรเลงร่วมกับการขับร้องด้วย จะเป็นลักษณะดนตรีทั้งวงหรือเป็นเครื่องดนตรีน้อยชิ้นก็ได้ ซึ่งการร้องประกอบดนตรีนั้นในลักษณะบทเพลงไทย มีการร้องส่งให้วงดนตรีรับ แบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ส่วนมากเพลงไทยก็มีหลายท่อน ลักษณะการร้องก็ร้องส่งให้วงดนตรีรับเป็นท่อน ๆ ไปตามปกติตั้งแต่ 3 ชั้น 2 ชั้น และชั้นเดียว อย่างไรก็ตามการร้องประกอบดนตรีต้องคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

- การรักษาระดับเสียงให้เข้ากับเสียงของเครื่องดนตรีได้ คือ เมื่อร้องจบท่อนแล้วนักดนตรีบรรเลงดนตรีรับร้องมีเสียงตรงกันกับเสียงของนักร้อง จึงเรียกว่าร้องได้ตรงเสียงดี
- การรักษาระดับของจังหวะให้สม่ำเสมอ ร้องไม่คร่อมจังหวะ จังหวะของบทเพลงนั้นมีบ่งไว้ตายตัวทั้งทางร้องและทางรับ จังหวะต้องแน่นอน
- ถ้านักร้องไม่ค่อยคำนึงถึงเรื่องการลงจังหวะให้ถูกต้องจะทำให้เสียเพลง เรียกว่า

“ร้องคร่อมจังหวะ” คือจังหวะไม่ครบตามที่ครูเพลงได้แต่งไว้ บางทีร้องขาดไปหรือเกินไป ซึ่งไม่ดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับนักร้องเอง

- การใส่อารมณ์ในการร้องเพลงไทยนั้น มีเนื้อร้องเป็นเรื่องเป็นราว ส่วนมากมาจากบทกลอนในวรรณคดีไทย นักร้องควรศึกษาเนื้อความในบทร้องก่อนว่ากล่าวถึงอะไรในบทนั้น ๆ รัก เศร้า สนุก หรือชมธรรมชาติ นักร้องควรใส่อารมณ์ให้เข้ากับบทเพลง โดยมีการเน้นการร้องหรือมีเทคนิคการร้องเสียงดัง เบา จะทำให้บทเพลงไพเราะขึ้น โดยเฉพาะเพลงตับมีเนื้อร้องเป็นเรื่องเป็นราวค่อนข้างยาว นักร้องควรจะร้องใส่อารมณ์ในบทเพลงตับด้วยจะทำให้เกิดความไพเราะยิ่งขึ้น (กาญจนา อินทรสุนานนท์.2535: 13 -14)

การร้องประกอบดนตรีคือการร้องเข้ากับวงดนตรี จะเป็นวงเครื่องสาย วงปี่พาทย์ วงมโหรี หรือวงดนตรีไทยใด ๆ ก็ได้ การร้องประเภทนี้ผู้ร้องจะต้องยึดระดับเสียงของเครื่องดนตรีเป็นสำคัญ จะตั้งระดับเสียงร้องขึ้นเองตามใจชอบเหมือนอย่างการขับร้องอิสระไม่ได้ เพราะจะทำให้เสียงร้องและเสียงดนตรีที่บรรเลงสวมรับมีระดับเสียงไม่ตรงกัน ทำให้เกิดความไม่ไพเราะหรือที่เรียกกันติดปากตามภาษานักร้องนักดนตรีว่า “เพี้ยน” (สมพงษ์ กาญจนผลิน. 2539 :16)

เมื่อมีดนตรี ร้อง รำ ทำเพลง ครบเป็นกระบวนการก็มีการร่วมกันแสดงเป็นครั้งคราวในโอกาสต่าง ๆ ตามกลุ่มชน ท้องถิ่น โดยเป็นการร้องแบบง่าย ๆ เพื่อความบันเทิงสนุกสนาน หลังจากเสร็จภาระกิจการทำงานหรือเทศกาลต่าง ๆ การประกอบอาชีพร่วมกัน เช่น การทำนา จึงเป็นที่เริ่มต้นของเพลงพื้นบ้าน หรือเพลงพื้นเมือง (Folk Song) และมีการละเล่นสืบทอดกันมาเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะ (Oral Literature) คือการบอกกันด้วยปากต่อปากต่อ ๆ กันมา

ชาวบ้านนิรนาม ได้แต่งเพลงของเขาขึ้นมา บทเพลงนี้อาจจะมาจากความเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน และความไม่อยู่สุขของปาก แต่บังเอิญ หรือบางทีไม่ใช่บังเอิญ เพลงของเขาไพเราะและกินใจชาวบ้านคนอื่น ๆ ด้วย ดังนั้น เพลงดังกล่าวจึงได้แพร่กระจายออกไปเรื่อย ๆ และในที่สุดไม่มีใครรู้ว่าใครเป็นคนแต่งเพลงบทนั้น และแต่งเมื่อใด การสืบทอดและการถ่ายทอดเพลงเช่นนี้ เรียกกันว่าสืบทอดทางปากต่อปาก หรือศัพท์ทางวิชาคติชาวบ้านเรียกว่า “มุขปาฐะ” (เอนก นาวิกมูล. 2527 : 93)

นักมานุษยวิทยาวัฒนธรรมกลุ่มหนึ่งมีความเห็นว่า วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ เพลงพื้นบ้านซึ่งเป็นผลผลิตของวัฒนธรรม จึงมีหน้าที่ต่อมนุษย์ด้วย โดย มาลินเนาสกี (Bronis Law Malinawski) เป็นผู้กระตุ้นให้นักคติชนวิทยา และนักมานุษยวิทยาหันไปศึกษาบทบาทหน้าที่ของคติชนในสังคม โดยมี วิลเลียม บาสคอม (William Bascom) เป็นผู้สนับสนุนทฤษฎีดังกล่าว โดยกลุ่มนี้จะสนใจศึกษาประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของชุมชนด้วย เนื่องจากเห็นว่าเพลงจะไม่สามารถทำหน้าที่ได้ถ้าไม่มีผู้ฟัง(เสาวลักษณ์ อนันตสานต์ .2530 : 59 - 60)

ในสังคม หรือกลุ่มชนบท จะมีความรักความผูกพันกันในกลุ่มเครือญาติ วงศ์วานญาติพี่น้อง โดยมีวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา อาชีพ วิถีชีวิต และความเป็นอยู่เป็นสิ่งยึดถือและปฏิบัติร่วมกัน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน แม้กระทั่งคำพูด ภาษาพูดที่ใช้สื่อสารกันในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเพลงพื้นบ้านเป็นงานสร้างสรรค์ที่เกิดจากความรู้สึกนึกคิดของชาวบ้าน กล่าวได้ว่าเพลงพื้นบ้านจึงได้ประมวลเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ สังคมวัฒนธรรม ตลอดจนอารมณ์ ความรู้สึก อันแสดงถึงโลกทัศน์ของชาวบ้าน และบรรยากาศของหมู่บ้านไว้ ในเนื้อหาบทเพลงนั้นด้วยบทเพลง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของดนตรี จึงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชาวบ้าน ผู้เป็นเจ้าของบทเพลงโดยตรง นักวิชาการด้านมานุษยวิทยาค้นใจข้อมูลเพลงพื้นบ้าน เพราะการศึกษาเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชนต่าง ๆ นั้น นอกจากจะเข้าใจบทบาทหน้าที่ของสังคมเพลงพื้นบ้าน ตามที่นักมานุษยวิทยาและเห็นว่า ศิลปะมีหน้าที่ทางสังคม (Social Function) แล้ว ยังทำให้เกิดความเข้าใจกลุ่มชนและเจ้าของบทเพลงได้ดียิ่งขึ้น เพราะการศึกษาศิลปะพื้นบ้าน จะต้องศึกษาศิลปะในทางสังคมในฐานะที่ศิลปะนั้นเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตด้วย (ศิริพร จูตฐาน.2531:38 - 40)

ในอดีตกาลความเจริญทางวัตถุ ไม่มีมากพอที่จะชักจูงให้เยาวชน คนสมัยนั้น หลงใหลลุ่มหลงไปกับสิ่งยั่วยุ ที่จะทำให้ลืมศิลปะ วัฒนธรรม อันล้ำค่าของไทย ฉะนั้นในเทศกาล งานต่างๆ หรือ ประเพณีที่สำคัญ ในอดีต ก็จะมีการแสดงที่เรียกกันว่า มหรสพ ที่เป็นการแสดงพื้นบ้าน ที่นำมาแสดงใช้ให้ชมตามหมู่บ้าน ท้องถิ่นศาลากลางบ้าน ในชุมชน หรือในวัด และสถานที่สำคัญๆ การแสดงพื้นบ้าน ก็จะเกี่ยวข้องกับบทเพลง และดนตรี ซึ่งเป็นของไทย ซึ่งเป็นผลให้ผู้แสดงและผู้ชมต่างก็มีความบันเทิง ความสนุกสนาน มีอารมณ์และสุขภาพจิตที่ดี หลังจากเหน็ดเหนื่อยจากงานประจำวันหรือในรอบปี ก็จะมีโอกาสได้ชมการแสดงมหรสพร่วมกัน ทั้งยังมีการแสดงความรักความสามัคคีร่วมกันตามแบบฉบับของสังคมชนบท ในงานบุญ อันเป็นวัฒนธรรม ประเพณีของกลุ่มชน ตามพื้นบ้านของตนนั้น การศึกษาดนตรีพื้นบ้านด้วยวิธีการทาง Ethnomusicology น่าจะเป็นวิธีการที่เหมาะสม และครอบคลุมแง่มุมต่างๆ ของดนตรีได้มากที่สุด ทั้งนี้เพราะดนตรีนั้น เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง ทั้งด้านประวัติศาสตร์ สังคม จิตวิทยา โครงสร้างทางสังคม ภาษา วรรณกรรม สุทธิยศาสตร์ สัญลักษณ์ และศิลปะด้านอื่นๆ การศึกษาดนตรีพื้นบ้าน เพียงด้านใดด้านหนึ่ง ย่อมไม่เพียงพอต่อความเข้าใจสังคมที่เป็นเจ้าของวัฒนธรรมนั้นได้ การใช้วิธีการทางมานุษยวิทยา (Ethnomusicology) จะทำให้เข้าใจทั้งในแง่ดนตรีที่เป็นระบบเสียง และที่เป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ในสังคม การศึกษาจำเป็นต้องใช้ข้อมูลภาคสนามเป็นหลัก นอกจากข้อมูลบทเพลงแล้ว ข้อมูลทางวัฒนธรรมทุกด้านของหมู่บ้าน ก็ควรได้รับความสนใจและบันทึกไว้ เพื่อให้ผู้ที่ไม่เคยได้เข้าไปในชุมชนนั้น อ่านแล้วเข้าใจได้ และเพื่อเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของบทเพลงกับบริบท

ทางสังคม โดยศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของหมู่บ้าน ผู้คนที่อยู่อาศัย สภาพเศรษฐกิจ การเมือง ความเชื่อ วิถีชีวิต นิทาน ตำนานท้องถิ่น ฯลฯ ซึ่งก็คือการศึกษาในด้านชาติพันธุ์วรรณา (Ethnography) ซึ่งข้อมูลดังกล่าว จะเป็นพื้นฐานที่ช่วยในการทำความเข้าใจ และวิเคราะห์ดนตรีหรือเพลง ของชุมชนนั้น หรืออาจกล่าวได้ว่าหน้าที่ต่อสังคมหมู่บ้านอย่างไร มีความสัมพันธ์กันอย่างไร ดนตรี และ บทเพลงพื้นบ้านมีบทบาทหน้าที่ต่อสังคมอย่างไร (ปราณี วงษ์เทศ. 2525 : 67 - 69)

Ethnomusicology แปลเป็นไทยว่า“ดุริยางค์ศาสตร์ชาติพันธุ์” ซึ่งบางท่านก็แปลว่า“ดุริยางควิทยวิทยา” (ส่วนใครจะแปลว่าอย่างไรนั้น ก็แล้วแต่ความเหมาะสม) หมายถึงการศึกษาดนตรีใดๆก็ตาม ที่รวมทั้ง ดนตรีและองค์ประกอบทางวัฒนธรรมเข้าไปด้วยเป็นการศึกษาดนตรีของชาติพันธุ์อื่น ซึ่งปัจจุบันแบ่ง การศึกษาออกเป็น 2 ลักษณะด้วยกัน คือ 1. เป็นการศึกษาดนตรีใดๆก็ตาม ที่ไม่ใช่ดนตรี ตะวันตก (Non Western Art Music) ซึ่งรวมทั้งดนตรียุโรปโบราณ และที่อื่นๆ ที่ยังคงอยู่ และ 2. เป็นการศึกษาดนตรีทุกรูปแบบในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง เช่นดนตรีพื้นเมือง ดนตรีของชนกลุ่มน้อย (สุกรี เจริญสุข. 2530 : 38)

ในด้านดนตรีที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสังคม นักมานุษยวิทยา และนักสังคมวิทยาเริ่มให้ความสำคัญในการศึกษาถึงศิลปะในแง่ความสัมพันธ์ของศิลปะที่มีต่อสังคม อาจเป็นแนวทางที่เป็น ประโยชน์ต่อวิชามานุษยวิทยา โดยเป็นสื่อ เพื่อใช้วิเคราะห์วัฒนธรรมและสังคมได้ หรือเพื่อใช้เป็น แนวทางในการอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ (Human ' s Behavior) และท้ายสุดก็เพื่อความเข้าใจ อย่างลึกซึ้งต่อมนุษย์ ผู้ซึ่งเป็นเจ้าของศิลปวัฒนธรรมเอง (สัจด์ ภูเขาทอง. 2539 : 17) ความเป็นอยู่ อย่างสงบสุขเป็นไปด้วยความรักความห่วงใยรักใคร่สามัคคี ห่วงหาอาทร ต่อกัน เป็นสังคมอันบริสุทธิ์ ของชาวชนบทที่ควรค่ากับการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิถีชีวิตทั้งหลายทั้งปวง ที่หลอมรวมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี อันล้ำค่า แก่การศึกษาไว้สืบทอดเป็น มรดกสืบไป

จังหวัดเพชรบุรี เป็นจังหวัดสุดท้ายของภาคกลางตอนใต้ที่เปรียบเสมือนเป็นประตูสู่ภาคใต้ เป็นจังหวัดที่มีตำนานเก่าแก่ที่น่าสนใจ เพราะเป็นจังหวัดเดียวในประเทศไทยที่มีวังขององค์ พระมหากษัตริย์ถึง 3 วัง คือ

1. พระนครคีรี หรือเขาวัง เป็นวังประจำรัชกาลที่ 4
2. พระรามราชนิเวศน์ หรือวังบ้านปืน เป็นวังประจำรัชกาลที่ 5
3. พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน เป็นวังประจำรัชกาลที่ 6

คำขวัญของจังหวัดเพชรบุรีมีว่า เขาวังคู่บ้าน ขนมหวาน เมืองพระ เลิศล้ำศิลปะ แดนธรรมะ

ทะเลงาม เมื่อกล่าวถึงเมืองเพชร หรือจังหวัดเพชรบุรี ในด้านศิลปะก็จะเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปได้หลายอย่าง เช่น ละครชาตรี หนังตะลุงเมืองเพชร หนังใหญ่ วงปี่พาทย์ การแสดงพื้นบ้าน ได้แก่ รำโทน หมูบ้านบางแก้ว ไทยทองดำอำเภอยะโฮย เพลงพวงมาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวงปี่พาทย์เมืองเพชรทั้ง 8 อำเภอ มีจำนวนนับร้อยวง ทั้งวงปี่พาทย์มอญ วงเครื่องสาย วงมโหรีและวงปี่พาทย์เครื่องไทย นักดนตรีไทย ในจังหวัดเพชรบุรีสามารถสร้างชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในวงการดนตรีไทยทั่วไป ตั้งแต่อดีตกระทั่งปัจจุบันหลายท่านด้วยกันเช่น ครูเตือน พาทยกุล ศิลปินแห่งชาติ

ถ้าจะกล่าวถึงจังหวัดเพชรบุรีเป็นต้นกำเนิดเพลงพื้นบ้านตามหลักฐานที่น่าเชื่อถือคือ “เพลงพวงมาลัย” ที่กล่าวไว้ว่า

ฯลฯ

บทถาม	เอื้อระเหยลอมมา	ขอถามว่าเพลงพวงมาลัย (ลูกคู่รับ)
	แต่แรกเริ่มเดิมที	เพลงเกิดมีขึ้นที่ไหน
	ร้องในฤดูเทศกาล	หรือพิธีงานอย่างไร
	เล่นในเรือหรือเล่นบนบก	ฉันไม่เข้าใจ
	ร้องร่วมกันทีละคน	หรือเขาร้องวนกันอย่างไร
	พวงเจ้าเอ๋ยมาลัย	บอกให้แจ้งใจหน่อยเอย (ลูกคู่รับ)

ฯลฯ

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นางเตียม บัวนัม ศิลปินเพลงพื้นบ้านท้องถิ่นของตำบลโพพระ อายุ 76 ปี บ้านเลขที่ 16/1 หมู่ 6 ตำบลโพพระ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรีเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2548

บทตอบ

เอื้อระเหยลอมมา	เพลงพวงมาลัยนั้นหรือชา
ทราบว่แรกเกิดที่เพชรบุรี	การลอยอัคคีในคงคา
เพ็ญเดือนสิบสองลอยกระทง	บูชาองค์พระศาสดา
ผ้าปากจิ้นและตรุษสงกรานต์	หรือคราวม้งานในท้องถิ่น

ฯลฯ

(สุกัญญา สุกฉายา. 2525 : 45 – 47)

แต่ในปัจจุบันนี้การแสดงเพลงพวงมาลัยในจังหวัดเพชรบุรีที่เป็นรูปแบบจะไม่มีให้เห็นบ่อยครั้งนัก นอกจากเป็นการแสดงประกอบงาน เช่น การละเล่นของลูกเสือชาวบ้านหรืองานแสดงเพื่อการอนุรักษ์เท่านั้น ที่กล่าวมาส่วนมากจะเป็นที่รู้จักของผู้คนที่สนใจในด้านศิลปะการแสดงทั่วไป หรือคงเคยพบเคยเห็นมาบ้าง แต่การแสดงพื้นบ้านที่ยังมีการแสดงอยู่แต่ไม่มีผู้ทำการศึกษาอย่างเป็นรูปแบบในจังหวัดเพชรบุรี คือ

การแสดงเพลงพื้นบ้านปรบไถ่ของชาวบ้านดอนข่อย ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้วงดนตรีประกอบการแสดงที่ผู้ชมในท้องถิ่นและทั่วไปให้ความสนใจ และมีเพียงแห่งเดียวของ จังหวัดเพชรบุรีเท่านั้น และผู้แสดงที่เป็นพ่อเพลงแม่เพลง ก็มีหลายท่านที่เป็นสมบัติด้านมรดกพื้นบ้าน ได้สูญเสียชีวิตไป แต่การสืบทอดนั้นเกือบจะไม่มีเพิ่มขึ้น ในด้านวงดนตรีไทยประกอบการแสดงที่สามารถบรรเลงได้เข้ากันกับบทเพลงที่ร้อง ก็หาได้ยากเพราะ 1 ปี จะมีการแสดงครั้งเดียวคือวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ตรงกับวันวิสาขบูชา ถ้าวงดนตรีไทย วงใดไม่สนใจและไม่มีความรู้ หรือความชำนาญลาด ปฏิภาณไหวพริบในการบรรเลงการรับร้องเนื้อเพลง ทำนองเพลงแบบโบราณแล้วก็ไม่สามารถบรรเลงประกอบการแสดงเพลงพื้นบ้านปรบไถ่ของหมู่บ้านดอนข่อยได้และจะทำให้การแสดงติดขัดไม่ราบรื่น ทั้งจังหวะการร้องและวงดนตรีที่บรรเลงไม่ผสมผสานสอดคล้องไปในทางเดียวกัน เพลงพื้นบ้านเป็นงานวรรณกรรมที่บอกกล่าวโดยการสืบทอดกันต่อ ๆ มาจากปากต่อปากหรือเรียกว่า มุขปาฐะ (Oral Literature) ซึ่งรวบรวมบทร้อยกรอง และดนตรีเข้าด้วยกันโดยสืบทอดกันปากต่อปาก และมีลักษณะเด่นอยู่ที่ความเรียบง่าย ของถ้อยคำการร้องและการแสดงออก หรือเรียกว่า “ร้อยกรองมุขปาฐะ” การรจนาเพื่อสื่ออารมณ์ ความรู้สึก แสดงความคิดเห็นเป็นคุณสมบัติสำคัญของมนุษย์ ในกลุ่มชาวบ้าน ถ้อยคำที่รจนาขึ้นนั้น นิยมนำเสนอออกมาในรูปของการถ่ายทอดปากเปล่ามากกว่าในรูปของภาษาเขียน

การถ่ายทอดปากเปล่านี้นี้ ถ้ามีการจัดวางจังหวะของคำ จังหวะของเสียงก็จะก่อให้เกิดรูปแบบของร้อยกรองที่ง่ายขึ้น เรียกว่า “ร้อยกรองมุขปาฐะ” (Oral poetry) ซึ่งเป็นพื้นฐานของร้อยกรองที่มีกฎเกณฑ์ในภาษาเขียนและถ้ามีความงามทางศิลปะ คือ มีการใช้เชิงเปรียบเทียบต่างๆ ก็อาจทำให้อยู่ร้อยกรองขึ้นนั้นเข้าขั้นวรรณคดีได้ (สุกัญญา สุขฉายา. 2545 : 3)

การบรรเลงปี่พาทย์รับร้องเพลงปรบไถ่ดอนข่อย คณะนายสิบ หอมหวล ที่มีพ่อเพลงแม่เพลงสูงอายุ จากการสังเกตจะพบว่า พ่อเพลง แม่เพลง ส่วนใหญ่จะร้องและขึ้นเสียงตามความถนัดของตน โดยจะไม่เข้าใจเรื่องระดับเสียงของดนตรี ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สุมาลย์ เรื่องเดชว่า สำหรับเนื้อร้องและทำนองของเพลงพื้นเมืองนั้น ไม่มีระเบียบแบบแผนว่า จะต้องใช้เสียงใดสูงต่ำแค่ไหน ไม่มีการแต่งเพลงไวล่วงหน้า ทำนองและเนื้อร้องเกิดขึ้นในใจได้อย่างไร ก็เปล่งเสียงออกมาอย่างนั้น เพลงพื้นเมืองทั้งหมดที่พบเห็น เป็นเพลงที่มีทำนองและบทร้องง่ายๆ และซ้ำๆ เนื้อร้องอาจสั้นหรือยาวก็ได้ (สุมาลย์ เรื่องเดช. 2518 : 1)

เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้งานปี่พาทย์ของคณะนายสำนวน ทศนา สมาชิกในวงทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ตีระนาดเอก จะต้องคอยระวังและปรับระดับเสียงรับร้องให้เข้ากับกับพ่อเพลงแม่เพลง ซึ่งบางเพลงพ่อเพลงแม่เพลง ที่จำมาจากมุขปาฐะหรือปากต่อปากก็จะร้องตามใจตนเอง ไม่ใช่เพลงที่มีโน้ตาร

บางเพลงก็ผสมผสานกันระหว่างเพลงพื้นบ้านที่จดจำมา หรือเพลงจากวรรณคดี นี่อะไรทำนองใดก็จะร้อง ปี่พาทย์จึงต้องทำหน้าที่อย่างหนัก ด้วยการใช้ปฏิภาณไหวพริบเพื่อให้จบการแสดงในครั้งนั้น

ในการศึกษาการแสดงเพลงพื้นบ้านปรบไก่อของชาวมุ่บ้านดอนข่อย เพชรบุรี วงนายสิบ หอมหวล ซึ่งเป็นการแสดงศิลปะพื้นบ้านที่ยังมีเหลืออยู่เพียงคณะเดียวในจังหวัดเพชรบุรีนั้น ประเด็นที่น่า ทำการศึกษาคือมีการใช้วงดนตรีไทยคณะนายสำนวน ทศนา ร่วมบรรเลงรับร้องการแสดงเพลงพื้นบ้านปรบไก่อ ซึ่งการบรรเลงรับร้องของวงดนตรีไทยจะต้องใช้ปฏิภาณไหวพริบของผู้บรรเลงเป็นอย่างมาก เพราะการร้อง เพลงปรบไก่อของพ่อเพลง แม่เพลงแต่ละท่าน ซึ่งมีอายุกว่า 70 ปีขึ้นไป ประกอบกับการได้รับการ สืบทอดการแสดงมาจากมุขปาฐะ ซึ่งอาจจะมีการคลาดเคลื่อนหรือร้องผิดเพี้ยนไปจากเดิมบ้าง จากที่ได้รับการสืบทอดมาจากครูเพลงในอดีต แต่ผู้ถ่ายทอดหรือผู้รับการสืบทอดไม่เข้าใจเรื่องดนตรีไทย เกี่ยวกับระบบของดนตรีไทย ซึ่งประกอบด้วย บันไดเสียง และจังหวะ ดังนั้นจึงเป็นปัญหา และ ความสำคัญที่ผู้วิจัยต้องทำการศึกษาวิจัย

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาเพลงพื้นบ้านปรบไก่อของชาวมุ่บ้านดอนข่อยเพชรบุรี คณะนายสิบ หอมหวล ตามหัวข้อ ต่อไปนี้

1.1 ประวัติเพลงพื้นบ้านปรบไก่อ

1.2 ประวัติการเล่นเพลงพื้นบ้านปรบไก่อของชาวดอนข่อย จังหวัดเพชรบุรี

1.3 ขั้นตอนการแสดงเพลงปรบไก่อดอนข่อย เพชรบุรี

1.4 ศึกษาคำประพันธ์และบทร้องว่าเป็นคำประพันธ์ประเภทใด ใช้หลักในการประพันธ์ อย่างไร และใช้ในโอกาสใด

1.5 ศึกษารูปแบบของทำนอง รูปแบบของจังหวะ ลูกตก

1.6 ศึกษาลักษณะของกลุ่มโน้ตที่ใช้ในการแสดงเพลงปรบไก่อดอนข่อย เพชรบุรี

2. เพื่อศึกษาดนตรี วงดนตรีไทยคณะนายสำนวน ทศนา ที่บรรเลงรับร้องเพลงปรบไก่อของ ชาวมุ่บ้านดอนข่อยเพชรบุรี คณะนายสิบ หอมหวล ตามหัวข้อดังนี้

2.1 การเรียนรู้ดนตรีโดยการสืบทอดจากบรรพบุรุษตระกูลทศนา

2.2 การสืบทอดวงดนตรีของนายสำนวน ทศนา

2.3 วงดนตรีของคณะนายสำนวน ทศนา

2.4 เครื่องดนตรีวงปี่พาทย์เครื่องห้า

2.5 ประวัตินักดนตรีไทยที่ร่วมคณะกับสายตระกูลทศนา

2.6 บทเพลงที่ใช้รับร้อง - ส่งร้องการแสดงเพลงปรบไก่ออนข้อย เพชรบุรี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อให้ทราบถึงประวัติขั้นตอนวิธีการในการแสดงเพลงปรบไก่ออนข้อย เพชรบุรี
2. เพื่อให้ทราบถึงลักษณะของ บทร้อง คำประพันธ์ ทำนอง จังหวะ และรูปแบบ ขั้นตอนของการแสดงเพลงพื้นบ้านปรบไก่ออนข้อย ของชาวมุ่บ้านดอนข้อย จังหวัดเพชรบุรี คณะนายสิบ หอมหวล
3. เพื่อให้ทราบถึงประวัติการสืบทอดวงดนตรีไทยจากบรรพบุรุษสายตระกูลทัศนาศนา เทคนิคการปรับวงดนตรีไทยของคณะนายสำนวน ทัศนาศนา ที่ใช้บรรเลงรับร้องการแสดงเพลงพื้นบ้านปรบไก่ออนข้อย เพชรบุรี คณะนายสิบ หอมหวล
4. เพื่อศึกษารูปแบบเพลง ลักษณะของเพลง ประเภทของเพลงและโอกาสที่ใช้เพลงประกอบการแสดงเพลงปรบไก่ออนข้อยของชาวมุ่บ้านดอนข้อยจังหวัดเพชรบุรีและทำการบันทึกเป็นโน้ตไทยและสากล
5. เพื่อรวบรวม บทร้อง และบทเพลง การแสดงเพลงพื้นบ้านปรบไก่ออนข้อยของชาวมุ่บ้านดอนข้อย จังหวัดเพชรบุรี ของคณะนายสิบ หอมหวล ที่ใช้วงดนตรีไทยคณะนายสำนวน ทัศนาศนา บรรเลงประกอบการแสดง

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการศึกษาเพลงพื้นบ้านปรบไก่ออนข้อยของชาวมุ่บ้านดอนข้อย หมู่ที่ 2 ตำบล ลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ที่ใช้วงดนตรีไทยคณะนายสำนวน ทัศนาศนา เป็นวงที่บรรเลงรับร้อง - ส่งร้องการแสดง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. วงดนตรีไทย	หมายถึง	วงปี่พาทย์เครื่องห้าคณะนายสำนวน ทัศนาศนา จังหวัดเพชรบุรี ที่ใช้บรรเลงเพลงปรบไก่ออนข้อยของชาวมุ่บ้านดอนข้อยจังหวัดเพชรบุรี คณะนายสิบ หอมหวล ในวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 6 ซึ่งตรงกับวันวิสาขบูชาของทุกปี)
2. เล่น	หมายถึง	การแสดงเพลงพื้นบ้านปรบไก่ออนข้อยของชาวมุ่บ้านดอนข้อย จังหวัดเพชรบุรี คณะนายสิบ หอมหวล
3. นื่องนองเพลง	หมายถึง	ภาษาถิ่นเพชรบุรี ใช้ในการบอกเวลาประมาณ 10.30 น. คือใกล้เวลาเพล
4. เพลงปรบไก่ออนข้อย	หมายถึง	เพลงปรบไก่ออนข้อยของชาวมุ่บ้านดอนข้อย หมู่ที่ 2

		ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ที่แสดงถวายพ่อปู่ ใน วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 หรือ ตรงกับวันวิสาขบูชาของทุกปี
5. พ่อปู่	หมายถึง	ชื่อแทนเทพที่ศักดิ์สิทธิ์ ที่ชาวบ้านดอนข่อยหรือคนทั่วไปใน จังหวัดเพชรบุรี หรือผู้ที่มีถิ่นกำเนิดที่บ้านดอนข่อยแต่ย้าย ถิ่นฐานไปที่อื่นให้ความเคารพนับถือ
6. ต้นสำโรง	หมายถึง	ต้นไม้ชนิดหนึ่งในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ต้องเขียนว่า สำโรง เป็นต้นไม้มีขนาดใหญ่ ดอกเหม็น เมล็ดมีน้ำมัน เรียกว่าน้ำมันลูกไม้
7. ชะคราม	หมายถึง	ชื่อไม้พุ่มขนาดเล็ก ขึ้นตามชายเลนริมทะเล กิ่งก้านและ ใบพองกลมปลายแหลมสีเขียว อมม่วง ชมพู มีนวล ใช้ต้ม หรือทอดรวมกับไข่ (เช่นเดียวกับชะอมไข่) บางที่เรียก ชักคราม
8. ศาลเจ้า	หมายถึง	ศาลเล็ก ๆ ที่สร้างขึ้นด้วยความเชื่อ ความศรัทธา เพื่อเป็น ศาลประจำตระกูลเป็นที่สักการะเทพารักษ์และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ถึงปีจะต้องมีเครื่องเซ่นไหว้บูชาเพื่อความเป็นสิริมงคล
9. กลอนแดง	หมายถึง	กลอนที่มีคำกล่าวถึงอวัยวะเพศและพฤติกรรมทางเพศ อย่างตรงไปตรงมาไม่มีการเลี่ยงคำเหล่านี้ปกติสังคมถือว่าเป็นคำหยาบ ไม่ใช้พูดทั่วไปในชีวิตประจำวัน
10. กลอนสองงาม	หมายถึง	กลอนที่กล่าวถึงอวัยวะเพศและพฤติกรรมทางเพศอย่างเลี่ยง ไม่พูดตรงไปตรงมา มีหลายวิธี เช่น การเปลี่ยนสระ หรือพยัญชนะการพ้องคำ และการใช้สัญลักษณ์
11. กลอนหัวเดียว	หมายถึง	กลอนที่ลงท้ายด้วยเสียงสระเสียงเดียวกันไปเรื่อย เช่น กลอนไฉ เป็นกลอนที่มีคำสุดท้ายของวรรคหลัง ลงเสียงด้วยเสียง สระไอทุกคำ กลอนลี กลอนลา
12. พ่อเพลง	หมายถึง	ผู้ร้องเพลงพื้นบ้านที่เป็นผู้ชาย
13. แม่เพลง	หมายถึง	ผู้ร้องเพลงพื้นบ้านที่เป็นผู้หญิง
14. ลูกคู่	หมายถึง	ผู้ร้องรับบทเพลงพื้นบ้านปรบไก่อ

15. ประ	หมายถึง	การร้องโต้ตอบกันระหว่างพ่อเพลงกับแม่เพลง
16. เข้าเรื่อง	หมายถึง	การแสดงเพลงปรบไก่ในเรื่องเกี่ยวกับวรรณคดี “ครั้งนี้แสดงเรื่องไกรทอง”
17. ปี่พาทย์โหม	หมายถึง	การโหมโรงของวงปี่พาทย์แสดงเพลงปรบไก่
18. คนปี่	หมายถึง	คนที่เป่าปี่ประกอบวงปี่พาทย์
19. แก้ว	หมายถึง	การร้องกลอนโต้ตอบโดยใช้สติปัญญาเป็นคารมที่หักล้าง ฝ่ายตรงข้าม
20. สวดลำ	หมายถึง	บทสวดของคุรุหัตถ์ที่เป็นทำนองเฉพาะใช้สวดในงานศพต่อ จากพระสงฆ์สวดพระอภิธรรมแล้ว เพชรบุรียังมีความนิยม อยู่ก็มี
21. หา	หมายถึง	การจ้าง วานหรือร้องขอให้ไปแสดงเพลงปรบไก่

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเพลงพื้นบ้านภาคกลาง ที่มีการแสดงอย่างแพร่หลายในจังหวัดต่างๆ ได้แก่ พรณบุรี อุทัยธานี อ่างทอง สิงห์บุรี นครปฐม ราชบุรี และเพชรบุรี ส่วนใหญ่พบว่าจะเป็นการร้องโต้ตอบกันระหว่างพ่อเพลง แม่เพลง โดยมีเครื่องดนตรีประกอบเพียง ฉิ่ง กรับ โทน รำมะนา หรือตะโพนเท่านั้น เช่น เพลงอีแซว เพลงฉ่อย เพลงเรือ ลำตัด เพลงเกี่ยวข้าว เพลงเหย่อย เพลงขอทาน และเพลงปรบไก่ โดยเฉพาะเพลงปรบไก่เป็นเพลงเก่าแก่โบราณมากที่สุด ซึ่งคู่กับเพลงเทพทอง ที่มีการใช้วงปี่พาทย์มาประกอบการแสดง จากการศึกษาการแสดงเพลงพื้นบ้านปรบไก่ ของชาวมุขบ้านดอนข่อย จังหวัดเพชรบุรี หลายครั้งสังเกตพบว่า การใช้ภาษาถิ่นประกอบเป็นภาษาร้อง ทำให้ผู้ฟังต่างถิ่นต่างจังหวัด จะไม่เข้าใจภาษาถิ่น และฟังไม่ชัด จึงไม่นักวิชาการที่น่าสนใจในการสืบค้นการแสดงพื้นบ้านตามหลักทางมานุษยวิทยา (Ethnomusicology) อย่างละเอียด และเจาะลึกทั้งรูปแบบ คำร้อง ทำนอง และดนตรีประกอบการแสดง จากหลักฐานที่ปรากฏในตำราทางวิชาการที่สามารถอ้างอิงได้ มีนักมานุษยวิทยาดนตรี (Ethnomusicologist) ที่มีความสนใจ ได้พบ และบันทึกไว้เป็นภาพ และข้อมูลเบื้องต้น คือ เอนก นาวิกมูล เขียนไว้ในหนังสือ เพลงนอกศตวรรษ และหนังสือ คนเพลงและเพลงพื้นบ้านภาคกลาง พร้อมกันนี้เอนก นาวิกมูลได้อ้างถึง สุกัญญา สุกฉายา ผู้เขียนงานวิจัยเพลงปี่พาทย์: บทเพลงแห่งปฏิภาณของชาวไทย เป็นผู้ค้นพบเพลงพื้นบ้านปรบไก่ออนข่อยเพชรบุรี แต่ก็ได้มีการบันทึกทั้งรูปแบบ เนื้อร้อง วงดนตรีที่ใช้บรรเลงไว้ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาค้นคว้าได้แบ่งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.เอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มีรายละเอียดดังนี้

ผู้ดำเนินงานวิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสารและสัมภาษณ์จากแหล่งความรู้ ในหนังสือ ตำรา เอกสารของนักวิชาการและผู้รู้ได้เขียนไว้ และค้นคว้าจากห้องสมุดสถาบันต่างๆ ได้แก่

- สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- หอสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
- หอสมุดสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

- แหล่งความรู้ชุมชนหมู่บ้านดอนข่อย จังหวัดเพชรบุรี
- ข้อมูลสัมภาษณ์บุคคล

จากนั้นจึงนำเอกสารที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าทั้งหมดมาสรุปรวบรวมไว้ดังนี้

1.เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้แยกเป็น 3 หัวข้อ คือ

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวงดนตรีไทย

ประติษฐ อินทนิล (2536 : 48 - 53) ได้กล่าวว่า วงดนตรีไทยที่มีใช้ในอดีตถึงปัจจุบัน สามารถแบ่งแยกได้ 3 ประเภท คือ

1.วงปี่พาทย์

2.วงเครื่องสาย

3.วงมโหรี

ในส่วนของวงปี่พาทย์มี 3 ขนาด คือ

1.วงปี่พาทย์เครื่องห้า

2.วงปี่พาทย์เครื่องคู่

3.วงปี่พาทย์เครื่องใหญ่

ซึ่งทั้งหมดนี้จะเรียกว่าวงปี่พาทย์ไม่แข็ง และได้กล่าวถึงวงปี่พาทย์เครื่องห้า เป็นวงดนตรีไทย ประกอบด้วยเครื่องดนตรีดังต่อไปนี้

- ระนาดเอก
- ซ้องใหญ่
- กลองทัด
- ตะโพน
- ฉิ่ง
- ปี่ใน

คำกล่าวของประติษฐ อินทนิล มีความสอดคล้องกับคำกล่าวของครูทางดนตรีไทยและนักวิชาการทางดนตรีไทยที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและยอมรับของผู้ที่ศึกษาทางดนตรีทั่วไปอีกหลายท่าน

สัจด์ ภูเขาทอง. (2539 : 230) ได้กล่าวถึงการจำแนกประเภทของวงปี่พาทย์ว่า สมเด็จพระปรมพระยาดำรงนุภาพได้จำแนกประเภทของวงปี่พาทย์แบบมาตรฐาน ไปตามจำนวนการประสมของเครื่องดนตรีไว้ดังนี้

วงปี่พาทย์เครื่อง 5 สมเด็จพระปรมพระยาดำรงนุภาพได้ทรงค้นหาหลักฐานว่า คงได้แบบอย่างมาจากปัยจตุรียางค์ของอินเดีย จำแนกเป็น 2 ชนิด คือ ชนิดเบา และ ชนิดหนัก

ปี่พาทย์ชนิดเบา เป็นเครื่องเบาใช้สำหรับเล่นละครพื้นเมือง เช่นละครชาตรีทางปักข์ได้ ได้แก่ มโนราห์ หนังตะลุง เป็นต้น เครื่องดนตรีประกอบด้วย ปี่เป็นเครื่องทำลำนนำ 1 ทับ 2 กลอง 1 และฆ้องคู่ เป็นเครื่องทำจังหวะอีก1 ซึ่งมีลักษณะตรงตามตำราเดิมผิดแต่ใช้ทับแทนโทนโบนึงเท่านั้น

ปี่พาทย์ชนิดหนัก ประกอบด้วย ปี่ 1 ระนาด 1 ฆ้องวง 1 กลอง 1 และ โทน(ตะโพน) 1 ใช้สำหรับ เล่น โทน ละคร ในทำนองเดียวกัน มนตรี ตราไมท (2481 : 18) พิมพ์เผยแพร่ใหม่ ปี 2540 โดยกองทุนสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (ส.ย.ช.) ได้กล่าวเกี่ยวกับวงปี่พาทย์ไว้ว่า

ปี่พาทย์ (เครื่องใหญ่)

ปี่ใน	ผู้นำ , เก็บบ้างโหยหวลบ้างตามทำนองเพลง(ลำนนำ)
ปี่นอก	เก็บบ้างโหยหวลบ้าง ล้อๆไปกับปี่ในและทำนองเพลง
ระนาดเอก	ผู้นำ , เก็บแทรกแซงตามทำนองเพลง
ระนาดทุ้ม	บรรเลงหยอกล้อห่างๆ ไปกับทำนองหลัก
ระนาดเหล็ก	(ทำด้วยทองเหลือง เรียกระนาดทอง) เก็บแทรกแซงตามทำนองเพลง
ฆ้องวงใหญ่	เป็นหลักของพวกทำลำนนำ เดินเนื้อเพลง
ฆ้องวงเล็ก	เก็บแทรกแซงตามทำนองเพลงละเอียดกว่าระนาดทุ้มไม่หลอกล้อ ยั่วเย้าไปกับพวกทำลำนนำ
ทุ้มเหล็ก	หลอกล้อห่างๆไปกับลำนนำ
ตะโพน	ควบคุมจังหวะหน้าทับ เป็นผู้นำกลองทัด
สองหน้า	ควบคุมจังหวะหน้าทับ (ใช้เวลาบรรเลงรับร้อง บางทีก็ใช้กลองแขกแทน)
กลองทัด	เดินตามจังหวะบ้าง เดินตามไม้กลองประจำเพลงบ้าง
ฉิ่ง	ควบคุมจังหวะย่อย แสดงจังหวะหนักเบาด้วย
ฉาบเล็ก	หลอกล้อไปกับพวกประกอบจังหวะ
ฉาบใหญ่	ควบคุมจังหวะห่างๆ
โหม่ง	ควบคุมจังหวะห่างๆ

ถ้าเรียกวงปี่พาทย์เครื่องคู่ ก็ลดเหลือ ปี่ใน , ระนาดเอก , ซ้องวงใหญ่ , ซ้องวงเล็ก , ระนาดทุ้มไม้ , ตะโพน , กลองทัด , ฉิ่ง , ฉาบเล็ก , ฉาบใหญ่ , โหม่ง บางทีก็มีปี่นอกด้วยถ้าเรียกว่า ปี่พาทย์เครื่องห้า ก็ลดลงเหลือปี่ใน , ระนาดเอก , ซ้องวงใหญ่ , ตะโพน , กลองทัด , ฉิ่ง , ฉาบเล็ก (ฉาบใหญ่กับโหม่ง บางทีก็มี บางทีก็ไม่มี) ส่วนหน้าที่คงเป็นไปตามเดิม

นักวิชาการทางดนตรีอีกท่านหนึ่ง ปัญญา รุ่งเรือง (2546 : 137) ได้กล่าวถึงเรื่องวงปี่พาทย์ไว้ว่า วงปี่พาทย์มีกำเนิดมาตั้งแต่กรุงสุโขทัย พัฒนามากขึ้นตามลำดับในสมัยกรุงศรีอยุธยา และได้พัฒนาขึ้นอย่างสมบูรณ์เป็นแบบฉบับในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์จนมีแบบแผนการบรรเลงถึง 7 ประเภท คือ ปี่พาทย์ชาตรี ปี่พาทย์เครื่องห้า ปี่พาทย์เครื่องคู่ ปี่พาทย์เครื่องใหญ่ ปี่พาทย์นางหงส์ ปี่พาทย์ดีกดำบรรพ์ และปี่พาทย์มอญ (ซึ่งรับเอามาจากมอญ) โดยกล่าวเกี่ยวกับวงปี่พาทย์เครื่องห้าไว้ดังนี้

วงปี่พาทย์เครื่องห้า เป็นปี่พาทย์ที่พัฒนาขึ้นมาจากวงปี่พาทย์ชาตรี ใช้ประกอบการแสดง โขนละคร และหนังใหญ่ สมัยกรุงศรีอยุธยาประกอบด้วยเครื่องดนตรีดังต่อไปนี้

ระนาดเอก	1	วาง
ซ้องวงใหญ่	1	วง
ตะโพน	1	ใบ
กลองทัด	1	คู่
ปี่ใน	1	เลา
ฉิ่ง	1	คู่

เครื่องประกอบจังหวะอื่นๆตามลักษณะของบทเพลง

สมพงษ์ กาญจนผลิน (2542 : 20-21) ได้กล่าวถึงวงปี่พาทย์ว่าวงปี่พาทย์ คือ วงดนตรีไทย ที่ประกอบด้วยเครื่องตี และเครื่องเป่า (ปี่) แบ่งเป็น 3 ขนาด คือ วงปี่พาทย์เครื่องห้า , วงปี่พาทย์เครื่องคู่ และวงปี่พาทย์เครื่องใหญ่

วงปี่พาทย์เครื่องห้ามีเครื่องดนตรีที่นำมาผสมดังนี้

ระนาดเอก	1	วาง
ซ้องวงใหญ่	1	วง
ตะโพน	1	ใบ
กลองทัด	1	คู่
ปี่ใน	1	เลา
ฉิ่ง	1	คู่

และมีนักวิชาการอีกท่านหนึ่ง คือ รองศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุนานนท์ (สารานุกรมดนตรีและเพลงไทย 2541: 51) ได้กล่าวถึงวงปี่พาทย์ว่า วงปี่พาทย์มีหลายรูปแบบได้แก่ ปี่พาทย์เครื่องห้า ปี่พาทย์เครื่องคู่, ปี่พาทย์เครื่องใหญ่, ปี่พาทย์นางหงส์, ปี่พาทย์มอญ, ปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์ แต่ละรูปแบบจะใช้บรรเลงต่างกัน วงปี่พาทย์ใช้เครื่องดนตรีหลักเป็นประเภทเครื่องตี และเครื่องเป่า จำนวนเครื่องดนตรีขึ้นอยู่กับขนาดของวงปี่พาทย์เครื่องห้า

วงปี่พาทย์ไทย ที่มีขนาดเล็กที่สุด มีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาใช้บรรเลงในงานพิธีต่างๆ ที่ต้องการวงดนตรีที่ไม่ใหญ่นัก และใช้บรรเลงประกอบโขนละคร เดิมมีกลองทัดเพียงใบเดียว ในสมัยรัชกาลที่ 1 เพิ่มขึ้นเป็น 2 ใบ ในปัจจุบันเพิ่มระนาดทุ้มอีก 1 รางวัลกันว่า ปี่พาทย์เครื่องหก วงปี่พาทย์เครื่องห้ามีเครื่องดนตรีดังนี้

ปี่ใน	1	เลา
ระนาดเอก	1	ราง
ส้รวงใหญ่	1	วง
ตะโพน	1	ใบ
กลองทัด	1	คู่
ฉิ่ง	1	คู่

การเลือกใช้วงปี่พาทย์ให้เหมาะสมกับงานเป็นสิ่งที่ควรรู้สำหรับ ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับดนตรีไทย เพื่อสามารถแนะนำให้กับผู้ที่ต้องทำงานหรือพิธีกรรมที่ต้องใช้วงดนตรีไทย ตามความเป็นจริงแล้ว วงดนตรีไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่ง วงปี่พาทย์เครื่องห้า จะเป็นวงดนตรีที่มีบทบาทในพิธีกรรมหรือประกอบการแสดงต่างๆหลายประเภท เช่น โขน, ละคร, ลิเก หรือเพลงปรบไก่ ที่มีการร้องแบบละคร ฉะนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่า วงปี่พาทย์เครื่องห้าเป็นวงที่คู่กับการแสดงหลายประเภท แม้กระทั่งเพลงพื้นบ้านปรบไก่ ซึ่งกลายเป็นวัฒนธรรมที่คู่กันมาเป็นเวลานานช้านาน

1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและเพลงพื้นบ้าน ความหมายของวัฒนธรรมในฐานะของนักวิชาการด้านวัฒนธรรมไว้ว่า

วัฒนธรรม หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบ ความกลมเกลียวเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีงามของประชาชน พระยาอนุมานราชธน (2513 : 2) ก็ได้ให้ความหมายของคำว่า วัฒนธรรมในฐานะที่ท่านเป็นนักมานุษยวิทยา (Ethnomusicologist) ไว้ดังนี้

วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น โดยอาศัย การเรียนรู้จากกัน และสืบทอดเนื่อง เป็นความเจริญก้าวหน้า ทางด้านราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 746) ให้ความหมายของ วัฒนธรรม ไว้ว่า วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่ทำให้เกิดความเจริญงอกงามและเป็นวิถีชีวิตของหมู่คณะ สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2525 : 210) ได้กล่าวถึง วัฒนธรรมพื้นบ้านไว้ในหนังสือ วัฒนธรรม พื้นบ้านแนวปฏิบัติภาคใต้ โดยได้กล่าวถึงวัฒนธรรมพื้นบ้านว่า มีบทบาทและหน้าที่ นานับประการที่สำคัญ คือ ช่วยผดุงเสถียรภาพ และเป็นกำลังสนับสนุนการแผ่ขยายของแบบอย่าง การดำเนินชีวิต เป็นสิ่งที่สังคมปกป้องรักษามาแต่อดีตทำให้เราสามารถเข้าใจ และความต้องการที่จำเป็น รวมทั้งความมุ่งหมายของสังคมนั้นๆ ตลอดจนสิ่งที่กีดกันให้เกิดปัญหา ขัดขวางการอยู่ดีกินดี

จุมพล นิยมพานิช (2532 : 137) มีความเห็นเกี่ยวกับลักษณะของวัฒนธรรมดังนี้

1. วัฒนธรรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตของมนุษย์อีกนัยหนึ่ง ก็คือมนุษย์ จะอยู่โดย ปราศจากวัฒนธรรมไม่ได้
 2. เป็นสิ่งได้มาโดยการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้จากมนุษย์ด้วยกัน
 3. วัฒนธรรมไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมนุษย์มาโดยกำเนิดและไม่ใช่ว่าสิ่งที่จะถ่ายทอดทางพันธุกรรม นิสัย และความสามารถต่างๆของมนุษย์ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการเรียนรู้ทั้งสิ้น
 4. วัฒนธรรมของแต่ละสังคมมีความแตกต่างกัน ไม่สามารถเปรียบเทียบได้ว่า วัฒนธรรมใด ดีกว่าวัฒนธรรมใด วัฒนธรรมแต่ละวัฒนธรรมนั้นย่อมมีความหมายเหมาะสมถูกต้องตามสภาพแวดล้อม ของแต่ละสังคม
 5. วัฒนธรรมเป็นผลรวมของหลายสิ่ง หมายถึงวัฒนธรรมของสังคมหนึ่ง เป็นผลรวมของแบบ แผนการดำเนินชีวิตหลายๆอย่างเข้าด้วยกัน มีความสมบูรณ์ถูกต้องตามสภาพของแต่ละสังคม
- พระยาอนุমানราชธน (2515 : 73) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับลักษณะของวัฒนธรรมไว้ดังนี้
1. มีการสะสม หมายถึง จะต้องมิเพี้ยนเดิมอยู่ก่อนแล้ว และสะสมทุนนั้นให้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ
 2. วัฒนธรรมต้องมีการปรับปรุง หมายถึง ต้องรู้จักดัดแปลง และปรับปรุงส่วนที่บกพร่องอยู่ ให้มีความเหมาะสมถูกต้อง
 3. จะต้องมีการถ่ายทอด หมายถึง การทำให้วัฒนธรรมนั้น มีการแพร่หลายในวงกว้าง
 4. มีการอบรมสั่งสอนให้ผู้อื่นรู้ หรือชนรุ่นหลังได้สืบทอดต่อไป

ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี (2537 : 1 - 22) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ วัฒนธรรมกับการพัฒนา ซึ่งพิมพ์เผยแพร่ในปริญญะวัฒนธรรมไทย 2538 โดยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติว่า วัฒนธรรมคือพลังของสังคมทางภูมิปัญญา เพื่อพัฒนาทางเศรษฐกิจ จิตใจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม

พร้อมๆกันไป การปฏิบัติหรือพฤติกรรมของชุมชน หรือวิถีชีวิตของชุมชน คือวัฒนธรรม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง วัฒนธรรมคือการปฏิบัติหรือวิถีของชุมชน หรือสังคมการปฏิบัติหรือวิถีชีวิตที่สะท้อนภูมิปัญญาของชุมชนหรือสังคม ซึ่งได้มาจากประสบการณ์จริง เลือกลง ลั่นกรอง ลงใช้ และถ่ายทอดด้วยการปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา วัฒนธรรมเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม เมื่อสิ่งแวดล้อมแต่ละแห่งแตกต่างกันย่อมทำให้วัฒนธรรมในท้องถิ่นต่างๆ มีความแตกต่างกันไป ดังนั้นวัฒนธรรมจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้ชุมชนและสังคมมีความเข้มแข็งซึ่งมีลักษณะที่สำคัญ 8 ประการดังนี้

1. มีความหลากหลาย กระจายอำนาจ
2. กระจายรายได้และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ
3. ส่งเสริมศักดิ์ศรีของชุมชน
4. มีการบูรณาการ
5. สร้างความประสานสอดคล้องและความสมดุลที่ยั่งยืน
6. มีการพัฒนาจิตใจและจิตวิญญาณอันลึกซึ้ง
7. ส่งเสริมความเข้มแข็งทางสังคม
8. เป็นการผดุงศีลธรรมของสังคม

จากข้อมูลทั้งหลายที่ของนักวิชาการ ซึ่งเป็นที่รู้จักและยอมรับของบุคคลทั่วไป จึงเป็นหลักฐานยืนยันได้เป็นอย่างดีว่า วัฒนธรรมทางสังคม กลุ่มชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสิ่งดี บอกถึงความเจริญอกงามที่ควรสืบทอดกันต่อไป ที่เห็นได้ชัดกับชาวชนบทหรือคนพื้นบ้าน ซึ่งเป็นสิ่งคู่กับวิถีชีวิตตลอดกาล คือ วัฒนธรรมทางการแสดงอันได้แก่ดนตรี ร้องรำทำเพลง ซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันบริสุทธิ์ที่เกิดจากภูมิปัญญาของกลุ่มชนในพื้นที่บ้านของเขาเองซึ่งได้มาจากวิธีการมุขปาฐะ (Oral Literature) กระทั่งกลายเป็นวัฒนธรรม (Culture) หรือประเพณี จารีต (Tradition) ที่ปลูกฝังอยู่กับชาวบ้านท้องถิ่นชนบทมาถึงปัจจุบัน แต่ความเจริญของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ หรือยุค IT ที่เข้ามาสู่สังคมไทยอย่างรวดเร็ว ทำให้นักมานุษยวิทยา และผู้รักในด้านศิลปะพื้นบ้านต้องหาทางศึกษาค้นคว้าเพื่อเป็นการอนุรักษ์ไว้ ในด้านศิลปะวัฒนธรรมอันดั้งเดิมสืบไป

เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนท้องถิ่นนั้น รองศาสตราจารย์ กาญจนา อินทรสุณานนท์ (2542 : 1-16) ได้จัดทำเอกสารประกอบการสอนรายวิชาพื้นฐาน มานุษยวิทยาภาควัฒนธรรม (Introduction to cultural anthropology) ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยมีวัตถุประสงค์ ที่จะให้ผู้สนใจทำการศึกษารว

ของความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตแบบไทยๆ อันอบอุ่น ที่อยู่แบบเครือญาติ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้สังคมมีความสุขอย่างแท้จริง เป็นโครงสร้างทางสังคมมานุษยวิทยา โดยได้กล่าวถึง กระบวนการที่ทำให้สังคมอยู่ดีมีสุข ได้แก่ อยู่อย่างไทย ใฝ่ใจศึกษา เสาะหาความรู้ เข้าสู่ค่านิยม สร้างสมอุดมการณ์ สืบสานวัฒนธรรม จดจำประเพณี และของดีศาสนา

ในการศึกษาเพลงพื้นบ้านโดยละเอียดนั้น กาญจนา อินทรสุนานนท์ (2532 : 57-66) ได้ให้แนวทางในการวิเคราะห์รูปแบบของเพลงพื้นบ้าน โดยเขียนลงในวารสาร “ มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์ ” ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ไว้ว่า เพลงพื้นบ้านนั้นมีต้นกำเนิดมาจากเพลงร้องมากกว่าเพลงบรรเลง บทเพลงต่างๆ มาจากผู้แต่งที่เป็นชาวบ้าน เพลงพื้นบ้านภาคกลางมีมากมาย แยกแยะได้หลายบทเพลง มีลีลาทำนองที่แตกต่างกัน แต่เพลงพื้นบ้านก็จะมีลักษณะเฉพาะของเพลงหลายประการ เช่น

1. ลีลาทำนอง จะเป็นทำนองสั้นๆ วนไปวนมา ซ้ำและย้อนกลับต้นใหม่อยู่เสมอ ทั้งนี้เพื่อสะดวกในการจดจำ และสืบทอดต่อกันมา
2. ภาษาที่ใช้ในเพลงพื้นบ้านนั้นเป็นภาษาพูด ไม่ใช่ภาษาเขียน ฟังเข้าใจง่าย ไม่มีศัพท์สูง เรียกกันว่าภาษาพูด ไม่ใช่ภาษาเขียน ฟังสองงาม ไม่มีศัพท์สูง เรียกกันว่า ภาษาชาวบ้าน และยังมีคำประเภทสองแง่สองง่ามแทรกอยู่ด้วยเสมอ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของคำพวน คำเปรียบเทียบ คำที่ใช้ตัวอักษรแทนกัน หรือคำประเภทหักข้อรอ
3. ลักษณะคำประพันธ์ เพลงพื้นบ้านจัดอยู่ในประเภทวรรณกรรมมุขปาฐะ สืบทอดโดยการได้ยินได้ฟัง ต่อกันมา บทกลอนต่างๆ ก็นำมาจากภาษาพูดที่ใช้กันในปัจจุบัน โดยมีคำประเภทคล้องจอง จำพวกสุภาพิตหรือคำพังเพยต่างๆ กลอนเพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่เป็นกลอนแปด ที่เรียกว่า กลอนหัวเดียว
4. เรื่องราวในบทเพลง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน การทำมาหากิน ความเป็นอยู่เรื่องในครอบครัวความเชื่อถือต่างๆ บทเพลงจะเป็นลักษณะเพลงปฏิพากย์ คือมีการร้องโต้ตอบกันระหว่างชายหญิงส่วนใหญ่เป็นการเกี่ยวพาราสีจุดเด่นจะอยู่ที่สำนวนโวหารและชิงไหวชิงพริบกัน การดำเนินเรื่องราวในบทเพลงพื้นบ้านนั้น เริ่มจากการไหว้ครู บทเกริ่น หรือปลอบ บทประหรือ ทักทาย การผูกรัก การสว่ขอ ลักพาหนี ชิงชู้ หรือ ตีหมากรัก และบทลาจาก นอกจากนี้ยังมี
5. การแทรกเรื่องราวต่างๆ ที่น่าสนใจในขณะนั้น หรืออาจแทรกเรื่องราวที่สนุกสนานไปอีกก็ได้การแทรกคติสอนใจ ในบทเพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่มักพบว่าการแทรกคติสอนใจอยู่เสมอทั้งนี้เพื่อให้ผู้ฟังได้รับความรู้ และนำไปปฏิบัติให้เกิดสิ่งที่ดีงามต่อสังคม

6. โอกาสในการร้องเพลง เพลงพื้นบ้านนั้นร้องเล่นกันได้หลายโอกาส ทั้งงานบุญงานกุศลในงานเทศกาล หรือตามโอกาสต่างๆโดยสามารถแยกได้หลายโอกาส เช่น ร้องเล่นเพื่อความสนุกสนาน ร้องประกอบการทำงาน ร้องในโอกาสเฉลิมฉลองต่างๆ และสามารถร้องเล่นในงานอื่นๆที่ผู้ชมมีความประสงค์จะให้เล่น

และนอกจากนี้ กาญจนา อินทรสุณานนท์ (2525 : 151) ได้มีแนวคิดที่จะดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านอย่างลึกซึ้ง โดยได้ดำเนินการอย่างเป็นขั้นดังนี้

1.สืบหาแหล่งพื้นบ้านส่วนใหญ่ ซึ่งจะอยู่ตามชนบท ตามตำบล ตามหมู่บ้านที่ยังมีชาวบ้านจดจำเพลงได้

2.บันทึกเพลงพื้นบ้าน ทำได้หลายรูปแบบ เช่นบันทึกโดยใช้เทปบันทึกเสียง วีดีโอ เขียนและบันทึกเป็นโน้ตเพลงไว้ ถ่ายภาพนิ่งท่าทางของผู้เล่น และร้องเพลง

3.นำเพลงพื้นบ้านที่สืบค้น และบันทึกไว้มาวิเคราะห์ ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้หลายรูปแบบ คือ วิเคราะห์ทางคติชนวิทยา วิเคราะห์เชิงปรัชญา วิเคราะห์เชิงสังคมวิทยา และวิเคราะห์เชิงดนตรี

4.ศึกษาเกี่ยวกับเพลง และเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบเพลง ลักษณะการขับร้อง ลีลาทำนองของเพลงพื้นบ้าน บันทึกโน้ตเป็นการขับร้อง ทางรับ เครื่องประกอบจังหวะ ฯลฯ

5.จัดการศึกษาเพลงพื้นบ้านสามารถจัดได้ทั้งทางตรง เช่นการจัดการเรียนการสอนโดยตรง และทางอ้อม เช่นการจัดการแสดง จัดรายการเพลงพื้นบ้านผ่านสื่อมวลชนต่างๆ ฯลฯ

ที่กล่าวทั้งหมดนี้ หัวข้อของเนื้อหาเป็นเรื่องที่ก่อให้เกิดการพัฒนาในระบบสังคมวิทยาอันยั่งยืนในปัจจุบันจะนิยมเรียกว่า สังคมเข้มแข็ง หรือ ชุมชนเข้มแข็ง โดยใช้วัฒนธรรม ประเพณีเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวของสังคมนั้นๆ

จากการศึกษาพบว่ามีศัพท์ที่ใช้เรียกเพลงพื้นบ้านมีอยู่หลายคำ เช่น เพลงพื้นบ้าน เพลงพื้นเมือง เพลงชาวบ้าน เพลงหมู่บ้าน เพลงประจำเผ่า เพลงปฏิพากย์ เพลงนอกศตวรรษ คีตการชาวบ้าน ฯลฯ ซึ่งคำที่บัญญัติขึ้นมาใช้นี้ นักมานุษยวิทยาจะเรียกว่า “Folksongs” ได้มีนักวิชาการและผู้รู้หลายท่านได้ให้ความหมายของเพลงพื้นบ้านไว้หลายทรรศนะด้วยกัน รวบรวมเพื่อเก็บข้อมูลไว้ ก่อนที่บรรดาศิลปิน พ่อเพลง แม่เพลง รุ่นอาวุโสจะจบสิ้นชีวิตลง โดยเยาวชนรุ่นหลังแล้วไม่ใส่ใจที่จะสืบทอดต่อไป

สุภักดิ์ อนุกุล และวลัยพร นิยมสุจริต (2546 : 8) ได้กล่าวถึงเพลงพื้นบ้านไว้ว่า เพลงพื้นบ้านเป็นเพลงที่เกิดจากคนในท้องถิ่น ที่สืบทอดกันมา เริ่มต้นจากผู้ใดร้องเป็นคนแรกไม่มีที่ปรากฏ แต่เป็นที่แน่นอนว่าสมัยก่อนไม่มีมหรสพให้ความสุขความบันเทิงเหมือนปัจจุบัน คนในท้องถิ่นจึงต้องใช้

ความสามารถ ปฏิภาณ คิดเพลงเพื่อให้เกิดความบันเทิงในกลุ่มของตน ต่อมามีการแสดงร่วมด้วย ผู้แสดงจะฝึกหัดจนชำนาญ เพื่อให้การแสดงออกมางดงาม มีระเบียบเป็นแบบแผนแล้วพัฒนามาเป็นระบำรำฟ้อน และการแสดงประเภทเล่นเป็นเรื่อง อาจเป็นเรื่องราวในอดีต ปัจจุบัน หรืออนาคตก็ได้ ส่วนการเดินทางเรื่องก็ยักใช้เพลงเป็นตัวนำ เช่น เพลงเดินกำรำเคียว เพลงพวงมาลัย การแสดงที่เล่นเป็นเรื่องจะมาจากสิ่งที่สมมุติ

แม้ว่าแต่ละท้องถิ่นจะมีทำนองและเนื้อร้องแตกต่างกันแต่ก็มีคุณค่านอกจากให้ความเพลิดเพลินแล้วยังให้ข้อคิด คติธรรมที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตเช่นเดียวกัน

มนตรี ตราโมท (2497 : 50) กล่าวถึงความหมายของเพลงพื้นบ้านสรุปได้ว่า เพลงพื้นบ้านเป็นเพลงชาวบ้านในท้องถิ่นต่างๆ โดยที่ในแต่ละท้องถิ่นนั้นๆ ต่างก็ได้สร้างแบบแผนการร้องและสำเนียงภาษาให้เป็นไปตามความนิยมเฉพาะของตน ซึ่งมักจะนิยมร้องในเทศกาลหรืองานที่มีการชุมนุมของคนของท้องถิ่นเพื่อความรื่นเริง และผ่อนคลาย

ทัศนีย์ ทานตวนิช (2523:77) ให้ความหมายของเพลงพื้นบ้านโดยสรุปได้ดังนี้ เพลงพื้นบ้านเป็นเพลงของชาวบ้าน ซึ่งเกิดจากปฏิภาณไหวพริบ และความเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอนของคนไทย บทเพลงมีลักษณะคมคายแฝงความเรียบง่าย ส่วนใหญ่จะสะท้อนสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความคิด และความเชื่อในท้องถิ่นนั้น

สุมามาลย์ เรืองเดช (2526 : 41) กล่าวถึงความหมายของเพลงพื้นบ้านไว้ว่า เพลงพื้นบ้านเป็นวรรณกรรมปากเปล่าที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชาวบ้าน ซึ่งถ่ายทอดกันมาด้วยการจำสำหรับใช้ร้องเล่นในแต่ละท้องถิ่น แล้วแพร่กระจายจากถิ่นหนึ่งไปอีกถิ่นหนึ่ง

สุจิตต์ วงษ์เทศ (2523 : 1) ได้ให้ความหมายของเพลงพื้นเมืองไว้ว่า เพลงพื้นเมือง หมายถึงบรรดาเพลงที่ประชาชน ซึ่งไม่ใช่ชาวเมือง หรือชาววัง ชาววังสืบทอดจดจำ เพื่อเล่นสนุกสนานต่อมา

เอนก นาวิกมูล (2527 : 77) ได้กล่าวถึงลักษณะของเพลงพื้นเมืองว่า ลักษณะเด่นที่สุดของเพลงพื้นเมือง คือ มีความเรียบง่าย ฟังแล้วเข้าใจทันที ถ้ามีการเปรียบเทียบสัญลักษณ์อย่างใดก็สามารถแปลความหมายได้โดยไม่ยากนัก

สุกัญญา สุขฉายา (2525 : 10) ได้กล่าวว่า เพลงปฏิพากย์เป็นเพลงพื้นบ้านชนิดหนึ่ง ที่พบในทุกภาคของไทย ทั้งเฝ้าไท (ไทน้อย) และของกลุ่มชนอื่น แต่เพลงที่ร้องนั้น แตกต่างกันไปทั้งท่วงทำนอง เนื้อหา เครื่องดนตรีประกอบ และโอกาสที่ร้อง

นอกจากนี้ เอนก นาวิกมูล (2537 : 3-20) ซึ่งเป็นบุคคลที่มีบทบาทและความสำคัญต่อการอนุรักษ์ส่งเสริมเพลงพื้นบ้านไว้ในหนังสือเพลงนอกศตวรรษ ในแง่มุมต่างๆว่าเพลงพื้นบ้านเป็นเพลงบท

ที่ไร้ตำนาน โดยไม่ทราบว่าใครเป็นผู้แต่งเป็นคนแรก แต่ร้องกันมาตามปาก ด้วยการจดจำ คือสืบทอดกันด้วยความจำโดยไม่มีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรแต่บังเอิญหรือไม่ก็ได้ เพลงที่ร้องนั้นติดปาก ติดหูของผู้ที่ฟัง จึงนิยมร้องกันต่อมา โดยมีลักษณะดังนี้

- บทเพลงมีความเรียบง่ายในการใช้ถ้อยคำ สำหรับการร้อง การเล่น
- เน้นความสนุกสนานบันเทิงเป็นหลักโดยการสอดแทรกคำสองแง่สองง่ามเพื่อความสนุกสนาน
- ผู้แสดงต้องใช้ปฏิภาณไหวพริบเฉียบพลันในการโต้ตอบกันระหว่างหญิงกับชาย
- เป็นมรดกทางวรรณกรรม
- แสดงวิถีชีวิตของชาวบ้านได้เด่นชัด
- รูปแบบจะแตกต่างกันไปตามแต่ละท้องถิ่น

กระทรวงศึกษาธิการ (2522 : 30 - 132) อธิบายถึงลักษณะของเพลงพื้นบ้านไว้ว่าเป็นเพลงที่มีทำนองง่ายๆ ถ้อยคำภาษาที่ใช้เป็นคำไทยแท้ เรียบง่าย แต่ฟังแล้วกินใจ เข้าใจได้ทันที คำพูดโต้ตอบกันระหว่างหญิงชาย อาจมีถ้อยคำหยาบคายบ้าง แต่ก็ถือเป็นโวหารของศิลปิน เครื่องประกอบจังหวะนั้น ในขั้นตอนแรกก็เป็นเพียงการปรบมือ ต่อมาจึงนำเครื่องดนตรีบางอย่างเข้ามาประกอบ เช่น ฉิ่ง , กรับ และกลอง เป็นต้น

1.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเพลงปรบไก่ เพลงปรบไก่จัดได้ว่าเป็นเพลงพื้นเมือง หรือเพลงพื้นบ้านที่เก่าแก่มากที่สุดตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาคู่กับเพลงเทพทอง เอน นาวิกมูล(2527:12 -13) ในฐานะเป็นผู้อนุรักษ์และส่งเสริมด้านมรดกไทยเกี่ยวกับพื้นบ้าน ได้เขียนไว้ในหนังสือเพลงนอกศตวรรษว่า หลังจากที่เราทราบ ชื่อเพลงเทพทองในสมัยกรุงศรีอยุธยาแล้ว ต่อมาเมื่อถึงสมัยกรุงธนบุรี ก็มีการออกชื่อเพลงพื้นเมืองอีกเพลงหนึ่งเป็นเพลงที่ 2 นั่นคือ เพลงปรบไก่ ขณะเดียวกัน ก็มีการออกชื่อ “คนเพลง “ เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ เพลงปรบไก่อจะมีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาหรือไม่ไม่ทราบ หากแต่เพิ่งมาพบหลักฐานเก่าแก่ที่สุดในสมัยธนบุรี พ.ศ.2322 ในหมายรับสั่งเรื่อง โปรดเกล้าฯให้สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้ากรมขุนอินทรพิทักษ์เสด็จขึ้นไปรับพระแก้วมรกตที่ท่าเจ้าสนุก จังหวัดสระบุรี พ.ศ. 2322 กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า เครื่องเล่นในงานมี

.....“ปรบไก่อนายแก้ว อำแดงกัน วันละ 1 ตำลึง 3 วันเงิน 3 ตำลึง”(หน้า 33) “ปรบไก่อนายแก้ว อำแดงสน” (หน้า 42) และ “เทพทองนายอัน ทองดี โรง 1”(หน้า 43) หลักฐานที่ยกมานี้แสดงว่าเพลงปรบไก่อและเพลงเทพทองเป็นมหรสพที่ต้องขึ้นหน้าขึ้นตาอยู่ไม่น้อย พอๆกับมหรสพชนิดอื่นนับแต่สมัยรัตนโกสินทร์ เพลงพื้นเมืองได้รับการออกชื่อมากขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 1 เพลงปรบไก่อถูกเอ่ยถึงในจารึกวัดโพธิ์ คราวมีงานฉลองวัด และในฐานะเป็นมโหรีสพอย่างหนึ่งที่มาเล่นฉลองด้วย เพียงออกชื่อเท่านั้น คำเดียว

สุกัญญา สุขฉายา (2525 : 54) ได้เขียนเกี่ยวกับเพลงปรบไ้ ไว้ในหนังสือเพลงปฎิพากย์ บทเพลงแห่งปฎิภาณของชาวไทยว่าเพลงปรบไ้ หรือตบไ้ เป็นเพลงเก่าแก่อีกเพลงหนึ่งร่วมสมัยเดียวกับเพลงเทพทอง เป็นเพลงที่มีกล่าวถึงในวรรณคดีสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยกล่าวไว้ในฐานะเป็นมหรสพชนิดหนึ่ง

เพลงปรบไ้เป็นเพลงที่มีจังหวะเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เช่นเดียวกับเพลงเทพทอง จึงได้วิวัฒนาการเป็นลักษณะเพลงหน้าทับชนิดหนึ่ง (หน้าทับ คือ วิธีตีเครื่องหนัง ที่เลียนเสียงจากทับ ซึ่งเป็นเครื่องตีกำกับจังหวะแต่โบราณเพื่อให้รู้ส่วนและเสียงสำคัญของเพลง) เรียกกันว่า เพลงหน้าทับปรบไ้ ใช้ตะโพนเลียนเสียงจากบทลูกคู่ที่รับว่า “ฉ่า ฉ่า ฉ่า ชะ ช่า ไ้ ” มาเป็น “ ฟริง ป๊ะ ตูป ฟริง ฟริง ตูป ฟริง ” ทำนองเพลงใดใช้หน้าทับตีประกอบจัดเข้าเป็นเพลงปรบไ้ ที่นอกเหนือจากนี้ก็เป็นเพลงหน้าทับสองไม้ และหน้าทับพิเศษ เพลงหน้าทับสองไม้ และหน้าทับปรบไ้ ถือเป็นเพลงหลักในการขับร้อง และบรรเลงเพลงไทยเดิม

เพลงปรบไ้เป็นเพลงที่มีเนื้อร้องหายากมาก จึงไม่ค่อยมีผู้นิยมในปัจจุบัน ในปัจจุบันนี้พบว่าคนส่วนใหญ่แทบจะไม่รู้จักเพลงชนิดนี้

ถึงอย่างไรก็ดี เอนก นาวิกมูล ได้กล่าวถึงเพลงปรบไ้ ไว้ในหนังสือเพลงนอกศตวรรษ ในปี พ.ศ. 2527 หน้า 476 - 495 ด้วยข้อมูลที่น่าสนใจหลายประการดังนี้

หลังทำขวัญข้าวเสร็จก็มีเสภาเล่นแก่งวุ่นจนแม่ครัวไม่ต้องหาวนอนทำงานไปจนย่ำรุ่ง ครั้นเวลาเช้าแห่มาไปวัดการเล่นก็เอิกเกริก ทั้งแตงฮังซี้ กลองจีน กลองไทย กระทั่งเล่นถึงหัวล้านชนกัน ไม่อยากจะบรรยายถึงสำรับควหาวนของชาวบ้านที่ถูกนำมาเรียงเป็นกาพย์ กลอนไพเราะหู นอกเหนือไปจากอะไรทั้งหลายทั้งสิ้นที่หนังสือเล่มอื่นสู้ไม่ได้ สุพินทกุมารได้เขียนถึงการมหรสพไว้มากมายได้แก่แทงวิสัย, โมงครุ่ม, ลำแพน เทพทอง , ไ้ลวด , ไ้ชน , ไ้หุ่น , มวยปล้ำ , กระบี่กระบอง และที่สุดถึงเพลงปรบไ้

ตัวอย่างบทร้องสุรางคนางค์

“..... มีทั้งปรบไ้	ผู้ชายแก้ไป	ผู้หญิงแก้มา	
นายเพลงข้างชาย	แยบคายนักหนา	ชื่อนายบุญสา	อยู่แขวงสุพรรณ
ผู้ชายนายเพลง	รูปร่างเหมาะเหม็ง	โตด้าล้าสัน	
ชื่อตานาคาแผ้ว	ว่าแล้วสำคัญ	นายเพลงหญิงนั้น	นางจันปากไ้
ทำเพลงฝ่ายหญิง	ชื่อนางทองมิ่ง	อยู่บ้านปากไ้	

แต่ล้วนคนขยัน	จัดสรรมาใส่	ช่างแก่งช่างไข	ทั้งหญิงทั้งชาย
ฝูงสาวแก่หนุ่ม	มาเย็นดูกลม	หัวเราะแทบตาย	
อ้าปากคอแห้ง	ไม่มีน้ำลาย	เสียงฮาไม่วาย	ฟังเล่นหัวนั้ไหน

เพลงปรบไก่อันนั้น นับวันแต่จะหาฟังยากเข้าทุกที ทั้งๆที่ในสมัยก่อน เพลงปรบไก่อ ได้รับการเอ่ยถึง อันแสดงค่านิยมของชาวบ้านในอดีตมาตลอด หรือเป็นเพราะยังไม่มีเพลงอื่นขึ้นมาเทียบเคียง ผลักค่านิยมให้เซ่หลุดไป

ถ้านับอายุของเพลงปรบไก่อแล้ว ปัจจุบันเพลงปรบไก่อมีอายุไม่ต่ำกว่า 200 ปี นับว่าเก่าแก่จริงๆ เพลงปรบไก่อต้องมีอายุไปถึงสมัยกรุงศรีอยุธยา เพราะว่าเพลงใดเพลงหนึ่งจะเป็นที่นิยมได้รับการยอมรับได้นั้น ควรมีการสร้างเนื้อสร้างตัวกันพอสมควร

ในอีกข้อความหนึ่งของเอนก นาวิกมูล กล่าวไว้ว่า การสอหาเพลงปรบไก่อ คือ หาคนที่เล่น ได้ใช้ระยะเวลาอย่างมาก จนกระทั่ง ถึง พ.ศ. 2521 จึงมีผู้พบคณะเพลงที่เล่นเพลงปรบไก่อได้ ผู้พบ ได้แก่ คุณสุกัญญา สุจฉายา ขณะนั้นเป็นนิสิตปริญญาโท คณะอักษรศาสตร์ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เกี่ยวกับเพลงพื้นเมืองอยู่ (ภายหลังเป็นอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น จนถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2527) ได้พบวงเพลงปรบไก่อถึง 2 คน ในปีเดียวกัน คือ วงเพลงแม่เหเม อินทร์สวาท ต. เนินมะปรางค์ อ. สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี พื้นเดิมเป็นคนทางบ้านอุ้มเรือ ต.บางหวาย อ.ปากท่อ จ.ราชบุรี

อีกวงหนึ่งเป็นของแม่สนธิ อรชร อยู่ ต.สระกระเทียม อ.เมือง จ.นครปฐม พื้นเดิมเป็นคน บ้านสระกระเทียม

วงแม่เหเม ออกจะเป็นวงที่น่าสนใจมาก เพราะว่าเพลงได้มากบท จำนวนเป็นอย่างเก่า และยังคงรับงาน เล่นอยู่ แม้จะมีคนไปเล่นน้อยก็ตาม คนที่มามักเป็นคนทางพื้นเดิม เพราะรู้จักกันอยู่ งานที่เล่นได้แก่ งานแก้บน

ส่วนทางแม่สนธิ นั้น ยังร้องได้กระหอนกระแท่น และเป็นสำนวนใหม่ สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ไม่ได้ชักประวัติแน่นอน

ต่อมาราว พ.ศ. 2523 จึงได้ทราบว่า ทางเพชรบุรีก็มีเพลงปรบไก่อีกคณะหนึ่ง นับเป็นการ ค้นพบวงที่ 3 ผู้ที่สนใจค้นคว้าของทางนั้น ได้แก่อาจารย์เรไร สืบสุขวิทยาลัยครูเพชรบุรี ได้พบเพลง คณะนายล้น ทวีสุข บ้านดอนข่อย ต.ลาดโพธิ์ อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี ไม่ได้มาเล่นเป็นอาชีพ แต่พอถึงวันเพ็ญ เดือน 6 ต้องมีการรวบรวมคนมาเล่นเพลงปรบไก่อประจำปี ทั้งนี้เพื่อเป็นการ

บวงสรวงศาลเจ้าพ่อปู่ ซึ่งเป็นศาลประจำหมู่บ้าน เจ้าพ่อชอบเพลงปรบไก่อ่มาก ไม่นิยมเพลงอื่น ถ้าไปเล่นเพลงอื่นก็จะไม่พอใจ เวลาแค้นก็ต้องบนเพลงปรบไก่อเสมอ

เพลงปรบไก่อคณะนายลั่น น่าสนใจพอๆกับคณะแม่เหม เพราะเล่นตามแบบเก่า เช่นกัน นายลั่นกล่าวว่า เนื้อร้องที่เล่นได้มาจากสมุดเก่า ถ่ายทอดกันเรื่อยมา

การที่ได้พบว่าเพลงพื้นเมืองชนิดนี้ ยังมีคนเล่นได้จริงๆจังๆอยู่ นับเป็นเรื่องที่น่ายินดี และน่าประหลาดใจมาก เพราะนั่นเป็นการแสดงให้เห็นว่า เพลงปรบไก่อเป็นเพลงพื้นเมือง ที่มีการสืบทอดยาวนานยิ่งกว่าเพลงชนิดอื่นใด

จากคำกล่าวของเอนก นาวิกมูล ก็เป็นที่ยืนยันได้ว่า เพลงปรบไก่อของชาวบ้านหมู่บ้านดอนข่อย เพชรบุรี มีมานานตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา และปัจจุบันก็ยังแสดงอยู่ทุกปี ในวันเพ็ญ ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ซึ่งตรงกับวันวิสาขบูชา และจะมีการแสดงที่ศาลพ่อปู่ ของหมู่บ้านดอนข่อย หมู่ที่ 2 ต.ลาดโพธิ์ อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี โดยผู้ทำการวิจัยได้ไปร่วมงานบ่อยครั้ง กระทั่งมีความคุ้นเคยทั้งวงเพลงปรบไก่อ และวงดนตรีไทยที่ร่วมบรรเลงคณะนายลั่น ทศนา แต่พ่อเพลงแม่เพลง ก็ได้เสียชีวิตไปหลายท่านแล้ว แม้แต่คุณลุงลั่น ทวีสุข ที่เอนก นาวิกมูล อ้างถึง ก็ได้เสียชีวิตลงหลายปีเช่นกัน ปัจจุบันมีนายลิบ หอมพล อายุ 64 ปี ชาวบ้านดอนข่อย ได้รับหน้าที่เป็นหัวหน้าสืบทอดจากคุณลุงลั่น ทวีสุข ส่วนพ่อเพลงแม่เพลง ก็เหลือจำนวนน้อย และมีอายุโดยเฉลี่ยมากกว่า 70 ปีเป็นส่วนใหญ่

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

นักวิชาการ และนักมานุษยดุริยางควิทยา (Ethnomusicologist) ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสนใจที่จะอนุรักษ์และส่งเสริมด้านเพลงพื้นบ้าน ได้ศึกษาและทำการวิจัยไว้เพื่อเป็นประโยชน์ในทางสืบค้นทางวิชาการ โดยผู้ทำการวิจัยแต่ละท่าน มีผลงานทางการวิจัยที่สามารถนำมาอ้างอิงได้คือ

สุกัญญา สุขฉายา (2525 : 166 -170) ได้ทำการสรุปผลงานวิจัย เพลงปฏิพากย์ภาคกลาง เป็นเพลงร้องโต้ตอบระหว่างชายหญิง มีทั้งร้องโต้ตอบชนิดวรรคต่อวรรค จนถึงโต้ตอบแบบบทต่อบท โดยมีลูกคู่ชายหญิงช่วยร้องรับ ร้องกระทุ้ง สอดเพลง และให้จังหวะ เพื่อให้มีเวลาคิดเนื้อร้องบทต่อไป เพื่อสร้างความสนุกสนาน ท่วงทำนองของเพลงชนิดต่างๆคล้ายคลึงกัน เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบจึงเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้กำกับจังหวะได้แก่ กรับ, โทน, ฉิ่ง หรืออาจใช้การปรบมือแทน เนื้อหาของเพลงปฏิพากย์เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเกี่ยวพาราสีกันระหว่างหนุ่มสาว ต่างฝ่ายต่างก็สรรหาโวหารมาโต้ตอบชิงไหวชิงพริบกัน โดยเฉพาะโวหารเชิงสังวาส มีทั้งชนิดตรง ที่เรียกว่า “ กลอนแดง ” และชนิดที่อ้อมค้อมที่เรียกว่า “ กลอนสองงาม ” จากการศึกษพบว่า พ่อเพลงแม่เพลง นิยมโต้ตอบด้วย

ถ้อยคำสังวาสชนิดอ่อนมากกว่าพูดตรงๆ เพลงปฏิพากย์แบ่งตามลักษณะของเนื้อเพลงได้ 2 ประเภท คือเพลงปฏิพากย์สั้นและเพลงปฏิพากย์ยาว เพลงปฏิพากย์สั้นมีบทร้องความยาวไม่เกิน 6 วรรค เป็นบทเกี่ยวพาราสีเข้าหากัน มีทั้งหมด 16 ชนิด เพลงร้อยซึ้ง , เพลงเดินกำรำเคียว , เพลงสงฟาง , เพลงพานฟาง , เพลงสงคอล์พวน เพลงตะข้าว , เพลงชักกระดาน , เพลงพิชฐาน , เพลงระบำ , เพลงข้าเจ้าหงส์ดงลำไย , เพลงพวงมาลัย , เพลงระบำชาวไร่ , เพลงคล้องช้าง , เพลงฮินเล , เพลงเหย่ย , เพลงแห่นาค

เพลงปฏิพากย์ยาว มีทั้งหมด 11 ชนิด ได้แก่ เพลงเทพทอง , เพลงปรบไก่ , เพลงเรือ , เพลงเกี่ยวข้าว , เพลงอีแซว , เพลงระบำบ้านนา , เพลงหน้าผา หรือ เพลงใช้ , เพลงแฉะเคลำซอ , เพลงโคราช เพลงปฏิพากย์ยาวเป็นเพลงที่มีความยาวหลายบทในการโต้ตอบกันแต่ละครั้ง มีการดำเนินเรื่องเป็นชุดคือ เริ่มตั้งแต่ บทไหว้ครู บทเกริ่นชายชวนหญิง ออกมาเล่นเพลง บทประหรือบททักทาย ชายเกี่ยวพาราสีหญิง หญิงโต้ตอบชาย บทชิงชู้หรือบทตีหมากผัว และจบด้วยบทจาก

ในฐานะที่เพลงปฏิพากย์เป็นวรรณกรรมมุขปาฐะ ที่เคยได้รับความนิยมอย่างมากทำให้เพลงปฏิพากย์มีบทบาทต่อสังคมดังนี้

1. สร้างความบันเทิง หน้าที่หลักของเพลงปฏิพากย์ คือให้ความเพลิดเพลิน เพราะทุกเพลงจะมีลักษณะสนุก คือ มีเนื้อหาสนุก เพราะเป็นเรื่องการเกี่ยวพาราสี ปะทะคารมของชายหญิง โดยมีโวหารเชิงสังวาส ซึ่งเรียกเสียงฮา เสียงหัวเราะ จากผู้ฟังได้ มีจังหวะสนุกฟังแล้วคึกคักสนุกสนาน และมีลีลาสนุกเวลาร้องมีท่าทางประกอบมีทั้งการร่ายอย่างสวยงาม ร่ายอย่างยั่วเย้า แสดงท่าประกอบ เช่นหยิกหู ดึงหู ทำท่าลูบคลำร่างกาย ชื่นหน้า กระพือเท้า

2. สร้างความสามัคคี เพลงปฏิพากย์สร้างความรู้สึกร่วมกันอันหนึ่งอันเดียวแก่คนในสังคม เป็นเพลงที่สืบเนื่องจากการรวมหมู่ใช้แรงงาน เช่น เพลงเรือ เพลงสงฟาง เพลงชักกระดาน ทำให้เกิดความสามัคคี ความพร้อมเพรียงในขณะที่ยังแรงพร้อมกัน ส่วนเพลงที่ร้องในเทศกาลเช่นเพลงระบำ เพลงพวงมาลัย สร้างความรู้สึกร่วมกัน เป็นหนึ่งเดียวของคนในหมู่บ้าน

3. ให้การศึกษาแก่ผู้คนในสังคม เพลงปฏิพากย์ได้สอดแทรกความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม ความรู้ทางโลก ได้แก่ แนวทางการดำเนินชีวิต และค่านิยมต่างๆในสังคม ส่วนความรู้ทางธรรม ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับพุทธศาสนา ทั้งส่วนที่เป็นประวัติศาสตร์ และส่วนที่เป็นธรรมะ

4. ระบายความเก็บกดอันเนื่องมาจากกฎเกณฑ์ประเพณีและค่านิยมบางประการ โดยเฉพาะในเรื่องการแสดงออกทางเพศ

5. ระบายความกดดันอันเนื่องมาจากภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม ดังจะเห็นได้จากการพูดถึงปัญหาการทำมาหากิน ความรู้สึกต่อชาวจีน ที่มีปัจจัยทางเศรษฐกิจสูงกว่าตน คลอดจนความรู้สึกแบ่งแยกต่อชนชั้นที่เหนือกว่าตน

6. บันทึกเหตุการณ์และวิพากษ์วิจารณ์สังคม เช่นกล่าวถึงการเกณฑ์ทหารไปร่วมกับฝรั่งเศส ในสมัย ร.ศ. 112 (เพลงเรือสำนวนภิกษุพร้อม) การต่อสู้ระหว่างทหารไทยกับญี่ปุ่น (เพลงน้อย สงครามโลกครั้งที่ 2)

ปัจจุบันเพลงปฏิพากย์ค่อยๆลดบทบาทมาก คงเหลือการแสดงที่จะยังสืบค้นได้อยู่ไม่มาก เป็นเพราะเทคโนโลยี สมัยใหม่ เศรษฐกิจ วิถีความเป็นอยู่ที่ต้องแข่งขันกัน ทำให้การทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะลดบทบาทลงไป แต่ก็ยังดีที่มีการแสดงพื้นบ้านบางแห่งยังคงอนุรักษ์และสืบทอดของเก่าอยู่ทั้งที่พ่อเพลงแม่เพลง ต่างก็เข้าสู่วัยชราภาพกันเป็นส่วนใหญ่ก็ตาม

พรพนศิริ จุลกาฬ (2542 : 5) ได้ศึกษาและทำการวิจัยเกี่ยวกับความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมดนตรีไทย ในตำบลบางปลา กรณีศึกษาดนตรีไทยคณะสุดประเสริฐ ได้เป็นบทสรุปว่าวงดนตรีไทยสามารถเป็นวัฒนธรรมที่ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งได้ ดังจะเห็นได้จากการจัดพิธีไหว้ครูดนตรีไทย คณะสุดประเสริฐที่มีผู้มาช่วยงานหลายคนทั้งที่เป็นกลุ่มนักดนตรีไทย ก็จะมาช่วยบรรเลงดนตรี กลุ่มนางละครก็จะช่วยรำถวายมือ หรือกลุ่มคนอื่นๆที่เป็นเพื่อนบ้าน ก็จะช่วยในด้านลงไปอื่นๆ เช่น ทำอาหาร จัดสถานที่ เป็นต้น กิจกรรมดังกล่าวนี้ เป็นตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมดนตรีไทย มีบทบาทในการสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดและหลักการทางวิชาการของศาสตราจารย์นายแพทย์ ประเวศ วะสี ซึ่งกล่าวว่า สิ่งที่เป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้สังคมเข้มแข็ง ก็คือ วัฒนธรรม ฉะนั้น ชุมชนที่มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมจึงต้องมีคุณลักษณะ 8 ประการ คือ

1. มีความหลากหลายกระจายอำนาจ
2. กระจายรายได้และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ
3. ส่งเสริมศักดิ์ศรีของชุมชนท้องถิ่น
4. มีการบูรณาการ
5. สร้างความประสานสอดคล้อง (harmony) และความสมดุลยั่งยืน
6. มีการพัฒนาจิตใจ และจิตวิญญาณอันลึกซึ้ง
7. ส่งเสริมความเข้มแข็งของสังคม
8. เป็นการผดุงศีลธรรมของสังคม

กฤษณา แสงทอง (2540:1-2) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่องเพลงปฎิพากย์วัฒนธรรมการดนตรี และสภาพสะท้อนทางสังคมของชาวตำบลทอง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครสวรรค์ ในสาขา วัฒนธรรมการศึกษา ผลการวิจัยได้สะท้อนให้เห็นความเชื่อดั้งเดิมรวมทั้งสภาพชีวิต การทำมาหากิน และค่านิยมต่างๆ บทบาทของเพลงได้เปลี่ยนไปจากเดิม โดยมีหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องเนื่องจากความเจริญทางเทคโนโลยีต่างๆ เช่น เทคโนโลยีทางการเกษตร อุตสาหกรรม การสื่อสารบันเทิง การคมนาคม การศึกษาที่สังคมไทยได้รับอิทธิพลความเจริญด้านต่างๆ มาจากตะวันตก รวมทั้งองค์ประกอบของเพลงพื้นบ้าน ทำให้บทบาทของเพลงในปัจจุบันจึงเปลี่ยนไป จากที่ศิลปินเจตนา สร้างสรรค์ให้เป็นสิ่งบันเทิงแก่ชีวิต มาเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งนำมาแสดงเพื่ออนุรักษ์มากกว่าเล่น เพื่อสนุกสนาน การเล่นเพลงปฎิพากย์ในปัจจุบันส่วนใหญ่เล่นเฉพาะโอกาสที่ได้รับเชิญไปแสดง ซึ่งนับวันผู้สืบทอดก็มีจำนวนน้อยลง แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเพลงปฎิพากย์ ของตำบลทองในอนาคตว่าเป็นเพียงวัฒนธรรมเพลงพื้นบ้านที่บอกวิถีชีวิตเกี่ยวกับการละเล่นและสันตนาการของชาวบ้าน ตำบลทองในอดีตเท่านั้น ซึ่งการวิจัยมีวิธีแนวการศึกษาทางดนตรีไทยคณะดุสิตประเสริฐ ตำบลบางปลา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ว่าที่ร้อยตรีหญิงวาสนา หนองเพียน (2547 : 54 - 56) ได้ศึกษาเพลงอีแซวจังหวัดสุพรรณบุรี ผลสรุปของการวิจัยมีดังนี้

การศึกษาองค์ประกอบของเพลงอีแซว พบว่ามีองค์ประกอบ 6 ประการ ได้แก่ ผู้แสดง การแต่งกาย เครื่องดนตรี บทร้อง ท่ารำและลักษณะคำประพันธ์โดยแจกรายละเอียดได้ว่าผู้แสดงมี 2 ประเภท ได้แก่ พ่อเพลงแม่เพลง และลูกคู่

การแต่งกายของผู้แสดงที่เป็นพ่อเพลงในอดีตแต่งกายแบบธรรมดา คือ ใส่กางเกง สวมด้วยเสื้อม่อฮ่อมมีผ้าขาวม้าคาดเอว ไม่มีการแต่งหน้า แต่ในปัจจุบันพ่อเพลงมีการแต่งหน้า แต่งกายด้วยเสื้อคอกลมแขนสั้น มีลวดลายสวยงาม หรือลายดอกสีสดๆ นุ่งโจงกระเบนสีต่างๆ ให้เกิดความสวยงาม (ตามความเหมาะสม) ทับเสื้อ มีผ้าขาวม้าคาดเอว แม่เพลงในอดีตใส่เสื้อคอกลมแขนกระบอก นุ่งผ้าถุงหรือโจงกระเบน แต่ในปัจจุบันเปลี่ยนมาสวมเสื้อลูกไม้ เสื้อคอกลม คอวี หรือคอปกแขนกระบอก ปลอยชายเสื้อทับผ้านุ่งโจงกระเบน คาดเข็มขัดเงิน เข็มขัดนาค หรือเข็มขัดทองตามฐานะ สวมเครื่องประดับ ไม่สวมรองเท้า

เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการเล่นเพลงอีแซวในอดีตใช้กรับ ฉิ่ง และตะโพน ปัจจุบันมีเครื่องดนตรีเพิ่มขึ้น แต่คณะเพลงอีแซวยังใช้เครื่องดนตรีแบบเดิมๆ บางคนใช้รำมะนาเหมือนการแสดงลำตัดผสมผสานกับเครื่องดนตรีใหม่ บทร้อง ได้แก่ บทไหว้ครู บทเกริ่น บททวยพร และบทลา

ทำร่า มี 2 ทำ คือ ทำร่าของพ่อเพลงแม่เพลง และทำร่าของลูกคู่

ลักษณะเป็นคำประพันธ์เป็นกลอนเดียว

ดวงเดือน สดแสงจันทร์ (2544 : 154 - 150) ผู้ทำการศึกษาเพลงพื้นบ้านของคณะขวัญจิต ศรีประจันต์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

ขวัญจิต ศรีประจันต์ เริ่มหัดเพลงพื้นบ้านตั้งแต่อายุ 15 ปี เป็นผู้ที่สนใจและมีความพยายาม กระทั่งมีความสามารถด้านเป็นกลอนสดได้ดี มีปฏิภาณไหวพริบ เนื้อเพลงมีความทันสมัยอยู่เสมอ มีวาตะในการหลบเสียงใช้กลอนสองงามได้ดี ทั้งยังเป็นผู้อนุรักษ์ และสืบสาน เผยแพร่เพลงพื้นบ้านได้ดี การใช้ลีลา จังหวะ น้ำเสียง บทร้อง มุขตลก การใช้ทำนองเสียงเข้ากับเสียงดนตรีได้ถูกกับเสียงดนตรี บทร้องมีเนื้อหากินใจ ไพเราะ และให้ความรู้กับผู้ชมด้วย

นับได้ว่าผลการวิจัยของผู้ที่ทำการศึกษาค้นคว้าเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจในการสืบทอด และอนุรักษ์เพลงพื้นบ้านอันเป็นมรดกของไทยสืบไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาวงปีพาทย์ประกอบการแสดงเพลงพื้นบ้านปربโก่ดอนข่อยจังหวัดเพชรบุรี ผู้ทำการวิจัยได้ทำการศึกษาทั้งวงปีพาทย์ประกอบการแสดงเพื่อรวบรวมไปพร้อมๆกัน เพราะทั้งวงปีพาทย์และบทร้องทำนองเพลงปربโก่จะต้องประสานสอดคล้องไปในทางเดียวกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการศึกษาโดยอาศัยหลักทางมานุษยวิทยามานุษยวิทยาในการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและเที่ยงตรงตามรายละเอียดในขั้นตอนต่อไปนี้

1. กำหนดแหล่งข้อมูล

แหล่งที่มาข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ไปทำการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่

1.1 แหล่งที่มาข้อมูลที่ได้ทำการค้นคว้าด้านเอกสารและการสัมภาษณ์

- บ้านนายสิบ หอมหวล เลขที่ 43 หมู่ที่ 2 ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
- บ้านอาจารย์เย็น อภิชาติบุตร เลขที่ 54 หมู่ที่ 2 ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรีอดีตครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่
- บ้านอาจารย์ไชยวัฒน์ บุตรเพชร เลขที่ 10 หมู่ที่ 4 ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรีผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโรงเข้ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
- สภาวัฒนธรรม จังหวัดเพชรบุรี
- บ้านนายสำนวน ทศนา เลขที่ 56 หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านทาน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
- บ้านอาจารย์ประสิทธิ์ ทศนา เลขที่ 56/1 หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านทาน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรีผู้อำนวยการโรงเรียนวัดท่าไชยศิริ
- ที่ทำการชมรมดนตรีไทย ตึกนางสาวอัมพร วัดมหาธาตุวรวิหาร วัดเมยแพร่วัฒนธรรมศูนย์ภาคกลาง จังหวัดเพชรบุรี
- ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเพชรบุรี
- สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
- สำนักหอสมุดภาคกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพฯ
- ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา จังหวัดนครปฐม
- หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2 แหล่งข้อมูลจากการลงภาคสนาม

- บ้านนายลิบ หอมหวล เลขที่ 43 หมู่ที่ 2 ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
- บ้านอาจารย์เย็น อภิชิตบุตร เลขที่ 54 หมู่ที่ 5 ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี อดีตครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่
- บ้านอาจารย์ไชยวัฒน์ บุตรเพชร เลขที่ 10 หมู่ที่ 4 ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโรงเข้ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
- บ้านนายสำนวน ทศนา เลขที่ 56 หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านทาน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี หัวหน้าคณะวงปีพาทย์สำนวน ทศนา
- บ้านอาจารย์ประสิทธิ์ ทศนา เลขที่ 56/1 หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านทาน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดท่าไชยศิริ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี บุตรชายของนายสำนวน ทศนา (คนระนาดเอก)
- ศาลาหมู่บ้าน ศาลพ่อปู่ หมู่บ้านดอนข่อยหมู่ที่ 2 ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
- วัดมหาธาตุวรวิหาร วัดเผยแพร่วัฒนธรรม ศูนย์ภาคกลาง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
- ผู้อำนวยการส่วน ทิมจิตร ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดม่วงงาม อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี บ้านเลขที่ 146 หมู่ที่ 9 ตำบลหนองกะปูล อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
- พระนครคีรี (เขาวัง) จังหวัดเพชรบุรี

1.3 แหล่งข้อมูลที่ได้จากเครื่องโสตทัศนูปกรณ์

ในการศึกษาค้นคว้า เพลงพื้นบ้านปรบไกวดอนข่อย เพชรบุรี คณะนายลิบ หอมหวล และวงปีพาทย์ ประกอบการแสดงของคณะนายสำนวน ทศนา ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยี เพื่อบันทึกสำหรับเก็บข้อมูล ทั้งข้อมูลภาพและข้อมูลเสียงเพื่อให้ได้ผลทางด้านคุณภาพและปริมาณที่ตรงตามขั้นตอนของการแสดงที่เป็นรายละเอียดซึ่งได้แก่

- กล้องถ่ายทำวีดีโอภาพเคลื่อนไหว
- เครื่องบันทึกเสียง
- กล้องถ่ายทำภาพนิ่ง

ในการเก็บข้อมูลด้วยเครื่องมือทางเทคโนโลยีนี้ ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกด้วยตนเองโดยการลงภาคสนาม และได้รับความช่วยเหลือจากผู้มีประสบการณ์ด้านการใช้สื่อทางเทคโนโลยีและทำการแปลงสัญญาณเป็นแผ่น CD เพื่อเก็บไว้ทำการศึกษาวิเคราะห์ต่อไป

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่น่ามาใช้เพื่อประกอบการศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วยข้อมูลที่น่ามาจากเอกสารต่างๆ และข้อมูลที่ได้จากการลงภาคสนาม ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาแบ่งแยกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

2.1 ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร โดยเป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาด้านเอกสารต่างๆที่มีความเกี่ยวข้องกับเพลงพื้นบ้านปรบไก่อดอนข่อย เพชรบุรี และวงปี่พาทย์ประกอบการแสดง ได้แก่

2.1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเพลงพื้นบ้านภาคกลาง โดยเพลงปฏิพากย์ บทเพลงแห่งปฏิภาณของชาวไทยซึ่งเขียนโดยสุกัญญา สุจฉายา หนังสือคนเพลงและเพลงพื้นบ้านภาคกลางของเอนก นาวิกมูล รวมทั้งงานวิจัยเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านของผู้ทำวิจัยอีกหลายท่าน

2.1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ทางด้านวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิชาพื้นฐานทางมานุษยวิทยา ภาษาศาสตร์ และวัฒนธรรมกับการพัฒนา

2.1.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับดนตรีไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวงปี่พาทย์ที่ใช้ประกอบการแสดงเพลงปรบไก่อ โดยศึกษาจากหนังสือวิชาการที่เกี่ยวข้องกับดนตรีไทย ประวัติการดนตรีไทย หลักคิดศิลป์ ทฤษฎีการดนตรีไทย การดนตรี นาฏศิลป์ไทย สารานุกรมดนตรีและเพลงไทย ประวัติเพลงไทย เทคนิคในการขับร้องเพลงไทย การดนตรีไทยและเข้าสู่ดนตรีไทย การวิเคราะห์ดนตรีไทย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทางดนตรีไทยและทางร้อง

2.2 ข้อมูลจากการลงภาคสนาม (Field work) ในการดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อศึกษาการแสดงเพลงพื้นบ้านปรบไก่อดอนข่อย เพชรบุรี ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลด้วยตนเองมาหลายครั้งก่อนหน้านี้ มีความสนใจในเรื่องการแสดงพื้นบ้าน ประกอบกับผู้วิจัยเป็นผู้จัดและดำเนินรายการเกี่ยวกับท้องถิ่นเมืองเพชรจึงมีความคุ้นเคยสนิทสนมกับคณะเพลงพื้นบ้านและวงปี่พาทย์ในจังหวัดเพชรบุรี และได้เคยนำเทปการแสดงออกเผยแพร่ทางรายการวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี หรือ สวท.เพชรบุรี ระบบ FM ความถี่ 95.75 MHZ ทำให้การติดต่อกับแหล่งข้อมูลสะดวกยิ่งขึ้นทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องก็ได้ให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่เมื่อได้ทราบจุดประสงค์ของผู้วิจัย เป็นผลให้ได้รับข้อมูลตอบกลับที่ถูกต้อง และเที่ยงตรง ทั้งการไปชมการแสดง การสัมภาษณ์บุคคล ประวัติเพลงพื้นบ้านปรบไก่อดอนข่อยเพชรบุรี วงปี่พาทย์คณะนายสำนวน ทศนา และสมาชิกในวง การบันทึกการแสดง การบันทึกภาพ

การสังเกตขั้นตอนวิธีการต่างๆ ตั้งแต่เริ่มเตรียมการก่อนวันแสดงจริง ในวันแสดงจริง เริ่มต้นตั้งแต่การกระทำกิจกรรมในตอนเช้า และเริ่มการแสดงกระทั่งจบการแสดง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้มีส่วนร่วมในการ

เผยแพร่ศิลปะการแสดงเพลงพื้นบ้านปربโก่ดอนฮ้อย เพชรบุรีที่มีนายสิบ หอมหวล เป็นหัวหน้าคณะ ร่วมกับวงปี่พาทย์ของคณะนายสำนวน ทศนา ดังนี้

- ปี พ.ศ. 2544 นำเผยแพร่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท. เพชรบุรี) ระบบ FM ความถี่ 95.75 MHz จำนวน 4 ครั้ง
- ปี พ.ศ. 2545-2548 แสดงในงานประเพณีสงกรานต์วัดมหาธาตุวรวิหาร จังหวัดเพชรบุรี วัดเผยแพร่วัฒนธรรมศูนย์ท้องถิ่นวัดภาคกลาง
- ปี พ.ศ. 2545 - 2548 แสดงในงานสภาวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี
- วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ของทุกปี ซึ่งตรงกับวันวิสาขบูชา แสดงถวายศาลพ่อปู่ดอนฮ้อย

การลงภาคสนามในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้สังเกตการแสดงทุกองค์ประกอบของขั้นตอน เพื่อต้องการเก็บรายละเอียดมาทำการวิเคราะห์ นอกจากนี้ก็ยังสัมภาษณ์บุคคลต่างๆที่มีความรู้ ความสนใจในเรื่องเพลงพื้นบ้านปอบโก่ หรือ เพลงพื้นบ้านอื่นๆในจังหวัดเพชรบุรีที่ยังหลงเหลืออยู่ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการศึกษาเพิ่มเติม และเมื่อทำการศึกษาลึกลงไปก็สามารถทราบได้ว่า นอกจากเพลงพื้นบ้านปอบโก่ดอนฮ้อยแล้ว โดยเฉพาะพวงมาลัย ประเพณีไทยทรงดำ รำโทน นั้นเป็นเพลงที่เกิดขึ้นในจังหวัดเพชรบุรีเป็นแห่งแรกที่ควรค่าแก่การศึกษาเพื่ออนุรักษ์ต่อไป

2.3 ข้อมูลที่ได้จากภาพและเสียง เพื่อต้องการได้ข้อมูลที่มีความละเอียดและถูกต้องครบทุกกระบวนการทุกขั้นตอนในการลงภาคสนาม ผู้วิจัยจึงใช้สื่อทางเทคโนโลยีในการเก็บข้อมูลด้วยการถ่ายภาพนิ่ง การบันทึกเสียง และการถ่ายทำวิดีโอ ซึ่งผู้วิจัยได้มีความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสามารถบันทึกได้ทั้งภาพนิ่ง เสียงและ บันทึกลงแผ่น CD เพื่อสะดวกในการเก็บรักษาและนำมาทำการเรียบเรียงบทร้อง เนื้อหา การเจรจาที่เป็นภาษาถิ่นเพชรบุรี แล้วบันทึกเป็นโน้ตไทย และโน้ตสากลในขั้นตอนต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อทำการศึกษาระบบการขั้นตอนของข้อมูลทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการจัดแยกประเภทของข้อมูล และมาทำการวิเคราะห์ ในด้านต่างๆดังนี้

3.1 ศึกษาข้อมูลเพลงปอบโก่ดอนฮ้อยเพชรบุรี ตามหัวข้อดังนี้
ประวัติเพลงพื้นบ้านปอบโก่

- 3.1.1 ประวัติและการเล่นเพลงปอบโก่ดอนฮ้อย เพชรบุรี
- 3.1.2 การฝึกหัดและครูเพลง
- 3.1.3 การเตรียมการก่อนการแสดง

- 3.1.4 เวทีการแสดง
- 3.1.5 เครื่องเสียง
- 3.1.6 การแต่งกายของพ่อเพลงแม่เพลง
- 3.1.7 รายชื่อพ่อเพลงแม่เพลง
- 3.1.8 เครื่องดนตรีประกอบการแสดง
- 3.1.9 ขั้นตอนการแสดงเพลงปรบไก่ออนข่อยเพชรบุรี
- 3.1.10 บรรยายากาศและผู้ชมการแสดงเพลงปรบไก่ออนข่อยเพชรบุรี
- 3.1.11 การเผยแพร่การแสดง
- 3.1.12 สภาพและสถานภาพของเพลงปรบไก่ออนข่อยเพชรบุรีในปัจจุบัน
- 3.1.13 การหาไปแสดง
- 3.1.15 ลำดับรายละเอียดการแสดงเพลงปรบไก่ออนข่อยเพชรบุรี
- 3.2 ศึกษาวงดนตรีไทยคณะนายสำนวน ทศนา เพชรบุรี ที่ร่วมบรรเลงรับร้องเพลงปรบไก่ออนข่อยเพชรบุรี คณะนายลิบ หอมหวล เพชรบุรี ตามหัวข้อดังนี้
 - 3.2.1 การเรียนรู้ โดยการสืบทอดจากบรรพบุรุษสายตระกูลทศนา
 - 3.2.2 การสืบทอดดนตรีของนายสำนวน ทศนา
 - 3.2.3 วงดนตรีของนายสำนวน ทศนา
 - 3.2.4 เครื่องดนตรีวงปี่พาทย์เครื่องห้าของนายสำนวน ทศนา
 - 3.2.5 บทเพลงที่ใช้ในการบรรเลง ในการรับร้องเพลงปรบไก่ออนข่อย เพชรบุรี คณะนายลิบ หอมหวล

4. การนำเสนอข้อมูล

ในการนำเสนอข้อมูลของผลการวิจัยทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอด้วยการเขียนแบบพรรณนาวิเคราะห์โดยได้จัดทำเป็นรูปเล่มของงานวิจัยที่สมบูรณ์ ด้วยการแบ่งเป็นบทเพื่อสะดวกในการศึกษาและความเข้าใจตามหัวข้อดังนี้

- 4.1 บทนำ
- 4.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 4.3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า
- 4.4 ประวัติความเป็นมาของเพลงพื้นบ้านปรบไก่อ
- 4.5 ประวัติและการเล่นเพลงพื้นบ้านปรบไก่ออนข่อย เพชรบุรี

- 4.6 การเรียนรู้ดนตรีไทยโดยการสืบทอดจากบรรพบุรุษสายตระกูลทัศนาศึกษา
- 4.6 การสืบทอดทางดนตรีของนายสำนวน ทัศนาศึกษา
- 4.7 การวิเคราะห์เพลงพื้นบ้านปربโก่ดอนฮ้อย เพชรบุรี
- 4.8 สรุปผลอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บและบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเพลงพื้นบ้านจึงได้ศึกษาตามขั้นตอนและกระบวนการตามรายละเอียดดังนี้

4.1 ประวัติเพลงพื้นบ้านปรบไก่อ

เมื่อได้ศึกษาหนังสือเพลงนอกศตวรรษ ของเอนก นาวิกมูล (2527 : หน้า 12-13) และหนังสือเพลงเพลงปฏิพากย์ ที่เขียนโดย สุกัญญา สุจฉายา. (2525) สามารถสรุปมาเป็นประวัติเพลงปรบไก่อ ซึ่งเป็นเพลงพื้นบ้านที่เก่าแก่มากได้ดังนี้

เพลงปรบไก่อจัดได้ว่าเป็นเพลงพื้นเมืองหรือเพลงพื้นบ้านที่เก่าแก่มากที่สุดตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาคู่กับเพลงเทพทอง มีต่อมาถึงสมัยกรุงธนบุรี โดยมีหลักฐานยืนยันถึงการออกชื่อเพลงพื้นเมืองอีกเพลงหนึ่ง เป็นเพลงที่สองต่อจากเพลงเทพทอง คือเพลงปรบไก่อ และมีการออกชื่อ “ คนเพลง ” เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ และมีหลักฐานอ้างอิงได้ว่ามาพบหลักฐานที่เก่าแก่ที่สุดในสมัยกรุงธนบุรี พ.ศ. 2322 ในหมายรับสั่งเรื่องโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้ากรมขุนอินทรพิทักษ์เสด็จขึ้นไปรับพระแก้วมรกตที่ท่าสนุก จังหวัดสระบุรี พ.ศ. 2322 ที่กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า เครื่องเล่นในงานมี“ ปรบไก่อนายแก้ว อำแดงกัน วันละ 1 ตำลึง 3 วัน เงิน 3 ตำลึง ปรบไก่อนายแก้ว อำแดงสน ” และ “ เทพทอง นายอ้น ทองดี โโรง 1 ” แสดงให้เห็นว่าเพลงปรบไก่อและเพลงเทพทองเป็นมหรสพที่มีความนิยม และขึ้นตามากในสมัยนั้น

ครั้นถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เพลงพื้นเมืองก็ยังได้รับความนิยมมากอีกเช่นกัน ในสมัยรัชกาลที่ 1 โดยอ้างถึงในจารึกวัดโพธิ์ คราวมีงานฉลองวัด ก็อ้างถึงเพลงพื้นบ้านปรบไก่อด้วย

สุกัญญา สุจฉายา (2525 : 54) ได้เขียนตำราทางวิชาการเกี่ยวกับเพลงปรบไก่อไว้ในหนังสือเพลงปฏิพากย์บทเพลงแห่งปฏิภาณของชาวไทยว่าเพลงปรบไก่อเดิมมีชื่อเรียกว่า “ ตบไก่อ ” เป็นเพลงเก่าแก่มาก มีมาแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา คู่กับเพลงเทพทอง ซึ่งใช้เล่น หรือแสดงเป็นประจำ เพลงปรบไก่อหรือตบไก่อ เป็นเพลงที่มีวิวัฒนาการมาจากการตีจังหวะของดนตรีประเภทที่เป็นเครื่องหนังเพื่อประกอบให้เป็นจังหวะ หรือหน้าทับเรียกว่า หน้าทับปรบไก่อ ซึ่งเป็นการเลียนเสียงจากการตีหน้าทับ ซึ่งใช้ตะโพนไทยตี เมื่อพ่อเพลงแม่เพลงร้องจะมีลูกคู่รับว่า “ ฉ่า ฉ่า ฉ่า ชะ ฮา ไ้ ” ถ้าตีตะโพนไทยจะได้เป็นเสียง “ ฟริง ป๊ะ ตูบ ฟริง ฟริง ตูบ ฟริง ”

ลักษณะการร้องเพลงปรบไ้ จะร้องเป็นคำคล้องจอง ถ้าเกี่ยวกับการเกี่ยวพาราสี หรือเรื่องเพศ จะมีเนื้อหาบทร้องที่หยาบมาก บางคำก็ร้องตรงๆ เป็นการสื่อความหมายที่ตรงไปตรงมา ไม่อ้อมค้อม

เพลงปรบไ้ นอกจากจะใช้แสดงเป็นมหรสพในงานต่างๆแล้ว เอนก นาวิกมูล. (2527 : 476 - 495) ได้กล่าวถึงเพลงปรบไ้ไว้อีกว่า เพลงปรบไ้ยังใช้เล่นในการประกอบอาชีพทำมาหากิน คือ การประกอบอาชีพทำนา เมื่อถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยวข้าวมาไว้ที่ลานนวดข้าว ก็จะทำขวัญข้าว หลังจากทำขวัญข้าวมักนิยมเล่นกลอนเสภา เพลงเทพทอง เล่นได้ลวด และเพลงปรบไ้

ข้อมูลแสดงหลักฐานเกี่ยวกับการแสดงมหรสพปรบไ้จากหนังสือประชุมหมายรับสั่งภาค 1 สมัยกรุงธนบุรี พ.ศ. 2322 หน้า 33 , 38 และหน้า 42 กล่าวไว้ดังนี้

ภาพยัสร้างนางค์

“.....มีทั้งปรบไ้	ผู้ชายแก่ไป	ผู้หญิงแก่มา	
นายเพลงข้างชาย	แยบคายนักหนา	ชื่อนายบุญสา	อยู่แขวงสุพรรณ
ผู้ชายนายเพลง	รูปร่างเหมาะเหม็ง	โตด่าล้าสัน	
ชื่อตานาคาแผ้ว	ว่าแล้วสำคัญ	นายเพลงหญิงนั้น	นางจันทปากไผ่
ทำเพลงฝ่ายหญิง	ชื่อนางทองมิ่ง	อยู่บ้านปากไผ่	
แต่ล้วนคนขยัน	จัดสรรมาไล่	ช่างแก้ช่างไข	ทั้งหญิงทั้งชาย
ฝูงสาวแก่หนุ่ม	มายืนดูกลุ่ม	หัวเราะแทบตาย	
อ้าปากคอแห้ง	ไม่มีน้ำลาย	เสียงฮาไม่วาย	ฟังเล่นหัวนั้ไหว ”

เอนก นาวิกมูล (2527 : 476- 495) ยังกล่าวถึงเพลงปรบไ้ไว้อีกว่า ปัจจุบันนี้เพลงปรบไ้เหลือการเล่นอยู่น้อยมาก ซึ่ง สุกัญญา สุขฉายา ขณะนั้น เมื่อปี พ.ศ. 2521 กำลังศึกษาเป็นนิสิตระดับปริญญาโท คณะอักษรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับเพลงพื้นเมือง ได้พบวงเพลงปรบไ้ 2 วง คือ วงแม่เหเม อินทรวาท ต. เนินมะปรางค์ อ. สองพี่น้อง จ. สุพรรณบุรี พื้นเพเดิมแม่เหเมเป็นคนทางบ้านอุไรเรือ อ. ปากท่อ จ. ราชบุรี อีกวงหนึ่งคือวงแม่สนธิ อรชร อยู่ ต. สระกระเทียม อ. เมือง จ. นครปฐม

วงเพลงปรบไ้แม่เหเม เป็นวงที่เก่าแก่ที่สุด จากการให้สัมภาษณ์ของ รศ.กาญจนา อินทร์สุทธานนท์ อาจารย์ประจำภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญทางด้านศิลปการแสดงพื้นบ้านทุกประเภท และเคยชมการแสดงเพลงปรบไ้ของ

คณะแม่สนิท อรรถ ต. กระเทียม อ. เมือง จ. นครปฐม เป็นวงที่ร้องเนื้อร้องและทำนองเป็นแนวค่อนข้างสมัยใหม่สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม

จากหนังสือเพลงนอกศตวรรษที่เอนก นาวิกมูลได้เรียบเรียงไว้เมื่อปี พ.ศ. 2527 หน้า 475–495 เกี่ยวกับที่มาและประวัติเพลงปรบไ้ไว้ดีกว่า เพลงปรบไ้มีหลักฐานเก่าแก่ที่สุดมาถึงสมัยกรุงธนบุรี พ.ศ. 2322 จากหนังสือประชุมหมายรับสั่ง ภาคที่ 1 สมัยกรุงธนบุรี หน้า 33 , 38 และ 42 ซึ่งมีการแสดงเพลงปรบไ้ซึ่งเป็นมหรสพที่มีความนิยมมากในสมัยนั้น โดยมีหลักฐานอ้างอิงไว้ว่า “ กลางวัน ละครหลวงวิจิตรณรงค์ โรงหนึ่ง วันละ 3 ตำลึง 3 วัน เงิน 9 ตำลึง ช่อระทา วันละ 3 โรงๆละ 1 บาท วันละ 3 บาท 3 วัน เงิน 2 ตำลึง 1 บาท เพลงนายอัน ทองดี วันละ 1 ตำลึง 3 วัน เงิน 3 ตำลึง ปรบไ้่นายแก้ว อำแดงนุ่น วันละ 1 ตำลึง 3 วัน เงิน 3 ตำลึง ญวนหก วันละ 1 ตำลึง 2 บาท.....”

หากนับอายุของเพลงปรบไ้ กระทั่งถึงปัจจุบัน จะไม่ต่ำกว่า 200 ปี แสดงว่าต้องมีมาแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา และนิยมเล่นมาถึงสมัยกรุงธนบุรีและรัตนโกสินทร์

เพลงปรบไ้สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ก็มีปรากฏตามหลักฐานเป็นการแสดงเรื่องเกี่ยวกับวรรณคดีได้แก่ อุนรุท อิเหนา ขุนช้างขุนแผน หรือพระอภัยมณี ตัวอย่างในบทละครเรื่อง อุนรุท พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 1 ที่เป็นมหรสพปรบไ้ แสดงฉลองในงานต่างๆ ซึ่งเป็นตอนที่อุนรุทเสด็จกลับกรุงลงกา

“ บัดนั้น	ฝ่ายการมหรสพถ้วนหน้า
ก็ขึ้นเล่นพร้อมกันเป็นโกลา	เชิดกราวกรายท่าหยดยัน
เหล่าพวกหกดะเมนไต่ลวด	ประवादการฟ้อนแพนดูชยัน
เสียงมวงครุ่มผาลาระเบ้งบัน	ปรบไ้ประชันเทพทอง
เสียงส้าวเสียงโห่โกลา	เสียงคนเฮฮาก็ก้อง
เสียงพาทยเพี้ยรับกับเสียงกลอง	สะเทือนท้องสุธาเพียงทำลาย ”

ฯลฯ

เพลงปรบไ้สามารถนำวรรณคดีมาเล่นเป็นเรื่องราวได้ และยังมีข้ออ้างอิงถึงมหรสพปรบไ้ได้จาก บทละครเรื่องอิเหนา พระราชนิพนธ์ ในรัชกาลที่ 2 ตอนทำดาหาให้เตรียมการอภิเษกกับจรรกาที่กล่าวไว้ว่า

“ บัดนั้น	ฝ่ายเจ้าพนักงานถ้วนหน้า
ครั้นถึงวันตั้งการวิวาห์	ก็จะเกณฑ์ตรวจจตราพร้อมกัน
โขนละครโหมโรงก็ก้อง	<u>ปรบไ้</u> เทพทองคู่กัน

ทั้งมกราคมและกุมภาพันธ์

เสียงฆ้องกลองสนั่นทั้งกรุงไกร.....”

ในวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนทำศพนางวันทองมีว่า

“ นายแจ้ก็มาเล่นต้นไม้ปรบไกว”

ยกไหล่ทำนองร้องฉ่ำฉ่ำ

จำแต่แก้ไขกับยายมา

เฮฮาครืนครืนสนั่นไป ”

และยังมีเขียนไว้ในเรื่องพระอภัยมณีตอนอภิเษกสินสมุทรกับนางอรุณวัศมี ถึงมหรสพที่แสดงในงานด้วยว่า “หุ่นละครมอญรำระบำไทย เพลงปรปโก่เทพทองร้องค้ำคาว” ต่อมาเมื่อ ร.ศ. 108 หรือปี พ.ศ. 2433 สมัยรัชกาลที่ 5 ก็ยังปรากฏหลักฐานการแสดงมหรสพปรปโก่อยู่ ซึ่งปรากฏข้อความอย่างละเอียด ในพระนิพนธ์กรมหมื่นสวัสดียามหัยว่า

“ เพลงปรบไถ่นั้น มี ชาย 2 หญิง 2 เรียกว่า ต้นเพลงทำเพลงมีลูกคู่รับทั้ง 2 ฝ่ายๆละ 9 คน 10 คน เดินบ้างตั้นบ้างเป็นวงรอบ ปรบมือพร้อมๆกันเป็นจังหวะ ร้องแกँกันคนละบท ต้นเพลงฝ่ายชายร้องก่อน ทำเพลงจึงร้อง แล้วถึงต้นเพลงฝ่ายหญิงตอบกับต้นเพลงฝ่ายชาย แล้วถึงตอนทำเพลงฝ่ายชายร้อง คั่นกัน ดังนี้รำไป เรื่องที่ร้องนั้นร้องได้ทั้งสิ้นไม่ว่าเรื่องใดก็ตามใด แล้วมีร้องนำส่งพิณพาทย์ และมีรำมี โลมทำนองละครอย่างเตี๋ยด้วย (คำว่าเตี๋ย เป็นคำแผลง สมัย ร. 5 หมายความว่า เล็กๆน้อยๆ – เอนก) เล่นได้ทั้งกลางวันกลางคืนในการมหรสพทั้งปวง อีกเพลงเรือมีฝ่ายชาย.....”

แสดงว่าการเล่นเพลงปربไก่อที่มีมาแต่เดิมจะต้องมีวงปี่พาทย์รับร้องจึงทำให้สนุกสนาน และยังมีหลักฐานกล่าวถึงรัชกาลที่ 5 ทอดพระเนตรเพลงปربไก่อที่พระราชวังจันทร์เกษม อยุธยา ระหว่างเสด็จทอดผ้าพระกฐินในวันอาทิตย์ แรม 3 ค่ำ เดือน 11 ปีกุน พ.ศ. 2418 ด้วย

ในสมัยรัชกาลที่ 6 ยังมีหลักฐานแสดงถึงเพลงปรบไกในพระราชนิพนธ์เรื่องศกุนตลา ที่ทรง
ใส่บทร้องทำนองเพลงปรบไกในบทร้องของสามนางและลูกค่างนี้

บทร้อง-สามนางและลูกคู่

(เพลงประกอบ)

อนุสุยา : แม่สาวรุ่นศกุนตลาหน้าเป็นนวลไย

เอวก็กลมมนมก็เต่ง ดูหรือน่าเฟ่งพิไล

มีเสียงอยู่หน้อยที่ใจลอยกระไร

ช่างน่าเสียใจจริงๆเอ่ย !

ปียวาท : เอ๋+ยจริงเอ๋ย !

มีเสียงอยู่หน่วยที่ใจลอยกระไร

นางอื่นๆ : มีเสียอยู่หน่อยที่ใจลอยกระไร
ช่างน่าเสียใจจริงเอ๋ย !

ปียวาท : เจ้ารูปลำอางค์ อยู่กลางไพรพญักษ์
เจ้ามิเคยจะนักรักชาย
พระเอ็นวันนี้ วันดีหนัก มีหนุ่มน้อยมากกล้ำกลาย
เขา(ข.ขวด – เอนก) ทักโฉมโฉมเจ้าก็ไม่ตอบคำ
เพราะมัวแต่ทำเมินอาย
เขา (ข.ขวด – เอนก) ก็เลยขวยเงินรีบเดินผันผาย
ไฉ่น่าเสียตายจริงเอ๋ย !

อนุสุยา : เอ๋ยจริงเอ๋ย !
เขา (ข.ขวด – เอนก) ก็เลยขวยเงินรีบเดินผันผาย

นางอื่นๆ : เขา (ข.ขวด – เอนก) ก็เลยขวยเงินรีบเดินผันผาย
ไฉ่น่าเสียตายจริงเอ๋ย !

ศกุนตลา : อ่อน่าเสียตายนักรหรือ เออใครเล่าหือหาญกล้า
พูดเสียงจ้อยๆตอบถ้อยผู้ชาย
พูดพลางชม้ายนัยตา
ราวกับผู้หญิงงามเมือง ปราดเปรื่องนักหนา
ช่างพูดช่างจาเสียจริงเอ๋ย !

นางอื่นๆ : เอ๋ยจริงเอ๋ย
ราวกับหญิงงามเมืองปราดเปรื่องนักหนา
ช่างพูดช่างจาเสียจริงเอ๋ย !
ฉ่า ๆ ๆ ๆ ๆ ฉะฉ่าไฉ้ ”

เอนก นาวิกมูล ซึ่งเป็นผู้สนใจเพลงพื้นเมือง และเพลงพื้นบ้านยังได้สืบเสาะหาเพลงปรบไก่อ่ายังมีสืบทอดอยู่ในปัจจุบันหรือไม่ จึงได้สอบถามพ่อเพลงแม่เพลง (สมัยที่เขียนหนังสือเพลงนอกศตวรรษ พ.ศ. 2527) เช่นยายทองอยู่ ยายทองหล่อ และผู้สูงอายุ ต่างก็รู้จักเพลงปรบไก่อ่า แต่ไม่มีใครร้องได้จบ และเป็นเรื่องราวที่อธิบายได้ชัดเจน แต่มีร้องได้เพียงเล็กน้อย ดังนี้

“ เล่นตบไก่อ้วไหหล่อก
 เงินเฟื้องไม่ถึง เงินสสิ่งไม่ออก
 ไก่มันตีจน “ สี่ ” ถลอก
 เขามีดไปปลอกน้องเอ๋ย ”

ในการสืบหาการแสดงเพลงปรบไก่อ ของเอนก นาวิกมูล ได้พบอยู่ 3 วง คือ เมื่อ พ.ศ. 2521 ได้ทราบจากสุกัญญา สูดฉายา ขณะเป็นนิสิตปริญญาโท คณะอักษรศาสตร์ ที่กำลังทำวิทยานิพนธ์ ได้พบวงปรบไก่อของแม่เหม อินทร์สวาท ที่ ต. เนินมะปรางค์ อ. สองพี่น้อง จ. สุพรรณบุรี พื้นเพเดิมเป็นคน ทางบ้านอยู่เรือ ต. บางหวาย อ. ปากท่อ จ. ราชบุรี

อีกวงหนึ่งคือ วงแม่สนิท อรชร ต. สระกระเทียม อ. เมือง จ. นครปฐม พื้นเดิมเป็นคน บ้านสระกระเทียม แต่ร้องกระท่อนกระถ่น ต่างจากวงแม่เหม ที่ยังร้องได้ดีแบบเก่าๆ

พ.ศ. 2523 พบวงเพลงปรบไก่อที่จังหวัดเพชรบุรี คณะนายล้น ทวีสุข อยู่ที่บ้านดอนข่อย หมู่ที่ 2 ต. ลาดโพธิ์ อ. บ้านลาด จ. เพชรบุรี ไม่ได้เล่นเป็นอาชีพ แต่จะเล่นบวงสรวงศาลพ่อปู่ ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ของทุกปี ซึ่งเป็นศาลประจำหมู่บ้าน เจ้าพ่อชอบเพลงปรบไก่อมาก ไม่นิยมเพลงอื่น ถ้าไปเล่นเพลงอื่นก็จะไม่พอใจ เวลาแก้บนต้องเล่นเพลงปรบไก่อเท่านั้น

กลอนเพลงและการละเล่น

กลอนเพลงปรบไก่อ หรือบางคนก็เรียกตบไก่อ จะสัมผัสจากคำท้ายไปเรื่อยๆ จนกระทั่งจะลงเพลงในตอนนั้น จากนั้นก็จะเยื้องกลอนเพลงในวรรคต่อไป ลักษณะเด่นของเพลงปรบไก่อ นอกจากวิธีการเล่นแล้วยังมีการร้องรับว่า เอ ซา ไ้ หรือ ซะฉ่า ไ้

เนื้อหาการเล่น จะโต้ตอบกันด้วยถ้อยคำที่เผ็ดร้อน รุนแรง หยาบคาย เกี่ยวกับเรื่องเพศ แต่ก็ยังเป็นเอกลักษณ์ของเพลงพื้นบ้าน และยังมีการเล่นเป็นเรื่องเกี่ยวกับวรรณคดีด้วย เช่น เรื่อง ไกรทอง สังข์ทอง ขุนช้างขุนแผน เรื่องยอพระกลิ่น

การแต่งกาย นุ่งโจงกระเบนทั้งหญิงชาย เหมือนเพลงฉ่อย เครื่องดนตรีประกอบการเล่นเพลงปรบไก่อ คือ ปี่พาทย์

วิธีการเล่น เริ่มด้วยการไหว้ครูพร้อมกันทั้งชายหญิง ต่อด้วยการร้องเกริ่น แล้วบทร้องบทโต้ตอบกัน ลักษณะเด่นของเพลงปรบไก่อ คือ เดินเป็นวง และตบมือเป็นจังหวะเข้ากับวงปี่พาทย์

ตัวอย่างเพลงปรบไก่ (วงแม่เหม อินทร์สวาท จ. สุพรรณบุรี)

บทไหว้ครู

เหม : สิบนิ้วลูกขอจะเอย ยกมือขึ้นเหนือเศียร (ฮู้ย)
 ไหว้ทั้งรูป ไหว้แล้วก็บูชา
 (รับ จะไหว้ทั้งรูป เอยทั้งเทียน จะไหว้ทั้งรูปทั้งเทียน)
 ไหว้แล้วก็บูชา ฉ่า ซา เอ ซา (ฮู้ย)
 สิบนิ้วเอย ยกมือขึ้นเสมอเกศ (ฮู้ย)
 จะไหว้พระพุทธรูป พระธรรม
 พระสงฆ์ ล้าไตรเพศ (ฮู้ย)
 ไหว้พระปฏิมาปกเกศ ลูกมาแต่น้อยๆ
 (ไหว้พระปฏิมาปกเกศ เอยไหว้พระปฏิมาปกเกศมาแต่น้อยๆ ฉ่า ซา เอ ซา ฮู้ย)

ฯลฯ

บทเกริ่น

พอไหว้ครูเอยเสร็จสรรพ ลูกขึ้นขยับเอาท่า (ฮู้ย)
 คนไหนเล่าเป็นแม่โขง ชักโขยงกันมา (ฮู้ย)
 อ่ามานั่งฟังพาทิดาบหญ้า เอยเถิดเอย
 (รับ อ่ามานั่งฟังพาทิดาบหญ้า ฉ่า ซา เอ ซา (ฮู้ย)

ฯลฯ

บทเบ็ดเตล็ด

ซิ อีถ้อยเอยหมอยมาก
 เอี่ยมึงเป็นรากทรวง (ฮู้ย)
 กูจะเตะมึงตำมะพราด
 ให้หมอยมึงขาดเอยร่วง (ฮู้ย)
 ให้มาติดกะดอ เป็นช่อเป็นพวง
 (รับ ให้มาติดกะดอ เป็นช่อเป็นพวง ฉ่า ซา เอ ซา ฮู้ย)

ฯลฯ

ว่าได้ดี

ได้แม่สีคนยาก

ว่าเขาคนดี จะเอาหีตบปาก เอ้ยเถิดเอ้ย

(รับว่าเขาคนดี จะเอาหีตบปากข้า ซา เอ ซา อ้าย)

จะเอาหีตบปาก

เอาควยทำสากเอ้ยสิ้น

หีเห็นกะดอ หัวร่อกันงัน เอ้ยเถิดเอ้ย

(รับ หีเห็นกะดอ หัวร่อกันงัน ข้า ซา เอ ซา เอ ซา)

ถ้าเราฟังเนื้อร้องจะพบว่าเพลงปรบไก่อ ใช้คำหยาบนั้น แต่เมื่อวิเคราะห์กันด้วยเหตุผล ถึงวิถีชีวิต ประเพณีของชาวชนบทแล้ว จะเป็นเรื่องของการใช้คำตรงๆตามแบบฉบับที่มีความจริงใจตรงไปตรงมา ไม่อ้อมค้อม เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของเพลงปรบไก่อ

แต่ถ้าเป็นความคิดเห็นของผู้วิจัยมีความเห็นว่า คนสมัยบรรพบุรุษจะอยู่รวมกันเป็นเครือญาติ ในหมู่บ้านตามชนบท ด้านการศึกษา วัฒนธรรม ประเพณีจะไม่มี ความแตกต่างกัน จึงไม่มีช่องว่าง ระหว่างกลุ่มชน จะพูด จะแสดง เป็นภาษาเดียวกันแบบตรงไปตรงมาตามที่เขาเคยได้ยินได้ฟังมา เช่นนั้นโดยไม่คิดว่าจะแปลกแต่อย่างใด ซึ่งมีความแตกต่างกับสมัยปัจจุบันผู้คนมีการศึกษา มีจารีต ประเพณีที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัย อยู่ในสังคมเมืองที่มีความเจริญขึ้น มีการคบหา สماعกับคนต่างถิ่น การที่จะพูดหรือแสดงออกทางด้านศิลปะที่ใช้คำตรง ๆ ตามแบบฉบับนั้นทำให้ ผู้แสดงมีความอายหรือขวยเขินไปบ้างเป็นธรรมดา พ่อเพลงแม่เพลงต่างก็มีวิธีการในการใช้หลักภาษา ในการเลียงคำบ้าง ผวนคำบ้าง หรือถ้ากลอนใดที่มีความหยาบคายมาก ๆ ก็มีการตัดออกไปบ้างตาม ความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

ถึงอย่างไรก็ตามถ้าทุกคนเปิดใจให้กว้างแล้วมองว่าเป็นศิลปะการแสดงที่มีคุณค่ามาแต่โบราณ ก็ควรอนุรักษ์ขอเดิมไว้

4.2 ประวัติและการเล่นเพลงปรบไก่อดอนข่อยเพชรบุรี

หมู่บ้านดอนข่อยเป็นหมู่บ้านแถบชนบท ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด ทางด้านทิศตะวันตกของจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งหมู่บ้านนี้อยู่ทางด้านทิศตะวันตกของจังหวัดเพชรบุรีในเขตอำเภอบ้านลาดคนในจังหวัดเพชรบุรีจะเรียกกันติดปากว่า “ชาวตะวันตก” (ด้านหลังของเขาวังและเขานันไดอิฐ)

หมู่บ้านดอนข่อยเป็นหมู่บ้านที่มีตำนานเก่าแก่มากมาย มีประชากรอาศัยอยู่จำนวนหลายครัวเรือนด้วยกัน มีเอกลักษณ์พื้นบ้านที่โดดเด่น ทั้งด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่ยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจและความเชื่ออย่างมั่นคง การนับถือพุทธศาสนา การทำบุญที่วัดวังบัว หมู่ที่ 2 ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี การจัดสลากภัตในฤดูกาลเข้าพรรษา อาชีพคนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านมีอาชีพในการทำนา ซึ่งเป็นที่นาของตนเองที่อยู่รอบ ๆ บริเวณหมู่บ้านเสร็จจากฤดูกาลทำนา ก็จะทำน้ำตาลโตนด มีการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การบูชาเจ้าพ่อ ศาลเจ้า การทรงเจ้า ความเชื่อด้านภูติผีแบบโบราณ มีความเชื่อเรื่องโชคลาง การทำดี ทำชั่ว บาปบุญคุณโทษ และเรื่องเวรกรรม

การแสดงศิลปพื้นบ้านอย่างหนึ่งของหมู่บ้านดอนข่อยที่มีประวัติมานานนับร้อยปี คือ “ เพลงปรบไก่ ” อาจารย์เย็น อภิชาติบุตร อดีตครู ครูใหญ่ และอาจารย์ใหญ่หลายโรงเรียนในจังหวัดเพชรบุรี ปัจจุบันท่านมีอายุ 82 ปี เป็นบุคคลที่มีผู้นับถือทั้งในหมู่บ้านดอนข่อยและทั่วไป กับบุคคลอีก 2 ผู้สืบทอดการแสดงเพลงปรบไก่ออนข่อยจนกลายเป็นหัวหน้าคณะมาถึงปัจจุบันคือนายสิบ หอมหวล อายุ 64 ปี และนายชาญ ชูศรี อายุ 74 ปี ที่มีความผูกพันกับเพลงพื้นบ้านปรบไก่ออนข่อยมาตั้งแต่เด็ก ได้เล่าถึงตำนานเพลงปรบไก่ออนข่อยไว้ดังนี้ (สัมภาษณ์ เมื่อ 22 พฤษภาคม 2548)

เมื่อถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ของทุกปี ซึ่งตรงกับวันวิสาขบูชา ที่ศาลพ่อปู่ ซึ่งเป็นศาลประจำหมู่บ้านดอนข่อยที่ล้อมรอบไปด้วยต้นไม้ใหญ่น้อยและป่าไผ่ที่มีเนื้อที่กว้างขวางจำนวนหลายไร่ จะมีคนเป็นจำนวนมากจากทั่วสารทิศ ที่มีความเชื่อกับเจ้าพ่อหรือพ่อปู่ ศาลเจ้าที่สร้างไว้ประจำของแต่ละตระกูล จะมาทำบุญถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์ แล้วจะนำอาหารเช่นสรวงศาลเจ้าพ่อปู่และร่วมรับประทานด้วยกันต่อจากนั้นในช่วงสาย ๆ เวลาประมาณสี่โมงเช้า ก็จะเริ่มการแสดง “ เพลงปรบไก่ ” เป็นการสมโภชศาลพ่อปู่ โดยผู้สูงอายุหลายคนเล่าตรงกันว่า เป็นสิ่งที่น่าสนใจยิ่งนัก เมื่อตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 หรือก่อนหน้านั้น 1 วัน ทุกปีจะต้องมีฝนตกบริเวณศาลพ่อปู่ทุกครั้ง (ผู้เขียนได้ไปร่วมงานหลายครั้งก็พบว่าเป็นความจริง) การแสดงเพลงปรบไก่ออนข่อยจะแสดงเป็น 2 ช่วง คือภาคเช้าและภาคบ่าย จะจบสิ้นประมาณเวลาบ่ายสี่โมง การแสดงเพลงปรบไก่ออนข่อยนั้นมีมานานนับ 100 ปี เพราะสามารถมีสิ่งที่เป็นข้อมูลอ้างอิงและเชื่อถือได้คือ ปัจจุบันนี้ (ปี 2548 วันที่สัมภาษณ์) อาจารย์เย็น อภิชาติบุตร ท่านมีอายุ 82 ปี ได้เคยตามคุณยายของท่านไปชมเพลงปรบไก่ออนข่อย ซึ่งขณะนั้น คุณยายของท่านมีอายุ 70 ปีเศษ และอาจารย์เย็นอายุประมาณ 5 - 6 ขวบ คุณยายยังเล่าให้ท่านฟังอีกว่า สมัยคุณยายเป็นเด็กก็เคยติดตามคุณพ่อและคุณแม่ไปชมการแสดงเพลงปรบไก่ออนข่อยเช่นกัน

มืออยู่ครั้งหนึ่ง เมื่อใกล้ถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ซึ่งเป็นงานสมโภชพ็อบตามปกติ แต่ด้วยสาเหตุใดไม่ทราบ พ่อเพลงแม่เพลงที่ไปมีครอบครัวอยู่ต่างถิ่น ไม่มีความพร้อมเพรียงมาร่วม ผี๊กซ้อมก่อนวันงานเช่นทุกปี และมีท่าที่ว่า เพลงปรบไก่ไม่สามารถแสดงถวายพ็อบได้แน่นอน ดังนั้น ครูปะ หอมตลบ ซึ่งเป็นครูเพลงที่มีความสามารถประจำหมู่บ้าน จึงแก้ไขสถานการณ์ โดยมีความคิดเห็นตรงกันว่าจะทำเพลงช้อยที่มีการผี๊กซ้อมได้ง่าย และรวดเร็วกว่าเพลงปรบไก่ เครื่องดนตรีปี่พาทย์ก็ไม่ต้องจ้างวานหามาแสดง

เมื่อถึงวันงานผู้คนต่างก็มาร่วมงานกันอย่างล้นหลามทั่วทุกสารทิศ อากาศขณะนั้นสดใส เพราะว่าฝนได้ตกไปแล้วในตอนกลางคืน ทุกคนต่างร่วมกันปฏิบัติภารกิจกันอย่างสนุกสนานด้วยความรักความสามัคคีตามแบบฉบับของสังคมชนบท ตั้งแต่เริ่มทำบุญเลี้ยงพระ ถวายอาหารศาลพ็อบ และรับประทานอาหารร่วมกัน และได้เวลาการแสดงเพลงปรบไก่ (ปีนี้ใช้เพลงช้อยแสดงแทน) เริ่มต้นด้วย ปี่พาทย์บรรเลงเพลงสาธุการ โหมโรง บวงสรวง ไห้วครู รำถวายมือเสร็จก็ดำเนินการแสดง ผู้คนต่างก็นั่งชมกันอย่างมากมายตามได้ร่มไม้ ได้ต้นลำโพงหรือลำมะโรงขนาดใหญ่ประมาณ 5 คนโอบ เหตุการณ์ที่ไม่มีใครคาดคิดก็บังเกิดขึ้น ขณะที่ท้องฟ้ากำลังสดใสอยู่นั้น พลันก็มีดลง สมพัตมาอย่างแรง ทำให้กิ่งของต้นลำโพงที่มีขนาดใหญ่กิ่งหนึ่งหักลงมาสู่คนที่กำลังชมเพลงช้อยที่กำลังเริ่มขึ้นอยู่ได้ต้นลำโพงนั้นบร้อยคน ต่างก็วิ่งหนีเอาตัวรอด เสียงหวีดร้องไปทั่ว พ่อเพลง แม่เพลงช้อยต่างหยุดการแสดงและไปร่วมกันค้นหาผู้บาดเจ็บที่ได้ต้นลำโพง ปรากฏว่าไม่พบผู้บาดเจ็บ เห็นแต่คนบร้อยกำลังเดินออกมาจากใต้กิ่งต้นลำโพงที่หัก ทุกคนต่างพากันโล่งใจ แต่ทุกคนก็ต้องตกใจสุดขีดเมื่อพบร่างของหญิงชราผู้หนึ่งที่ทุกคนรู้จัก ท่านเป็นโยมมารดาของหลวงพ่อดวงใจ วัดไร่ส้ม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ท่านหาบผักชะคราม (ผักที่มีลักษณะคล้ายชะอมแต่ขึ้นอยู่ที่ริมทะเล) มาขายในงานนั้นด้วย นอนหมดสติอยู่ใต้ต้นลำโพงและเป็นที่น่าสยดสยองกับผู้คนที่พบเห็นเป็นอย่างยิ่ง เพราะว่าดวงตาด้านซ้ายของท่านถูกกิ่งลำโพงหักทับจนหลุดออกจากเบ้าตากระเด็นไปติดอยู่บนต้นตาลที่ขึ้นติดอยู่กับต้นลำโพง และท่านก็เสียชีวิตอยู่ตรงนั้น ทุกคนต่างพากันวิพากษ์วิจารณ์กันไปต่าง ๆ นานา ตามความคิด ความเชื่อที่คนส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า พ็อบปิโรธและลงโทษที่นำเพลงช้อยมาแสดงเป็นการลบหลู่ท่านและท่านก็ไม่ชอบเพลงช้อย ท่านชอบดูการแสดงเพลงปรบไก่เท่านั้น ท่านจึงแสดงอภินิหาร ทำให้เกิดอาเพศขึ้น ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาไม่มีใครกล้านำการแสดงอื่นมาสมโภชงานศาลพ็อบดอนช้อยอีกเลย แม้กระทั่งคนสมัยใหม่มีความคิดจะนำดนตรี ละคร ลิเก หรือภาพยนตร์มาสมโภช ก็ไม่มีใครกล้าดำเนินการ

การฝึกหัดและครูเพลง

พ่อเพลงผู้เฒ่าประจำหมู่บ้าน คือ ครูปะ หอมตลบ ซึ่งเป็นครูเพลงที่เก่งมาก ท่านได้เดินทางไปค้าขายแลกเปลี่ยนวัวที่ภาคกลาง โดยเฉพาะแถบบ้านห้วยโรง และบ้านอุ้งเรือบางหวาย อ.ปากท่อ จ. ราชบุรี ซึ่งเป็นถิ่นที่มีการแสดงเพลงพื้นบ้านปรบไ้เช่นเดียวกัน ครูปะไปมีคนรู้จัก คือ พ่อเพลงและแม่เพลงปรบไ้ ก็คบหากันเรื่อยมา นานเข้าพ่อเพลงก็มาที่หมู่บ้านดอนข่อย และถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านต่างๆ ครูปะจึงฝึกหัด กระทั่งมีความเก่งกล้าสามารถหลายด้านสามารถถ่ายทอดวิชาให้ชาวหมู่บ้านดอนข่อยได้ โดยเฉพาะการเล่นเพลงปรบไ้

มีผู้เล่าถึงประวัติของครูปะ หอมตลบ สืบต่อกันมาว่า ครูปะ หอมตลบเป็นครูเพลงผู้เฒ่าประจำหมู่บ้านดอนข่อย แต่ด้วยนิสัยชอบการแสดงมาตั้งแต่เด็ก จึงสามารถฝึกร้องรำทำเพลงได้อย่างคล่องแคล่วรวดเร็ว ครูปะมีอาชีพทำนา ทำตาลโตนด เมื่อถึงฤดูแล้งก็จะซื้อขายและเปลี่ยนวัวไปตามท้องที่ต่างๆ ได้แก่ บ้านห้วยโรง อำเภอเขาย้อย และบ้านอุ้งเรือ ต. ปากท่อ จ. ราชบุรี บางครั้งก็ต้องไปค้างแรมที่ห้วยโรง และดอนหวาย บางครั้งพ่อเพลงแม่เพลงดอนหวาย ก็มาพักค้างที่บ้านครูปะที่ดอนข่อย เมื่อรู้จักและสนิทสนมกันนานเข้า ก็มีการถ่ายทอดความรู้ทั้งเพลงฉ่อย เพลงอีแซว และเพลงพื้นบ้านต่างๆ รวมถึงเพลงปรบไ้ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กับผู้อาวุโส ในหมู่บ้านดอนข่อย เชื่อมโยงถึงเรื่องราวเพลงปรบไ้ ดอนข่อยเพชรบุรีกับเพลงปรบไ้วงแม่เหมี อินทร์สวาท ที่ตำบลเนินมะปรางค์ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี แล้วสันนิษฐานร่วมกันว่า ครูปะกับแม่เหมีน่าจะเป็นคนเพลงที่มาจากครูเพลงปรบไ้ คนเดียวกันเพราะจากหนังสือเพลงนอกศตวรรษของเอนก นาวิกมูล กล่าวถึงประวัติ แม่เหมี (เอนก นาวิกมูล :2527.หน้า 483) ว่าพื้นบ้านเดิมเป็นคนบ้านอุ้งเรือ ตำบลบางหวาย อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เช่นเดียวกับครูปะ หอมตลบ ที่ไปซื้อขายแลกเปลี่ยนวัวและฝึกหัดเพลงปรบไ้ที่นั่นทุกคนมีความเห็นตรงกันว่าอาจจะเป็นไปได้ ผู้วิจัยได้ทราบจาก รองศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุนานนท์ อาจารย์ประจำภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ผู้มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านว่าท่านเคยชมเพลงปรบไ้วงแม่เหมี มีปี่พาทย์ประกอบการร้องเพลงเก่าๆ แล้วยิ่งมั่นใจว่าวงเพลงปรบไ้ของแม่เหมี นั้นจะเหมือนกับเพลงปรบไ้ของหมู่บ้านดอนข่อย เพชรบุรีที่ปัจจุบันมีนายลิบ หอมหวล เป็นหัวหน้าคณะ

การเตรียมการก่อนการแสดงเพลงปรบไก่ออนข่อยเพชรบุรี

เนื่องจากการแสดงเพลงพื้นบ้านปรบไก่ออนข่อยของชาวหมู่บ้านดอนข่อย จังหวัดเพชรบุรีเป็นการแสดงเพื่อเป็นประเพณีการบูชาพ่อปู่ซึ่งเป็นศาลศักดิ์สิทธิ์ประจำหมู่บ้านจึงมีการแสดงเพียงปีละ 1 ครั้ง หรือถ้ามีผู้บนบานศาลกล่าวไว้ว่า หากประสบผลสำเร็จตามที่ได้ออพรพ่อปู่ไว้จะหาเพลงปรบไก่อมาแสดงถวายจึงจะมีการแสดงเพิ่มขึ้นเป็นครั้งคราวไป

ดังนั้นก่อนจะถึงวันขึ้น 15 ค่ำเดือนหกของทุกปีจึงมีความจำเป็นที่พ่อเพลงแม่เพลงที่อยู่ต่าง ๆ ต้องมาพบปะกันเพื่อเตรียมตัวก่อนการแสดงโดยร่วมกันประกอบพิธีการดังนี้

วันพฤหัสบดี ก่อนวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 (เจ็ดวันก่อนถึงวันงาน) หัวหน้าคณะ (เดิมคือนายลั่น ทวีสุข ซึ่งเป็นครูเพลง ศิษย์ครูปะ หอมตลบ ปัจจุบันถึงแก่กรรม และทำการฌาปนกิจศพไปเมื่อวันอาทิตย์ ที่ 12 มีนาคม 2549 ณ ฌาปนสถานวัดวังบัว ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นวัดภูมิลำเนาของท่านเอง) ปัจจุบันนายลิบ หอมหวล ทำหน้าที่สืบทอดหัวหน้าคณะแทน พ่อเพลงแม่เพลง จะมาพร้อมกันที่บ้านครูเพลงดั้งเดิมซึ่งเป็นที่เก็บตำราเพลงปรบไก่อของชาวหมู่บ้านดอนข่อย คือบ้านนางสาวเยื้อง ชูศรี แม่เพลง อายุ 78 ปี บ้านดอนข่อย เลขที่ 35 หมู่ 2 ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

บ้าน น.ส.เยื้อง ชูศรี ที่เก็บตำราเพลงปรบไก่ออนข่อย

ในตอนเช้าประมาณ 8.00 น.เมื่อพ่อเพลงแม่เพลงทุกคนพร้อมกันที่บ้านครูเพลงก็จะจัดเตรียมเครื่องสังเวยได้แก่ หัวหมู ไก่ ไข่เป็ด ไข่ไก่ กุ้ง ปลา อาหารสุก ข้าวสวย ของหวาน ผลไม้ สุรา ขนมต้มแดง ขนมต้มขาว หมาก พลุ บุหรี่ เพื่อถวายศาลพระภูมิ เจ้าที่ เจ้าย่าน เป็นการบอกกล่าวและเพื่อขอพรในการแสดงเพลงปรบไก่อ

ถวายอาหารศาลพระภูมิ

ถวายเครื่องสังเวยเจ้าบ้าน

เมื่อถวายเครื่องสังเวยตามที่ต่าง ๆ เสร็จ พ่อเพลงแม่เพลงก็จะพูดคุยชักชวนทบทวนบทการแสดงในอีก 7 วันข้างหน้า ขณะเดียวกันหัวหน้าคณะก็จะทำพิธีเจิมตำราบทเพลงปรบไก่อเพื่อเป็นการบูชาครูและเพื่อเป็นสิริมงคล

พ่อเพลงแม่เพลงพูดคุยชักชวนบท

หัวหน้าคณะเจิมตำราเพลงปรบไก่อ

อีกด้านหนึ่งก่อนถึงวันงานแสดงเพลงปรบไก่อประชาชนในหมู่บ้านดอนข่อยก็จะร่วมกันพัฒนาบริเวณศาลพ่อปู่ให้สะอาด มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม ประดับตกแต่งเวทีด้วยธงทิวที่สวยงาม

ภูมิทัศน์บริเวณศาลพ่อปู่

เวทีการแสดง

การแสดงเพลงพื้นบ้านปรบไถ่สมัยก่อนเป็นการแสดงกันตามหมู่บ้านเพื่อความบันเทิงและสนุกสนานหลังจากเสร็จฤดูกาลทำนา บริเวณที่ทำการแสดงจะเป็นลานนวดข้าว ศาลากลางบ้าน ต่อมาจึงมีการพัฒนาเป็นโรงไม้ยกพื้นแบบโรงลิเก มีหลังคาพอกันแดดหรือฝนได้

เวทีการแสดงเพลงปรบไถ่ตอนช้อยสมัยก่อน

กระทั่งปัจจุบันเวทีการแสดงเพลงปรบไก่ออนช้อยเพชรบุรีบริเวณศาลพ่อปู่ได้มีการพัฒนาเป็นเวทีแบบมาตรฐาน มีความแข็งแรงโดยสร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็กจากงบประมาณท้องถิ่นและผู้มีศรัทธาร่วมบริจาค

เวทีการแสดงเพลงปรบไก่ออนช้อยในปัจจุบัน
(สุคนธ์ แสนหมื่น ถ่ายภาพ 20 ก.พ. 2549)

เครื่องเสียง

ปัจจุบันการแสดงทุกอย่างทุกประเภท ไฟฟ้าและเครื่องเสียงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมาก ไม่เหมือนกับสมัยก่อนที่มีการแสดงในแต่ละครั้งก็ใช้เสียงพูดจากธรรมชาติ แสงก็ใช้จากคบเพลิง กองไฟ ตะเกียงหรือตะเกียงเจ้าพายุ แต่ในปัจจุบันนี้เครื่องขยายเสียงสามารถใช้แทนเสียงอย่างมีคุณภาพโดยผู้แสดงไม่ต้องออกเสียงตะโกน ทำให้ระบบเสียงดีมีความไพเราะชวนฟัง การแสดงก็เป็นไปอย่างสนุกสนาน เครื่องเสียงที่มาในงานการแสดงเพลงปรบไก่ออนช้อยที่ศาลพ่อปู่ดอนช้อยจะเป็นการช่วยเหลืองานเพื่อส่วนรวม จึงไม่ได้มีกำหนดราคาที่แน่นอน

การแต่งกายของผู้แสดงเพลงปรบไก่ออนช้อย

การแสดงเพลงปรบไก่ออนช้อยของชาวมุขบ้านดอนช้อย หมู่ที่ 2 ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี นับเป็นเกียรติอย่างสูงของพ่อเพลงแม่เพลง ดังนั้นในงานวันแสดงทั้งพ่อเพลงแม่เพลงต่างก็ต้องพิถีพิถันในการแต่งตัวเพื่อแสดง โดยมีลูกหลานและเพื่อนบ้านเป็นผู้ช่วยเหลือและให้กำลังใจ เพื่อให้การแต่งกายของพ่อเพลงแม่เพลงออกมาสวยงามเหมาะสมกับวัยของผู้แสดงดังนี้

พ่อเพลงแต่งกายด้วยการนุ่งผ้าโจงกระเบนด้วยผ้าหางที่มีเนื้อผ้าสวยงามอย่างดีคล้ายผ้าม่วง มีผ้าขาวม้าคาดที่เอว

แม่เพลงแต่งกายด้วยการนุ่งผ้าโจงกระเบน (หรือเรียกว่านุ่งผ้าโจงหาง) ลายดอกสวมเสื้อผ้า ลูกไม้ลายดอก หรือผ้าไหมตามแต่ฐานะหรือเห็นว่าสวยงามมีสไบพาดไหล่ถึงเอว ใส่เครื่องประดับเป็น ทองรูปพรรณของจริงได้แก่ สร้อย แหวน จี้ ต่างหู (แม่เพลงเรียกตุ้มหู) ตามสมควรแก่ฐานะ หวีผม ทรงกระทุ่มแบบโบราณ

การแต่งกายของพ่อเพลงแม่เพลง

รายชื่อพ่อเพลงแม่เพลงที่ร่วมแสดงเพลงปรบไก่ออนข่อย เพชรบุรี

1. นายลิป หอมหวาน	อายุ	65	ปี
2. นายยี่น อภิชาติบุตร	อายุ	82	ปี
3. นางม้วน เครือวัลย์	อายุ	69	ปี
4. นางกบ สำเภาแก้ว	อายุ	84	ปี
5. นางบุญนาค อภิชาติบุตร	อายุ	79	ปี
6. นางเมิน วันดี	อายุ	67	ปี
7. นางสาวยี่น ชูศรี	อายุ	76	ปี
8. นางกลอย เทศย์ม	อายุ	76	ปี
9. นางสาวเยื้อง ชูศรี	อายุ	78	ปี
10. นายสุชาติ ยอดใจ	อายุ	37	ปี
11. นางอยู่ เกตุอุดม	อายุ	79	ปี

เครื่องดนตรีประกอบแสดง

การแสดงเพลงปรบไก่ของหมู่บ้านดอนข่อยจะแตกต่างไปจากการแสดงเพลงปรบไก่ของจังหวัดอื่นในภาคกลางหลายจังหวัดที่มีเฉพาะเครื่องดนตรีตะโพนไทยและฉิ่งเป็นเครื่องประกอบจังหวะเท่านั้น แต่เพลงปรบไก่ของหมู่บ้านดอนข่อยจะใช้วงปี่พาทย์เครื่องห้า ซึ่งประกอบด้วย

ปี่ใน

ระนาดเอก

ฆ้องวงใหญ่

ตะโพน

กลองทัด

ฉิ่งและเครื่องประกอบจังหวะได้แก่ฉาบเล็ก ฉาบใหญ่ และกรับ

ได้ฟังจากคำบอกเล่าว่า วงปี่พาทย์สมัยก่อนได้แสดงสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคนโดยไม่มีค่าจ้างที่ตายตัว ตามศรัทธาของผู้ร่วมงาน โดยเมื่อถึงวันงานก็จะมาตามกำหนดโดยไม่ต้องมีการบอกกล่าว วงปี่พาทย์ที่เคยมาแสดงเพลงปรบไก่ดอนข่อยที่ผู้สูงอายุในหมู่บ้านยังพอจำได้จากการเล่าสืบทอดกันมามีดังนี้

วงปี่พาทย์ตระกูลคุณยายหวล บ้านดอนพุทรา ตำบลหัวสะพาน อำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี มาร่วมแสดงในงานอยู่หลายสิบปี กระทั่งหมดลูกหลานที่จะสืบทอดจึงเลิกไป

วงปี่พาทย์นายหนู ทศนา บ้านดอนข่อยฟ้า ตำบลสะพานไกร อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

วงปี่พาทย์นายเฉลา ทศนา บ้านหัวสะพาน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี มาแสดงต่ออยู่หลายสิบปีเช่นเดียวกัน กระทั่งนายเฉลาถึงแก่กรรม ลูก ๆ ของนายเฉลาจะต้องมาสืบทอดต่อ แต่ปรากฏว่าไม่สามารถบรรเลงเพลงรับบทร้องของพ่อเพลงแม่เพลงได้ เพราะเพลงส่วนใหญ่เป็นทำนองเก่าที่ร้องตามทำนองที่บอกกล่าวกันมาทางมุขปาฐะ จึงมีระดับเสียงและสากลเสียงหรือทำนองผิดเพี้ยนไปและไม่เคยได้ยินได้ฟัง จะต้องใช้ปฏิภาณไหวพริบบรรเลงรับให้ได้ งานการแสดงเพลงปรบไก่ดอนข่อยจึงจะราบรื่นและสนุกสนาน เป็นอันว่าปีต่อมาจากกระทั่งถึงปัจจุบันจึงต้องให้วงปี่พาทย์หลานชายของนายเฉลามาร่วมแสดงแทน คือ

วงปี่พาทย์ของนายสำนวน ทศนา บ้านไร่ขุ่น ตำบลบ้านทาน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งรับการแสดงร่วมกับคณะเพลงปรบไก่ดอนข่อย เพชรบุรี ถึงปัจจุบัน

กิจกรรมในภาคเช้า

เวลา ประมาณ 7.00 น.ชาวหมู่บ้านดอนข่อยและชาวดำบลลาดโพธิ์แม่กระทั่งผู้ไปอยู่ยังท้องถิ่นอื่นจะร่วมกันนำภัตตาหารมีทั้งอาหารคาวหวานมาถวายพระสงฆ์ ณ ศาลพ่อปู่ เมื่อพระสงฆ์ฉันภัตตาหารเช้าเสร็จชาวบ้านรวมทั้งพ่อเพลงแม่เพลงที่มาร่วมทำบุญและคณะวงปี่พาทย์ก็จะรับประทานอาหารร่วมกันตามวิถีชีวิตของชาวชนบทที่มีความรักใคร่ผูกพันสามัคคีกัน

รับประทานอาหารร่วมกันตามแบบฉบับของชาวชนบท

หลังร่วมกันรับประทานอาหารพ่อเพลงแม่เพลงก็จะกลับไปแต่งกายด้วยชุดการแสดงเวลาประมาณ 9.00 น.ก็จะมาถึงบริเวณศาลพ่อปู่ ในขณะที่วงปี่พาทย์ก็เตรียมพร้อมในการแสดงเช่นกัน

พ่อเพลงแม่เพลงมาถึงสถานที่การแสดง

ปัจจุบันการคมนาคมสะดวกพ่อเพลงแม่เพลงมีรถยนต์รับส่งไม่ต้องเดินเท้าตั้งแต่ก่อนนับว่าเป็นการให้เกียรติพ่อเพลงแม่เพลงเป็นอย่างยิ่ง

ขั้นตอนการแสดงเพลงปรบไถ่

เมื่อทุกอย่างเตรียมพร้อมทั้งวงปี่พาทย์ พ่อเพลงแม่เพลง เครื่องขยายเสียง การแสดงเพลงปรบไถ่ของชาวหมู่บ้านดอนข่อย จังหวัดเพชรบุรีจึงเริ่มขึ้นตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. หัวหน้าวงปี่พาทย์จุดธูปเทียนบูชาครูด้วยเครื่องกำนัล ได้แก่ ดอกไม้ ธูป เทียน สุรา 1 ขวด บุหรี่ 1 ซอง เงินค่าบูชาครู 12 บาท
2. วงปี่พาทย์โหมโรงด้วยเพลงสาธุการ เพลงปฐม เพลงทำปฐมและเพลงลา
3. ขณะเดียวกันหัวหน้าคณะเพลงปรบไถ่ทำพิธีไหว้ครูบูชาครู ด้วยเครื่องกำนัล ได้แก่ ดอกไม้ ธูป เทียน สุรา 1 ขวด บุหรี่ 1 ซอง เงินค่าบูชาครู 12 บาท
4. หัวหน้าคณะเพลงปรบไถ่อ่านโอองการบูชาครู / ชุมนุมเทวดา
5. การร้องเบิกด้าน
6. พ่อเพลงแม่เพลงร้องบทบูชาครู
7. พ่อเพลงแม่เพลงร้องบทเชิญเจ้า
8. พ่อเพลงแม่เพลงร้องบทเกริ่น
9. พ่อเพลงแม่เพลงร้องบทประ หรือบทโต้ตอบ

10. เริ่มการแสดงเนื้อเรื่อง หรือแสดงจับเรื่อง

11. บทเพลงลา

การแสดงจะมีพ่อเพลงแม่เพลง ทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิง ต่างก็มีอายุ 60 - 70 ปีขึ้นไป ที่มีสังขารร่วงโรย บางท่านก็เสียชีวิตไปหลายชั่วอายุชั้ยตามการเวลาและอายุชั้ย แต่ก็ยังมีพ่อเพลงและแม่เพลงสืบทอดกันมากระทั่งถึงปัจจุบันน่าจะเป็นรุ่นสุดท้ายและมีเพียงคนเดียวเท่านั้นในจังหวัดเพชรบุรี ถ้าไม่มีการสืบทอด การแสดงจะเริ่มต้นด้วย วันพฤหัสบดีก่อนวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 พ่อเพลง แม่เพลงทุกคนจะร่วมกันบูชาครูด้วยเครื่องสังเวย เครื่องกระยาบวด ประกอบด้วย หัวหมู เป็ด ไก่ หมู กุ้ง ปลา ผลไม้ ขนมต่าง ๆ สุราขาว หรือเหล้าขาว โดยกระทำพิธีในตอนเช้า หลังจากนั้นก่อนวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ก็จะมีการชักซ้อม ก่อนถึงวันแสดง

การแสดงเพลงปรบไกวเริ่มต้นด้วยวงปี่พาทย์โหมโรง หัวหน้าวง (นายสิบ หอมหวล) อ่านโองการ บทไหว้ครู พร้อมเครื่องกำนล ต่อจากนั้นพ่อเพลงและแม่เพลง จะร้องเพลงบูชาครูด้วยทำนองเพลง “ สีนวล ” พร้อมกับมีท่ารำประกอบ และต่อด้วยเพลง “ อธิษฐาน ” ซึ่งมีทำนองและเนื้อร้องคล้ายกับเพลง “ อธิษฐาน ” ของหมู่บ้านท่าโพธิ์ หนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี หลังจากนั้น ก็จะเริ่มแสดงด้วยบทร้อง เป็นการร้องทั้งสรรเสริญพระคุณพ่อ พระคุณแม่ ความรักชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ ความรัก การเกี้ยวพาราสีกัน การสอดแทรกด้วยคำสอน สุภาษิต คำพังเพย การแสดงเพลงเรื่อง บทสวดคำในงานศพของคฤหัสถ์ และจะมีการต่อว่ากันระหว่างฝ่ายพ่อเพลงและแม่เพลงด้วยคำสองแง่สองง่ามที่ตรงไปตรงมาและเผ็ดร้อนอย่างถึงอกถึงใจของผู้ชมและทำให้เกิดความสนุกสนาน ตามวิถีชีวิตของชนบท เมื่อพ่อเพลงแม่เพลง ร้องจบแต่ละบทร้อง ปี่พาทย์ก็จะรับด้วยทำนองเพลงและบทร้องที่ประสานสัมพันธ์กันไปด้วยดี สลับกันไป และลูกคู่จะรับ เอ - ข้า ฮ้า ไข่ ชัด ข้า ในขณะที่พ่อเพลงแม่เพลง กำลังร้องบทเพลงหรือขณะปี่พาทย์บรรเลง พ่อเพลงแม่เพลงก็จะรำประกอบเป็นจังหวะ ก้าวเท้า เดินหน้า ถอยหลัง และปรบมือ และมีการแสดงเรื่องในวรรณคดี เช่น จันทรถิรพ สังข์ทอง ไกรทอง บางครั้งจะมีบทเจรจาด้วยภาษาถิ่นเพชรบุรี ที่คนต่างจังหวัดจะไม่เข้าใจ

การแสดงเพลงปรบไกวตอนช้อยเป็นการแสดงแบบมุขปาฐะ ที่สืบทอดมาหลายชั่วอายุคน อาจจะมีการผิดเพี้ยนไปบ้าง การแสดงบางครั้งก็ไม่มีระบบ ผู้แสดงจะแสดงตามความถนัดและความเข้าใจของตนเอง เช่นเมื่อแสดงเรื่อง ไกรทอง ขณะที่ดำเนินเรื่อง ก็จะเปลี่ยนเป็นร้องสวดคำ หรือสุภาษิตสอนคนให้ฟัง หรือเห็นผู้เป่าปี่ได้ไพเราะ พ่อเพลง แม่เพลงก็จะร้องอุยฉายให้ฟัง หรือนึกเพลงสลักขึ้นพักขึ้นแฟง ในเรื่อง สังข์ทอง ก็จะร้องและรำให้ชมกระทั่งได้เวลาประมาณ 15 นาฬิกา ก็จะเลิกการแสดง

บรรยากาศและผู้ชมการแสดงเพลงปรบไก่ออนข่อยเพชรบุรี

การแสดงเพลงปรบไก่ออนข่อยของชาวหมู่บ้านดอนข่อย จังหวัดเพชรบุรีที่ศาลพ่อปู่ดอนข่อยที่มีทุกวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ของทุกปี ซึ่งจะตรงกับวันวิสาขบูชาอันเป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ชาวหมู่บ้านดอนข่อยและใกล้เคียงที่ยึดมั่นในพระพุทธศาสนาและความเชื่อต่อความศักดิ์สิทธิ์ของพ่อปู่ดอนข่อยต่างก็มาร่วมทำบุญที่ศาลพ่อปู่ นำเครื่องสังเวยมาถวายศาลที่สร้างไว้ประจำตระกูลโดยการบนบานศาลกล่าวกับพ่อปู่ว่าถ้าประสบผลสำเร็จในสิ่งที่ประสงค์หรือหายขาดจากการเจ็บป่วยหรือโรคภัยก็จะมาสร้างศาลไว้ในบริเวณศาลพ่อปู่ดอนข่อย ตามประเพณีที่ยึดถือและสืบทอดกันมาเป็นเวลานานนับร้อยปี

หลังจากทำบุญถวายภัตตาหารเช้าแด่พระสงฆ์ ผู้มาร่วมงานก็จะอยู่ชมการแสดงเพลงปรบไก่อซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำหมู่บ้านดอนข่อยและเป็นการให้กำลังใจกับพ่อเพลงแม่เพลงที่เป็นปู่ ย่า ตา ยาย ที่เป็นปู่ชื่อนี้บุคคลอันทรงคุณค่าของชาวดอนข่อยตั้งแต่เริ่มต้นจนจบการแสดง

บุคคลในหมู่บ้านที่มาชมการแสดงมีจำนวนมากกระจายไปทั่วบริเวณศาลพ่อปู่ บางท่านก็ชมด้วยความสนุกสนาน พร้อมกับส่งเสียงเชียร์ หัวเราะเมื่อถึงบทประทีที่มีคำสองงาม

ผู้ชมมีความสุขกับการชมการแสดงเพลงปรบไก่อ

การเผยแพร่การแสดงเพลงปรบไก่ออนข่อยเพชรบุรี

มีผู้สนใจที่จะอนุรักษ์ เพื่อสืบทอดให้เพลงปรบไก่ออนข่อยเพชรบุรี ยังคงอยู่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรี นอกจากมีการแสดงเป็นประจำทุกวัน ขึ้น 15 ค่ำเดือน 6 ที่ศาลพ่อปู่ ในหมู่บ้านดอนข่อย หมู่ 2 ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี แล้วก็มีผู้ติดต่อให้ไปแสดงในที่ต่างๆ ได้แก่

- แสดงที่ศูนย์สังคีตศิลป์ เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2526
- ปี พ.ศ. 2544 นำเพลงแพร่ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดเพชรบุรี ระบบ F.M. คลื่นความถี่ 95.75 MHz นายสุคนธ์ แสงหมื่น ผู้ดำเนินรายการ จำนวน 5 ครั้ง
- แสดงในงานประเพณีสงกรานต์วัดมหาธาตุวรวิหาร จังหวัดเพชรบุรี วัดเผยแพร่วัฒนธรรม ศูนย์ท้องถิ่นวัดภาคกลาง
- แสดงที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี
- งานغبณในสถานที่ต่างๆ
- งานพระนครคีรี(เขาวัง) จังหวัดเพชรบุรี

(สัมภาษณ์นายลิขิต หอมหวล 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549)

สภาพและสถานภาพของเพลงปรบไก่ออนข่อยเพชรบุรีในปัจจุบัน

ด้วยกาลเวลาที่เปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติผู้วิจัยได้ติดตามชมการแสดงเพลงปรบไก่ออนข่อยเพชรบุรีเป็นจำนวนหลายครั้ง ทำให้พบข้อแตกต่างในสถานภาพการแสดง โดยเปรียบเทียบกับแสดงในแต่ละครั้งแต่ละปีที่ผ่านมาดังนี้

1. พ่อเพลงแม่เพลงหลายท่านมีอายุขัยที่เพิ่มมากขึ้นทำให้ความทรงจำและความกระตือรือร้นในการแสดงลดถอยลงไปบ้าง
2. พ่อเพลงแม่เพลงที่เป็นหลักในการแสดงได้เสียชีวิตไปแล้วหลายท่านทำให้บทบาทการแสดงต้องขาดตกบกพร่องไปบ้างบางส่วน
3. พ่อเพลงแม่เพลงจะมีปัญหาด้านสุขภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องข้อเข่า เพราะการแสดงเพลงปรบไก่อจะต้องยืนเป็นเวลาเกือบ 5 ชั่วโมง
4. ปัญหาเรื่องการรวมตัวของพ่อเพลงแม่เพลงที่แยกย้ายไปประกอบอาชีพหรือมีครอบครัวต่างท้องถิ่น ทำให้การซ้อมก่อนการแสดงมีปัญหาอยู่บ้าง
5. พ่อเพลงแม่เพลงบางท่านชรภาพและมีปัญหาด้านสุขภาพจึงไม่สามารถมาร่วมแสดงได้

6. พ่อเพลงฝ่ายชายจะเสียชีวิตเร็วกว่าแม่เพลงทำให้มีจำนวนพ่อเพลงมีน้อย ประกอบกับผู้ชายที่จะรับการถ่ายทอดเพลงปรบไ้มีไม่มาก

7. การสืบทอดเพลงปรบไ้เป็นการแสดงที่มีรูปแบบค่อนข้างยาก การฝึกฝนต้องอาศัยความจำและความอดทนสูง ถ้าผู้ฝึกหัดไม่มีความตั้งใจจริงก็จะไม่ประสบผลสำเร็จเป็นพ่อเพลงแม่เพลงได้

8. เยาวชนวัยหนุ่มสาวที่มีการศึกษาในปัจจุบันของหมู่บ้านดอนข่อยมองว่าการแสดงเพลงปรบไ้เป็นของเก่า โบราณไม่ทันสมัย ถ้ามาฝึกหัดก็จะมีอายไม่กล้าแสดงออก

จากแนวความคิดในข้อ 8 ทำให้นายสิบ หอมหวล และนางสาวเยื้อง ชูศรี ได้พยายามฝึกฝนเด็ก ๆ ที่มีอายุตั้งแต่ 5 ขวบ ถึง 10 ขวบเพื่อสืบทอดการแสดงต่อ แต่ก็ขึ้นอยู่กับตามความสามารถและวุฒิภาวะ แต่ก็ต้องประสบกับปัญหาไปหลายรุ่นเพราะเมื่อโตเป็นหนุ่มสาวและต้องไปประกอบอาชีพและศึกษาต่างถิ่นก็ต้องล้มเลิกไป

เด็กรุ่นใหม่กำลังฝึกซ้อมเพลงปรบไ้เพื่อเป็นการสืบทอดต่อไป

(สุคนธ์ แสงหมื่น ถ่ายภาพ 20 กุมภาพันธ์ 2549)

งานฉาปนกิจศพนายสัน ทวีสุข ครูเพลงปรบไก่อคอนข่อย
19 มีนาคม 2549

การหาไปแสดง

เพลงปรบไก่อคอนข่อยเพชรบุรีเป็นการแสดงเพื่อสมโภชศาลพ่อปู่ของชาวหมู่บ้านคอนข่อย ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรีทุกวันขึ้น 15 ค่ำ เดือนหก ของทุกปีโดยไม่ต้องมีการว่าจ้างหรือคิดเป็นค่าตัวพ่อเพลงแม่เพลง เพราะเป็นงานของทุกคนจึงไม่ต้องมีใครเป็นเจ้าภาพ ทั้งพ่อเพลงแม่เพลงและผู้ชมจะมาร่วมงานกันด้วยความเชื่อและความศรัทธาที่มีต่อพ่อปู่ บางท่านก็ได้มีการบนบานศาลกล่าวไว้กับพ่อปู่ให้ประสบผลสำเร็จในสิ่งที่ประสงค์ หรือหายจากการเจ็บป่วยด้วยโรคต่าง ๆ ก็จะมาเป็นพ่อเพลงแม่เพลงปรบไก่อ จากการสังเกตของผู้วิจัยทำให้ได้พบเห็นความมีน้ำใจ ความรัก ความเมตตาเอื้อเฟื้อของชาวคอนข่อย เมื่อการแสดงจบลงนายยืน อภิชาติบุตร อดีตครูใหญ่ซึ่งเป็นที่เคารพของชาวตำบลลาดโพธิ์ได้พูดเชิญชวนให้ร่วมกันบริจาคเป็นค่าใช้จ่าย ได้แก่ค่าเครื่องไฟฉายเสียง ค่าวงปีพาทยคณะนายสำนวน ทิศนา และค่าพ่อเพลงแม่เพลง โดยนำเงินรายได้มารวมไว้เป็นกองกลาง หลังจากหักค่าใช้จ่ายอื่น ๆ แล้ว ส่วนที่เหลือก็จะเฉลี่ยให้กับพ่อเพลงแม่เพลงโดยไม่มีการตั้งเป็นราคาที่ตายตัวในการแสดงแต่ละครั้ง

พ่อเพลงแม่เพลงกล่าวว่าเคยมีผู้จ้างวานเพลงปรบไก่อคอนข่อยไปแสดงแก่นบนทั้งที่ศาลพ่อปู่ และตามที่ต่าง ๆ หรือเป็นการแสดงเพื่อเผยแพร่ ก็ต้องมีค่าใช้จ่ายเป็นค่าพาหนะในการเดินทาง ค่าวงปีพาทย และค่าตัวพ่อเพลงแม่เพลงบ้าง ราคาไม่สามารถกำหนดแน่นอนได้ แต่เป็นตามระยะทางในการไปแสดงและไม่ได้แสดงเป็นอาชีพแต่เจ้าภาพผู้จัดหาก็ก็นำใจยินดีจ่ายเหมารวมในปัจจุบันประมาณ 5,000 บาท ถึงแม้จะไม่ใช่งานค่าจ้างที่มากมายแต่พ่อเพลงแม่เพลงทุกคนก็เต็มใจไปแสดงด้วยความรักและความต้องการที่จะสืบทอดเพลงปรบไก่อของตนตลอดไป

ลำดับรายละเอียดการแสดงเพลงประกอบไก่ดอนน้อย เพชรบุรี

หัวหน้าคณะวงปี่พาทย์ทำพิธีบูชาครูจึงเริ่มหมโรงด้วยเพลงสาธุการ เพลงปฐุม เพลงทำ
ปฐุมตามลำดับ

ตะโพนขึ้น ตูบติง - ตูบเห่ง

เพลงสาธุการ

- - - ร	- - - ม	- - - ม	- ช - ล	- ร - ม	- ร - ล	ล ล - ช	ช ช - ร
- - - ท	- ล - ร	ร ร - ม	ม ม - ฟ	- ล - ท	- ล - ฟ	ฟ ฟ - ม	ม ม - ร
- ฟ - ม	- ร - ด	ท ล - ท	- ด ร ม	- ล ล ล	- ท - ล	- ช - ม	- ช - ล
- ร - ม	- ท - ท	ท ท - ล	ล ล - ช	- ช ล ท	- ร - ม	- ร - ด	- ท - ล
- ร - ท	ม ร - ม	- ล - ช	ช ช - ล	- ท - ร	- ท - ล	ล ล - ช	ช ช - ม
- ฟ ม ร	- ม - ร	- ร - ร	- ท ท ท	- ช - ช	ล ล - ร	- ม - ร	- ท - ล
- ท - ร	- ท - ล	ล ล - ช	ช ช - ม	- ร - ท	ม ร - ม	- ล - ช	ช ช - ล
- ท ล ร	- ล ล ล	- ร - ช	- ล - ท	- ร - ม	- ร - ท	ท ท - ล	ล ล - ช
- ฟ ม ร	- ม - ร	- ร - ร	- ช ช ช	- ล ล ล	- ท - ช	ช ช - ล	ล ล - ท
- ท - ล	ล ล - ท	ท ท - ร	ร ร - ม	- ร ม ฟ	- ล - ม	- ร - ฟ	ม ร - ท
- ร - ม	- ร - ท	ท ท - ล	ล ล - ช	- ช ล ท	- ร - ม	- ร - ด	- ท - ล
- ร - ท	ม ร - ม	- ล - ช	ช ช - ล	- ท - ร	- ท - ล	ล ล - ช	ช ช - ม
- ฟ - ม	- ร - ด	ท ล - ท	- ด ร ม	- ล ล ล	- ท - ล	- ช - ม	- ช - ล
- ร - ม	- ร - ท	ท ท - ล	ล ล - ช	- ช ล ท	- ร - ม	- ร - ด	- ท - ล
ลงจบ - ร	- - - ม	- - - ม	- ช - ล	- ร - ท	- ล - ฟ	- - - ม	- - - ร

เพลงปฐุม (หน้าทับตะโพน - กลองทัด)

(ใช้บรรเลงหมโรงการแสดงเพลงประกอบไก่ดอนน้อยเพชรบุรี บรรเลงโดยคณะสำนวน ทศนา)

- ท - ร	- ท - ล	- ช - ล	- ท - ร	- ร - ช	- ร - ร	- ร - ช	- ร - ร
- ช ล ท	- ร - ม	- ร - ม	- ม - ม	- ม - ล	- ล - ม	- ม - ล	- ล - ม
- ร - ม	- ร - ท	ท ท - ล	ล ล - ช	- ร - ม	- ร - ท	ท ท - ล	ล ล - ช
- ล - ช	ช ช - ม	- ล - ช	ช ช - ล	- ท - ช	- ล - ท	- ม - ล	- ช - ม
- ร ร ร	- ม - ช	- ท - ล	- ช - ม	- ร ม ฟ	- ล - ม	ฟ ม ร ท	- ร - ม
- ล - ช	ช ช - ม	- ล - ช	ช ช - ล	- ท - ช	- ล - ท	- ม - ล	- ช - ม
- ร ร ร	- ม - ช	- ท - ล	- ช - ม	- ร ม ฟ	- ล - ม	ฟ ม ร ท	- ร - ม

กลับต้น

เพลงทำยม

- ด ร ม	- ช - ล	- ท - ล	- ท ท ท	- ม ร ท	- ร - ม	- ช - ล	- ท - ล
- - ช ฟ	- ล - ช	- - - -	- - - ช				

เพลงลา

- ล - ล	- ท - ท	- ม - ร	- - - ม	- ท - ล	- ช - ม	- ด ร ม	- ช - ล
- ร - ท	- ล - ช	ช ช - ล	ล ล - ท	- ช ล ท	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ท
- ล ล ล	- ท - ล	- ช - ม	- ช - ล	- ท - ร	- ท - ล	ล ล - ช	ช ช - ม
- ร ร ร	- ม - ช	- ท - ล	- ช - ม	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ช

หลังจากปีพาทย์ใหม่โรงเสร็จ หัวหน้าคณะเพลงปรบไ้ด่ดอนช้อย เพชรบุรี ยังคงประกอบพิธีกรรมบอกกล่าวเจ้าที่ศาลพ่อปู่ พ่อเพลงแม่เพลงทุกคนพนมมือสงบนิ่ง วงปีพาทย์บรรเลงเพลงสืงวไปจนกระทั่งหัวหน้าคณะเพลงปรบไ้ด่ดอนช้อยคือนายลืบ หอมหวลประกอบพิธีกรรมเสร็จ (อ่านคาถาในใจ)

เพลงสืงว 2 ชั้น

- - - ร	- - - ล	- ท - ล	ร ท ท ท	- ช - ล	- ท - ร	- ม - ร	- ท - ล
- - - ช	- ล - ท	- ม ร ท	- ล - ช	- - ล ท	- ร - ล	ท ล ช ม	- ร ม ช
- - - ล	ท ล ช ม	- ร - ช	- ม ม ม	- - - -	- ท - ล	- ช - ม	- ช - ล
- - - ล	ท ล ช ม	- ร - ช	- ม ม ม	- ร - ช	- ล - ท	- ม ร ท	- ล - ช

(บรรเลงหลายเที่ยว)

จากนั้นการแสดงเพลงปรบไ้ด่ดอนช้อยเพชรบุรีก็เริ่มขึ้นตามขั้นตอนดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. หัวหน้าคณะคือนายลืบ หอมหวล บูชาพระรัตนตรัย

อะระหังสั้มมา สั้มพุทโธกะคะวา พุทธังกะคะวันตังอะภิวาเทมิ

สะวาภาขาโต ะคะวะตาธัมโม ธัมมังนะมีสสามิ

สุปะฏิปันโน ะคะวะโต สาวะสังโฆ สังฆังนะมามิ

ตั้งนะโม 3 จบ

นะโมตัสสะ ะคะวะโต อะระหะโต สั้มมา สั้มพุทธัสสะ

นะโมตัสสะ ะคะวะโต อะระหะโต สั้มมา สั้มพุทธัสสะ

นะโมตัสสะ ะคะวะโต อะระหะโต สั้มมา สั้มพุทธัสสะ

2.บทชุมนุมเทวดา

สัคเค กาเม จะรูปเป ตีริชระระตะเต จันตะลิกเขวิมานเ ที่เปรัฏฐะจะคาเม ตะระ
วะนะคะหะเน เคหะวัตถุมหิเขตเต ภูมมาจะยันตุเทวา ชะละละละวิสะเม ยักคะคันธัพพะนาคา
ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนีวะระวะจะนัง สาธะโวเมสุณันตุ ฯ ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา
ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา

3.บทเบิกด้าน (สวดหรือพูดแบบร่ายยาว)

ลูกจะขอเบิกด้านในเวลาค่าคืนนี้

ทั้งด้านน้ำและด้านบก

ด้านตะวันตกและด้านตะวันออก

ทั้งด้านนอกและด้านใน

ทั้งด้านเหนือและด้านใต้

ทั้งด้านซ้ายและด้านขวา

ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง

ทั้งด้านสิบหกชั้นฟ้า สิบห้าชั้นดิน

ขอเบิกให้มาทุกด้าน ทุกด้าน ทุกทวาร เจ้าพระคุณ

4.บทเชิญเจ้า (สวดหรือพูดแบบร่ายยาว)

ขอเชิญเทวอารักษ์อันศักดิ์สิทธิ์

ที่ท่านมีฤทธิ์เดช

อยู่โพธิ์ไทรเอยไม้เอย

ทั้งนางประทุมเอยทอง (ลูกคู่ร้องรับ - ส่ง)

ประนมหัตถ์ขึ้นนมัสการเชิญพ่อหลักบ้านทันที

ขึ้นมาคุ้มภัยให้ทั่วทุกคนทั้งบ้านโน้นแล้วบ้านนี้

ขอให้สบายคลายคลี่ขึ้นไปทุกคน (ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)

มาคุ้มภัยให้ทั่วคุ้มทั้งวังและควาย

ลูกๆ ขอให้อยู่สบายเถิดพ่อข้าไหว

เชิญพ่อเจ้าบ้านเชิญพ่อมานั่งบนศาลาก่อน

แล้วกลับชวนชวนเชิญทุกแถวเนนนคร

ทั้งแขวงกุยแขวงปราณแถวทุกบ้านดอน

เชิญพ่อรีบเลาะทั้งเหาะร้อนมาเกิดในวันนี้ (ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)
 เชิญมาให้หมดทุกบรรพตศิรี
 รวมหมดทั้งหนองคลองท่ว
 เชิญพ่อเขาจีนพ่อภิญโญอย่าช้านาน
 เชิญพ่อเขาสามร้อยยอดอันศักดิ์สิทธิ์
 ที่พ่อมีฤทธิ์เชี่ยวชาญ เพื่อบูชาอาจารย์ (ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)
 เชิญพ่อเสื่อเมืองทรงเมืองหลักเมืองอันเรืองฤทธิ์
 พ่อวัดเขานันไดอิฐท่านด้วยนะ
 เชิญพ่อเขาหลวงพ่อพวงมาลา
 เชิญพ่อศาลตะขุนเขาตะเครา ที่พ่อเป็นเจ้านาวา
 เชิญพ่อบ้านชี พ่อท่ามะเกลือ พ่อมาอย่าเหลือเลยหนา
 เชิญพ่อเขางูฟ้ามาเถะในวันนี้
 เชิญปู่เจ้าเขาใหญ่ในป่าไม้ยุ่งยาง
 เนินลำเนาภูเขาขวางพ่อมาให้จงได้
 เชิญคุณแม่บ้านช่องและหนองมะกอก
 รวมทั้งศาลนอกศาลใน
 เชิญพ่อเขานุ่มเขาหมูที่พ่ออยู่ในป่าชัญ
 ป่าเหียงป่าพลองคุณแม่หนองสลดไต่
 เชิญพ่อแดนน้อยแดนใหญ่พ่อเขาไร่เขาพระ
 พ่อแจกตำแหน่งช่องพ่อขุนทองท่ามะไฟ
 เชิญพ่อเขาเขี้ยวเขากระทิงพ่อวัวนั่งสามก้อน
 พ่อสมญาหน้ามลเชิญจรดลจากดอนไร่
 เชิญพ่อเขาเจ้าลายที่พ่ออยู่ชายทะเล
 เชิญพ่อหนองบัวพ่อหัวจะเข้ใหญ่
 เชิญพ่อเจ้าศาลเมืองอันเรืองโรจน์พ่อศาลโนนดั้นด้วยนะ
 เชิญพ่อน้อยพ่อหลวงพ่อพวงมาลัย
 เชิญพ่อท่าเสนพ่อขนอนพ่อไร่สะท้อนพ่อบ่อหมัน
 พ่อไร่มาบไร่เกดพ่อจันทศอยู่บ้านใหม่

เชิญพ่อตรึงการเอ๋ยแม่ตรึงการ เชิญเถิดอย่านานอยู่ไย

เชิญมาลูกจะบรรเลงถวาย (ลูกคู่ร้องรับ - ส่ง)

5.บทไหว้ครู (สวดหรือพูดแบบร่ายยาว)

สิบนิ้วลูบกยกขึ้นเหนือเศียร

ประนมเทียนลูกขอบูชา

ไหว้พระภูมิเจ้าที่ แม่ธรณีพระคงคา

ไหว้พระพุทธรูปที่เลิศล้ำ ไหว้พระธรรมที่เลิศล้ำ

ไหว้พระสงฆ์ที่ท่านทรงศึกษาเข้าแล้วในทันที

ไหว้เจ้าท่าเจ้าทุ่ง พระกรงพระพาลี

พวยภัย* ขออย่าให้มีมาแผ้วพาน

สิบนิ้วลูกเชิดชู ลูกจะขอพระบูชา

ลูกไหว้อารักษ์ที่ศักดิ์สิทธิ์ ที่ท่านมีฤทธา

ลูกไหว้พระเพชรฉลูกรรจที่ท่านอยู่บนชั้นฟ้า

ไหว้พระนเรศวรอยู่เบื้องซ้าย ไหว้พระนารายณ์ที่อยู่เบื้องขวา

ช่วยมาชูลูกเชิดให้เลิศฟ้า (ลูกคู่ร้องรับ - ส่ง)

สิบนิ้วประนมเทียนต่างรูปเทียนชวาลา

ไหว้ ก.ข. นโม อิติปิโสภควา

ไหว้พระธรรมทั้งเจ็ดคัมภีร์พระคุณท่านมีหนักหนา

คุณพระแม่ก็หนักสิ้นหนักเท่าแผ่นดินแผ่นฟ้า

เอาคุณพระธรรมมาต่อตั้ง เอามาชั่งกับพระคุณมารดา

พระคุณแม่เจ้ายิ่งเบาอยู่กว่า (ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)

ลูกเป็นนักเลงเพลงปรบไก่ ขอให้มิชยขึ้นชื่อ

ทุกตำบลให้เขาลือก้อง

ถ้าใครมาแข่งขันพนันสู้ ให้แพ้รู้ลูกหน้ายหนี

เชิญครูมาด้วยมาช่วยชี้ช่อง

ลูกจะร้องกลอนใดขออย่าได้ติด

ขอให้ลูกคิดได้เหมือนนักปราชญ์

เชิญครูมาดลใจให้ลูกไล่สะอาดผ่อง

ลูกจะร้องรำทำท่าขอเชิญครูมาช่วยประคับประคอง
 ช่วยมาแนะนำท่านนี้ช่วยมาชี้ทำนอง (ลูกคู่ร้องรับ - ส่ง)
 ลูกไหว้ครูรอดที่เป็นเพลงปรบไก่
 ท่านเป็นครูใหญ่ที่มีชื่ออยู่ทุกตำบล ผู้คนเขาสื่อล่ำ
 ไหว้ครูฟังถึงครูผูกที่สอนลูกมาจนหมด
 ทุกกลอนได้ลูกได้จำจด
 ไหว้ครูบ่าวที่อยู่หวนา ขอเชิญครูมาในวันนี้
 ลูกจะร้องอะไรอย่าให้เพี้ยนพล่ำ
 ไหว้ทั้งพ่อครูปู่ที่ท่านสละวาจา
 หัดให้ร้องรำและทำท่าทุกคืนค่ำ
 มาช่วยแนะนำท่านนี้ชี้ทำนองที่ลูกร้องจะรำ
 ขอให้ถูกฉบับเหมือนจับระบำ (ลูกคู่ร้องรับ - ส่ง)
 สิบนิ้วลูกขอไหว้ครูไหว้ทั้งพ่อหลักบ้าน
 ลูกกรกัมประนมหัตถ์ยกขึ้นนมัสการ
 ลูกเป็นนักเลงเพลงปรบไก่อย่าให้มีภัยมาแผ้วพาน
 อีกทั้งผันแปรแก้ไขขอให้มิชยเชี่ยวชาญ
 ให้คุ้มพระเจ้าทั้งชาวบ้านให้หมดทุกตัวตน (ลูกคู่ร้องรับ - ส่ง)
 คุ้มภัยให้พ้นอีกทั้งข้อตันข้อปลาย
 เสกสรรบรรยายแล้วขอให้ลูกท่า
 สิบนิ้วยกขึ้นเพียงผม
 ลูกกรกัมเหนือเกศา
 ทั้งไหว้พระภูมิเจ้าที่แม่ธรณีคงคา
 ลูกจะไหว้พระพุทธรูปที่เลิศล้ำ ไหว้พระธรรมที่เลิศล้ำ
 ลูกไหว้ครูพัศตรอักษร ไหว้ทั้งบิดรมารดา
 มาช่วยปกป้องรักษา เถิดเอย (ลูกคู่ร้องรับ - ส่ง)
 ไหว้บิดาและมารดร ได้คุ้มอุทรมานแต่บ่อยๆ
 ได้เลี้ยงลูกมาบาเทาเท่าหอยขม
 น้ำขุนไม่ให้ลูกอาบ อีกทั้งแบ่งหยาบๆไม่ให้ทา

ตั้งน้ำใสอ่างล้างอาวม
 ปิดเลือดปิดไรทั้งยุ้งริน
 เมื่อยามลูกร้องประคองให้กินนม
 แหล่งอุปถัมภ์ทุกคำเช้า
 แม่จูบทั้งเฝ้ายาม
 ไม่ให้ลูกต้องละของฝนทุกเวลา (ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)
 สิบนิ้วบังคมประนมไหว้ทั้งข้างซ้ายทั้งข้างขวา
 ไหว้เจ้าท่าเจ้าทุ่ง ไหว้เจ้ากรุงพระพาลี
 ลูกจะว่าอย่างไรก็อย่าได้ติด
 ให้แคล้วคล่องต้องจิตให้เหมือนนักปราชญ์
 ถ้าใครมาแก้ไขให้แพ้อำนาจนี้
 ช่วยแนะนำทำนี้ ช่วยชี้ทำนอง ที่ลูกจะร้องจะรับ
 แล้วขอให้ตรงเหมือนทรงกระเจี๊ยบปี
 ไหว้ครูพิณพาทย์ระนาดทรงไหว้ทั้งกลองเกร
 ช่วยสาธุการให้ฉันสักที (ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)

6.วงปี่พาทย์รับเพลงสาธุการ 1 จบ

ตะโพนขึ้น ตับตึง - ตับแตง

เพลงสาธุการ

- - - ร	- - - ม	- - - ม	- ช - ล	- ร - ม	- ร - ล	ล ล - ช	ช ช - ร
- - - ท	- ล - ร	ร ร - ม	ม ม - ฟ	- ล - ท	- ล - ฟ	ฟ ฟ - ม	ม ม - ร
- ฟ - ม	- ร - ด	ท ล - ท	- ด ร ม	- ล ล ล	- ท - ล	- ช - ม	- ช - ล
- ร - ม	- ท - ท	ท ท - ล	ล ล - ช	- ช ล ท	- ร - ม	- ร - ด	- ท - ล
- ร - ท	ม ร - ม	- ล - ช	ช ช - ล	- ท - ร	- ท - ล	ล ล - ช	ช ช - ม
- ฟ ม ร	- ม - ร	- ร - ร	- ท ท ท	- ช - ช	ล ล - ร	- ม - ร	- ท - ล
- ท - ร	- ท - ล	ล ล - ช	ช ช - ม	- ร - ท	ม ร - ม	- ล - ช	ช ช - ล
- ท ล ร	- ล ล ล	- ร - ช	- ล - ท	- ร - ม	- ร - ท	ท ท - ล	ล ล - ช
- ฟ ม ร	- ม - ร	- ร - ร	- ช ช ช	- ล ล ล	- ท - ช	ช ช - ล	ล ล - ท
- ท - ล	ล ล - ท	ท ท - ร	ร ร - ม	- ร ม ฟ	- ล - ม	- ร - ฟ	ม ร - ท
- ร - ม	- ร - ท	ท ท - ล	ล ล - ช	- ช ล ท	- ร - ม	- ร - ด	- ท - ล
- ร - ท	ม ร - ม	- ล - ช	ช ช - ล	- ท - ร	- ท - ล	ล ล - ช	ช ช - ม
- ฟ - ม	- ร - ด	ท ล - ท	- ด ร ม	- ล ล ล	- ท - ล	- ช - ม	- ช - ล
- ร - ม	- ร - ท	ท ท - ล	ล ล - ช	- ช ล ท	- ร - ม	- ร - ด	- ท - ล
ลงจบ - ร	- - - ม	- - - ม	- ช - ล	- ร - ท	- ล - ฟ	- - - ม	- - - ร

7.พื่อเพลงแม่เพลงร้องบทสาธุการ ทำนองเพลงป็นตลิ่ง

บทสาธุการ ทำนองเพลงป็นตลิ่ง

ชาย สิบนิ้วลูกจะไหว้ไทยเทเวศ เอย

ดนตรีรับ

เพลงป็นตลิ่ง 2 ชั้น

ร้อง

- - - ด	- ร ร ร	- - - ม	- ร ร ร	- ช - ม	- ร - ด	- ช - ด	- ร - ม
- ช - ล	- ช - ม	ม ม - ร	ร ร - ด	- ช - ด	- ร - ม	ร ม ช - ม	ร ด - ร

ส่งร้อง

- - - ด	- ร ร ร	- ด - ม	ร ร ร ร
---------	---------	---------	---------

ดนตรีรับ

- - - ล	- ด ด ด	- - - ร	- ด ด ด	- ท - ล	- ช - ม	- ร - ม	- ช - ล
- ท - ล	- ช - ม	- ร - ม	- ช - ล	- - - ร	- - - ด	- - - ล	- - - ช

ส่งร้อง

- - - ม	- ช ช ช	- - - ล	- ช ช ช
---------	---------	---------	---------

ทุกขอบเขตมิ่งไม้ไพรพฤษา เอย
คนตรีรับ

เพลงป็นตลิ่ง 2 ชั้น

ร้อง

- - - ด	- ร ร ร	- - - ม	- ร ร ร	- ฑั - ม	- ร - ด	- ฑ - ด	- ร - ม
- ฑ - ล	- ฑ - ม	ม ม - ร	ร ร - ด	- ฑ - ด	- ร - ม	ร ม ฑั ม	ร ด - ร

ส่งร้อง

- - - ด	- ร ร ร	- ด - ม	ร ร ร ร
---------	---------	---------	---------

คนตรีรับ

- - - ล	- ด ด ด	- - - ร	- ด ด ด	- ท - ล	- ฑ - ม	- ร - ม	- ฑ - ล
- ท - ล	- ฑ - ม	- ร - ม	- ฑ - ล	- - - ร	- - - ด	- - - ล	- - - ฑ

ส่งร้อง

- - - ม	- ฑ ฑ ฑ	- - - ล	- ฑ ฑ ฑ
---------	---------	---------	---------

ไหว้พระภูมิเจ้าที่ ธรรณีแม่คงคา เอย
คนตรีรับ

เพลงป็นตลิ่ง 2 ชั้น

ร้อง

- - - ด	- ร ร ร	- - - ม	- ร ร ร	- ฑั - ม	- ร - ด	- ฑ - ด	- ร - ม
- ฑ - ล	- ฑ - ม	ม ม - ร	ร ร - ด	- ฑ - ด	- ร - ม	ร ม ฑั ม	ร ด - ร

ส่งร้อง

- - - ด	- ร ร ร	- ด - ม	ร ร ร ร
---------	---------	---------	---------

คนตรีรับ

- - - ล	- ด ด ด	- - - ร	- ด ด ด	- ท - ล	- ฑ - ม	- ร - ม	- ฑ - ล
- ท - ล	- ฑ - ม	- ร - ม	- ฑ - ล	- - - ร	- - - ด	- - - ล	- - - ฑ

ส่งร้อง

- - - ม	- ฑ ฑ ฑ	- - - ล	- ฑ ฑ ฑ
---------	---------	---------	---------

ไหว้ครูภักดีอักษร เอ๋ย บิดรพระมารดา เอ๋ย

ดนตรีรับ

เพลงป็นตลิ่ง 2 ชั้น

ร้อง

- - - ด	- ร ร ร	- - - ม	- ร ร ร	- ชี่ - ม	- ร - ด	- ช - ด	- ร - ม
- ช - ล	- ช - ม	ม ม - ร	ร ร - ด	- ช - ด	- ร - ม	ร ม ชี่ ม	ร ด - ร

ส่งร้อง

- - - ด	- ร ร ร	- ด - ม	ร ร ร ร
---------	---------	---------	---------

ดนตรีรับ

- - - ล	- ด ด ด	- - - ร	- ด ด ด	- ท - ล	- ช - ม	- ร - ม	- ช - ล
- ท - ล	- ช - ม	- ร - ม	- ช - ล	- - - ร	- - - ด	- - - ล	- - - ช

ส่งร้อง

- - - ม	- ช ช ช	- - - ล	- ช ช ช
---------	---------	---------	---------

ไหว้พระเนรศ เอ๋ย พระณารายณ์ เอ๋ย

ดนตรีรับ

เพลงป็นตลิ่ง 2 ชั้น

ร้อง

- - - ด	- ร ร ร	- - - ม	- ร ร ร	- ชี่ - ม	- ร - ด	- ช - ด	- ร - ม
- ช - ล	- ช - ม	ม ม - ร	ร ร - ด	- ช - ด	- ร - ม	ร ม ชี่ ม	ร ด - ร

ส่งร้อง

- - - ด	- ร ร ร	- ด - ม	ร ร ร ร
---------	---------	---------	---------

ดนตรีรับ

- - - ล	- ด ด ด	- - - ร	- ด ด ด	- ท - ล	- ช - ม	- ร - ม	- ช - ล
- ท - ล	- ช - ม	- ร - ม	- ช - ล	- - - ร	- - - ด	- - - ล	- - - ช

ส่งร้อง

- - - ม	- ช ช ช	- - - ล	- ช ช ช
---------	---------	---------	---------

หญิง สิบนิ้วลูกจะไหว้ เอยจะไหว้เทวาเอย เอย
ดนตรีรับ

เพลงปี่นตลิ่ง 2 ชั้น

ร้อง

- - - ด	- ร ร ร	- - - ม	- ร ร ร	- ชี่ - ม	- ร - ด	- ช - ด	- ร - ม
- ช - ล	- ช - ม	ม ม - ร	ร ร - ด	- ช - ด	- ร - ม	ร ม ชี่ ม	ร ด - ร

ส่งร้อง

- - - ด	- ร ร ร	- ด - ม	ร ร ร ร
---------	---------	---------	---------

ดนตรีรับ

- - - ล	- ด ด ด	- - - ร	- ด ด ด	- ท - ล	- ช - ม	- ร - ม	- ช - ล
- ท - ล	- ช - ม	- ร - ม	- ช - ล	- - - ร	- - - ด	- - - ล	- - - ช

ส่งร้อง

- - - ม	- ช ช ช	- - - ล	- ช ช ช
---------	---------	---------	---------

ไหว้พระภูมิเจ้าที่ แม่คงคา เอย

ดนตรีรับ

เพลงปี่นตลิ่ง 2 ชั้น

ร้อง

- - - ด	- ร ร ร	- - - ม	- ร ร ร	- ชี่ - ม	- ร - ด	- ช - ด	- ร - ม
- ช - ล	- ช - ม	ม ม - ร	ร ร - ด	- ช - ด	- ร - ม	ร ม ชี่ ม	ร ด - ร

ส่งร้อง

- - - ด	- ร ร ร	- ด - ม	ร ร ร ร
---------	---------	---------	---------

ดนตรีรับ

- - - ล	- ด ด ด	- - - ร	- ด ด ด	- ท - ล	- ช - ม	- ร - ม	- ช - ล
- ท - ล	- ช - ม	- ร - ม	- ช - ล	- - - ร	- - - ด	- - - ล	- - - ช

ส่งร้อง

- - - ม	- ช ช ช	- - - ล	- ช ช ช
---------	---------	---------	---------

ไหว้เจ้างานชาญชัย เอย ชาญชัย ใจศรัทธาเอย

ดนตรีรับ

เพลงปี่นตลิ่ง 2 ชั้น

ร้อง

- - - ด	- ร ร ร	- - - ม	- ร ร ร	- ชี่ - ม	- ร - ด	- ช - ด	- ร - ม
- ช - ล	- ช - ม	ม ม - ร	ร ร - ด	- ช - ด	- ร - ม	ร ม ชี่ ม	ร ด - ร

ส่งร้อง

- - - ด	- ร ร ร	- ด - ม	ร ร ร ร
---------	---------	---------	---------

ดนตรีรับ

- - - ล	- ด ด ด	- - - ร	- ด ด ด	- ท - ล	- ช - ม	- ร - ม	- ช - ล
- ท - ล	- ช - ม	- ร - ม	- ช - ล	- - - ร	- - - ด	- - - ล	- - - ช

ส่งร้อง

- - - ม	- ช ช ช	- - - ล	- ช ช ช
---------	---------	---------	---------

หุบห้องช่องชั้น เอย

ไหว้พระอาทิตย์ พระจันทร์บนชั้นฟ้าเอย

ดนตรีรับ

เพลงปี่นตลิ่ง 2 ชั้น

ร้อง

- - - ด	- ร ร ร	- - - ม	- ร ร ร	- ชี่ - ม	- ร - ด	- ช - ด	- ร - ม
- ช - ล	- ช - ม	ม ม - ร	ร ร - ด	- ช - ด	- ร - ม	ร ม ชี่ ม	ร ด - ร

ส่งร้อง

- - - ด	- ร ร ร	- ด - ม	ร ร ร ร
---------	---------	---------	---------

ดนตรีรับ

- - - ล	- ด ด ด	- - - ร	- ด ด ด	- ท - ล	- ช - ม	- ร - ม	- ช - ล
- ท - ล	- ช - ม	- ร - ม	- ช - ล	- - - ร	- - - ด	- - - ล	- - - ช

ส่งร้อง

- - - ม	- ช ช ช	- - - ล	- ช ช ช
---------	---------	---------	---------

จับระบำรำถวายเป็น ^๕ ทั้งซ้ายขวาโดย
ดนตรีรับ

เพลงปี่นตลิ่ง 2 ^๕ ชั้น

- - - ด	- ร ร ร	- - - ม	- ร ร ร	- ชี่ - ม	- ร - ด	- ช - ด	- ร - ม
- ช - ล	- ช - ม	ม ม - ร	ร ร - ด	- ช - ด	- ร - ม	ร ม ชี่ ม	ร ด - ร
- - - ด	- ร ร ร	- ด - ม	ร ร ร ร				

จบตรงนี้^๕

8. พ่อเพลงแม่เพลงร้องเพลงต้นเพลงฉิ่ง

เพลงต้นเพลงฉิ่ง

(พ่อเพลงขึ้นต้นนำ) ว่าพลงทางก็ร้อง นาง...เอ๋ย ...เพลงต้นฉิ่ง

เพราะเจาะเอ๋ย รา จจริงจริงเอ๋ยจับหัวใจ ชะ เฮ ข้า (ข้า)

ดนตรีรับ

เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ^๕ ชั้น

ท่อน 1

- - - ด	- ร ร ร	- - - ม	- ร ร ร	- - - ด	- - - ร	- - - ม	- - - ช
- - - ม	- ช ช ช	- - - ล	- ช ช ช	- - - ด	- - - ร	- - - ม	- - - ช
- ด ร ม	- ช - ล	- ด - ล	- ช - ด	- ม - ร	- ด - ล	- - ร ด	ล ด - ร

กลับต้น

ท่อน 2

- - - ม	- ม - ม	- ด ร ม	- ช - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ช	- - - ม
- ด ร ม	- ช - ล	- ด - ล	- ช - ด	- ม - ร	- ด - ล	- - ร ด	ล ด - ร

เอ๋ย มันเป็นรำเก่าแต่โบราณ นางเอ๋ย(ข้า)

นมมานมา ข้า เอ ข้า (ข้า)

ดนตรีรับ

เพลงต้นฉิ่ง 2 ชั้น

ท่อน 1

- - - ด	- ร ร ร	- - - ม	- ร ร ร	- - - ด	- - - ร	- - - ม	- - - ช
- - - ม	- ช ช ช	- - - ล	- ช ช ช	- - - ด	- - - ร	- - - ม	- - - ช
- ด ร ม	- ช - ล	- ด - ล	- ช - ด	- ม - ร	- ด - ล	- - ร ด	ล ด - ร

กลับต้น

ท่อน 2

- - - ม	- ม - ม	- ด ร ม	- ช - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ช	- - - ม
- ด ร ม	- ช - ล	- ด - ล	- ช - ด	- ม - ร	- ด - ล	- - ร ด	ล ด - ร

พวกฉันจะว่าไม่สู้เด็ด เอ๋ย เม็ดไม่สู้ดี ข้า เอ ข้า

ดนตรีรับ

เพลงต้นฉิ่ง 2 ชั้น

ท่อน 1

- - - ด	- ร ร ร	- - - ม	- ร ร ร	- - - ด	- - - ร	- - - ม	- - - ช
- - - ม	- ช ช ช	- - - ล	- ช ช ช	- - - ด	- - - ร	- - - ม	- - - ช
- ด ร ม	- ช - ล	- ด - ล	- ช - ด	- ม - ร	- ด - ล	- - ร ด	ล ด - ร

กลับต้น

ท่อน 2

- - - ม	- ม - ม	- ด ร ม	- ช - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ช	- - - ม
- ด ร ม	- ช - ล	- ด - ล	- ช - ด	- ม - ร	- ด - ล	- - ร ด	ล ด - ร

ที่นี้ที่เล่น หรือว่าป่า นางเอย (ข้า) พนาลี ข้า เอ ข้า
คนตรีรับ

เพลงตั้งฉิ่ง 2 ชั้น

ท่อน 1

- - - ด	- ร ร ร	- - - ม	- ร ร ร	- - - ด	- - - ร	- - - ม	- - - ช
- - - ม	- ช ช ช	- - - ล	- ช ช ช	- - - ด	- - - ร	- - - ม	- - - ช
- ด ร ม	- ช - ล	- ด - ล	- ช - ด	- ม - ร	- ด - ล	- - ร ด	ล ด - ร

กลับต้น

ท่อน 2

- - - ม	- ม - ม	- ด ร ม	- ช - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ช	- - - ม
- ด ร ม	- ช - ล	- ด - ล	- ช - ด	- ม - ร	- ด - ล	- - ร ด	ล ด - ร

พระชนกชนนี เออ จะครองเมือง ข้า เอ ข้า
คนตรีรับ

เพลงตั้งฉิ่ง 2 ชั้น

ท่อน 1

- - - ด	- ร ร ร	- - - ม	- ร ร ร	- - - ด	- - - ร	- - - ม	- - - ช
- - - ม	- ช ช ช	- - - ล	- ช ช ช	- - - ด	- - - ร	- - - ม	- - - ช
- ด ร ม	- ช - ล	- ด - ล	- ช - ด	- ม - ร	- ด - ล	- - ร ด	ล ด - ร

กลับต้น

ท่อน 2

- - - ม	- ม - ม	- ด ร ม	- ช - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ช	- - - ม
- ด ร ม	- ช - ล	- ด - ล	- ช - ด	- ม - ร	- ด - ล	- - ร ด	ล ด - ร

ที่ได้ทูลรทนยาก นางเอย (ข้า) มาจากเมือง ข้า เอ ข้า
คนตรีรับ

เพลงตั้งฉิ่ง 2 ชั้น

ท่อน 1

- - - ด	- ร ร ร	- - - ม	- ร ร ร	- - - ด	- - - ร	- - - ม	- - - ช
- - - ม	- ช ช ช	- - - ล	- ช ช ช	- - - ด	- - - ร	- - - ม	- - - ช
- ด ร ม	- ช - ล	- ด - ล	- ช - ด	- ม - ร	- ด - ล	- - ร ด	ล ด - ร

กลับต้น

ท่อน 2

- - - ม	- ม - ม	- ด ร ม	- ช - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ช	- - - ม
- ด ร ม	- ช - ล	- ด - ล	- ช - ด	- ม - ร	- ด - ล	- - ร ด	ล ด - ร

อย่าขุนเคื่องฟี่ไม่ขอสมาคม ข้า เอ ข้า

คนตรีรับ

เพลงตั้งฉิ่ง 2 ชั้น

ท่อน 1

- - - ด	- ร ร ร	- - - ม	- ร ร ร	- - - ด	- - - ร	- - - ม	- - - ช
- - - ม	- ช ช ช	- - - ล	- ช ช ช	- - - ด	- - - ร	- - - ม	- - - ช
- ด ร ม	- ช - ล	- ด - ล	- ช - ด	- ม - ร	- ด - ล	- - ร ด	ล ด - ร

กลับต้น

ท่อน 2

- - - ม	- ม - ม	- ด ร ม	- ช - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ช	- - - ม
- ด ร ม	- ช - ล	- ด - ล	- ช - ด	- ม - ร	- ด - ล	- - ร ด	ล ด - ร

9. พ่อเพลงแม่เพลงร้อง**บทเกริ่น** (ใช้ทำนองแบบพูดหรือร่ายยาวเสียงสูงต่ำ)

บทเกริ่น เป็นบทเริ่มด้วยฝ่ายชายมักทลายชักชวนฝ่ายหญิงมาเล่นเพลงปรบไก่อ

	พ่อเพลงขึ้นต้นนำ เอ ฉ่า ซา ซา ซา ฉ่า เอ้ ซ้ำ ไข่	
	ไหว้ครูสำเร็จเสร็จประสงค์ พี่ก็ตั้งวงไว้ทำ	เอ้ ซ้ำ ไข่
	พี่ขอเชิญองค์ ขอเชิญแม่หงส์เหิมรา	“
	น้องอย่าพูดแซ่เพื่อนไปเลยแม่ไก่ป่า	“
	จงเผยวะจ้งให้พี่ฟังวาจาหน่อยเถิดจะเป็นไรไป	
	(ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)	
	ท่านผู้ฟังที่นั่งดูทั้งคุณพ่อปู่ท่าก็มา	เอ้ ซ้ำ ไข่
	เรืวนะชักเข้าไปเลยแม่ม้าใหญ่	
	ลูกคู่รับ เอ ฉ่า ซา ซา ซา ฉ่า เอ้ ซ้ำ ไข่	
ชาย	พี่มาประสบพบประสงค์ มาเจอונงค์	เอ้ ซ้ำ ไข่
	ให้นึกอนาใจในใจพี่คิดหวาดหวั่น	“
	มาพบสาวน้อยอย่าร้อยกระบวน	“
	ตัวพี่มาชวนน้องอย่าได้ทำเชิง	“
	มาพบที่พระมาประที่เพิงพัน	
	ตัวพี่รักน้องไม่วายสิ้น เลยนะแม่กลืนจันทร์กลั่น	
	ต่างคนต่างทุกข์มาสนุกด้วยกัน	
	(ลูกคู่รับ) โอ ฉ่า ฉะ ฉ่า ฉ่า ฉ่า เอ ซ้ำ	
ชาย	พี่มาเกริ่นร้องเชิญองค์ ขอเชิญแม่หงส์สระให้จั่น	เอ้ ซ้ำ ไข่
	วันนี้เดือนหก กลางเดือนจะมาพบแม่เพื่อนบัวผัน	“
	เพลงปรบไก่อวายพ่อปู่ ผู้คนก็รู้ยู่ทั้งนั้น	“
	พี่มาร้องเกริ่นน้องอย่าเนิ่นช้า ก็เพราะเวลากระชั้น	“
	อวายพ่อปู่ให้เขาตูดักวัน เอย เถิดเอย	
	(ลูกคู่รับ) โอ ฉ่า ต่อ ฉ่า ฉ่า ฉ่า เอ ซ้ำ	
หญิง	ได้ยินสำเนียงเสียงชายให้ชะม้ายเมียงเมิน	เอ้ ซ้ำ ไข่
	ตัวน้องเป็นหญิงแท้จริงต้องเดินมา	“
	ยกเท้าก้าวย่างมาในระหว่างจ้งหะวง	“

แลเห็นงามขึ้นม้ายืนอยู่ตรงหน้า “

มีเนื้อความถามไถ่ มีธุระอะไรให้ว่า

จะว่าอย่างไรให้ว่า มาเถิดในวัน เอย์ นี่

(ลูกคู่รับ) โอ น้า นะ น้า น้า น้า เอ ข้า

10. พ่อเพลงแม่เพลงร้องโต้ตอบกันด้วยบทประ หรือการประกรรมด้วยกลอนแดงและกลอน
สองงาม โดยเป็นบทพูดหรือร่ายยาวเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ ไม่มีทำนองเป็นเสียงดนตรี

บทประหรือปะทะกรรม

ชาย จะว่าอย่างไรแล้วให้ว่า ชิชะมณฑาทอง เอ ข้า ไ้

นพคุณรุ่นสาว แก้มน้องขาวสะพริ้ม “

ปากน้องว่าหน้าช่างยั้มย่อง “

พี่มานักรักแล้วอยากจะได้จะเอาผู้ใหญ่เข้ามาจ้อง “

มาเลียบเคียงเรียงน้อง เอย์ แล้วเอย

(ลูกคู่รับ) โอ น้า นะ น้า น้า น้า เอ ข้า

เห็นน้องมาคนเดียวจะพูดเกี้ยวพูดเคียง เอ ข้า ไ้

เห็นน้องมาคนเดียวจะพูดเกี้ยวพูดเคียง “

เขารู้มาแต่ว่าแม่ฉันเลี้ยงยาก “

อีกทั้งโครตบูช้างข้าอีกทั้งโครตยาทั้งนั้น “

เขาเลี้ยงมาสิ้นจะกินซึ่งขันหมาก เอ ข้า ไ้

น้องสุดแต่ใจพ่อแม่ น้องนี้ไม่แฉ่ออกห่าง “

พ่อยามาเลียให้เสียปากเอยแล้วเอย “

(ลูกคู่รับ) โอ น้า นะ น้า น้า น้า เอ ข้า

ชาย ว่าอย่ามาเลียให้เสียปาก น้องเอยช่างยากจิต เอ ข้า ไ้

น้องเปรียบเหมือนดอกเบญจกามาศ “

ตัวที่เป็นญาติไม่กตไม่ยอ “

พอเจอน้องแก้วเข้าแล้วก็รอชิด “

จะให้ขอไปก็ได้จะขอคู่น้องสักนิด “

ถึงจะเสียขันหมากไม่อยากจะคิดหรือกน้องอย่าตกใจ “

(ลูกคู่รับ) โอ น้า นะ น้า น้า น้า เอ ข้า

หญิง	เสียชั้นหมากไม่ยากคิด หัวใจพี่หวิดหวัด พี่เป็นผู้ชายไม่อายกับสตรี เห็นหงส์เขาบินจะบินตาม น้องจะขอห้ามไว้เสียสักที เปรียบเหมือนดวงแก้วแววว้าง ที่อยู่ในกลางภูเขาหลวง จงคิดดูบ้างจงฟังดูท่วงที จะสิ้นหัวใจตาย ด้วยเสียดามณี มันลึกลับลึกล้ำให้พี่นึกให้ดี	เอ้ ข้า ไ้
	(ลูกคู่รับ) โอ ข้า นะ ข้า ข้า ข้า เอ ข้า	
ชาย	มันลึกลับลึกล้ำให้พี่นึกให้ดี ตัวพี่ไม่รีไม่หัน จะว่าดวงแก้วแววว้างที่อยู่ในกลางเขาหลวง พี่จะเล่าจะบอกจะบอกแม่ดวงจันทร์ พี่จะเอาเหล็กไปจักสลักเจาะลัดเลาะเข้าไปถึง ตัวของพี่เหล่านี้ไม่พริ้งพริ้น เป็นพระราหูอยู่ห่างไปดักทางเมื่อนางจะพลัน ได้ลงมาแล้วแม่แก้วดวงนั้น แล้วเอ๋ย	เอ้ ข้า ไ้
	(ลูกคู่รับ) โอ ข้า ต่อ ข้า ข้า ข้า เอ ข้า	
หญิง	ตัวน้องเป็นสาวเปรียบเหมือนดาวอยู่บนสวรรค์ พี่เป็นกระต่ายที่ต้องหมายเอาจันทร์ “สารพี่ที่คันสันจะมาจุ่มขันสาคร” ให้ชะโงกดูเงาของเจ้าเสียก่อน เอ๋ย เถิดเอ๋ย	เอ้ ข้า ไ้
	(ลูกคู่รับ) โอ ข้า นะ ข้า ข้า ข้า เอ ข้า	
ชาย	ให้ชะโงกดูเงาของเรานั้นสุดผืนผ่น พี่เป็นกระต่ายดวงที่อยู่ในวงพระจันทร์ น้องเป็นสาวจริงแท้หรือว่าเป็นแม่ลูกอ่อน สงสัยแท้ๆ ก็ขอแลกดูก่อน เอ๋ย แล้วเอ๋ย	เอ้ ข้า ไ้
	(ลูกคู่รับ) โอ ข้า ข้า ข้า ข้า ข้า เอ ข้า	

เมื่อพ่อเพลงแม่เพลงร้องบทประโตตอบกันถึงตรงนี้ก็หยุด เปลี่ยนเป็นร้องเพลงเกร็ดคั่นเพื่อไม่ให้บทร้องประยาวเกินไปเกรงผู้ชมจะเบื่อและคนปีพาทย์ก็นั่งนานจะได้เปลี่ยนอริยาบทกันบ้างทั้งวงปีพาทย์ ผู้แสดงเพลงปรบไถ่ และผู้ชม

12. พ่อเพลงแม่เพลงร้องเพลงทำนองเพลงสาริกา มีดนตรีรับ

เพลงสาริกา

ชาย ในส่าสนว่าองค์ทรงสวัสดิ์

ดนตรีรับ ท่อน 1

- ล ช ล	ดํ ล ช ล	ด ล ช ล	- ด - ร	- - - ม	ซํ ม ร ด	ช ล ด ร	- - - -
---------	----------	---------	---------	---------	----------	---------	---------

ขอเสียงสัत्यศุภลักษณ์เป็นอักษร เออ เป็นอักษร

ดนตรีรับ ท่อน 2

- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด	- - - ม	- ม - ม	- ล - ช	- ม - ร
- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด				

แก้วเนตรเกษราพางอน

ดนตรีรับ ท่อน 1

- ล ช ล	ดํ ล ช ล	ด ล ช ล	- ด - ร	- - - ม	ซํ ม ร ด	ช ล ด ร	- - - -
---------	----------	---------	---------	---------	----------	---------	---------

ด้วยอาวรณ์หวังสวาทไม่ขาดวัน

ดนตรีรับ ท่อน 2

- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด	- - - ม	- ม - ม	- ล - ช	- ม - ร
- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด				

อยู่ในสวนครวญถึงคะนึ่งน้อง

ดนตรีรับ ท่อน 1

- ล ช ล	ดํ ล ช ล	ด ล ช ล	- ด - ร	- - - ม	ซํ ม ร ด	ช ล ด ร	- - - -
---------	----------	---------	---------	---------	----------	---------	---------

ถ้าแม่น้ำจะรองเอน้ำตาก็กว่าชั้น

ดนตรีรับ ท่อน 2

- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด	- - - ม	- ม - ม	- ล - ช	- ม - ร
- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด				

เมื่อคราวสะเดาะพระเคราะห์พบประสพกัน เคย

ดนตรีรับ ท่อน 1

- ล ช ล	ดํ ล ช ล	ด ล ช ล	- ด - ร	- - - ม	ชํ ม ร ด	ช ล ด ร	- - - -
---------	----------	---------	---------	---------	----------	---------	---------

เมื่อวันสงครามเป็นสามครั้ง

ดนตรีรับ ท่อน 2

- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด	- - - ม	- ม - ม	- ล - ช	- ม - ร
- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด				

อยู่ข้างนอกน้ำใจอยู่ในวัง

ดนตรีรับ ท่อน 1

- ล ช ล	ดํ ล ช ล	ด ล ช ล	- ด - ร	- - - ม	ชํ ม ร ด	ช ล ด ร	- - - -
---------	----------	---------	---------	---------	----------	---------	---------

จะนอนฟังในอารมณ์ให้ตรมตรอม

ดนตรีรับ ท่อน 2

- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด	- - - ม	- ม - ม	- ล - ช	- ม - ร
- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด				

เหมือนมดแดงแฝงพวงมะม่วงอม

ดนตรีรับ ท่อน 1

- ล ช ล	ดํ ล ช ล	ด ล ช ล	- ด - ร	- - - ม	ชํ ม ร ด	ช ล ด ร	- - - -
---------	----------	---------	---------	---------	----------	---------	---------

เที่ยวใต้ตอมเต็มอยู่ไม่รู้รส

ดนตรีรับ ท่อน 2

- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด	- - - ม	- ม - ม	- ล - ช	- ม - ร
- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด				

พี่รักเจ้าเอาชีวาเข้ามาแล

ดนตรีรับ ท่อน 1

- ล ช ล	ดํ ล ช ล	ด ล ช ล	- ด - ร	- - - ม	ซํ ม ร ด	ช ล ด ร	- - - -
---------	----------	---------	---------	---------	----------	---------	---------

เข้ารับแขกแตกทัพกลับไปหมด

ดนตรีรับ ท่อน 2

- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด	- - - ม	- ม - ม	- ล - ช	- ม - ร
- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด				

อยู่ในวังตั้งเดือนดูเหมือนมด

ดนตรีรับ ท่อน 1

- ล ช ล	ดํ ล ช ล	ด ล ช ล	- ด - ร	- - - ม	ซํ ม ร ด	ช ล ด ร	- - - -
---------	----------	---------	---------	---------	----------	---------	---------

ช่างอายอดสูใจกระไรเลย

ดนตรีรับ ท่อน 2

- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด	- - - ม	- ม - ม	- ล - ช	- ม - ร
- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด				

พอเสร็จศึกนี้จะสมอารมณ์มาตร

ดนตรีรับ ท่อน 1

- ล ช ล	ดํ ล ช ล	ด ล ช ล	- ด - ร	- - - ม	ซํ ม ร ด	ช ล ด ร	- - - -
---------	----------	---------	---------	---------	----------	---------	---------

พระบิดาครูแจ้ก็แก้งเคย

ดนตรีรับ ท่อน 2

- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด	- - - ม	- ม - ม	- ล - ช	- ม - ร
- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด				

เดชะเคราะห์เพราะบุญไม่คุ้มเคย

ดนตรีรับ ท่อน 1

- ล ช ล	ดํ ล ช ล	ด ล ช ล	- ด - ร	- - - ม	ชํ ม ร ด	ช ล ด ร	- - - -
---------	----------	---------	---------	---------	----------	---------	---------

ขอลาเลยบ่วงสวรรค์ หนีครวญ

ดนตรีรับ ท่อน 2

- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด	- - - ม	- ม - ม	- ล - ช	- ม - ร
- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด				

หญิง อย่งไรเล่าเจ้าสาลิกาแก้ว

ดนตรีรับ ท่อน 1

- ล ช ล	ดํ ล ช ล	ด ล ช ล	- ด - ร	- - - ม	ชํ ม ร ด	ช ล ด ร	- - - -
---------	----------	---------	---------	---------	----------	---------	---------

เสียงแจ้ว แจ้ว จับใจอยู่ในห้อง

ดนตรีรับ ท่อน 2

- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด	- - - ม	- ม - ม	- ล - ช	- ม - ร
- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด				

ถ้าพูดได้แม่จะใส่กำไลทอง

ดนตรีรับ ท่อน 1

- ล ช ล	ดํ ล ช ล	ด ล ช ล	- ด - ร	- - - ม	ชํ ม ร ด	ช ล ด ร	- - - -
---------	----------	---------	---------	---------	----------	---------	---------

ถ้ารักเจ้าของแล้วจงพูดแต่โดยดี

ดนตรีรับ ท่อน 2

- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด	- - - ม	- ม - ม	- ล - ช	- ม - ร
- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด				

จะโกรธเคืองแม่ด้วยเรื่องว่าซังกัก

ดนตรีรับ ท่อน 1

- ล ช ล	ด ล ช ล	ด ล ช ล	- ด - ร	- - - ม	ช ม ร ด	ช ล ด ร	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

จะซังไว้ก็เพราะรักเจ้าปักซี

ดนตรีรับ ท่อน 2

- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด	- - - ม	- ม - ม	- ล - ช	- ม - ร
- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด				

ถ้ามาตรแน่นว่าเจ้าตายวายชีวี

ดนตรีรับ ท่อน 1

- ล ช ล	ด ล ช ล	ด ล ช ล	- ด - ร	- - - ม	ช ม ร ด	ช ล ด ร	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

จะกอดแก้วสกุณีสู่เมรุทอง

ดนตรีรับ ท่อน 2

- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด	- - - ม	- ม - ม	- ล - ช	- ม - ร
- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด				

12. พ่อเพลงแม่เพลงร้องโต้ด้วยบทประต่อ

หญิง	พี่เป็นกายสิทธิ์ฤทธิรอน วิทยาธรเจ้าเล่ห์	เอื้ ซ้า ไ้
	มีฤทธิ์ด้วยอะไรหาะได้บนเวหน	“
	เฮ้ย พี่เป็นเพชรวิทยาธร ได้ไปสมจรแต่มะคะนิพนธ์	“
	จับเอาเคล็ดสี่ เอมมาซี้ก็หน	“
	รูปร่างเหมือนนมหีมาทำไมมีเหมือนคน เอยแล้วเอย	
	(ลูกคู่รับ) โอ ฉ่า ฉะ ฉ่า ฉ่า ฉ่า ฉ่า	

ชาย มีผิวชะเกิดจะได้เบาบาง โบราณท่านว่าไว้อย่างนี้
 คิดตริตรองเสียให้มันดีมันไม่เป็นไรไม่
 ยศศักดิ์และมักกระต่ายไม่อายหน้าช่างพาที่
 ถ้าได้คลั่งเคล้าแล้วเราไม่หน่ายหนี
 พี่เป็นกระต่ายไม่ใช่กระต่ายดง
 เป็นกระต่ายในวงพระสุริย์ฉาย
 ได้กลับนางเยาว์พี่จะเคล้าจนตาย
 (ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)
 หญิง ปากขายนั่นกาลิของอันนี้ก็กลัว
 ขาติชายหัวกุดนั้นก็พูดแสนชั่ว
 ฉันทยังไม่ยอมให้เพราะยังไม่ไว้ใจตัว
 ขาติขายนั่นแสนกลมันดีแต่ปล้นลักวัว
 แล้วมีหน้าซ้ำกรรมแก้ตัวแล้วหรืออย่างไร
 (ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)
 มีผิวจะได้เบาบางโบราณท่านอ้างเอาไว้อย่างนี้
 ขาติผู้ชายหัวกุดแม้แต่ตุ๊กก็ไม่ได้ดม
 หน้าอย่างเจ้าอย่าเข้ามาดมมาย
 ความซัดเนื้อซัดตัวเราไม่คิดฝันใฝ่
 เห็นจะไม่สมอารมณ์ที่มันหมาย
 อย่ามาพูดไม่อายกับปาก
 มานั่งอ่อนวอนขอพรมากมาย
 มองแล้วไม่ดูถูกเพราะพี่เป็นลูกผู้ชาย
 น้องไม่ได้แก้งไม่ได้ดูถูกเพราะพี่เป็นลูกผู้ชาย
 หุ่ดไ้หน้าผี (!) ไม่มีอาย
 (ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)
 ชาย มีหน้าซ้ำทำกรรมให้ตัว
 พี่มิได้ทำตัวชั่วพระคุณของท่าน

เอื๋ ซ้ำ ไ้

“

“

“

“

เอื๋ ซ้ำ ไ้

เอื๋ ซ้ำ ไ้

เอื๋ ซ้ำ ไ้

เอื๋ ซ้ำ ไ้

เอื๋ ซ้ำ ไ้

เอื๋ ซ้ำ ไ้

เอื๋ ซ้ำ ไ้

นางกับพี่หน้าที่ต้องวางกัน

อย่าทำรีรีหันหัน

มาเอยอวยเสียด้วยกันน้องเอยจะเป็นไร

พี่ไม่ได้เป็นคนกาฬินะจะพี่อา

ถึงน้องจะคบจะหากก็ไม่เสียศักดิ์ศรี (ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)

(ลูกคู่รับ) โอ ฉ่า ช้า ฉ่า ฉ่า ฉ่า เอ ช้า

13. พ่อเพลงแม่เพลงร้องเพลงทำนองเขมรเปาใบไม้

เพลงเขมรเปาใบไม้ 2 ชั้น

เอ้ เฮ เห่ เอ้ เฮ เห่ เอ้ เห่ / เอ้ เฮ เห่ เอ้ เฮ เห่ เอ้ เห่

นางคนนี้พี่ฟังเห็น

โอ้แม่ทองเนื้อเย็นน้ำเอ็นดู

เอ้ เฮ เห่ เอ้ เฮ เห่ เอ้ เห่ / เอ้ เฮ เห่ เอ้ เฮ เห่ เอ้ เห่

ดนตรีรับ

เพลงเขมรเปาใบไม้ 2 ชั้น

- - - -	- - - ด	- ด ด ด	- ด - ด	- ม - ร	- ด - ม	- - ร ด	- ร - ล
- - - ท	- ท ท ท	- ร - ท	- ล - ฑ	- ล - ฑ	- ม - ฑ-	- - - ล	ฑ ล - ด
- - - ม	- ม ม ม	- ร - ม-	- ฑ - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ด ร ม	- ร - ด

ตัดดอกไม้ใส่ตุ้มหู

โอ้แม่ทองโฉมตรู บ้านอยู่ไหน

เอ้ เฮ เห่ เอ้ เฮ เห่ เอ้ เห่ / เอ้ เฮ เห่ เอ้ เฮ เห่ เอ้ เห่

ดนตรีรับ

เพลงเขมรเปาใบไม้ 2 ชั้น

- - - -	- - - ด	- ด ด ด	- ด - ด	- ม - ร	- ด - ม	- - ร ด	- ร - ล
- - - ท	- ท ท ท	- ร - ท	- ล - ฑ	- ล - ฑ	- ม - ฑ-	- - - ล	ฑ ล - ด
- - - ม	- ม ม ม	- ร - ม-	- ฑ - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ด ร ม	- ร - ด

น้องอย่ามองพี่นักยกคิ้วให้

โอ้แม่สายสุดใจของพี่ยา

เอ้ เอ เห์ เอ้ เอ เห์ เอ้ เห์ / เอ้ เอ เห์ เอ้ เอ เห์ เอ้ เห์

ดนตรีรับ

โอ้แม่สร้อยสักวาจำปาเทศ

ไม่แจ้งเหตุว่าจะหล่นลงตรงไหน

เอ้ เอ เห์ เอ้ เอ เห์ เอ้ เห์ / เอ้ เอ เห์ เอ้ เอ เห์ เอ้ เห์

ดนตรีรับ

เพลงเขมรเป่าไปไม้ 2 ชั้น

- - - -	- - - ด	- ด ด ด	- ด - ด	- ม - ร	- ด - ม	- - ร ด	- ร - ล
- - - ท	- ท ท ท	- ร - ท	- ล - ซ	- ล - ซ	- ม - ซ-	- - - ล	ซ ล - ด
- - - ม	- ม ม ม	- ร - ม-	- ซ - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ด ร ม	- ร - ด

หล่นตรงนี้พี่ชอบใจ

เหมือนดั่งได้ดอกฟ้าเข้ามาชม

เอ้ เอ เห์ เอ้ เอ เห์ เอ้ เห์ / เอ้ เอ เห์ เอ้ เอ เห์ เอ้ เห์

ดนตรีรับ

เพลงเขมรเป่าไปไม้ 2 ชั้น

- - - -	- - - ด	- ด ด ด	- ด - ด	- ม - ร	- ด - ม	- - ร ด	- ร - ล
- - - ท	- ท ท ท	- ร - ท	- ล - ซ	- ล - ซ	- ม - ซ-	- - - ล	ซ ล - ด
- - - ม	- ม ม ม	- ร - ม-	- ซ - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ด ร ม	- ร - ด

14. พ่อเพลงแม่เพลงโต้บทประจักษ์เล็กน้อย

หญิง ปากชายนั่นกาลิของอันนี้ก็กลัว

เอ้ ข้า ไ้

ชาติชายหัวกุดนั้นก็พูดแสนชั่ว

ฉันยังไม่ยอมให้เพราะยังไม่ไว้วางใจตัว

เอ้ ข้า ไ้

ชาติชายนั้นแสนกสมันดีแต่ปล้นลักวัว
แล้วมีหน้าซ้ำกรรมแก้ตัวแล้วหรืออย่างไร

เอ้ ข้า ไ้

(ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)

มีผัวจะได้เบาบางโบราณท่านอ้างเอาไว้แบบนี้

ชาติผู้ชายหวัทุดแม้แต่ตูดก็ไม่ได้ดม

หน้าอย่างเจ้าอย่าเข้ามาดม

เอ้ ข้า ไ้

ความซัดเนื้อซัดตัวเราไม่คิดฝันไฟ

เห็นจะไม่สมอารมณ์ที่มันหมาย

อย่ามาพูดไม่อายกับปาก

มานั่งอ่อนวอนขอพรมากมาย

มองแล้วไม่ดูถูกเพราะพี่เป็นลูกผู้ชาย

น้องไม่ได้แก้งไม่ได้ดูถูกเพราะพี่เป็นลูกผู้ชาย

ทุ่ดไ้หน้าผี (!) ไม่มีอาย

(ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)

ชาย มีหน้าซ้ำทำกรรมให้ตัว

เอ้ ข้า ไ้

พี่มิได้ทำตัวชั่วพระคุณของท่าน

นางกับพี่หน้าที่ต้องวางกัน

อย่าทำรีวิหันหัน

มาเอยอวยเสียด้วยกันน้องเอยจะเป็นไร

พี่ไม่ได้เป็นคนกาลินะจะพี่อา

ถึงน้องจะคบจะหากก็ไม่เสียศักดิ์ศรี (ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)

(ลูกคู่รับ) โอ ช่า ช่า ช่า ช่า ช่า ช่า

15. พ่อเพลงแม่เพลงร้องเพลงวรรณคดีเรื่องสามก๊กตอนขงเบ้งดูดาวทำนายเพลงจิ้นไ้ยอ

เพลงจิ้นไ้ยอ

ชาย ขงเบ้งรู้ข่าวว่าดาวตก (ช่า)

สองพระกรซ้อนอกเข้ารำให้

ดนตรีรับ

เพลงเงินไฉ่ยอ

- - - -	- - - ค	- - - ม	- - - ซ	- - - ล	- - - ค	- - - ร	- ม - ค
- - - -	- - - ค	- ร - ม	- - - ร	- ม - ร	- ค - ล	- ร - ค	- ล - ซ
- - - -	- ล - ซ	- ล - ค	- - - ล	- ค - ล	- ซ - ม	- ซ - ร	- ม - ซ
- - - ร	- ม - ร	- ม - ซ	- - - ม	- ซ - ม	- ร - ค	- - - ร	- ม - ค
สร้อย	- ค - ม	- - ซ ล	- ค - ซ	- ค - -	- ค - ม	- - ซ ล	- ค - ซ
- - - ร	- ม - ร	- ม - ซ	- - - ม	- ซ - ม	- ร - ค	- - - ร	- ม - ค

ดาวตกจะตก ตามดาวไป (ซ้ำ)

ว่าดวงดาวดวงนี้ไซ้รู้ คือ ตัวกู คือตัวกู

ดนตรีรับ

เพลงเงินไฉ่ยอ

- - - -	- - - ค	- - - ม	- - - ซ	- - - ล	- - - ค	- - - ร	- ม - ค
- - - -	- - - ค	- ร - ม	- - - ร	- ม - ร	- ค - ล	- ร - ค	- ล - ซ
- - - -	- ล - ซ	- ล - ค	- - - ล	- ค - ล	- ซ - ม	- ซ - ร	- ม - ซ
- - - ร	- ม - ร	- ม - ซ	- - - ม	- ซ - ม	- ร - ค	- - - ร	- ม - ค
สร้อย	- ค - ม	- - ซ ล	- ค - ซ	- ค - -	- ค - ม	- - ซ ล	- ค - ซ
- - - ร	- ม - ร	- ม - ซ	- - - ม	- ซ - ม	- ร - ค	- - - ร	- ม - ค

ยามกูดุ่ยดี ศรีดาวศุกร์ (ซ้ำ)

เมื่อยามตัวกูนี้ได้ทุกข์ ดาวหลบลู่ ดาวหลบลู่

ดนตรีรับ

เพลงเงินไฉ่ยอ

- - - -	- - - ค	- - - ม	- - - ซ	- - - ล	- - - ค	- - - ร	- ม - ค
- - - -	- - - ค	- ร - ม	- - - ร	- ม - ร	- ค - ล	- ร - ค	- ล - ซ
- - - -	- ล - ซ	- ล - ค	- - - ล	- ค - ล	- ซ - ม	- ซ - ร	- ม - ซ
- - - ร	- ม - ร	- ม - ซ	- - - ม	- ซ - ม	- ร - ค	- - - ร	- ม - ค
สร้อย	- ค - ม	- - ซ ล	- ค - ซ	- ค - -	- ค - ม	- - ซ ล	- ค - ซ
- - - ร	- ม - ร	- ม - ซ	- - - ม	- ซ - ม	- ร - ค	- - - ร	- ม - ค

จู๋มเฝ้าห้อง แล้วยอดู (ซ้า)

ว่าตัวกูในคราวนี้...ซี้แล้วหว่า

ดนตรีรับ

เพลงจีนไฉยอ

- - - -	- - - ด	- - - ม	- - - ซ	- - - ล	- - - ด	- - - ร	- ม - ด
- - - -	- - - ด	- ร - ม	- - - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ร - ด	- ล - ซ
- - - -	- ล - ซ	- ล - ด	- - - ล	- ด - ล	- ซ - ม	- ซ - ร	- ม - ซ
- - - ร	- ม - ร	- ม - ซ	- - - ม	- ซ - ม	- ร - ด	- - - ร	- ม - ด
สร้อย	- ด - ม	- - ซ ล	- ด - ซ	- ด - -	- ด - ม	- - ซ ล	- ด - ซ
- - - ร	- ม - ร	- ม - ซ	- - - ม	- ซ - ม	- ร - ด	- - - ร	- ม - ด

ไฉ่โหม่งหย่งโย่ หย่งโย่ไฉ่สำเนา (ซ้า)

ผู้เฒ่าหาหอยลอยตามลม

ดนตรีรับ

เพลงจีนไฉยอ

- - - -	- - - ด	- - - ม	- - - ซ	- - - ล	- - - ด	- - - ร	- ม - ด
- - - -	- - - ด	- ร - ม	- - - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ร - ด	- ล - ซ
- - - -	- ล - ซ	- ล - ด	- - - ล	- ด - ล	- ซ - ม	- ซ - ร	- ม - ซ
- - - ร	- ม - ร	- ม - ซ	- - - ม	- ซ - ม	- ร - ด	- - - ร	- ม - ด
สร้อย	- ด - ม	- - ซ ล	- ด - ซ	- ด - -	- ด - ม	- - ซ ล	- ด - ซ
- - - ร	- ม - ร	- ม - ซ	- - - ม	- ซ - ม	- ร - ด	- - - ร	- ม - ด

16.แม่เพลงร้องเพลงทำนองมอญโยนดาบ

หญิง นางนารีศรีสุดามาถึงวัง

ยังกำลังเดือด ไม่เหือดหาย

ดนตรีรับ

เพลงมอญโยนดาบ 2 ชั้น

- - - -	- - - ล	ซ ม ซ ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	ซ ม - ซ	- ล - ด
- - - -	- - - -	- ซ - ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ร - ด	- ล - ซ
- - - -	- - - -	- ฟ - ฟ	- - - ซ	- ล - ด	- ล - ซ	- - - ฟ	- - - ม
- ซ - ม	- ร - ด	- ซ - ด	- ร - ม	- ซ - ซ	- - - ล	- - - ด	- - - ร

เข้าในห้องกรรกรักให้นีกาย

ว่าอกผู้ชาย ไม่ชอบใจ

ดนตรีรับ

เพลงมอญโยนดาบ 2 ชั้น

- - - -	- - - ล	ซ ม ซ ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	ซ ม - ซ	- ล - ด
- - - -	- - - -	- ซ - ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ร - ด	- ล - ซ
- - - -	- - - -	- ฟ - ฟ	- - - ซ	- ล - ด	- ล - ซ	- - - ฟ	- - - ม
- ซ - ม	- ร - ด	- ซ - ด	- ร - ม	- ซ - ซ	- - - ล	- - - ด	- - - ร

เสียแรงดูแลแบ่งขมดินสอพอง

แบ่งหอมน้ำมันดินสักสิบไห

ดนตรีรับ

เพลงมอญโยนดาบ 2 ชั้น

- - - -	- - - ล	ซ ม ซ ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	ซ ม - ซ	- ล - ด
- - - -	- - - -	- ซ - ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ร - ด	- ล - ซ
- - - -	- - - -	- ฟ - ฟ	- - - ซ	- ล - ด	- ล - ซ	- - - ฟ	- - - ม
- ซ - ม	- ร - ด	- ซ - ด	- ร - ม	- ซ - ซ	- - - ล	- - - ด	- - - ร

ไหนเลยจะทนเจ็บ ไม่เจ็บไหน

ขาดไกร (กรรไกร) เขาก็ถึงสิ่งเพื่อง

ดนตรีรับ

เพลงมอญโยนดาบ 2 ชั้น

- - - -	- - - ล	ช ม ช ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	ช ม - ช	- ล - ด
- - - -	- - - -	- ช - ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ร - ด	- ล - ช
- - - -	- - - -	- ฟ - ฟ	- - - ช	- ล - ด	- ล - ช	- - - ฟ	- - - ม
- ช - ม	- ร - ด	- ช - ด	- ร - ม	- ช - ช	- - - ล	- - - ด	- - - ร

17.แสดงจับเรื่องไกรทองตอนท้าวรำไพทำนายฝันให้วิมาลา

การแสดงเพลงเรื่องปรบไกรเรื่องไกรทองเป็นการแสดงตำนานจะเข้ที่ชื่อชาละวันโดยมีไกรทองอาสาเป็นผู้ปราบชาละวันที่ดุร้าย ตัวละครฝ่ายพ่อเพลงมีผู้แสดงเป็นไกรทอง ชาละวัน อาจารย์คง ท้าวรำไพ ตัวละครฝ่ายหญิงมีผู้แสดงเป็นตะเภาแก้ว ตะเภาทอง วิมาลา การแสดงจะมีหลายตอนแล้วแต่ว่าจะจับตอนใด พ่อเพลงแม่เพลง จะร้องและเป็นลูกคู่รับว่า เอ ข้า เอข้า ไ้ การแสดงไม่ใช่การร้องเป็นทำนองดนตรีแต่จะใช้ทำนองแบบพูดหรือร่ายยาว บางครั้งก็เป็นทำนองคล้ายบทสวดคุณุหัสที่ชาวจังหวัดเพชรบุรีเรียกว่า “ สวดล้า ” ที่ใช้สวดในงานศพหลังจากพระสงฆ์สวดพระอภิธรรมจบแล้ว

จับเรื่องไกรทองตอนทำนายฝัน

ชาย	เรามายินยอมพร้อมกัน จับตอนชาละวันกุมภา จะกล่าวถึงพระยาภูมิธิดสถิตอยู่ทีคูหา สนิทในไสยาสน์กับนุชนารถเจ้าวิมาลา ตัวก็ทรงสุบิน เมื่อใกล้สิ้นพระชนษา ได้ก่อกรรมใส่กายไว้เมื่อครั้งยายกับตา ได้เวรและเวลานั้นมาติดตามกัน	เฮ้ ข้า ไ้
ชาย	เทพเจ้า เขาก็แจ้งแล้วแสดงเดช ให้วิปริตผิดเพศเนรมิตฝัน (ลูกคู่รับ) ไ้ ข้า ต่อ ข้า ข้า เฮ ข้า ไ้ ประสูติ ตามปราชสาท โองการก็อาจหาญกล้า ฉวยอาวุธวิงยุทธเข้ามาใน ครั้นถึงแท่นเล่นเบิกกระ โจนจิกเอาเกศี จะคืนรณก็ทนอยู่มิได้ (ลูกคู่รับ)	เฮ้ ข้า ไ้

ชาย แล้วแสดงเดชควักเอาเนตรทั้งขวาซ้าย ๕ ข้า ๕
 พอลิ้นความผืนนั้นก็พ่น

ชาย สะดุ้งตื่นตกใจก้มปนาทอยู่หวาดไหว ข้า ข้า ข้า ๕ ข้า ๕
 รู้สึกสุมบินสิ้นนิมิต ประจักษ์จิตว่าผืน

เจ้าลုပ်เล่นเคล้นคล้า

สองเต้าประทุมถัน ๕ ข้า ๕
 (ผู้แสดงทั้งหมดรำส่ง และร้องพร้อมกัน)
 “ แม่ดอกบัวหลวง แม่พวงบุหลัน น้องเอ๋ย จึ่งพ่นกาย “
 (ลูกคู่รับ) ฉ่า ฉ่า ฉ่า ๕ ข้า ๕
 ได้สร้างทุกข์ พี่ปลุกน้อง พี่จึ่งร้องเรียกหา
 ตื่นเถิด แม่วิมาลา น้องเอ๋ย นอนตื่นสาย (ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)

หญิง โฉมศรีวิมาลา กำลังนิทราอ่อน
 ขึ้นร่วมอาสน์กับสามี
 อยู่บนแท่นที่บรรณรักษ์
 นางพ่นกายละม้ายละเมอ
 ดูพิศเพ้อไปยิ่งกว่าก่อน
 นางพ่นตัวยังม้วนอน
 ตื่นขึ้นก็ตกใจ
 (ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)
 เอามือไปคลำศีรษะผัว ว่าใครตัดหัวเอาไปทิ้ง
 นางสงสัยไปทุกสิ่งแล้วลุกขึ้นร้องไห้
 เอามือไปคลำศีรษะละเมอว่ากัน
 เจ้าวิมาลาบ้าเหมือนคนโง่
 เอามือไปคลำที่เกศว่าเมื่อตะกี้พ่อคุณอย่าโกรธ
 ตัวกระหม่อมฉันประทานโทษ

ชาย ตัวกระหม่อมฉันประทานโทษ ๕ ข้า ๕
 ตัวพี่ไม่โกรธไม่แค้น
 เจ้าวิมาลาน่าประหลาดซังชั่วชาติเหลือแสน

เจ้านอนละเมอเพื่อพม่า
 เอากรมมากำกุ่มมือแน่น
 กุ่มไม่กุ่มเปล่า กุ่มเอากระแสงแบน
 สำคัญว่ากรท่อนแขนผัวอย่างไร
 พี่ฝันอย่างนั้นเจ้า พี่จะเล่าให้ฟัง
 แต่ก่อนไรภายหลังหาเคยฝันไม่
 เอ๊ ข้า ไข่
 (ลูกคู่รับ) ข้า ต่อ ข้า ข้า ข้า เอ ข้า ไข่
 พี่ฝันว่าองค์พระกาฬมาถีบทวารโดยเด็ด
 แล้วชักพระแสงออกกางแล้วเชือดเพื่อ
 เอาเศียรไปขว้างลงกลางธาร
 เอ๊ ข้า ไข่
 ก็เกิดบรรดาลขึ้นเป็นไฟ
 คงคาก็แห้งแล้งลงไม่เหลือ
 แล้วแหวกกระซากลากไล่
 เอาจนเลือดไหลกระเซ็น
 เอ๊ ข้า ไข่
 ทั้งกาทั้งแรงแย่งกินเป็นเหยื่อ
 เหลือแต่ไส้ตันโตสั้นแค่ซากกระเบือ
 ให้คิดถึงความฝันยังฝันเพื่อ
 หญิง วิมาลาหน้าไยก้มลงไหวกราบ
 จะทุกขร้อนประการใด
 ตัวน้องก็ไม่ทราบ
 จะไพร่หรือมีลาภประการใด
 จะได้กับญาติหรือว่าขาดกับตัว(ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)
 ว่าใครตัดหัวเอาไปทิ้ง
 นางสงสัยไปทุกสิ่งแล้วลุกขึ้นร้องไห้
 ไม่มีดำรับทายว่าก็กะกะ
 เป็นลางกับผัวชั่วสารพัด
 ไปหาท่านท้าวรำไพที่แก่เข้าใจจัด
 ที่ตรงตานุแก่รู้ชัด

เมื่อแสดงถึงตรงนี้ก็ถึงเวลา 12.00 น. พักการแสดงในภาคเช้าเพื่อให้พ่อเพลงแม่เพลงคณะปี่พาทย์และผู้ชมได้พักรับประทานอาหารกลางวันโดยมีผู้มีจิตศรัทธานำอาหารคาวหวานมาเลี้ยงทุกคนที่มาร่วมงานพ่อบุและชมการแสดงเพลงปรบไก่ออนข่อยเพชรบุรี ขณะที่พ่อเพลงแม่เพลงกลับไปอาบน้ำและจะกลับมาแสดงในภาคบ่ายต่อไป

18.ปี่พาทย์บรรเลงเพลงกราวในปิดท้ายการแสดงในภาคเช้า

เพลงกราวใน

- ด ร ม	- ช - ล	- ช - ด	- ท - ด	- ม - ช	- ม - ร	- ด - ล	- ช - ด
ร ด ล ช	ด ล ช ม	ล ช ม ร	ช ม ร ด	ร ด ล ช	ด ล ช ม	ล ช ม ร	ช ม ร ด
--ช - ด	--ช - ด	--ช - ด	- ด - -	--ช - ด	--ช - ด	--ช - ด	- ด - -
--ช - ด	- ด - -	--ช - ด	- ด - -	- ช - ด	- ด ร ม	- ม ร ด	ร ม - ร
- ช ช ช	- ล - ท	- ช - ล	- ท ท ท	- ช ช ช	- ท - ล	- ช - ฟ	- ม - ร
- - - -	ร - - -	- - - -	- - - -	- - - -	ร - - -	- - - -	- - - -
- ด ร ม	- ช - ล	- ท - ม	- ร - -	- ด ร ม	- ช - ล	- ท - ม	- ร - -
- ฟ - ร	- ม - ฟ	- ท - ม	- ร - ท	- ล ล ล	- ฟ ฟ ฟ	- ม ม ม	- ร ร ร
//ช ล ท	- ท ท ท	- ร - ท	- ล - ท	- ล - ช	- ช ช ช	- ล - ท	- ท ท ท
- ช ล ท	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ท	- ร - ท	- ล - ช	ช ช - ล	ล ล - ท
- ล ล ล	- ท ล ฟ	- ล - ฟ	- ม - ฟ	- ฟ ม ร	- ล - ร	- ร ม ฟ	- ล ล ล //
//ท - ล	- ร - ม	- ฟ - ม	- ร - ท	- ล ล ล	- ฟ ฟ ฟ	- ม ม ม	- ร ร ร //
- ด ร ม	- ช - ล	- ท - ม	- ร - -	- ด ร ม	- ช - ล	- ท - ม	- ร - -
- ช - ล	- ท - ล	- ท - ม	- ร - -	- ช - ล	- ท - ล	- ท - ม	- ร - -
- ช - ล	- ท - ล	- ช - ล	- ท - ร	- ช ช ช	- ท - ท	- ช - ฟ	- ม - ร
- ฟ - ม	- ร - ท	- ล - ท	- ร - ท	- ฟ - ม	- ร - ท	- ล - ท	- ร - ท
- ม ร ล	- ร - ท	- ม ร ล	- ร - ท	- ม ร ล	- ร - ท	- ม - ร	- - - ม
- ด ร ม	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ม	- - - ม	- - - ร	- - ม ร	- ม - ม
- ม - ล	- ม - ม	- ม - ล	- ม - ม	- ม - ล	- ม - ม	- ม - ล	- ม - ม
- - - ล	- ล ล ล	- ล - ช	ช ช - ล	- ม ร ท	- ร - ท	- ช - ล	- ท - ล
- ช - ล	- ท - ร	- ม - ร	- ท - ล	- - - ล	- - - ช	- - ล ช	- ล - ล
- ล - ร	- ล - ล	- ล - ร	- ล - ล	- ล - ร	- ล - ล	- ล - ร	- ล - ล
- - - ท	- ท - ท	- ร - ท	- ล - ฟ	- ท ล ฟ	ล ฟ ม ร	- ล - ร	- ร ม ฟ

- ร ม ฟ	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ฟ	- - - ฟ	- - - ม	- - ฟ ม	- - ฟ ฟ
- ฟ - ท	- ฟ - ฟ	- ฟ - ท	- ฟ - ฟ	- ฟ - ท	- ฟ - ฟ	- ฟ - ท	- ฟ - ฟ
- ช ฟ ม	- ฟ ฟ ฟ	- ฟ ม ร	- ม ม ม	- ช ฟ ม	- ฟ ฟ ฟ	- ฟ ม ร	- ม ม ม
- ท - ม	- ร - ม	- ฟ - ม	- ร - ม	- ท - ม	- ร - ม	- ฟ - ม	- ร - ม

เพลงกราวใน (ต่อ)

- ฟ - ม	- ร - ม	- ฟ - ม	- ร - ม	- ฟ - ม	- ร - ม	- ฟ - ม	- ร - ม
- ช - ด	- ด ร ม	- ล ช ม	ช ม ร ด	- ท ล ช	- ล - ช	- ช - ด	- - - ด
- ช - ด	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ด	- - - ด	- - - ท	- - ด ท	- ด ด ด
- ด - ฟ	- ด - ด	- ด - ฟ	- ด - ด	- ด - ฟ	- ด - ด	- ด - ฟ	- ด - ด
- ช - ล	- ด ด ด	- ม - ร	- ด ด ด	- ช - ล	- ด ด ด	- ม - ร	- ด ด ด
- ม - ร	- ด - ร	- ม - ร	- ด ด ด	- ม - ร	- ด - ร	- ม - ร	- ด ด ด
- ม - ร	- ด ด ด	- ม - ร	- ด ด ด	- ม - ร	- ด ด ด	- ม - ร	- ด ด ด
- - - -	- ด - ด	- ด - ด	- - - ด	- - - -	- ด - ด	- ด - ด	- - - ด
- ช - ด	- ช - ด	- ช - ด	- ด - -	- ช - ด	- ช - ด	- ช - ด	- ด - -
- ช - ด	- ด - -	- ช - ด	- ด - -	- ช - ด	- ด - -	- ช - ด	- ด - -
- ช - ด	- ด ร ม	- ม ร ด	ร ม - ร	- ช ช ช	- ล - ท	- ช - ล	- ท ท ท
- ช ช ช	- ท - ล	- ช - ฟ	- ม - ร	- ร - ร	- - - ร	- - - ช	- - - ร

19.เวลา14.00 น.เริ่มการแสดงในภาคบ่ายวงปี่พาทย์บรรเลงโหมบ้ายด้วยเพลงกราวใน
เพลงกราวใน

- ด ร ม	- ช - ล	- ช - ด	- ท - ด	- ม - ช	- ม - ร	- ด - ล	- ช - ด
ร ด ล ช	ด ล ช ม	ล ช ม ร	ช ม ร ด	ร ด ล ช	ด ล ช ม	ล ช ม ร	ช ม ร ด
--ช - ด	--ช - ด	--ช - ด	- ด - -	--ช - ด	--ช - ด	--ช - ด	- ด - -
--ช - ด	- ด - -	--ช - ด	- ด - -	- ช - ด	- ด ร ม	- ม ร ด	ร ม - ร
- ช ช ช	- ล - ท	- ช - ล	- ท ท ท	- ช ช ช	- ท - ล	- ช - ฟ	- ม - ร
- - - -	ร - - ร	- - - ร	- - - ร	- - - -	ร - - ร	- - - ร	- - - ร
- ด ร ม	- ช - ล	- ท - ม	- ร - -	- ด ร ม	- ช - ล	- ท - ม	- ร - -
- ฟ - ร	- ม - ฟ	- ท - ม	- ร - ท	- ล ล ล	- ฟ ฟ ฟ	- ม ม ม	- ร ร ร
//ช ล ท	- ท ท ท	- ร - ท	- ล - ท	- ล - ช	- ช ช ช	- ล - ท	- ท ท ท

- ฅ ล ท	- ร - ม	- ฅ - ม	- ร - ท	- ร - ท	- ล - ฅ	ฅ ฅ - ล	ล ล - ท
- ล ล ล	- ท ล ฟ	- ล - ฟ	- ม - ฟ	- ฟ ม ร	- ล - ร	- ร ม ฟ	- ล ล ล //
// ท - ล	- ร - ม	- ฟ - ม	- ร - ท	- ล ล ล	- ฟ ฟ ฟ	- ม ม ม	- ร ร ร //
- ด ร ม	- ฅ - ล	- ท - ม	- ร - -	- ด ร ม	- ฅ - ล	- ท - ม	- ร - -
- ฅ - ล	- ท - ล	- ท - ม	- ร - -	- ฅ - ล	- ท - ล	- ท - ม	- ร - -
- ฅ - ล	- ท - ล	- ฅ - ล	- ท - ร	- ฅ ฅ ฅ	- ท - ท	- ฅ - ฟ	- ม - ร
- ฟ - ม	- ร - ท	- ล - ท	- ร - ท	- ฟ - ม	- ร - ท	- ล - ท	- ร - ท
- ม ร ล	- ร - ท	- ม ร ล	- ร - ท	- ม ร ล	- ร - ท	- ม - ร	- - - ม
- ด ร ม	- ฅ - ล	- ท - ล	- ฅ - ม	- - - ม	- - - ร	- - ม ร	- ม - ม
- ม - ล	- ม - ม	- ม - ล	- ม - ม	- ม - ล	- ม - ม	- ม - ล	- ม - ม
- - - ล	- ล ล ล	- ล - ฅ	ฅ ฅ - ล	- ม ร ท	- ร - ท	- ฅ - ล	- ท - ล
- ฅ - ล	- ท - ร	- ม - ร	- ท - ล	- - - ล	- - - ฅ	- - ล ฅ	- ล - ล
- ล - ร	- ล - ล	- ล - ร	- ล - ล	- ล - ร	- ล - ล	- ล - ร	- ล - ล
- - - ท	- ท - ท	- ร - ท	- ล - ฟ	- ท ล ฟ	ล ฟ ม ร	- ล - ร	- ร ม ฟ
- ร ม ฟ	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ฟ	- - - ฟ	- - - ม	- - ฟ ม	- - ฟ ฟ
- ฟ - ท	- ฟ - ฟ	- ฟ - ท	- ฟ - ฟ	- ฟ - ท	- ฟ - ฟ	- ฟ - ท	- ฟ - ฟ
- ฅ ฟ ม	- ฟ ฟ ฟ	- ฟ ม ร	- ม ม ม	- ฅ ฟ ม	- ฟ ฟ ฟ	- ฟ ม ร	- ม ม ม
- ท - ม	- ร - ม	- ฟ - ม	- ร - ม	- ท - ม	- ร - ม	- ฟ - ม	- ร - ม

เพลงกราวไน (ต่อ)

- ฟ - ม	- ร - ม	- ฟ - ม	- ร - ม	- ฟ - ม	- ร - ม	- ฟ - ม	- ร - ม
- ฅ - ด	- ด ร ม	- ล ฅ ม	ฅ ม ร ด	- ท ล ฅ	- ล - ฅ	- ฅ - ด	- - - ด
- ฅ - ด	- ร - ม	- ฅ - ม	- ร - ด	- - - ด	- - - ท	- - ด ท	- ด ด ด
- ด - ฟ	- ด - ด	- ด - ฟ	- ด - ด	- ด - ฟ	- ด - ด	- ด - ฟ	- ด - ด
- ฅ - ล	- ด ด ด	- ม - ร	- ด ด ด	- ฅ - ล	- ด ด ด	- ม - ร	- ด ด ด
- ม - ร	- ด - ร	- ม - ร	- ด ด ด	- ม - ร	- ด - ร	- ม - ร	- ด ด ด
- ม - ร	- ด ด ด	- ม - ร	- ด ด ด	- ม - ร	- ด ด ด	- ม - ร	- ด ด ด
- - - -	- ด - ด	- ด - ด	- - - ด	- - - -	- ด - ด	- ด - ด	- - - ด
- ฅ - ด	- ฅ - ด	- ฅ - ด	- ด - -	- ฅ - ด	- ฅ - ด	- ฅ - ด	- ด - -
- ฅ - ด	- ด - -	- ฅ - ด	- ด - -	- ฅ - ด	- ด - -	- ฅ - ด	- ด - -
- ฅ - ด	- ด ร ม	- ม ร ด	ร ม - ร	- ฅ ฅ ฅ	- ล - ท	- ฅ - ล	- ท ท ท
- ฅ ฅ ฅ	- ท - ล	- ฅ - ฟ	- ม - ร	- ร - ร	- - - ร	- - - ฅ	- - - ร

20.เริ่มการแสดงภาคบ่าย พ่อเพลงแม่เพลงร้องเพลงทำนองปี่นตลิ่ง

เพลงปี่นตลิ่ง

เอ๋ย เมื่อนั้นพระองค์ทรงพบเอ๋ย

ดนตรีวิวั

เพลงปี่นตลิ่ง 2 ชั้น

- - - ด	- ร ร ร	- - - ม	- ร ร ร	- ี่ - ม	- ร - ด	- ี่ - ด	- ร - ม
- ี่ - ด	- ี่ - ม	ม ม - ร	ร ร - ด	- ี่ - ด	- ร - ม	ร ม ี่ ม	ร ด - ร
- - - ด	- ร ร ร	- ด - ม	ร ร ร ร				

เลิศภรณ์ไม่มีสองเอ๋ย

ดนตรีวิวั

เพลงปี่นตลิ่ง 2 ชั้น

- - - ด	- ร ร ร	- - - ม	- ร ร ร	- ี่ - ม	- ร - ด	- ี่ - ด	- ร - ม
- ี่ - ด	- ี่ - ม	ม ม - ร	ร ร - ด	- ี่ - ด	- ร - ม	ร ม ี่ ม	ร ด - ร
- - - ด	- ร ร ร	- ด - ม	ร ร ร ร				

เยี่ยงอย่างจรรี ด้วยดีใจเอ๋ย พันประมาณ

ดนตรีวิวั

เพลงปี่นตลิ่ง 2 ชั้น

- - - ด	- ร ร ร	- - - ม	- ร ร ร	- ี่ - ม	- ร - ด	- ี่ - ด	- ร - ม
- ี่ - ด	- ี่ - ม	ม ม - ร	ร ร - ด	- ี่ - ด	- ร - ม	ร ม ี่ ม	ร ด - ร
- - - ด	- ร ร ร	- ด - ม	ร ร ร ร				

เสด็จจะย่างปรางมาศปรางสาททอง (ข้า)

ดนตรีรับ

เพลงปี่นตลิ่ง 2 ชั้น

- - - ด	- ร ร ร	- - - ม	- ร ร ร	- ชี่ - ม	- ร - ด	- ช - ด	- ร - ม
- ช - ด	- ช - ม	ม ม - ร	ร ร - ด	- ช - ด	- ร - ม	ร ม ชี่ ม	ร ด - ร
- - - ด	- ร ร ร	- ด - ม	ร ร ร ร				

ให้หวนคะนึ่งถึงน้องในห้องไหนเอ๋ย ชะ เฮ ข้า เฮ ข้า ชะ เฮ ข้า

ดนตรีรับ

เพลงปี่นตลิ่ง 2 ชั้น

- - - ด	- ร ร ร	- - - ม	- ร ร ร	- ชี่ - ม	- ร - ด	- ช - ด	- ร - ม
- ช - ด	- ช - ม	ม ม - ร	ร ร - ด	- ช - ด	- ร - ม	ร ม ชี่ ม	ร ด - ร
- - - ด	- ร ร ร	- ด - ม	ร ร ร ร				

ห้องไหนมีดมนพันประมาณ ชะ เฮ ข้า ชะ เฮ ข้า ชะ เฮ ข้า

ดนตรีรับ

เพลงปี่นตลิ่ง 2 ชั้น

- - - ด	- ร ร ร	- - - ม	- ร ร ร	- ชี่ - ม	- ร - ด	- ช - ด	- ร - ม
- ช - ด	- ช - ม	ม ม - ร	ร ร - ด	- ช - ด	- ร - ม	ร ม ชี่ ม	ร ด - ร
- - - ด	- ร ร ร	- ด - ม	ร ร ร ร				

จบตรงนี้

21.แม่เพลงร้องเพลงกลองโยน

เพลงกลองโยน

หญิง บ้างหละก็กางคันฉ่อง ส่องกระฉก

ดนตรีรับ

เพลงกลองโยน

- - - ล	- ล ล ล	- ม ร ด	- ล - ช	- - - ร	- - - ช	- - - ร	- ม ร ด
- - - ล	- ล ล ล	- ด - ร	ด ม ร ด	- ช - ด	- ร - ม	- ม ม ม	- - - ร
- - - ม	- ม ม ม	- ช - ม	- ร - ด	- ช - ล	- ม ร ด	- ท - ล	- ช - ม
- - - ล	- ล ล ล	- ร - ด	- ล - ช	- ล - ช	- ฟ - ร	- - - ฟ	- - - ช

โหมยงผมดกหละทาควิดำ ขำหนักหนา ชะ เฮ ขำ ชะ เฮ ขำ

ดนตรีรับ

เพลงกลองโยน

- - - ล	- ล ล ล	- ม ร ด	- ล - ช	- - - ร	- - - ช	- - - ร	- ม ร ด
- - - ล	- ล ล ล	- ด - ร	ด ม ร ด	- ช - ด	- ร - ม	- ม ม ม	- - - ร
- - - ม	- ม ม ม	- ช - ม	- ร - ด	- ช - ล	- ม ร ด	- ท - ล	- ช - ม
- - - ล	- ล ล ล	- ร - ด	- ล - ช	- ล - ช	- ฟ - ร	- - - ฟ	- - - ช

เออ หละหัดเล่นตา

ดนตรีรับ

เพลงกลองโยน

- - - ล	- ล ล ล	- ม ร ด	- ล - ช	- - - ร	- - - ช	- - - ร	- ม ร ด
- - - ล	- ล ล ล	- ด - ร	ด ม ร ด	- ช - ด	- ร - ม	- ม ม ม	- - - ร
- - - ม	- ม ม ม	- ช - ม	- ร - ด	- ช - ล	- ม ร ด	- ท - ล	- ช - ม
- - - ล	- ล ล ล	- ร - ด	- ล - ช	- ล - ช	- ฟ - ร	- - - ฟ	- - - ช

เป็นวิชาชวนชายให้เขยชม

ดนตรีรับ

เพลงกลองโยน

- - - ล	- ล ล ล	- ม ร ด	- ล - ช	- - - ร	- - - ช	- - - ร	- ม ร ด
- - - ล	- ล ล ล	- ด - ร	ด ม ร ด	- ช - ด	- ร - ม	- ม ม ม	- - - ร
- - - ม	- ม ม ม	- ช - ม	- ร - ด	- ช - ล	- ม ร ด	- ท - ล	- ช - ม
- - - ล	- ล ล ล	- ร - ด	- ล - ช	- ล - ช	- ฟ - ร	- - - ฟ	- - - ช

บ้างก็ยิ้มพริ้มพรายขยายแก้ม

ดนตรีรับ

เพลงกลองโยน

- - - ล	- ล ล ล	- ม ร ด	- ล - ฑ	- - - ร	- - - ฑ	- - - ร	- ม ร ด
- - - ล	- ล ล ล	- ด - ร	ด ม ร ด	- ฑ - ด	- ร - ม	- ม ม ม	- - - ร
- - - ม	- ม ม ม	- ฑ - ม	- ร - ด	- ฑ - ล	- ม ร ด	- ท - ล	- ฑ - ม
- - - ล	- ล ล ล	- ร - ด	- ล - ฑ	- ล - ฑ	- ฟ - ร	- - - ฟ	- - - ฑ

เอามือแตะม...หละ หน้า...จับหัวใจ ชะ เฮ ช่า ชะ เฮ ช่า

ดนตรีรับ

เพลงกลองโยน

- - - ล	- ล ล ล	- ม ร ด	- ล - ฑ	- - - ร	- - - ฑ	- - - ร	- ม ร ด
- - - ล	- ล ล ล	- ด - ร	ด ม ร ด	- ฑ - ด	- ร - ม	- ม ม ม	- - - ร
- - - ม	- ม ม ม	- ฑ - ม	- ร - ด	- ฑ - ล	- ม ร ด	- ท - ล	- ฑ - ม
- - - ล	- ล ล ล	- ร - ด	- ล - ฑ	- ล - ฑ	- ฟ - ร	- - - ฟ	- - - ฑ

22. พ่อเพลงแม่เพลงร้องจับเรื่องไกรทองต่อ

ชาย พอรุ่งสางสว่างภูก็ออกจากคูหาห้อง เอ๊ ช่า ไ้
 กระโดดน้ำลำพอง แล้วกลายเป็นกุมภา
 ออกแหวกว่ายสายชล จรดลลยล่องส่องออกจากถ้ำ
 น้ำเป็นฟองขาว
 ครั้นถึงท้าวท่นอำไพ ก็ตรงเข้าไปมิช้านาน
 เข้าไปตรงหน้าพระอาจารย์เจ้า
 สองกรประนมบังคมไหว้
 กราบลงที่ได้ฝ่าบาทท้าว
 ลงหมอบตะกุก ลงคุกเข่า
 (ลูกคู่ร้องรับ) ไ้ ช่า ต่อ ช่า เอ๊ ช่า ไ้

ชาย	จะกล่าวถึงท่านทำอำไพ แกตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรม แกเข้าญาณสำราญกาย	เอื้ ซ้ำ ไข่
	พอหลานชายเข้ามาสถิต กับแลมตาหนุออกไปดูนิต ก็เห็นเจ้าชาละวัน	เอื้ ซ้ำ ไข่ เอื้ ซ้ำ ไข่
	(ลูกคู่ร้องรับ) ข้า ต่อ ข้า ข้า ข้า เอื้ ข้า แกร่งญาณฌาณกล้าแกก็รู้ว่าตาย จะรอถึงชีวันอันตราย เสียแล้วเป็นแมนมั่น	เอื้ ซ้ำ ไข่
ชาย	พอรุ่งสางสว่างกู ว่าเฮ้ยไ้หนูเองมาหาคา มีเรื่องเคืองเข็ญเป็นอย่างไร ทำหน้าเสียเหมือนเมียดำ ดูหน้าตาเหมือนลิงหลอก ถามสักเท่าไรหาใครจะบอกไม่ ได้ดูหน้าขาวตาขาว	เอื้ ซ้ำ ไข่ เอื้ ซ้ำ ไข่ เอื้ ซ้ำ ไข่ เอื้ ซ้ำ ไข่
	(ลูกคู่ร้องรับ) ไ้ ข้า ต่อ ข้า ข้า ข้า ข้า เอื้ ข้า กูดูเหมือนสาวเชียงใหม่ ทำหน้าทำตาเหมือนหมาหมั่นได้	เอื้ ซ้ำ ไข่
	(ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง) ตัวหลานได้ฟังความ ได้ฟังที่ปลายปทุม เมื่อคืนผมฝัน จิตใจให้ครั่นคร้าม ได้แกลังลามหาปู้	เอื้ ซ้ำ ไข่
ชาย	(ลูกคู่) ไ้ ข้า ต่อ ข้า ข้า ข้า ต่อ นะ ไข่ อยากจะรู้เนื้อความ ไม่มีผู้ใดจะไ้ถาม ตัวหลานก็สนใจ	เอื้ ซ้ำ ไข่
	แต่ก่อนแต่ไรหลานไม่เคยฝัน เสียเคยอย่างนี้ ฝันว่าเขาตัดเอาเกศี ของหลานไปเสียได้ เอาเศียรไปขว้างก็เกิดบันดาลขึ้นเป็นไฟ คงคาได้แห้งแล้งลงไม่เบา จะมีสุขทุกข์ลาภ	

ฉันยังไม่ทราบเสียเลยสักข้อ
 ให้ช่วยแสดงให้แจ้งเถิดพ่อเจ้า
 ว่ามันจะขาดไปเสียอย่างฝัน
 หรือมันยังจะเหมือนเก่า
 ให้แจ้งประจักษ์ว่ามันหนักหรือเบา
 (ลูกคู่ร้องรับ - ส่ง)

23. พ่อเพลงแม่เพลงร้องเพลงจีนจับชาย

เพลงจีนจับชาย

พ่อเพลงขึ้น
 ชักใบขึ้นก็กลอก
 อี๊วะจะแฉ่นออกไปเอาลูกเกาทันท์ (ซ้ำ)
 ขงเบ้งเอามือออกดอก อ้อ
 ว่าเมฆหมอกหมกทั้งกลางคืนกลางวัน
 แฉ่นออกไปเอาลูกเกาทันท์
 พอได้สามวันจะกลับมา
 ดนตรีรับ

เพลงจีนจับชาย (สำเนียงจีน)

- - - -	- ม - ฑ	- ฑ - ล	- ด - ฑ	- - - -	- ม - ฑ	- ฑ - ล	- ด - ร
- - - ร	- ด - ล	- ร - ด	- ล - ฑ	- - - -	- ฑ - ม	- ร - ด	- ร - ม
- - - -	- ฑ - ม	- ร - ด	- ร - ม	- - - -	- ฑ - ม	- ล - ฑ	- ม - ร
- - - -	- ม - ฑ	- ล - ฑ	- ม - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ร - ด	- ล - ฑ

โลสก็ตกใจว่าอี๊วะไม่ไปแล้วท่านขา
 ขงเบ้งเอามือออกดอกแล้วเรียกโลสกล่นาวา
 โลสร้องไห้อี๊ ย่า แล้วก็พากันลงเรือ

ดนตรีรับ

เพลงจีนจับชาย (สำเนียงจีน)

- - - -	- ม - ฑ	- ฑ - ล	- ด - ฑ	- - - -	- ม - ฑ	- ฑ - ล	- ด - ร
- - - ร	- ด - ล	- ร - ด	- ล - ฑ	- - - -	- ฑ - ม	- ร - ด	- ร - ม
- - - -	- ฑ - ม	- ร - ด	- ร - ม	- - - -	- ฑ - ม	- ล - ฑ	- ม - ร
- - - -	- ม - ฑ	- ล - ฑ	- ม - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ร - ด	- ล - ฑ

ฤกษ์ดีสี่มวรอ ถอนสมอติดหางเสือ

เสียงไล่ ไ้ ว่าไล่ไล่

เสียง ฮา เฮ จะลงเรือ

โสดกตกใจเรือ แล้วกระโจนลงน้ำตาย

ดนตรีรับ

เพลงจีนจับชาย (สำเนียงจีน)

- - - -	- ม - ฑ	- ฑ - ล	- ด - ฑ	- - - -	- ม - ฑ	- ฑ - ล	- ด - ร
- - - ร	- ด - ล	- ร - ด	- ล - ฑ	- - - -	- ฑ - ม	- ร - ด	- ร - ม
- - - -	- ฑ - ม	- ร - ด	- ร - ม	- - - -	- ฑ - ม	- ล - ฑ	- ม - ร
- - - -	- ม - ฑ	- ล - ฑ	- ม - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ร - ด	- ล - ฑ

กง จู๋ อยู่ท้ายบะหลี่ ชักซอขึ้นมาเล่นเครื่องสาย

ไล่จุน จิน จับ เจิง อ้อ ไล่จุน จิน จับ เจิง

อ้วจะเล่นเป็นเพลงจีนจับชาย

ขงเบ้งอยู่ข้างท้าย

แล้วก็บ่ายหางเสือมา

ดนตรีรับ

เพลงจีนจับชาย (สำเนียงจีน)

- - - -	- ม - ฑ	- ฑ - ล	- ด - ฑ	- - - -	- ม - ฑ	- ฑ - ล	- ด - ร
- - - ร	- ด - ล	- ร - ด	- ล - ฑ	- - - -	- ฑ - ม	- ร - ด	- ร - ม
- - - -	- ฑ - ม	- ร - ด	- ร - ม	- - - -	- ฑ - ม	- ล - ฑ	- ม - ร

- - - -	- ม - ฐ	- ล - ฐ	- ม - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ร - ด	- ล - ฐ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

24.แม่เพลงร้องเพลงช่อภูมเรียง

เพลงช่อภูมเรียง

ชงโค แล้วมีทั้งโยทะกา (ซ้ำ)

ดอกไม้ंना นนา เก็บมาให้เพื่อนชม (ซ้ำ)

ดนตรีรับ

เพลงช่อภูมเรียง

- - - ด	- - ร ม	- ร - ฐ	- ม - ร	- ด - ท	- ด - ร	- ด - ม	ร ร ร ร
- - - ฐ	- ฐ ฐ ฐ	- ร - ท	- ท - ท	- ล ล ล	- ฐ - ล	- - ฐ ท	ฐ ล - ฐ

ยามยากจะเก็บดอกจากเอามาแซมผม

หอมไม่หอมมาบ้านกันดม เอามาแซมผมไปตามประสา (ซ้ำ)

ดนตรีรับ

เพลงช่อภูมเรียง

- - - ด	- - ร ม	- ร - ฐ	- ม - ร	- ด - ท	- ด - ร	- ด - ม	ร ร ร ร
- - - ฐ	- ฐ ฐ ฐ	- ร - ท	- ท - ท	- ล ล ล	- ฐ - ล	- - ฐ ท	ฐ ล - ฐ

มะลิวัลย์ขึ้นไปพันกับมะลิลา

เจ้าพราหมณ์เก็บได้ เก็บเอามา เอามาร้อยพวงมาลัย (ซ้ำ)

ดนตรีรับ

เพลงช่อภูมเรียง

- - - ด	- - ร ม	- ร - ฐ	- ม - ร	- ด - ท	- ด - ร	- ด - ม	ร ร ร ร
- - - ฐ	- ฐ ฐ ฐ	- ร - ท	- ท - ท	- ล ล ล	- ฐ - ล	- - ฐ ท	ฐ ล - ฐ

เอื้อระเหยรักซ้อน มีทั้งหงอนไก่ฟ้า

เจ้าพราหมณ์เก็บได้ เก็บเอามา เอามาร้อยพวงมาลัย (ซ้ำ)

ดนตรีรับ

เพลงช่อกลมเรียง

- - - ด	- - ร ม	- ร - ชั้	- ม - ร	- ด - ท	- ด - ร	- ด - ม	ร ร ร ร
- - - ช	- ช ช ช	- ร - ท	- ท - ท	- ล ล ล	- ช - ล	- - ช ท	ช ล - ช

เอื้อระเหยลอยแล้ว

นางน้องแก้วพิษฐานไป (ช้า)

ดนตรีรับ

เพลงช่อกลมเรียง

- - - ด	- - ร ม	- ร - ชั้	- ม - ร	- ด - ท	- ด - ร	- ด - ม	ร ร ร ร
- - - ช	- ช ช ช	- ร - ท	- ท - ท	- ล ล ล	- ช - ล	- - ช ท	ช ล - ช

ถ้าแม่นเนื้อคู่ฉันอยู่ที่ไหน

พวงมาลัยจะไปสวมกร (ช้า)

ดนตรีรับ

เพลงช่อกลมเรียง

- - - ด	- - ร ม	- ร - ชั้	- ม - ร	- ด - ท	- ด - ร	- ด - ม	ร ร ร ร
- - - ช	- ช ช ช	- ร - ท	- ท - ท	- ล ล ล	- ช - ล	- - ช ท	ช ล - ช

25. พ่อเพลงแม่เพลงร้องบทประได้ตอบกันด้วยเพลงมวย

เพลงมวยคือการร้องบทประหรือบทโต้ตอบกันระหว่างพ่อเพลงกับแม่เพลงอย่างคู่ได้ดีเผ็ดร้อน โดยการใช้ปฏิภาณไหวพริบไปตามบทที่กล่าวถึงเรื่องเพศและการเปรียบเทียบกิจกรรมทางเพศ ทำนองการร้องเพลงมวยไม่เป็นเสียงระดับดนตรีแต่เป็นการพูดทำนอง สูง ๆ ต่ำ ๆ ลักษณะเป็นบทร่ายยาวจากการสังเกตพบว่าผู้สูงอายุจะชอบบทนี้กันมาก ผู้ชมบางคนแสดงออกด้วยการเชียร์และสนับสนุนอย่างเต็มที่โดยเฉพาะฝ่ายชายจะแสดงออกโดยการสนับสนุนพ่อเพลงมากกว่า

เพลงมวย

ชาย	ท่านนางงาน ท่านบัญชาให้เราว่าเพลงมวย	เอ้ ช้า ไ้
	เรามาเปรียบสูง เปรียบค่า เปรียบล้ำ เปรียบสัน	เอ้ ช้า ไ้

ตัวพี่มาวันนี้จะมาว่าเพลงมวยกันหน่อย .. เออ เป็นไร (ซ้ำ)
 (ลูกคู่รับ) เฮ ซ้ำ ไข่ (ลูกคู่ชัด) โอ ฉ่ำ ฉ่ำ ฉ่ำๆ เฮ ซ้ำ
 หญิง จะเปรียบสูงเปรียบต่ำเปรียบล้ำเปรียบสัน ไข่ ซ้ำ ไข่
 จะแถมพกดกรางวัลให้หรือไร โอฉ่ำ เอฉ่ำ แอฉ่ำไข่
 (ลูกคู่รับ) เออ แม่แถมพกดกรางวัลให้หรืออย่างไร ไข่ ซ้ำ ไข่
 โอ ฉ่ำ ต่อ ฉ่ำ เฮ ฉ่ำ ไข่
 หญิง นุ่งเขียว ห่มเขียวทำท่าจะเกี้ยวผู้หญิง ไข่ ซ้ำ ไข่
 เห็นสาวเดินมาทำพุดจากระตึงกระตึง โอฉ่ำ เอฉ่ำ แอฉ่ำไข่
 มองเห็นหน้าเป็นคางทำไมมีหางเหมือนลิง (ซ้ำ)
 (ลูกคู่รับ) เฮ ซ้ำ ไข่ ไข่ ฉ่ำ ต่อ ฉ่ำ เอฉ่ำ
 ชาย นุ่งเขียว ห่มเขียวทำท่าจะเกี้ยวผู้หญิง ไข่ ซ้ำ ไข่
 น้องมาถาม พี่จำต้องบอก เมื่อพี่มันทำกระตึงกระตึง ฮ่า ไข่
 แต่กำเนิดที่เกิดมาตอนที่แก้ผ้าเที่ยววิ่ง
 ที่น้องเคยเห็นนั่นแหละมันเอ็นจิงจริงๆ ไข่ ซ้ำ ไข่
 (ลูกคู่รับ) โอ ฉ่ำ ต่อ ฉ่ำ เฮ ฉ่ำ ไข่
 หญิง นุ่งเขียว ห่มเขียวทำท่าเกี้ยวสาว ไข่ ซ้ำ ไข่
 ขอเชิญไปเกี้ยวอีเขียวนมสาว ไข่ ซ้ำ ไข่
 (ลูกคู่รับ) โอ ฉ่ำ ต่อ ฉ่ำ เฮ ฉ่ำ ไข่
 ชาย ให้พี่ไปเกี้ยวอีเขียวนมสาว ไข่ ซ้ำ ไข่
 มันจะอื้อฉาวนะแม่สามเพ็ง
 เราจะเล่นเพลงปรบไก่
 ทำไมน้องไพร่ไปถึงอีเขียว ไข่ ซ้ำ ไข่
 ถ้าพี่ไปเสียน้องไม่เห็น น้องต้องไปเล่นคนเดียว ไข่ ซ้ำ ไข่
 น้องเล่นคนเดียว
 ก็เบียดต้องไปหามะเขือที่เปลือกเขียวๆ ไข่ ซ้ำ ไข่
 ถ้ามันตัวพี่ไปเป็นลูกวง
 จะร้องจะส่งมันก็กลมเกลียว ไข่ ซ้ำ ไข่ เอ ฉะ ไข่
 ดีกว่าเนื้อเย็นไปเล่นคนเดียว

(ลูกคู่รับ) เฮ ข้า ไ้ โอ ข้า ต่อ ข้า เห่ ข้า

หญิง น้องเปรียบเหมือนมะพร้าวอ่อน เฮ้ ข้า ไ้
 พี่จะวนซื้อ
 จะซื้อจะซื้อลูกน้อยเราก็อไม่ขาย
 จะซื้อลูกใหญ่เราก็อไม่ซื้อ เฮ้ ข้า ไ้
 อย่ามาเวียนไ้ต้้นให้คนเขาลือ

(ลูกคู่รับ) โอ ข้า ต่อ ข้า ข้า ข้า เฮ้ ข้า

ชาย น้องเปรียบเหมือนมะพร้าวอ่อน เฮ้ ข้า ไ้
 พี่จะวนซื้อ
 จะซื้อลูกในก็ไม่มีมัน
 จะซื้อลูกนั้นก็กลัวไม่ซื้อ เฮ้ ข้า ไ้
 เลยเหมาหมดต้้นให้คนเขาลือ

(ลูกคู่รับ) โอ ข้า ต่อ ข้า ข้า ข้า เฮ้ ข้า

หญิง น้องเป็นสาวพึงกะทิ เฮ้ ข้า ไ้
 เหมือนดอกมะลิข้างรั้ว เฮ้ ข้า ไ้
 ถ้าใครมาลยน้ำจะย้อยรดหัว

(ลูกคู่รับ) โอ ข้า ต่อ ข้า ข้า ข้า เฮ้ ข้า

ชาย น้องเป็นสาวพึงกะทิ เหมือนดอกมะลิข้างรั้ว เฮ้ ข้า ไ้
 ครันตัวพี่จะไปลย กล้วนน้ำย้อยรดหัว เฮ้ ข้า ไ้
 เลยลยมั่งหยุดมั่งที่หลังไม่รั้ว

(ลูกคู่รับ) โอ ข้า ต่อ ข้า ข้า ข้า เฮ้ ข้า

หญิง กล้าตีเขามาตุ้จะขัดประตูแตะ เฮ้ ข้า ไ้
 ตีนขยับมือขยับกระหวัดก็เสียงดังแฉะ เฮ้ ข้า ไ้
 พวกรหัวหมอยพลอยกันแคะ

(ลูกคู่รับ) โอ ข้า ต่อ ข้า ข้า ข้า เฮ้ ข้า

ชาย กล้าตีเขามาตุ้ ข้า ต่อ ข้า
 เ็งจะขัดประตูแตะ

งกยกระเดาะขวานก็เจาะลงไปเสียงดังแฉะ
เอ็งไปนอนโง้งโค้งอยู่หลังโรงเจ็กแป๊ะ

เฮ้ ช้า ไ้
เฮ้ ช้า ไ้

มองดูขมุสิเหมือนน้ำมันตานีเหนียวเหนะ
เรียกเพื่อนเอ็งมาด้วยมาช่วยกันแกะ

(ลูกคู่รับ) เฮ้ ช้า ไ้ ไ้ ช้า ต่อ ช้า ช้า ช้า เฮ้ ช้า

ชาย เล่นหลุกหลิก ทั้งมีครูกันมาทั้งนั้น เฮ้ ช้า ไ้

เล่นหลุกหลิกจนลัดกลัวยทืเขาเหลือกัน เฮ้ ช้า ไ้

พอดั่งท่ามวย คันกระบวยก็ชี้ เฮ้ ช้า ไ้

(ลูกคู่รับ) เฮ้ ช้า ไ้ ไ้ ช้า ต่อ ช้า ช้า ช้า เฮ้ ช้า

หญิง พอดั่งท่ามวย คันกระบวยก็ชี้

ไ้มวยอัปปรียเล่นได้ย่ำไร เฮ้ ช้า ไ้

มาทำท่าเหลียวหน้าจะตี

คันกระบวยให้หดไป จนยิงฟัน เฮ้ ช้า ไ้

(ลูกคู่รับ) ไ้ ไ้ ช้า ต่อ ช้า แล้วเคย

(จบเพลงมวย)

26. พ่อเพลงแม่เพลงร้องเพลงทำนองเพลงเขมรปากท่อ

เพลงเขมรปากท่อ

สี่เอยสี่นวลทัดแต่ดอกลำดวน ให้พี่ยวนใจเอย

สี่เอยเจ้าสี่นวล ทัดแต่ดอกลำดวนยั่วยวนใจ

ดนตรีวิธ

เพลงเขมรปากท่อ 2 ชั้น

- - - -	- - - ม	- ม ม ม	- ม - ม	- ร ด ล	- ช - ด	- - - ร	- - - ม
- - - -	- - - -	- ด - ด	- - - ร	- ด ร ม	- ช - ร	- ม - ร	- ด - ล
- - - -	- - - -	- ด - ช	- ช ช ช	- ล - ช	- ม - ช	- ล - ด	- - - ล
- - - ร	- - - ม	- - - ช	- - - ล	ช ม - ช	- ล - ด	- - ม ร	ด ร - ม

ปักไม้หมายกุยไว้ก่อนเพื่อน

ยังไม่ถึงเดือน น้องมาจาก ชั้นหามากมาห้มนั้น

ดนตรีรับ

เพลงเขมรปากท่อ 2 ชั้น

- - - -	- - - ม	- ม ม ม	- ม - ม	- ร ด ล	- ช - ด	- - - ร	- - - ม
- - - -	- - - -	- ด - ด	- - - ร	- ด ร ม	- ช - ร	- ม - ร	- ด - ล
- - - -	- - - -	- ด - ช	- ช ช ช	- ล - ช	- ม - ช	- ล - ด	- - - ล
- - - ร	- - - ม	- - - ช	- - - ล	ช ม - ช	- ล - ด	- - ม ร	ด ร - ม

ควักเงินออกจากใต้ส่งให้พลัน

ว่านี่แหละ ชั้นหามากหมั้นกัลยา

ดนตรีรับ

เพลงเขมรปากท่อ 2 ชั้น

- - - -	- - - ม	- ม ม ม	- ม - ม	- ร ด ล	- ช - ด	- - - ร	- - - ม
- - - -	- - - -	- ด - ด	- - - ร	- ด ร ม	- ช - ร	- ม - ร	- ด - ล
- - - -	- - - -	- ด - ช	- ช ช ช	- ล - ช	- ม - ช	- ล - ด	- - - ล
- - - ร	- - - ม	- - - ช	- - - ล	ช ม - ช	- ล - ด	- - ม ร	ด ร - ม

ดึก ดึก เกิดเอียนนางน้องแก้ว

ตัวพี่จะล่อดรอ้ง (ซ่อง) แมวเข้าไปหา

ดนตรีรับ

เพลงเขมรปากท่อ 2 ชั้น

- - - -	- - - ม	- ม ม ม	- ม - ม	- ร ด ล	- ช - ด	- - - ร	- - - ม
- - - -	- - - -	- ด - ด	- - - ร	- ด ร ม	- ช - ร	- ม - ร	- ด - ล
- - - -	- - - -	- ด - ช	- ช ช ช	- ล - ช	- ม - ช	- ล - ด	- - - ล
- - - ร	- - - ม	- - - ช	- - - ล	ช ม - ช	- ล - ด	- - ม ร	ด ร - ม

รักกัน ชิงกันจนพันทาง

มาพลาดแผลงล้มตายวายชีวัน

ดนตรีรับ

เพลงเขมรปากท่อ 2 ชั้น

- - - -	- - - ม	- ม ม ม	- ม - ม	- ร ด ล	- ช - ด	- - - ร	- - - ม
- - - -	- - - -	- ด - ด	- - - ร	- ด ร ม	- ช - ร	- ม - ร	- ด - ล
- - - -	- - - -	- ด - ช	- ช ช ช	- ล - ช	- ม - ช	- ล - ด	- - - ล
- - - ร	- - - ม	- - - ช	- - - ล	ช ม - ช	- ล - ด	- - ม ร	ด ร - ม

จะขึ้นต้นจั่วเพราะนางงามก็ตามที่

เพราะยมบาลกับพี่เป็นเกลอกัน

ดนตรีรับ

เพลงเขมรปากท่อ 2 ชั้น

- - - -	- - - ม	- ม ม ม	- ม - ม	- ร ด ล	- ช - ด	- - - ร	- - - ม
- - - -	- - - -	- ด - ด	- - - ร	- ด ร ม	- ช - ร	- ม - ร	- ด - ล
- - - -	- - - -	- ด - ช	- ช ช ช	- ล - ช	- ม - ช	- ล - ด	- - - ล
- - - ร	- - - ม	- - - ช	- - - ล	ช ม - ช	- ล - ด	- - ม ร	ด ร - ม

จะกลัวอะไรกับหนามจั่วขึ้นนั้น

ชักมีดได้ออกบันให้บรรลัย

ดนตรีรับ

เพลงเขมรปากท่อ 2 ชั้น

- - - -	- - - ม	- ม ม ม	- ม - ม	- ร ด ล	- ช - ด	- - - ร	- - - ม
- - - -	- - - -	- ด - ด	- - - ร	- ด ร ม	- ช - ร	- ม - ร	- ด - ล
- - - -	- - - -	- ด - ช	- ช ช ช	- ล - ช	- ม - ช	- ล - ด	- - - ล
- - - ร	- - - ม	- - - ช	- - - ล	ช ม - ช	- ล - ด	- - ม ร	ด ร - ม

27.แม่เพลงร้องเพลงในวรรณคดีไทยเรื่องสังข์ทองตอนนางจันท์แม่ของพระสังข์ปลอมตัวเข้ามาเป็นแม่ครัวในวังเพื่อส่งข่าวให้พระสังข์รู้ว่าตนเองยังมีชีวิตอยู่โดยทำอาหารต้มลูกผักแพงโดยการสลักเป็นชิ้นปักขึ้นแพงเล่าเหตุการณ์ทั้ง 10 เหตุการณ์เพื่อให้พระสังข์เสวย ทำนองเพลงกลยาเยียมห้อง

เพลงกลยาเยียมห้อง

(จากวรรณคดีเรื่องสังข์ทอง ตอนสลักขึ้นปักขึ้นแพง)

ชั้นหนึ่งโคมยงยังทรงครองจะประสูติ หละ เป็นสังข์ทอง

ดนตรีรับ

เพลงกลยาเยียมห้อง 2 ชั้น

- - - ม	- ช - ด	- - - ร	- - - ม	- ม ช ล	ด ล ช ม	ร ม ช ม	ช ร - ม
- - - -	ช ม ร ด	- ด ร ม	ร ม ช ร	- ม ช ร	ม ร ด ล	ด ล ด ช	ล ด - -
- ด ร ม	ร ม ช ล	ด ล ด ช	ล ด - -	- ม - ร	- ด - ล	- ล ด ล	ด ช - ล
- - ล ล	ด ล ช ม	- - ช ช	ล ช ม ร	- ล ช ม	ช ม ร ด	- ด - ร	ม ช - ม

ชั้นสองต้องขับออกจากวัง

ชั้นสามอุ้มสังข์ทอง ออกเดินไพร

ดนตรีรับ

เพลงกลยาเยียมห้อง 2 ชั้น

- - - ม	- ช - ด	- - - ร	- - - ม	- ม ช ล	ด ล ช ม	ร ม ช ม	ช ร - ม
- - - -	ช ม ร ด	- ด ร ม	ร ม ช ร	- ม ช ร	ม ร ด ล	ด ล ด ช	ล ด - -
- ด ร ม	ร ม ช ล	ด ล ด ช	ล ด - -	- ม - ร	- ด - ล	- ล ด ล	ด ช - ล
- - ล ล	ด ล ช ม	- - ช ช	ล ช ม ร	- ล ช ม	ช ม ร ด	- ด - ร	ม ช - ม

ชั้นสี่แม่ก็อยู่กับยายตา สังข์น้อย หละ ลูกยาออกไปไก่อ

ดนตรีรับ

เพลงกลยาเยียมห้อง 2 ชั้น

- - - ม	- ช - ด	- - - ร	- - - ม	- ม ช ล	ด ล ช ม	ร ม ช ม	ช ร - ม
- - - -	ช ม ร ด	- ด ร ม	ร ม ช ร	- ม ช ร	ม ร ด ล	ด ล ด ช	ล ด - -
- ด ร ม	ร ม ช ล	ด ล ด ช	ล ด - -	- ม - ร	- ด - ล	- ล ด ล	ด ช - ล

- - ล ล	ด ล ช ม	- - ช ช	ล ช ม ร	- ล ช ม	ช ม ร ด	- ด - ร	ม ช - ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ขึ้นห้าแม่ก็มาจับสังข์ได้ ทูบย่อยยับ

ดนตรีรับ

เพลงกลัวยาวเยี่ยมห้อง 2 ชั้น

- - - ม	- ช - ด	- - - ร	- - - ม	- ม ช ล	ด ล ช ม	ร ม ช ม	ช ร - ม
- - - -	ช ม ร ด	- ด ร ม	ร ม ช ร	- ม ช ร	ม ร ด ล	ด ล ด ช	ล ด - -
- ด ร ม	ร ม ช ล	ด ล ด ช	ล ด - -	- ม - ร	- ด - ล	- ล ด ล	ด ช - ล
- - ล ล	ด ล ช ม	- - ช ช	ล ช ม ร	- ล ช ม	ช ม ร ด	- ด - ร	ม ช - ม

ขึ้นหกรู้ถึงออกอีจันทา มันทำ ผัวข้าให้หลงไหล

ดนตรีรับ

เพลงกลัวยาวเยี่ยมห้อง 2 ชั้น

- - - ม	- ช - ด	- - - ร	- - - ม	- ม ช ล	ด ล ช ม	ร ม ช ม	ช ร - ม
- - - -	ช ม ร ด	- ด ร ม	ร ม ช ร	- ม ช ร	ม ร ด ล	ด ล ด ช	ล ด - -
- ด ร ม	ร ม ช ล	ด ล ด ช	ล ด - -	- ม - ร	- ด - ล	- ล ด ล	ด ช - ล
- - ล ล	ด ล ช ม	- - ช ช	ล ช ม ร	- ล ช ม	ช ม ร ด	- ด - ร	ม ช - ม

ขึ้นเจ็ดเพศฆาต ให้ช้างแทง ช้างก็ยืน หละตั่วแข็ง หาแทงไม่

ดนตรีรับ

เพลงกลัวยาวเยี่ยมห้อง 2 ชั้น

- - - ม	- ช - ด	- - - ร	- - - ม	- ม ช ล	ด ล ช ม	ร ม ช ม	ช ร - ม
- - - -	ช ม ร ด	- ด ร ม	ร ม ช ร	- ม ช ร	ม ร ด ล	ด ล ด ช	ล ด - -
- ด ร ม	ร ม ช ล	ด ล ด ช	ล ด - -	- ม - ร	- ด - ล	- ล ด ล	ด ช - ล
- - ล ล	ด ล ช ม	- - ช ช	ล ช ม ร	- ล ช ม	ช ม ร ด	- ด - ร	ม ช - ม

ขึ้นแปดถูกยาแฝด อีจันทา มันทำให้หละผัวข้าหลงไหล

ดนตรีรับ

เพลงกัลยาเยียมห้อง 2 ชั้น

- - - ม	- ช - ด	- - - ร	- - - ม	- ม ช ล	ด ล ช ม	ร ม ช ม	ช ร - ม
- - - -	ช ม ร ด	- ด ร ม	ร ม ช ร	- ม ช ร	ม ร ด ล	ด ล ด ช	ล ด - -
- ด ร ม	ร ม ช ล	ด ล ด ช	ล ด - -	- ม - ร	- ด - ล	- ล ด ล	ด ช - ล
- - ล ล	ด ล ช ม	- - ช ช	ล ช ม ร	- ล ช ม	ช ม ร ด	- ด - ร	ม ช - ม

ขึ้นเก้าแม่ก็เฝ้า แต่วิวอน ดีค่อน ละ ลูก ไม่ปราศรัย

ดนตรีรับ

เพลงกัลยาเยียมห้อง 2 ชั้น

- - - ม	- ช - ด	- - - ร	- - - ม	- ม ช ล	ด ล ช ม	ร ม ช ม	ช ร - ม
- - - -	ช ม ร ด	- ด ร ม	ร ม ช ร	- ม ช ร	ม ร ด ล	ด ล ด ช	ล ด - -
- ด ร ม	ร ม ช ล	ด ล ด ช	ล ด - -	- ม - ร	- ด - ล	- ล ด ล	ด ช - ล
- - ล ล	ด ล ช ม	- - ช ช	ล ช ม ร	- ล ช ม	ช ม ร ด	- ด - ร	ม ช - ม

ขึ้นสิบเขาก็หยิบเอาหินมา มาถ่วง หละ ลูกยา ลอยน้ำไป

ดนตรีรับ

เพลงกัลยาเยียมห้อง 2 ชั้น

- - - ม	- ช - ด	- - - ร	- - - ม	- ม ช ล	ด ล ช ม	ร ม ช ม	ช ร - ม
- - - -	ช ม ร ด	- ด ร ม	ร ม ช ร	- ม ช ร	ม ร ด ล	ด ล ด ช	ล ด - -
- ด ร ม	ร ม ช ล	ด ล ด ช	ล ด - -	- ม - ร	- ด - ล	- ล ด ล	ด ช - ล
- - ล ล	ด ล ช ม	- - ช ช	ล ช ม ร	- ล ช ม	ช ม ร ด	- ด - ร	ม ช - ม

28.พ่อเพลงร้องเพลงเรื่องไกรทองตอนไกรทองลงน้ำไปปราบชาละวัน ทำนองเพลงมอญโยนดาบ

เพลงมอญโยนดาบ

(เพลงเรื่องไกรทอง ตอนปราบชาละวัน)

จุดเทียนเช่นเหล้าเปาด้วยมนต์

กระทงน้อยลอยวนขึ้นเหนือน้ำ

ดนตรีรับ

เพลงมอญโยนดาบ 2 ชั้น

- - - -	- - - ล	ช ม ช ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	ช ม - ช	- ล - ด
- - - -	- - - -	- ช - ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ร - ด	- ล - ช

- - - -	- - - -	- ฟ - ฟ	- - - ช	- ล - ด	- ล - ช	- - - ฟ	- - - ม
- ช - ม	- ร - ด	- ช - ด	- ร - ม	- ช - ช	- - - ล	- - - ด	- - - ร

ชาละวันกุมภีเจ้าหนึดำ
มุดอยู่ในถ้ำพระคูหา เอย
ดนตรีรับ

เพลงมอญโยนดาบ 2 ชั้น

- - - -	- - - ล	ช ม ช ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	ช ม - ช	- ล - ด
- - - -	- - - -	- ช - ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ร - ด	- ล - ช
- - - -	- - - -	- ฟ - ฟ	- - - ช	- ล - ด	- ล - ช	- - - ฟ	- - - ม
- ช - ม	- ร - ด	- ช - ด	- ร - ม	- ช - ช	- - - ล	- - - ด	- - - ร

กระทงน้อยสองใบใส่มีขชะมังสา
เจ้าชาละวันกุมภา มาร้อนใจเอย
ดนตรีรับ

เพลงมอญโยนดาบ 2 ชั้น

- - - -	- - - ล	ช ม ช ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	ช ม - ช	- ล - ด
- - - -	- - - -	- ช - ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ร - ด	- ล - ช
- - - -	- - - -	- ฟ - ฟ	- - - ช	- ล - ด	- ล - ช	- - - ฟ	- - - ม
- ช - ม	- ร - ด	- ช - ด	- ร - ม	- ช - ช	- - - ล	- - - ด	- - - ร

ก็ผุดขึ้นสลอนดังท่อนไม้
ว่าไฉ่ตัวนี้มีไฉ่ไฉ่ตัวการ เอย
ดนตรีรับ

เพลงมอญโยนดาบ 2 ชั้น

- - - -	- - - ล	ช ม ช ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	ช ม - ช	- ล - ด
- - - -	- - - -	- ช - ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ร - ด	- ล - ช
- - - -	- - - -	- ฟ - ฟ	- - - ช	- ล - ด	- ล - ช	- - - ฟ	- - - ม
- ช - ม	- ร - ด	- ช - ด	- ร - ม	- ช - ช	- - - ล	- - - ด	- - - ร

ให้ส่งนางมนุษย์ หรือมันก็สุดเกเร

เอ้ ช้า ไข่

มันสวยดีกว่าอีตะเข้

(ลูกคู่ร้องรับ - ส่ง)

ไอ้ ช่า ต่อ ช่า ช่า ช่า ช่า ช่า เอ้ ช้า

ชาย ไอ้เน่เจ้าลั่นหนักหนา

มึงหลงแต่ตุตมาพูดจ้อจะพากันมรณา

มึงหลงตณหาม้าโลกีย์

มึงเอาแต่หิขึ้นมำตั่งหน้า

หน้าที่อยู่เป็นหิหมา ไปดอกเมื่อปลายมือ

เอ้ ช้า ไข่

(ลูกคู่ร้องรับ - ส่ง) ไอ้ ช่า เอ ช่า ช่า ช่า ช่า ช่า เอ้ ช้า

ชาย ภูเห็นว่าเป็นหลานหาไม้ชี้คร้านจะว่า

จะนึ่งให้เขาฟันฆ่าหรือไอ้หัวดี้อ

ฉ่ำ ฉ่ำ ฉ่ำ

จงนึ่งดสะกดใจอยู่ในถ้ำของเมีย

ได้เจ็ดวันไปเสียผี

ทั้งบรรลัยนั้นก็เคลื่อนทั้งพระเดือนจะคลายปี

พระควรจะตายเมื่อปลายปี

(ลูกคู่ร้องรับพร้อมกัน)

กลับไปชีวิมาน ชาละวันหลานชาย

ด้วยว่าใจโหวนจะนึ่งอยู่สักครู่ก็มีได้

ในจิตมันฟุ้งซ่าน แล้วยกหัตถ์นั้สการ

(ลูกคู่ร้องรับ - ส่ง)

ออกจากคุดาตาบู่ว่ายว่าเป็นจระเข้

ว่ายโผล่ได้เด่ ผลุดขึ้นเข้าคุดา

ครั้นถึงประตูกุดา กายกายาเป็นมนุษย์

เดินเซซังกำลังก็ทรุดแรง

เห็นมเหสีวิมาลา พระขลนารอหลัง

(ลูกคู่ร้องรับ - ส่ง)

(จบการแสดงจบเรื่องไกรทอง)

30. พ่อเพลงร้องเพลงไกรทองตามหาชาละวันทำนองเพลงสาร์ิกา

ไกรทองตามหาชาละวัน

ดนตรีรับ ท่อน 1

- ล ช ล	ดํ ล ช ล	ด ล ช ล	- ด - ร	- - - ม	ซํ ม ร ด	ช ล ด ร	- - - -
---------	----------	---------	---------	---------	----------	---------	---------

ไฉ่ตัวสำคัญมันหายหน้า ... ไปอยู่ไหน

ดนตรีรับ ท่อน 2

- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด	- - - ม	- ม - ม	- ล - ช	- ม - ร
- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด				

มันหลบหน้าซุกซ่อน ตามจนอ่อนใจ

ดนตรีรับ ท่อน 1

- ล ช ล	ดํ ล ช ล	ด ล ช ล	- ด - ร	- - - ม	ซํ ม ร ด	ช ล ด ร	- - - -
---------	----------	---------	---------	---------	----------	---------	---------

มันหลบหน้าหนีไป ไฉ่ตัวดำ

ดนตรีรับ ท่อน 2

- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด	- - - ม	- ม - ม	- ล - ช	- ม - ร
- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด				

เที่ยวตามหามาตั้งแต่เช้า ไกลจวนค่ำ

ดนตรีรับ ท่อน 1

- ล ช ล	ดํ ล ช ล	ด ล ช ล	- ด - ร	- - - ม	ซํ ม ร ด	ช ล ด ร	- - - -
---------	----------	---------	---------	---------	----------	---------	---------

หรือมีถ้าอยู่ที่ไหน สงสัยจริง

ดนตรีรับ ท่อน 2

- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด	- - - ม	- ม - ม	- ล - ช	- ม - ร
- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด				

จึงโหมอ่านด้วยคาถาไม่ประวิง

ดนตรีรับ ท่อน 1

- ล ช ล	ดํ ล ช ล	ด ล ช ล	- ด - ร	- - - ม	ซํ ม ร ด	ช ล ด ร	- - - -
---------	----------	---------	---------	---------	----------	---------	---------

ก็รู้ความจริงว่าข้างโน้นมีถ้ำ

ดนตรีรับ ท่อน 2

- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด	- - - ม	- ม - ม	- ล - ช	- ม - ร
- - ด ล	- ด - -	ช ล ด ร	ด ม ร ด				

31.แม่เพลงร้องและรำประกอบเพลงดูฉาย (ถ้านิปีนนั้นมีคนปี)

เพลงดูฉายพราหมณ์

ดูฉายเอยช่างงามขำ ช่างรำโยกย้าย

ปีรับ.....

สะเวยแซนอ่อน อรชรช่วงกราย

วิจิตรยิ่งลาย ที่คนประดิษฐ์

ปีรับ.....

สองเนตรคมขำ แสนด้ามันขลับ

หม้อยเนตรจับ ช่างสวดยสุตพิศ

ปีรับ....

วงปีพาทยรับสร้อย...

เพลงดูฉาย

ดนตรีรับเพลงดูฉาย

- ฟ ช ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ช - ด	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ด
- ฟ ช ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ล - ช	ช ช - ล	ล ล - ด	ด ด - ร
- ฟ ช ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ช - ด	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ด

เพลงดูฉายปรบไ่ดอนข่อย

รื่องนำโดย น.ส. เจริญ ชูศรี อายุ 78 ปี

ดูฉายเอยนุ่งผ้าลอยชายจะไปข้างวัด

หนุ่ม ๆ น้อย ๆ มันคอยสกัด

มันจะกอดจะรัดแม่ดูยฉายเอย

ปรี๊ด....

วงปีพาทย์รับสร้อย...

เพลงดูยฉาย

ดนตรีรับเพลงดูยฉาย

- ฟ ช ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ช - ด	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ด
- ฟ ช ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ล - ช	ช ช - ล	ล ล - ด	ด ด - ร
- ฟ ช ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ช - ด	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ด

ตะลิดตึดตื๋ตาสีคงหยด

จะกลับไปเวียงเสียบึงมันก็หมด

ตาสีคงหยดอดแทบตายเอย

ปรี๊ด....

วงปีพาทย์รับสร้อย...

เพลงดูยฉาย

ดนตรีรับเพลงดูยฉาย

- ฟ ช ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ช - ด	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ด
- ฟ ช ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ล - ช	ช ช - ล	ล ล - ด	ด ด - ร
- ฟ ช ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ช - ด	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ด

ตะลิดตึดตื๋ตาสีคงหยด

ขึ้นต้นสะแกกะแซ่หกหมด

ตาสีคงหยดอดแทบตายเอย

ปรี๊ด....

วงปีพาทย์รับสร้อย...

เพลงดูยฉาย

ดนตรีรับเพลงดูยฉาย

- ฟ ช ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ช - ด	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ด
- ฟ ช ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ล - ช	ช ช - ล	ล ล - ด	ด ด - ร
- ฟ ช ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ช - ด	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ด

ดูฉายเคยช่างงามข้า

ช่างรำโยกย้าย

ปี่รับ

สะเฒาแขนอ่อน อรชรช่วงกราย

วิจิตรยิ่งลายที่คนประดิษฐ์

ปี่รับ

สองเนตรคมข้า แสนด้ามขลุ่ย

หม้อยเนตรจับ ช่างสวดยศพิศ

ปี่รับ....

วงปี่พาทย์รับสร้อย...

เพลงดูฉาย

ดนตรีรับเพลงดูฉาย

- ฟ ซ ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ซ - ด	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ด
- ฟ ซ ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ล - ซ	ซ ซ - ล	ล ล - ด	ด ด - ร
- ฟ ซ ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ซ - ด	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ด

ศรีส่ายเออแม่ศรีส่ายสระ

ยกมือไหว้พระยังไม่มีคนชม

ปี่รับ...

สองคิ้วเจ้าก็ต่อ ต้นคอเจ้าก็กลม

ซักผ้าปิดนม ชมเจ้าแม่ศรีเออ

ปี่รับ....

วงปี่พาทย์รับสร้อย...

เพลงดูฉาย

ดนตรีรับเพลงดูฉาย

- ฟ ซ ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ซ - ด	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ด
- ฟ ซ ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ล - ซ	ซ ซ - ล	ล ล - ด	ด ด - ร
- ฟ ซ ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ซ - ด	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ด

ศรีสายเอ๋ยแม่ศรีสายสด

ใส่แหวนมรกต ใส่แล้วก็ผัดหน้า

ปี่รับ

ดอกไม้ห้อยหู สีส้มพู่ห้อยบ่า

หอมน้ำอบน้ำชาเมื่อเวลาเย็นเอ๋ย

ปี่รับ....

วงปี่พาทย์รับสร้อย...

เพลงขลุ่ยฉาย

ดนตรีรับเพลงขลุ่ยฉาย

- ฟ ช ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ช - ด	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ด
- ฟ ช ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ล - ช	ช ช - ล	ล ล - ด	ด ด - ร
- ฟ ช ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ช - ด	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ด

ศรีสายเอ๋ยแม่ศรีสาคร

นมยานหน้าอ่อนผัวเขาร้างเจ้าไว้

ปี่รับ

อีกสองสามปีแล้วจะมีผัวใหม่

สร้อยตะลูกตุ้ม ช่า ..หน้าจะเป็นไยเอ๋ย

ปี่รับ....

วงปี่พาทย์รับสร้อย...

เพลงขลุ่ยฉาย

ดนตรีรับเพลงขลุ่ยฉาย

- ฟ ช ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ช - ด	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ด
- ฟ ช ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ล - ช	ช ช - ล	ล ล - ด	ด ด - ร
- ฟ ช ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ช - ด	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ด

32.พ่อเพลงแม่เพลงร้องบทลา

บทลาบอกเจ้ากลับ

(ทำนองแบบสวดคำหรือร่ายยาว)

เออ เอ่อ เอิง เงอย.....

ฟังแล้วเสร็จสรรพเชิญพ่อขยับลา (ข้า)

ฟังแล้วเสร็จสรรพเชิญพ่อประทับบนหลังม้า

จงกลับหอ ..เอ๋ย ..หน้าเดินเรื่อยตามทางไป

(ลูกคู่วังรับ.....)

พอฟังแล้วเสร็จสรรพขอเชิญพ่อกลับไปศาล (ข้า)

ให้ขาดหายปลายตื่นที่เขาดอนบนบาน

ลูกเป็นพวกร้องเพลงคำคือนั้นหนอ

ขอลาคุณพ่อกลับบ้าน

เจ้านายทั้งสิ้นเชิญกลับไปถิ่นฐาน

(ลูกคู่วังรับ...)

เพลงลาผู้ชม ทำนองเพลงปิ่นตลิ่ง

เวลาก็ด่วน จวนเวลา ขอลาท่านผู้ชมทั้งหลายไปก่อนเอ๋ย

ดนตรีรับ

- - - ด	- ร ร ร	- - - ม	- ร ร ร	- ช้ - ม	- ร - ด	- ช - ด	- ร - ม
- ช - ล	- ช - ม	ม ม - ร	ร ร - ด	- ช - ด	- ร - ม	ร ม ช้ ม	ร ด - ร
- - - ล	- ด ด ด	- - - ร	- ด ด ด	- ท - ล	- ช - ม	- ร - ม	- ช - ล
- ท - ล	- ช - ม	- ร - ม	- ช - ล	- - - ร	- - - ด	- - - ล	- - - ช

33.หัวหน้าคณะกล่าวเลิกงาน จบการแสดงเพลงปรบไกวตอนช้อย เพชรบุรี และอวยพรให้
ท่านผู้ชม วงปีพาทย์บรรเลงเพลงกราวในและต่อด้วยเพลงเชิด ขณะที่ทุกคนเดินทางกลับ

เพลงกราวใน

- ด ร ม	- ช - ล	- ช - ด	- ท - ด	- ม - ช	- ม - ร	- ด - ล	- ช - ด
ร ด ล ช	ด ล ช ม	ล ช ม ร	ช ม ร ด	ร ด ล ช	ด ล ช ม	ล ช ม ร	ช ม ร ด
--ช - ด	--ช - ด	--ช - ด	- ด - -	--ช - ด	--ช - ด	--ช - ด	- ด - -
--ช - ด	- ด - -	--ช - ด	- ด - -	- ช - ด	- ด ร ม	- ม ร ด	ร ม - ร
- ช ช ช	- ล - ท	- ช - ล	- ท ท ท	- ช ช ช	- ท - ล	- ช - ฟ	- ม - ร
- - - -	ร - - ร	- - - ร	- - - ร	- - - -	ร - - ร	- - - ร	- - - ร
- ด ร ม	- ช - ล	- ท - ม	- ร - -	- ด ร ม	- ช - ล	- ท - ม	- ร - -
- ฟ - ร	- ม - ฟ	- ท - ม	- ร - ท	- ล ล ล	- ฟ ฟ ฟ	- ม ม ม	- ร ร ร

//ช ล ท	- ท ท ท	- ร - ท	- ล - ท	- ล - ช	- ช ช ช	- ล - ท	- ท ท ท
- ช ล ท	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ท	- ร - ท	- ล - ช	ช ช - ล	ล ล - ท
- ล ล ล	- ท ล ฟ	- ล - ฟ	- ม - ฟ	- ฟ ม ร	- ล - ร	- ร ม ฟ	-ลลล //
//ท - ล	- ร - ม	- ฟ - ม	- ร - ท	- ล ล ล	- ฟ ฟ ฟ	- ม ม ม	-รรร //
- ด ร ม	- ช - ล	- ท - ม	- ร - -	- ด ร ม	- ช - ล	- ท - ม	- ร - -
- ช - ล	- ท - ล	- ท - ม	- ร - -	- ช - ล	- ท - ล	- ท - ม	- ร - -
- ช - ล	- ท - ล	- ช - ล	- ท - ร	- ช ช ช	- ท - ท	- ช - ฟ	- ม - ร
- ฟ - ม	- ร - ท	- ล - ท	- ร - ท	- ฟ - ม	- ร - ท	- ล - ท	- ร - ท
- ม ร ล	- ร - ท	- ม ร ล	- ร - ท	- ม ร ล	- ร - ท	- ม - ร	- - - ม
- ด ร ม	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ม	- - - ม	- - - ร	- - ม ร	- ม - ม
- ม - ล	- ม - ม	- ม - ล	- ม - ม	- ม - ล	- ม - ม	- ม - ล	- ม - ม
- - - ล	- ล ล ล	- ล - ช	ช ช - ล	- ม ร ท	- ร - ท	- ช - ล	- ท - ล
- ช - ล	- ท - ร	- ม - ร	- ท - ล	- - - ล	- - - ช	- - ล ช	- ล - ล
-ล - ร	- ล - ล	-ล - ร	- ล - ล	-ล - ร	- ล - ล	-ล - ร	- ล - ล
- - - ท	- ท - ท	- ร - ท	- ล - ฟ	- ท ล ฟ	ล ฟ ม ร	- ล - ร	- ร ม ฟ
- ร ม ฟ	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ฟ	- - - ฟ	- - - ม	- - ฟ ม	- - ฟ ฟ
- ฟ - ท	- ฟ - ฟ	- ฟ - ท	- ฟ - ฟ	- ฟ - ท	- ฟ - ฟ	- ฟ - ท	- ฟ - ฟ
- ช ฟ ม	- ฟ ฟ ฟ	- ฟ ม ร	- ม ม ม	- ช ฟ ม	- ฟ ฟ ฟ	- ฟ ม ร	- ม ม ม
- ท - ม	- ร - ม	- ฟ - ม	- ร - ม	- ท - ม	- ร - ม	- ฟ - ม	- ร - ม
- ฟ - ม	- ร - ม	- ฟ - ม	- ร - ม	- ฟ - ม	- ร - ม	- ฟ - ม	- ร - ม
- ช - ด	- ด ร ม	- ล ช ม	ช ม ร ด	- ท ล ช	- ล - ช	- ช - ด	- - - ด
- ช - ด	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ด	- - - ด	- - - ท	- - ด ท	- ด ด ด
- ด - ฟ	- ด - ด	- ด - ฟ	- ด - ด	- ด - ฟ	- ด - ด	- ด - ฟ	- ด - ด
- ช - ล	- ด ด ด	- ม - ร	- ด ด ด	- ช - ล	- ด ด ด	- ม - ร	- ด ด ด
- ม - ร	- ด - ร	- ม - ร	- ด ด ด	- ม - ร	- ด - ร	- ม - ร	- ด ด ด
- ม - ร	- ด ด ด	- ม - ร	- ด ด ด	- ม - ร	- ด ด ด	- ม - ร	- ด ด ด
- - - -	- ด - ด	- ด - ด	- - - ด	- - - -	- ด - ด	- ด - ด	- - - ด
- ช - ด	- ช - ด	- ช - ด	- ด - -	- ช - ด	- ช - ด	- ช - ด	- ด - -
- ช - ด	- ด - -	- ช - ด	- ด - -	- ช - ด	- ด - -	- ช - ด	- ด - -
- ช - ด	- ด ร ม	- ม ร ด	ร ม - ร	- ช ช ช	- ล - ท	- ช - ล	- ท ท ท
- ช ช ช	- ท - ล	- ช - ฟ	- ม - ร	- ร - ร	- - - ร	- - - ช	- - - ร

เพลงเชิด ชั้นเดียว

เชิดตัวที่ 1

- ด - ร	- ม - ชื	- ม - ล	- ช - ล	- ด ร ด	ช ล ด ร	ม ร ด ด	ช ล ด ล
ช ด ด ด	ร ม ช ล	ฟ ม ร ล	ร ม ช ล	- ด ด ด	- ช - ด	- ร - ม	- ร - ชื
-ม - ร	- ร ร ร	- ด - ล	- ม - ร	- ด ด ด	ม ร ด ล	ร ด ล ช	ด ล ช ม
ล ช ม ร	ชื ม ร ด	- ฟ ช ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ช - ด	- ร - ม
- ร - ชื	- ม - ร	- ม ร ด	เชิดตัวที่ 2		- - - -	- ม - ร	- ด - ล
- ม - ร	- ด - ล	- ช ช ช	ด ล ช ม	ล ช ม ร	ช ม ร ด	- ด - ด	ม ร ด ล
- ด ด ด	ม ร ด ล	- ช - ด	- ร - ม	- ร - ชื	- ม - ร	- ร ร ร	- ด - ล
- ม - ร	- ด ด ด	ม ร ด ล	ร ด ล ช	ด ล ช ม	ล ช ม ร	ช ม ร ด	- ฟ ช ล
- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ช - ด	- ร - ม	- ร - ชื	- ม - ร	- ม ร ด
- ด ร ม	ฟ ช - -	- - - -	- - ร ด	- ม - ร	- - - ร	- - - ร	- - - - //

คณะปี่พาทย์นายสำนวน ทศนา เดินทางกลับ ศาลพ่อปู่ดอนข่อยก็กลับมามีสภาพเยียบ
สงัดเช่นเดิม และรอวันขึ้น 15 ค่ำเดือนหก ที่จะมีเพลงปรบไถ่ในปีต่อไป

4.3 ประวัติและการสืบทอดวงปี่พาทย์คณะนายสำนวน ทศนา

การเรียนรู้ดนตรีโดยการสืบทอดจากบรรพบุรุษสายตระกูลทศนา

ตระกูลทศนากำเนิดขึ้นที่จังหวัดเพชรบุรี ที่หมู่บ้านไร่ชนุน ตำบลบ้านทาน อำเภอบ้านลาด
จังหวัดเพชรบุรี จากการสืบค้นจากบรรพบุรุษ โดยเริ่มที่นายเกริม ทศนา ซึ่งเป็นคุณปู่ของนายถิน ทศนา
เป็นนักดนตรีฝีมือดีขณะนั้น เป็นผู้ถ่ายทอดวิชาด้านดนตรีไทยให้กับนายถิน ทศนา (นายถม ทศนา
เป็นบิดาของนายถิน ทศนา) นายถม ทศนา เป็นนักดนตรีที่มีสติปัญญา ความจำดีต่อเพลงได้เร็ว
และได้เพลงมาจากนายเกริม ทศนา ผู้เป็นบิดาหลายเพลง ต่อมานายถิน ทศนา ซึ่งเป็นบุตรชาย
ของนายถม ทศนา ซึ่งเป็นบุตรชายของนายถม ทศนา ขณะนั้นมีอายุได้ 9 ขวบ ก็เริ่มฝึกหัด
และต่อเพลงกับคุณปู่ โดยเป็นครูคนแรก ขณะนี้น้องๆอีก 3 คน คือ นายหยวน ทศนา
นายสำนวน ทศนา และนายสำเนียง ทศนายังไม่เกิด นายถิน ทศนา ซึ่งเป็นพี่ชายคนโตก็เริ่มฝึกหัดและ
ต่อเพลงกับคุณปู่และคุณพ่อ เพลงแรกที่ต่อกับคุณปู่เกริม ทศนา คือ **เพลงเดี่ยวกราวใน** ทางฆ้องและ
ทำการบรรเลงรวมวงกับวงของคุณปู่และคุณพ่อ กระทั่งคุณปู่เกริม ทศนา ถึงแก่กรรม คุณพ่อถม ทศนา
ก็สืบทอดวงดนตรีไทยต่อ ขณะนั้นนายถิน ทศนา อายุได้ 17 ปี เริ่มหาครูเพลงที่เป็นเพื่อนของคุณพ่อถม
ทศนา คือ นายบุตร พลายน้อย และได้ฝึกหัดต่อเพลงกับพ่อบุตร พลายน้อย ได้ระยะหนึ่งก็เดินทางเข้า

กรุงเทพฯ เพื่อทำการศึกษาดูเพลงจากครูเพลงต่างๆ ที่มีชื่อเสียงในวงการดนตรีไทย และได้ไปฝึกปี่พาทย์กับครูเจียน ที่พระโขนง ซึ่งครูเจียนเป็นน้องชายของครูสาส์นที่เป็นครูที่มีความสามารถมาก และเริ่มฝึกหัดต่อเพลงกับครูเจียนที่พระโขนง ซึ่งครูเจียนเป็นน้องชายของครูสาส์นที่เป็นครูที่มีความสามารถ และเริ่มฝึกหัดต่อเพลงกับครูเจียนและครูสาส์นเรื่อยมา สมัยนั้นครูดนตรีจะหวงเพลงมาก ไม่ค่อยจะต่อเพลงให้ใคร แต่ด้วยความคุ้นเคยกับบรรพบุรุษมาแต่เดิม จึงยอมต่อเพลงให้

ทั้งนายถิน ทศนา และนายหิบบ นักพิณพาทย์ เริ่มฝึกหัดเพลงประจำวัด และเพลงหลักต่างๆ เรื่อยมา กระทั่ง 1 ปี ก็เกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 จึงได้เดินทางกลับเพชรบุรี เมื่อนักดนตรีในจังหวัดเพชรบุรีทราบข่าวการกลับมาของนายถิน ทศนา ต่างก็พากันมาขอต่อเพลงเป็นจำนวนมาก เพราะสมัยนั้นจะกล่าวได้ว่า ผู้ที่มาอยู่ในกรุงเทพฯ จะเป็นผู้ที่มีความสำคัญ และได้ความรู้ที่ทันสมัย ได้เพลงมาก เพราะเป็นผู้ที่มีสติปัญญา และความจำดี ต่อเพลงได้อย่างรวดเร็ว ด้วยความเป็นคนดีไม่หวงวิชา นายถิน ทศนา จึงต่อเพลงประจำวัดให้ ซึ่งสมัยนั้นในจังหวัดเพชรบุรีไม่มีใครสามารถบรรเลงได้

ขณะที่นายถิน ทศนา ไปศึกษาวิชาดนตรีจากครูเพลงในกรุงเทพฯ นั้น นายถิน ทศนา กล่าวถึงความดีที่ไม่หวงวิชาไว้ว่า การไม่หวงวิชานั้นเป็นสิ่งที่ดี เพราะสมัยที่อยู่กรุงเทพฯ นั้น ครูเพลงจะต่อเพลงให้มากบางครั้งก็วันละ 3 เพลงเมื่อเราได้เพลงมามากการถ่ายทอดให้คนอื่นไปก็เปรียบเสมือนกับการฝึกตนเอง ทบพวนตนเองไม่ให้ลืมเพลงไปด้วยจึงมีประโยชน์มาก วงปี่พาทย์ของพ่อถม ทศนา ก็ซบเซาลงเพราะพ่อถมมีอาการเจ็บป่วยลง เมื่อกลับถึงจังหวัดเพชรบุรี นายถิน ทศนา จึงกลับมาฟื้นฟูวงปี่พาทย์แทนคุณพ่อถม อีกครั้งพร้อมกับเล่นรับงานไปกับวงปี่พาทย์ของนายบุตรพลายน้อยพร้อมกับ นายหิบบนักพิณพาทย์ผู้เป็นเพื่อนกระทั่งครบอายุอุปสมบท จึงอุปสมบท 1 พรรษา หลังจากลาสิกขา จึงได้ออกมาตั้งวงปี่พาทย์ของตนเอง จากที่ได้รับเครื่องปี่พาทย์จากคุณปู่เกริม ทศนา และก็เริ่มทำงานเรื่อยมาตั้งแต่อายุ 22 ปี ขณะที่มียวงปี่พาทย์เครื่องห้าของตนเองที่บ้านนั้น ก็จะได้รับงานบรรเลงและฝึกซ้อมต่อเพลงกับนายหิบบนักพิณพาทย์ ซึ่งอยู่ในวงปี่พาทย์ของคุณพ่อบุตรพลายน้อย ด้วยความมีชื่อเสียงของวงปี่พาทย์นายบุตรพลายน้อยเพชรบุรีจึงได้เชิญนักดนตรีฝีมือดีจากกรุงเทพฯ มาร่วมงานหลายครั้ง ทำให้นายถิน ทศนามีโอกาสรู้จักและบรรเลงร่วมกับครูปี่พาทย์ที่มีชื่อเสียงหลายท่าน ได้แก่ นายกิ่ง มือฆ้องจากกรมศิลปากร นายแ่ง หรือเจียนแ่ง หรือครูประสิทธิ์ ถาวรมือระนาดเอก ซึ่งเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป

นายถิน ทศนา ถือเป็นหลักของปี่พาทย์ หรือดนตรีไทย ตระกูลทศนา ที่ทำให้ตระกูลทศนายังคงความยิ่งใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี อันได้แก่

- นายเฉลา ทศนา ผู้เป็นลูกพี่ลูกน้อง กับนายธิน ทศนา ที่มีความสามารถด้านปีพาทย์ ที่ฝึกหัดมาจาก ปู่หนูทศนา ครูกริบ ชำนิราชกิจ (บิดาของนายเล็ก ชำนิราชกิจ) และยังเป็นเพื่อนกับครูสุพจน์ ไตสง่า

น้องชายคนที่ 1 ของนายธิน ทศนา คือ นายหยวน ทศนา

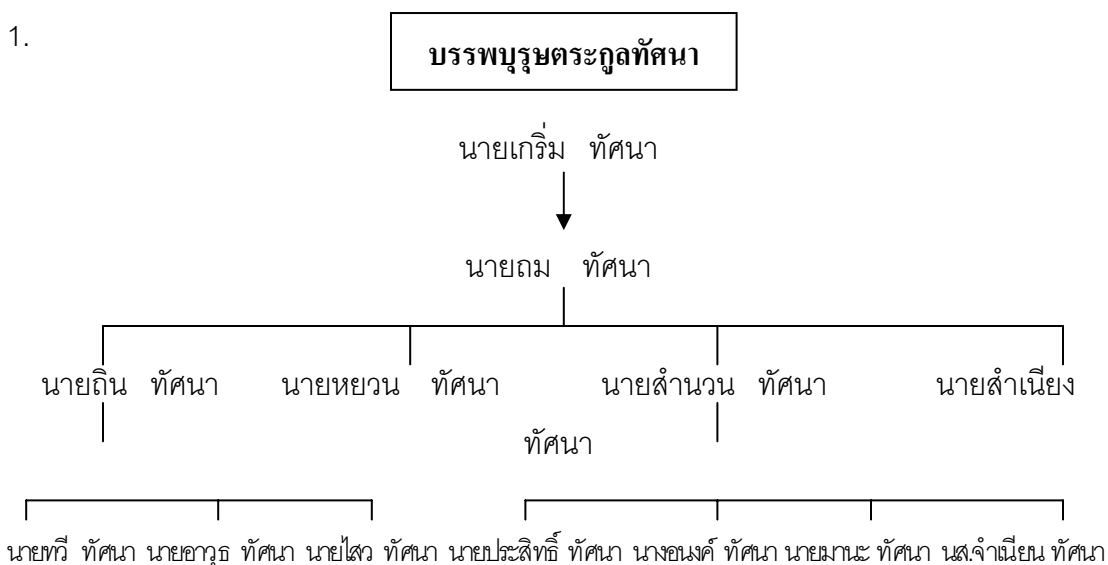
- นายหยวน ทศนา ปัจจุบัน เป็นข้าราชการครูชำนาญ มีความสามารถทางดนตรีไทยหลายประเภท
- นายสำนวน ทศนา น้องชายคนที่ 2 ของนายธิน ทศนา ผู้ได้รับการถ่ายทอดวิชาดนตรีไทยจากนายธิน ทศนา โดยตรงโดยนายธิน ทศนา ได้กล่าวถึงนายสำนวน ทศนา ผู้เป็นน้องชายคนนี้ว่า เมื่อฝึกวิชาดนตรีให้กับนายสำนวน ทศนา ผู้เป็นน้องชายปรากฏว่า นายสำนวน ทศนา เป็นผู้ที่ไม่ขยันในการฝึกซ้อมเท่าใดนัก แต่เป็นผู้ที่มีสติปัญญาดี คงด้วยวัยหนุ่มที่กำลังคึกคะนอง เมื่อฝึกหัดก็ชอบเที่ยวเตร่ และเมื่อได้เพลงแล้วจะชอบตีปีพาทย์แสดงลิเก กระทั่งนายธิน ทศนา ตั้งวงปีพาทย์มอญ จึงเรียกตัวนายสำนวน ทศนา มาฝึกซ้อมในวงดนตรีอย่างจริงจัง กระทั่งมีความสามารถบรรเลงเครื่องดนตรีไทยได้ทุกประเภท
- นายสำเนียง ทศนา ผู้เป็นน้องชายคนเล็กของนายธิน ทศนา ที่ได้รับการฝึกและถ่ายทอด กระทั่งมีความสามารถเช่นกัน

เมื่อ 4 คนพี่น้องมารวมทำงานร่วมวงปีพาทย์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จึงทำให้ ทศนา มีความยิ่งใหญ่ เป็นที่เกรงขามของวงปีพาทย์ในจังหวัดเพชรบุรีเป็นอย่างยิ่ง และได้ตั้งชื่อวงปีพาทย์ว่า “ วงปีพาทย์คณะสี่พี่น้อง ”

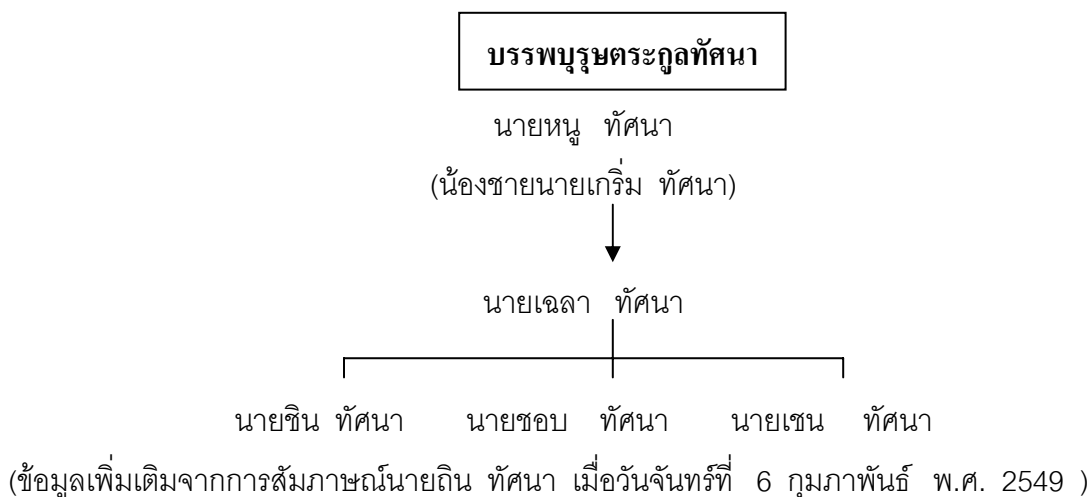
จากการศึกษาภาคสนามพบว่า การสืบทอดดนตรีไทยที่เป็นวงปีพาทย์ของคณะนายสำนวน ทศนา จะทำการสืบทอดด้วยการยึดหลักการสืบทอดของวงตระกูลทศนา เพื่อความเข้มแข็ง และเพื่อศักดิ์ศรีของตระกูลทศนา โดยมีการฝึกฝน และพัฒนาฝีมืออย่างสม่ำเสมอ โดยมีการสืบทอดต่อกันมาดังนี้

แผนภูมิแสดงการสืบทอดวงดนตรีไทยของตระกูลทัศน

1.

2.

นายหนู ทัศน เป็นมือระนาดที่มีลีลาการตีที่มีความสามารถทุกรูปแบบจึงได้ฉายาว่า“นายหนูระนาดไว” เพราะสมัยนั้น นายหนู ทัศน ตีระนาดเอกได้ดี มีลีลาที่สนุกสนาน ไร่ใจ และมีคำกล่าวคล้องจองของนักดนตรีไทย ในจังหวัดเพชรบุรีว่า “นายหนูระนาดไว อวดรู้นายเอี่ยม เพิ่มเติมนายมุก”

ข้อมูลเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์นายชิน ทัศน ในวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2549 นายเฉลา ทัศน เป็นบุตร นายหนู ทัศน หรือหนูระนาดไว ซึ่งเป็นครูดนตรีไทยคนแรกของนายเฉลา ทัศน และฝึกหัดกับครู

เพลงไปทั่ว โดยได้ฝึกหัดจากครูกริบ ขำนิราชกิจ (บิดาของนายชนะ (เล็ก) ขำนิราชกิจ อดีตคนปีพาทย์ กรุงเทพมหานคร) และได้มีเพื่อนนักดนตรีที่กรุงเทพมหานครที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกับคนทั่วไปด้วย คือ นายสุพจน์ ไตสง่า

ข้อมูลผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการวิเคราะห์การสืบทอดวงปีพาทย์ตระกูลทัศน

- 1.ตระกูลทัศนจะแบ่งสายดนตรีเป็น 2 สาย คือ สายนายถิ่น ทัศน
- 2.ปีพาทย์ทั้ง 2 สายนี้ ถึงแม้จะมาจากสายเลือดเดียวกันแต่จะแข่งกันในส่วนเล็กๆ หรือแข่งขันกันโดยไม่ยอมแพ้แก่กัน
- 3.การฝึกกระนาดเอกจะให้ทายาทที่เป็นบุตรชายฝึกเท่านั้น โดยไม่ยอมให้คนภายนอกตีระนาดเอก หรือกล่าวได้ว่า หวงวิชาระนาดเอกไว้ให้ลูกชายเป็นผู้สืบทอด
- 4.การสืบทอดจะมุ่งเน้นให้ทายาทในครอบครัวทุกคน ก่อนที่จะรับบุคคลภายนอก
- 5.การรับงานจะมีการรับงานพิธีกรรม งานแสดง และงานฉาบฉวย คือ
 - งานเทศมหาชาติ
 - งานทรงเจ้า
 - งานไหว้ครู งานทรงเจ้าขึ้นศาล
 - งานทำขวัญนาค
 - งานบุญต่างๆ
 - การแสดงลิเก
 - การแสดงละคร
 - งานฉาบฉวย

ตระกูลทัศนจะแบ่งสายดนตรีเป็น 2 สาย คือ สายนายถิ่น ทัศนและสายนายเฉลา ทัศน ปีพาทย์ทั้ง 2 สายนี้ ถึงแม้จะมาจากสายเลือดเดียวกันแต่จะแข่งกันในส่วนเล็กๆ หรือแข่งขันกันโดยไม่ยอมแพ้แก่กัน การฝึกกระนาดเอกจะให้ทายาทที่เป็นบุตรชายฝึกเท่านั้น โดยไม่ยอมให้คนภายนอกตีระนาดเอก หรือกล่าวได้ว่า หวงวิชาระนาดเอกไว้ให้ลูกชายเป็นผู้สืบทอด การสืบทอดจะมุ่งเน้นให้ทายาทในครอบครัวทุกคน ก่อนที่จะรับบุคคลภายนอก การรับงานจะมีการรับงานพิธีกรรม งานแสดง และงานฉาบฉวย คือ

- งานเทศมหาชาติ
- งานไหว้ครู งานทรงเจ้าขึ้นศาล
- งานทำขวัญนาค
- งานบุญต่างๆ

- การแสดงลิเก
- การแสดงละคร
- งานฉาปนกิจศพ

การสืบทอดวงดนตรีไทยของนายสำนวน ทศนา

วงดนตรีไทย หรือวงปี่พาทย์คณะนายสำนวน ทศนา มีการสืบทอด จากตระกูลทศนา ซึ่งเป็นเชื้อสายทางวงดนตรีไทยมานานนับหลายชั่วอายุคน หรือนับ 100 ปี จากการให้สัมภาษณ์ของนายถิน ทศนา ผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ทางดนตรีไทยจากบรรพบุรุษ และเป็นผู้อาวุโสที่สุดในตระกูลทศนาที่ยังมีชีวิตอยู่ ได้เล่าถึงประวัติและการสืบทอดวงดนตรีไทยของนายสำนวน ทศนา ไว้ดังนี้

นายสำนวน ทศนา ได้ฝึกดนตรีไทย ทุกประเภททั้งวงเครื่องไทย และวงปี่พาทย์เครื่องมอญ จากนายถิน ทศนา ซึ่งเป็นพี่คนโตโดยเป็นครูสอนดนตรีไทย และร่วมงานกับวง 4 พี่น้อง จนกระทั่ง พี่น้องทั้ง 4 คนต่างก็มีทายาทผู้สืบทอดหลายคน งานที่รับไว้ก็มีมากไม่ทันต่องานที่เจ้าภาพต้องการ ประกอบกับนายสำนวน ทศนา เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ฝีมือทางด้านดนตรีไทยวงปี่พาทย์มากคนหนึ่ง ที่สามารถเป็นครูดนตรีไทยถ่ายทอดความรู้ให้กับทายาท และลูกศิษย์รุ่นใหม่ต่อไปได้ นายสำนวน ทศนา ได้ใช้ความสามารถและสติปัญญาก่อตั้งเป็นวงปี่พาทย์ ชื่อสำนวน ทศนา รับการบรรเลงในงานพิธีกรรมงานต่างๆและงานฉาปนกิจศพ ทั้งวงปี่พาทย์เครื่องไทยและวงปี่พาทย์เครื่องมอญสืบทอดถึงปัจจุบันเป็นเวลา 50 ปีเศษ นายสำนวน ทศนาได้ทำการฝึกหัดถ่ายทอดความรู้ให้กับศิษย์เพื่อสืบทอดความรู้ต่อไปโดยศิษย์บางคนก็ไปมีครอบครัวในท้องถิ่นอื่น บางคนก็สามารถตั้งวงปี่พาทย์เป็นของตนเองสืบไปก็มี

ปัจจุบันวงดนตรีไทยคณะสำนวน ทศนา รับการสืบทอดโดยนายประสิทธิ์ ทศนา ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดท่าไชยศิริ ตำบลสมอพลือ อำเภอบ้านลาดจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นบุตรชายคนโตของนายสำนวน ทศนา ยังรับการบรรเลงในงานต่างๆ และฝึกฝนความรู้ให้กับศิษย์รุ่นใหม่ๆ เพื่อเป็นการสืบทอดวงปี่พาทย์ของตระกูลทศนาอย่างต่อเนื่อง และตลอดไป

วงดนตรีของนายสำนวน ทศนา

วงดนตรีไทยของคณะนายสำนวน ทศนา เป็นวงดนตรีไทยที่ได้รับความนิยมมากคณะหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรีและในจังหวัดทั่วไป เพราะเป็นวงดนตรีที่มีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลาทั้งรูปแบบการจัดวงเครื่องดนตรีที่มีความใหม่สะอาดตาและฝีมือของนักดนตรีที่บรรเลงเพลงได้ดี จึงมีผู้จ้างหาเป็นจำนวนมาก

การจัดรูปวงของคณะนายสำนวน ทศนา มีการจัดเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. วงปี่พาทย์เครื่องไทย
2. วงปี่พาทย์เครื่องมอญ

วงปี่พาทย์เครื่องไทย คณะนายสำนวน ทศนา ยังมีการสืบทอดวงปี่พาทย์เครื่องไทย ไว้เพื่อรับงานพิธีกรรม งานบุญ งานกุศล งานมงคลต่างๆ งานศาลเจ้าพ่อ งานแสดงลิเก งานทองเจ้า ฯลฯ โดยมีการอนุรักษ์ไว้และใช้การได้ดี ได้แก่ ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ช้องวงใหญ่ ช้องวงเล็ก กลองทัด กลองแขก ปี่ และเครื่องประกอบจังหวะครบวง

วงปี่พาทย์เครื่องไทยคณะนายสำนวน ทศนา

บรรเลงรับร้องการแสดงเพลงปรบไก่ออนช้อยเพชรบุรี

เครื่องดนตรีวงปี่พาทย์เครื่องห้าของคณะนายสำนวน ทศนา

เครื่องดนตรีปี่พาทย์เครื่องห้าของคณะนายสำนวน ทศนา มีลักษณะที่สวยงามได้สัดส่วน และมีความดังชัดเจนทั้งเครื่องดี คือระนาดเอก ช้องวงใหญ่ เครื่องหนังกลองทัดตะโพนไทย และปี่ใน เมื่อบรรเลงจะมีเสียงชัดเจน ไพเราะ

ตะโพนไทย

ฆ้องวงใหญ่

ระนาดเอก

กลองทัด

ปี่ใน

วงปี่พาทย์เครื่องมอญ มีคำกล่าวว่าของผู้ที่เป็นเจ้าภาพหาวงปี่พาทย์ไปบรรเลงในงานว่า วงปี่พาทย์มอญ ของคณะนายสำนวน ทศนา เป็นวงปี่พาทย์ที่มีความสวยงาม เป็นวงที่มีเครื่องใหม่สวยงาม ได้สัดส่วนเพราะได้ซื้อมาจากแหล่งทำเครื่องดนตรีที่มีชื่อเสียงในประเทศไทย วงปี่พาทย์มอญ ของคณะนายสำนวน ทศนาจัดได้ว่าเป็นวงที่มีเครื่องครบ ทั้งฆ้องมอญ ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ระนาดเอกเหล็ก ระนาดทุ้มเหล็ก ตะโพนมอญ เปิงมางคอก ได้สัดส่วนสวยงามทุกชิ้น จัดเป็น วงเพื่อบรรเลงแล้วมีความสวยงามเป็นระเบียบมีเวทียกพื้นประจำคณะของตนเอง และนักดนตรี ทุกคน มีความสามารถในการบรรเลงเพลงได้จำนวนหลายเพลงและเป็นที่กล่าวขานในวงการของดนตรีเมืองเพชรบุรีว่าวงปี่พาทย์ของคณะนายสำนวน ทศนาเป็นวงที่บรรเลงได้ไพเราะน่าฟังมากวงหนึ่ง

วงปี่พาทย์เครื่องมอญคณะสำนวน ทศนา

ปัจจุบันวงปี่พาทย์คณะนายสำนวน ทศนา ยังรับการบรรเลงในงานทั่วไป ทั้งวงปี่พาทย์เครื่องไทยและวงปี่พาทย์เครื่องมอญโดยเฉพาะวงปี่พาทย์เครื่องมอญที่บรรเลงในงานฉาบฉวยกิจศพ ขณะที่มิพิธีการทอดผ้าบังสุกุล คนปี่ชื่อนายเรียน ประกอบบุญ มีความสามารถและเป็นผู้เล่นเครื่องสายมาก่อนจะเป่าขลุ่ยเพียงออประกอบกับการบรรเลงด้วยปี่พาทย์ไม้นวมคลอเบา ๆ ด้วยเพลงที่ไพเราะและคุ้นหูผู้ฟังที่มาร่วมเป็นเกียรติในงาน เช่น เพลงเขมรไทรโยค เพลงลาวดำเนินทราย เพลงลาวดวงเดือน เพลงลาวคำหอม เพลงทองกวาว เพลงทยอยญวน เพลงแสนคำนึง เพลงชมแสงจันทร์ ทำให้ผู้ที่มาในงานมีความประทับใจและมีการจ้างวานต่อ ๆ ไป

นายเรียน ประกอบบุญ เป่าขลุ่ยประกอบปี่พาทย์ไม้นวม

เมื่อเทียบเสียงเครื่องดนตรีของคณะนายสำนวน ทศนา กับวงปี่พาทย์ทั่วไปแล้ว นายสำนวน ทศนาได้กล่าวว่าเครื่องดนตรีของตนเองจะมีระดับเสียงที่เป็นมาตรฐานเหมือนกับวงทั่วๆไป แต่ที่มีความพิเศษคือเครื่องดนตรีแต่ละชิ้นจะมีการคัดเลือกให้มีคุณภาพ มีการปรับแต่งเสียงให้สดใสกังวาล เมื่อบรรเลงออกทางเครื่องกระจายเสียงก็จะทำให้เสียงดนตรีมีความไพเราะมากขึ้นและการเก็บบำรุงดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดีพร้อมใช้งานอยู่เสมอ

บทเพลงที่ใช้บรรเลงรับร้อง ส่งร้องการแสดงเพลงปรบไ้ก่ดอนข่อยเพชรบุรี

การแสดงเพลงปรบไ้ก่ของชาวหมู่บ้านดอนข่อยจังหวัดเพชรบุรีมีจุดเด่นที่น่าสนใจคือการใช้วงปี่พาทย์รับร้องและส่งร้องเป็นเพลงเกร็ดเหมือนกับการแสดงละคร เพลงที่ใช้ร้องและดนตรีรับจะเป็นทำนองและบทเพลงที่เป็นรูปแบบแน่นอนผู้วิจัยได้ทำการบันทึกโน้ตไว้ดังนี้

เพลงสาธุการ

เพลงปฐุม

เพลงทำยปฐุม

เพลงกราวใน

เพลงเชิด

เพลงป็นตลิ่ง

เพลงต้นเพลงฉิ่ง

เพลงสาริกา

เพลงเขมรเป่าใบไม้

เพลงจีนไ้ยอ

เพลงมอญโยนดาบ

เพลงกลองโยน

เพลงจีนจับชาย

เพลงช่อภูมรื่อง

เพลงเขมรปากท่อ

เพลงกัลยาเยี่ยมห้อง

เพลงดูยฉาย

วิเคราะห์เพลง

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เพลงปรบไก่เพชรบุรีตามหัวข้อต่อไปนี้ คือ

1. ศึกษาวิเคราะห์คำประพันธ์และบทร้องเพลงปรบไก่ตอนช้อย เพชรบุรีว่าเป็นคำประพันธ์ประเภทใด ใช้หลักในการประพันธ์แบบใดและใช้ในโอกาสใด
2. การวิเคราะห์รูปแบบของทำนองเพลง รูปแบบของจังหวะ กลุ่มโน้ตที่ใช้ และลูกตกของเสียงว่า เพลงปรบไก่ตอนช้อย เพชรบุรีมีรูปแบบของทำนองเพลง รูปแบบของจังหวะและลักษณะตัวโน้ตเสียงของลูกตกเป็นอย่างไร ใช้โน้ตเสียงใดบ้าง
3. ศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะของการใช้กลุ่มตัวโน้ตที่ใช้ในการร้องเพลงปรบไก่ตอนช้อย เพชรบุรี ว่ามีกลุ่มเสียงโน้ตในกลุ่มเสียงใด ตามรายละเอียดในการวิเคราะห์ดังนี้

การวิเคราะห์คำประพันธ์และบทร้อง

คำประพันธ์และบทร้องเพลงปรบไก่ตอนช้อย เพชรบุรีมีลักษณะของบทร้อง หรือเนื้อร้องเป็น 2 ลักษณะ คือ บทร้องเพลงปรบไก่ และบทร้องเพลงเกร็ด ในการแสดงบทร้องเพลงปรบไก่ที่ประกอบด้วยบทเบิกด้าน บทเชิญเจ้า บทไหว้ครู บทเกริ่น บทประะ บทจับเรื่องและบทลา สามารถแยกเป็นหัวข้อได้ดังนี้

1. **ลักษณะของคำประพันธ์** บทร้องเพลงปรบไก่ตอนช้อยเพชรบุรีทุกบททั้งบทเบิกด้าน บทเชิญเจ้า บทไหว้ครู บทเกริ่น บทประะ เพลงมวยและบทลา มีลักษณะของคำประพันธ์ที่คล้ายคลึงกัน คือ

1.1 คำขึ้นต้นของแต่ละบทใช้คำประพันธ์ที่บอกความหมายชัดเจนตรงตามบท เช่น

บทเบิกด้าน

บทร้องที่กล่าวถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อขออนุญาต หรือขอพรให้ทำงานหรือการแสดงสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และช่วยปกป้องคุ้มครองกันภัยอันตรายให้

คำขึ้นต้น	ลูกขอเบิกด้านในเวลาคำคีนนี้
	ทั้งด้านน้ำและด้านบก
	ด้านตะวันตกและด้านตะวันออก
	ทั้งด้านนอกและด้านใน

ฯลฯ

บทเชยเจ้า

บทร้องที่กล่าวถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์สูงส่งที่เรียกว่า “เจ้า” เพื่ออัญเชิญมาประทับในงาน เพื่อชมการแสดงเพลงปรบไก่ ให้อำนาจเป็นบทบอกเชิญเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่อกับบทเบิกด้าน เนื้อร้องมีดังนี้

เชิญพ่อเจ้าบ้าน เชิญพ่อนั่งบนศาลศาลาก่อน
 ที่พ่อมีฤทธิ์เชี่ยวชาญเพื่อบูชาอาจารย์
 เชิญพ่อเสือเมือง ทรงเมือง หลักเมืองอันมีฤทธิ์
 เชิญปู่เจ้าเขาใหญ่ในป่าไม้ยุ่งยาง
 เนินลำเนาภูเขาขวาง
 เชิญพ่อเขาเขียวเขากระทิง
 พ่อน้ำวังสามก้อน
 เชิญมาดูเพลง ลูกจะบรรเลงถวาย (ลูกคู่รับร้อง)

บทร้องบทไหว้ครู

บทไหว้ครูเป็นบทร้องที่แสดงถึงการนอบน้อม การบูชาครูที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้ และเพื่อเป็นการขอพรให้การแสดงราบรื่นไม่ติดขัด ดังตัวอย่าง

สิบนิ้วลูบก้มขึ้นเหนือเศียร
 ประนมเทียนลูกขอบูชา
 ลูกไหว้อารักษ์ที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ท่านมีฤทธา
 ไหว้ ก. ข. นะโมอิติปิโสภควา
 ไหว้ครูภักดีอักษรไหว้บิดรพระมารดา
 ไหว้ครูบ่าวที่อยู่หวนา
 ขอเชิญครูมาในวันนี้
 ไหว้ครูพิณพาทย์ระนาดทรง
 ไหว้ทั้งกลองเกราะ
 ลูกจะร้องอะไรขออย่าให้เพี้ยนพลั่ว

บทเกริ่น

คือ บทร้องที่กล่าวถึงการแสดงที่จะเริ่มขึ้นหลังจากพิธีการเบิกด้าน เชิญเจ้าและไหว้ครูเสร็จแล้ว เนื้อร้องเป็นการเชิญชวนให้พ่อเพลงแม่เพลง มาเล่นเพลงปรบไก่อ

ไหว้ครูสำเร็จเสร็จประสงค์
 พี่ก็ตั้งวงไว้ท่า
 พี่ขอเชิญองค์ขอเชิญแม่หงส์เหิรมรา
 พี่มาร้องเกริ่นเชิญองค์
 ขอเชิญแม่หงส์เสด็จหัน
 วันนี้เดือนหกกลางเดือน
 จะมาพบแม่เฝื่อนบัวผัน
 ยกเท้าก้าวย่างมาในระหว่างจังหวะลง
 จะว่าอย่างไรให้ว่ามา มาเถิดในวันนี้

บทประ

เป็นบทที่ร้องได้คารมณ หรือประคารมณกันระหว่างพ่อเพลงกับแม่เพลง ทั้งท่อนนี้จะต่อว่าต่อขานกัน

เช่น

ชาย	ตัวของพี่เหล่านี้ไม่มีพริ้งวัน เป็นพระราหูอยู่หว่าง ไปดักทางเผื่อนางจะพลัน ได้ลงมาแล้วแก้วดวงนั้น แล้วเอ๋ย
หญิง	ตัวน้องเป็นสาวเปรียบเหมือนดาวอยู่บนสวรรค์ พี่เป็นกระต่ายที่ต้องหมายเอาจันทร์ สารถีที่คันลั่นจะมากุ่มขันสาคร ให้ชะโงกดูเงาของเจ้าเสียก่อน เอ๋ย เถิดเอ๋ย
ชาย	มีผิวเสียเถิดจะได้เบาบาง โบราณท่านว่าไว้อย่างนี้ ถ้าได้คลั่งเคล้าแล้วเราไม่มีหนาย ได้กับนางเยาว์พี่จะเคล้าจนตาย

หญิง ปากชายนั่นกาลี ของอันนี้ก็กลัว
 ชาติชายหัวกุดนั้นก็พูดแสนชั่ว
 หน้าอย่างเจ้าอย่าแข่งมงาย
 เห็นจะไม่สมอารมณ์ที่มันหมาย
 บทประภาทกลอนแดงและกลอนสองงาม

หญิง เปรียบเหมือนดวงแก้วแววสว่าง
 ที่อยู่กลางภูเขาหลวง
 จงคิดดูบ้าง จงฟังดูท่วงที่
 จะสิ้นหัวใจตาย ด้วยเสียดามณี
 มันลึกลับลือลิกให้พี่นึกให้ดี

ชาย มันลึกลับลือลิกให้พี่นึกให้ดี ดันพี่ไม่รู้ไม่เห็น
 พี่จะเอาเหล็กไปจักสลักเจาะ ลัดเลาะเข้าไปถึง
 น้องเป็นสาวจริงแท้หรือว่าเป็นลูกอ่อน
 สงสัยแท้ ๆ ขอให้พี่.....แลดูก่อน เอย แล้วเอย

หญิง พี่เป็นชายกายสิทธิ์ฤทธิรอนวิทยากรเจ้าเล่ห์
 มีฤทธิ์ด้วยอะไรเหาะได้บนเวหน
 ได้ไปสมจรแต่มะคะนิพนธ์
 จับเอา.....(เพชรสี) เอามาซิกิหน
 รูปร่างเหมือนหมี่ทำไม (สี) ไม่เหมือนคน เอย
 น้องไม่ได้แก้งไม่ได้ดูถูกเพราะพี่เป็นลูกผู้ชาย
 ทุดได้น้ำ.....(ผี) ไม่มีอาย (ลูกคู่รับ ร้องส่ง)

ฯลฯ

เป็นบทร้องที่แสดงการเกี่ยวพาราสีระหว่างชายกับหญิง การปฏิบัติตนให้ถูกต้องตาม
 ประเพณีโบราณ การหาผู้ใหญ่มาสู่ขอตามประเพณี บทร้องเป็นการสอนให้รู้จักคุณค่าของลูกผู้หญิง

ชาย นพคุณรุ่นสาว แก้มน้องขาวสะพริ้ม
 ปากน้องว่าน่าช่างยืมย่อง
 พี่มานี้รักแล้วอยากจะได้

จะเอาผู้ใหญ่เข้ามาจอง
 มาเรียบเคียงเรียงน้อง เอย
 หญิง เห็นน้องมาคนเดียวจะพูดเกี่ยวพูดเคียง
 เขารู้มาแต่ว่าแม่ฉันเลี้ยงยาก
 เขาเลี้ยงมาฉันจะกินซึ่งขันหมาก
 น้องสุดแต่ใจพ่อแม่
 น้องนี้ไม่แห่ออกห่าง

เพลงมวญ

บทร้องเป็นบทเพลงที่กล่าวถึงการเปรียบเทียบลีลาในการชกมวยกับเรื่องกิจกรรมทางเพศ ซึ่งเป็นบทร้องประเภทกลอนแดง กลอนสองงามและคำผวน ใช้แสดงเป็นเอกลักษณ์ของเพลงปรบไก่ ในตอนที่ผู้ชมต้องการเปลี่ยนบรรยากาศและฟังเรื่องตลกคั่นกับการแสดงบทร้องเพลงปรบไก่เพื่อเพิ่มความสนุกสนานให้กับผู้ชม ดังตัวอย่าง

กล้าดีเข้าคู่จะขัดประตูตะ
 ดินขยับมือขยับกระดูกก็เสียดังแหะ
 พวกหัวหมอยพลอยกันแคะ
 ชาย เล่นหลุกหลิก ทั้งมีครูกันมาทั้งนั้น
 เล่นหลุกหลิก ที่เขาลัด.....(กลัว) เขาลือกัน
 พอตั่งท่ามวญคันกระบวยก็ชี้
 หญิง พอตั่งท่ามวญคันกระบวยก็ชี้
 ใ้มวญอัปรีย์เล่นได้อย่างไร
 มาทำเหลี่ยมหน้าจะตีคันกระบวย
 ให้หดไปจงยิงฟัน

บทรักเกี่ยวพาราสี

พอตั่งท่ามวญคันกระบวยก็ชี้
 ใ้มวญอัปรีย์เล่นได้อย่างไร
 มาทำเหลี่ยมหน้าจะตีคันกระบวย
 ให้หดไปจงยิงฟัน

บทลา

เป็นบทร้องที่ใช้ร้องในการกล่าวถึงระยะสุดท้ายของการแสดงเพลงปรบไก่อจะจบลงแล้ว ต้องร้องเพลงลาผู้ชม และบอกให้เจ้าที่มาประทับชมการแสดงเพลงปรบไก่อกลับไปยังศาลที่ประทับ

(ทำนองแบบสวดลำหรือร่ายยาว)

เออ เอ่อ เอ็ง เก๋อย.....

ฟังแล้วเสร็จสรรพเชิญพ่อขยับลา (ข้า)

ฟังแล้วเสร็จสรรพเชิญพ่อประทับบนหลังม้า

จงกลับหอ ..เอ๋ย ..หน้าเดินเรื่อยตามทางไป

(ลูกคู่ร้องรับ.....)

พอฟังเสร็จสรรพเชิญพ่อกลับไปศาล

ให้ขาดหายปลายตื่นที่เขาได้บนบาน

ถูกเป็นพวกร้องเพลงคำคีนนี้หนอ

ขอลาคุณพ่อกลับบ้าน

เจ้านายทั้งสิ้นเชิญกลับไปถิ่นฐาน (ลูกคู่รับ)

1.2 จำนวนคำในแต่ละวรรค คำประพันธ์บทร้องของเพลงปรบไก่อจะไม่มีจำนวนคำบังคับตามฉันทลักษณ์ที่แน่นอน เพราะการแสดงจะใช้เป็นคำพูดแบบร่ายยาวหรือสวดลำจึงต้องมีการรวบคำหรือลงคำให้เป็นประโยคที่มีความหมายและเข้าใจครบจำนวนคำหรือประโยค ซึ่งในแต่ละวรรคจะมีคำตั้งแต่ 5 คำ ถึง 11 หรือ 12 คำ ที่เป็นวรรคที่มีจำนวนคำมากที่สุด เช่น

วรรค 5 คำ ที่ท่านมีฤทธิ์เดช

พอมายให้จงได้

สองเต้าปทุมถัน

ไหว้พระภูมิเจ้าที่

วรรค 11 หรือ 12 คำ

แล้วมิหนำซ้ำกรรมแต่ตัวแล้วหรืออย่างไร

ทิพย์ประสูติตามปราสาทโองการก็อาจหาญกล้า

แม่บัวหลวงแม่พวงบุญหลั่นน้องเอ๋ยจงพ้นกาย

1.3 สัมผัส ลักษณะคำประพันธ์ของเพลงปรบไก่อเป็นคำประพันธ์กลอน หก หรือ กลอนแปด ห้าเดียว คือการสัมผัสสระเดียวกัน ตามฉันทลักษณ์ วรรคสดับ วรรครับ วรรครองและ วรรคส่ง โดยมีการสัมผัสติดต่อกันไปเรื่อย หรือให้มีการสัมผัสบ้างเพื่อความคล้องจองและสอดคล้อง

ในบทร้อง เป็นประโยชน์ในการจำบท ได้แก่ บก – ตก, ออก - นอก, สิทธิ - ฤทธิ, เดช - เกตุ, เคียง เลี้ยง เรียง เสียง เพียง, เจ้า เข้า เบา เรา หรือถ้าเป็นคำ 2 คำติดต่อกัน ได้แก่

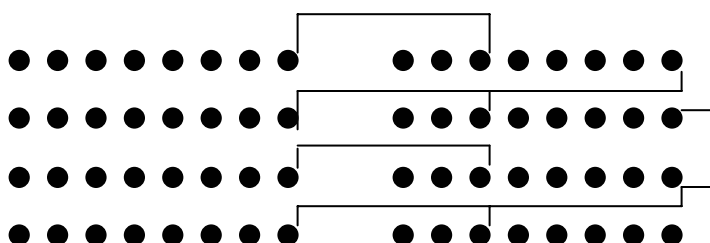
ทันที - บ้านนี้ - คลายคลี่ - แม่ศรี - วันดี - ฤดี

นคร - เหาะร่อน - บ้านดอน - พงางอน - คชาธร - บิดร

ฯลฯ

1.4 แผนผังคำประพันธ์ เพลงปรบไก่ดอนข่อย เพชรบุรี มีฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์ซึ่งสามารถเทียบเคียงกับคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพหรือกลอนแปดได้ ดังนี้

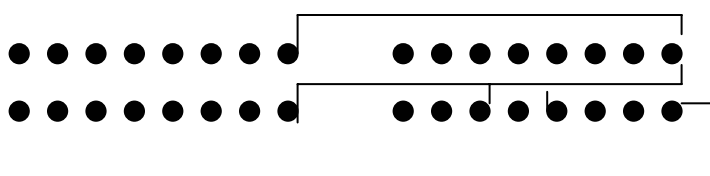
รูปแบบที่ 1

ตัวอย่างบทไหว้ครู

สิบนิ้วลูบกษัตริ์นเหนือเศียร	ประนมเทียนลูกขอบูชา
ไหว้พระภูมิเจ้าที่	แม่ธรณีพระคงคา
ไหว้พระพุทธรูปที่เลิศล้ำ	ไหว้พระธรรมที่เลิศล้ำ
ไหว้พระสงฆ์ที่ทรงสิกขา	เข้าแล้วในทันที

รูปแบบที่ 2

เชิญพ่อเจ้าบ้านเชิญพ่อนั่งบนศาลก่อน	แล้วกลับหวนชวนเชิญทุกแถวแนวนคร
ทั้งแขวงกุยแขวงปรางทุกบ้านดอน	เชิญพ่อริบเลาะเหาะร่อนมาเถิดในวันนี้

ถ้าสังเกตจะพบว่าเพลงปรบไ้ด่ตอนช่อย เพชรบุรีกลอนเพลงมีคำสัมผัสโดยเน้นคำลงท้าย เป็นหลักสำคัญด้วยการลงสระเดียวกันไปเรื่อย ๆ ถ้าจะลงจบวรรคก็จะเยื้องกลอนแล้วเปลี่ยนสระในวรรคต่อไป และจะต้องส่งสัมผัสต่อกันไปเช่นกัน

2. โครงสร้างของคำประพันธ์หรือบทเพลง

ผู้วิจัยได้จัดแยกลักษณะโครงสร้างของเพลงปรบไ้ด่ตอนช่อย เพชรบุรี เป็น 3 ส่วนคือ ส่วนคำขึ้นต้น ส่วนเนื้อเพลงและส่วนคำลงท้าย ซึ่งแยกได้ดังนี้

ส่วนคำขึ้นต้น การขึ้นต้นบทร้องในแต่ละบทคือบทเบิกด้าน บทเชิญเจ้า บทไหว้ครู บทเกริ่น บทประ บทจับเรื่อง บทเพลงมวยและบทลา บทเพลงจะขึ้นต้นด้วยเนื้อหาที่เกี่ยวกับเรื่องในบทนั้น ด้วยคำตรง ๆ โดยผู้นำที่เป็นพ่อเพลงหรือแม่เพลงคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ขึ้นต้นให้จบวรรคแล้วลูกคู่รับ เช่น

พ่อเพลงขึ้น สิบนิ้วลูกจะไหว้.....

ลูกคู่รับพร้อมกัน เอ้ย ... จะไหว้ให้เทเวศเอ๋ย....

ส่วนเนื้อเพลง เนื้อเพลงปรบไ้ด่จะมีลักษณะเหมือนกับการพูดสัมผัสคล้องจองแต่ใช้น้ำเสียงและทำนองเป็นการสวดร่ายยาวหรือสวดลำของพระหรือการสวดของคฤหัสถ์โดยร้องต่อกันไปเรื่อย ๆ การใช้คำอย่างง่าย ๆ ที่เป็นเรื่องราวของการใช้ชีวิตประจำวันกับความเชื่อ ได้แก่ การขอพรต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การบอกกล่าวสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การบูชาครู การใช้คำประคารมถน การเกี่ยวพาราสี การสอนและให้ข้อคิดคติสอนใจ การปฏิบัติตามประเพณีไทย การใช้คำสองแง่สองง่ามหรือกลอนแดง การใช้คำลา ดังตัวอย่างในการวิเคราะห์คำประพันธ์และบทร้อง

ส่วนคำลงท้ายเพลง คำลงท้ายของเพลงปรบไ้ด่จะแสดงให้เห็นผู้เล่นหรือผู้ชมทราบว่าการร้องกลอนบทนั้นหรือวรรคนั้นได้จบลงแล้วและพ่อเพลงแม่เพลงจะเปลี่ยนเรื่องร้องต่อไป คำลงท้ายเพลงปรบไ้ด่ได้แก่ เอ้ย, เอ้ย..... ในวันนี้ , เอ้ย แล้วเอ้ย, เกิด....เอ้ย

การวิเคราะห์รูปแบบของทำนองเพลง

เนื่องจากทำนองการร้องเพลงปรบไ้ด่ตอนช่อย เพชรบุรีไม่มีระบบเสียงดนตรีที่ชัดเจนตรงตามตัวโน้ตและบันไดเสียงเหมือนกับบทร้องเพลงเกร็ดที่มีระดับเสียงละทำนองเพลงที่แน่นอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการเทียบเคียงระดับเสียงร้องของพ่อเพลงแม่เพลงโดยการใช้ขลุ่ย ระนาดเอก ระนาดทุ้มและฆ้องวงใหญ่ เพื่อให้การวิเคราะห์รูปแบบทำนองเพลงปรบไ้ด่ตอนช่อยเพชรบุรีมีความใกล้เคียงกับระบบเสียงของดนตรีมากที่สุด การวิเคราะห์เพลงปรบไ้ด่ตอนช่อย เพชรบุรีผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1.รูปแบบของทำนองเพลง และเสียงของลูกตก ทำนองเพลงปรบไ้ไม่มีลักษณะการร้อง เป็นแบบร่ายยาวหรือสวดล่ำสวดคฤหัสถ์ ทำนองมีอัตราเท่ากับหน้าทับปรบไ้คือมีบรรทัดละ 8 ห้อง เพลง วรรคละ 4 ห้องเพลงใช้ทำนองร้องกลับต้นเมื่อครบ 2 บรรทัด หรือ 16 ห้องเพลง ร้องเหมือนกันทุกบททั้งบทเบิกด้าน บทเชิญเจ้า บทไหว้ครู บทเกริ่น บทประ เพลงมวย การแสดงจับเรื่องและบทลา ทำนองเพลงจะขึ้นต้นด้วยเสียงเอื้อนเหมือนกันทุกบท คือ

เอื้อ เอื้อ เอื้อ เอื้อ

ช ล ด ด

ตัวอย่างบทร้องทำนองต่าง ๆ

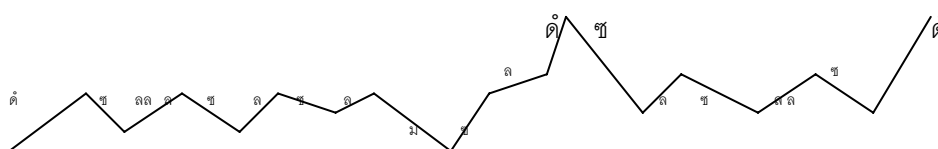
บทร้องเบิกด้าน

ขึ้นต้นนำ

ช ล ด ด

เอื้อ เอื้อ เอื้อ เอื้อ

ดัดล ขอเชิญเท วา	ล ช ล ช อันศักดิ์ สิทธิ์	- ลมชล ที่ท่านมี	- ด - ชล ฤทธิ์เดช	- ชลล อยู่โพธิ์ไทร	- ชดชล และไม้เกตุ	ดชมช ทั้งนางปทุม	ชลด - - ชม เอื้อ - - ทอง
ลล - ชล ประนมหัตถ์	ลชลดล ขึ้นนมัสการ	ลชมชมชม เชิญพ่อหลักบ้าน	- ล ด ช ทัน เอื้อ ที่	ชลดล ขึ้นมาคุ้มภัย	ลดลล ในทั่วผู้คน	ดัดลด ทั้งบ้านโน้น	- ลชลด และบ้านนี้

2. เสียงของลูกตก เพลงปรบไ้เป็นเพลงที่มีบทร้องที่มีลูกตกบอกลักษณะการจบวรรคในการร้องที่ชัดเจนทำให้มีเสียงของลูกตกหนักแน่นและชัดเจน ดังตัวอย่างที่ยกมาประกอบการวิเคราะห์

บรรทัดที่ 1 ห้องเพลงที่ 4 วรรคที่ 1 เสียงของลูกตก ลา

บรรทัดที่ 1 ห้องเพลงที่ 8 วรรคที่ 2 เสียงของลูกตก มี

บรรทัดที่ 2 ห้องเพลงที่ 4 วรรคที่ 1 เสียงของลูกตก ชอล

บรรทัดที่ 2 ห้องเพลงที่ 8 วรรคที่ 2 เสียงของลูกตก ลา

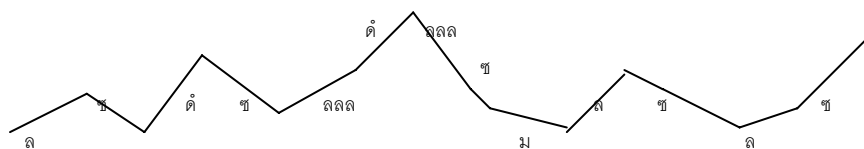
ตัวอย่างบทร้องไหว์ครู

ขึ้นต้นน้ำ

ช ล ด ค

เอ๋อ เออ เอ็ง เอ้ย

- - ช ล สิบนิ้ว	- ล ช ค ลูกยก	- ช ล ล ล ด ขึ้นเหนือเศียร	- ช ล ล ประนมเทียน	- ช ม - ขึ้น	- ล - - - ฐ - -	- ช ล ล - - -ชา	ค ค ช ล ช - - - -
ช ม ล ช ไหว้พระภูมิ	ชม-ชม พระเจ้าที่	ม ล ล - ช แม่ธรณี	ลช - ช พระคงคา	- ช ล ด ไหว้พระพุท	- ลชค ที่เลศล้ำ	ชม - ลช ไหว้พระธรรม	ชม-ชม-ชม ที่เลศล้ำ

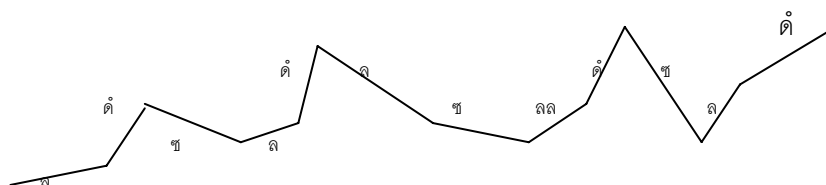
เสียงของลูกตกในวรรคเพลง

- บรรทัดที่ 1 ห้องเพลงที่ 4 วรรคที่ 1 เสียงของลูกตก ลา
- บรรทัดที่ 1 ห้องเพลงที่ 8 วรรคที่ 2 เสียงของลูกตก ซอล
- บรรทัดที่ 2 ห้องเพลงที่ 4 วรรคที่ 1 เสียงของลูกตก ซอล
- บรรทัดที่ 2 ห้องเพลงที่ 8 วรรคที่ 2 เสียงของลูกตก มี

ตัวอย่างบทประ

ขึ้นต้นน้ำ ช ล ดํ ดํ เอ๋อ เออ เอ็ง เอ้ย

ลํชล มนั่งชมนอน	ด ล ช ล ขอพรมากมาย	ลํชลช มองแล้วไม่ดูถูก	ดํชลดํ ช ล เพราะพี่เป็น ลูกผู้ชาย	- - - -	ดํชลดํ น้องไม่ได้เลี้ยง	- ชลดํ - ไม่ได้พูด	ดํชลดํชล เพราะพี่เป็น ลูกผู้ชาย
- - - - - - - -	ดํชลดํ พูดโอ้หน้าผี	ชล - ล ไม่มีอาย	- - - - - - - - - -	- ดํล - - เอ้ย - -	- - - - - - - - - -	- - - - - - - - - -	- - - - - - - - - -

เสียงของลูกตกในวรรคเพลง

บรรทัดที่ 1 ห้องเพลงที่ 4 วรรคที่ 1 เสียงของลูกตก ลา
 บรรทัดที่ 1 ห้องเพลงที่ 8 วรรคที่ 2 เสียงของลูกตก ลา
 บรรทัดที่ 2 ห้องเพลงที่ 4 วรรคที่ 1 เสียงของลูกตก ลา
 บรรทัดที่ 2 ห้องเพลงที่ 8 วรรคที่ 2 เสียงของลูกตก ลา

3.กลุ่มโน้ตที่ใช้ การร้องเพลงพื้นบ้านปรบไกวพ่อเพลงแม่เพลงจะไม่คำนึงถึงเสียงของดนตรีแต่จะร้องตามเสียงธรรมชาติของตนเองและตามความสะดวกของผู้ร้องเป็นหลักโดยจะเปลี่ยนระดับเสียงอย่างไม่คงที่ ทำให้นักดนตรีต้องใช้ปฏิภาณไหวพริบกับความสามารถรับร้องให้กลมกลืนกัน แม้แต่ผู้ที่เป็นลูกคู่ก็ต้องลงตามเสียงกับผู้ขึ้นนำร้องให้ได้แต่ถ้าพ่อเพลงแม่เพลงคนใดมีความเข้าใจเรื่องระดับเสียงของดนตรีหรือมีความสามารถในการขับร้องเพลงก็จะร้องได้ระดับเสียงกับดนตรี โน้ตที่ใช้ในการร้องเพลงปรบไกวดอนฮอย เพชรบุรี เมื่อเทียบเคียงกับเครื่องดนตรีจัดอยู่ในกลุ่มโน้ต 5 เสียง คือ โด เร มี ซอล ลา ทุกเพลง

4.รูปแบบจังหวะ เพลงปรบไ้ก่ตอนช้อย เพชรบุรีมีรูปแบบของจังหวะในทางการร้องเป็นอัตราจังหวะสองชั้นซึ่งเป็นอัตราจังหวะที่พ่อเพลงแม่เพลงและนักดนตรีสามารถร้องและบรรเลงได้ง่าย ไม่มีปัญหาเรื่องคร่อมจังหวะมากนักขณะกำลังแสดงพ่อเพลงแม่เพลงจะร้องและรำป้อเหมือนลักษณะของไ้ก่พร้อมกับปรบมือให้จังหวะในห้องเพลงที่สองซึ่งเป็นอัตราจังหวะสองชั้นไปพร้อมกับการบรรเลงรับของวงดนตรีด้วย ดังตัวอย่าง

- - - -	- - - X	- - - -	- - - X	- - - -	- - - X	- - - -	- - - X
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

การวิเคราะห์รูปแบบจังหวะเพลงปรบไ้ก่

- X - X -ว่า - พลาบ	- X X X - ทางก็ร้อง	- X - X - ได้อ - เอ้อ	- X - X - นาง - เอย	- X X X - เอ้อ เอ็ง เอย	- X - X - เออ - เอย	X X X X เออเอ้อเออเออ	- X X X - เพลงต้นจิ่ง
X X - X มันเพราะ-เจาะ	- - X X - - เอ้ย รา	- X - X - จิ่ง - จิ่ง	- X - X - เอ้ย - จับ	- X - X - หัว - ใจ	- - - X - - - ซ่า	- - X X - - เฮซ่า เฮซ่า	- - X X - - เฮซ่า เฮซ่า
X X X X มันเป็นรำเก่า	- X X X - แต่โบราณ	X X X X มันเป็นรำเก่า	- X X X - แต่โบราณ	X - X - เอ้ย - นม	- X - X - นาน - มา	- X X X - เอ้อะ เอ็ง เอย	X X X X อี เยอะะ เอ็ง เอย

คำร้องที่ลงรูปแบบจังหวะของเพลงปรบไ้ก่มีหลายรูปแบบที่เห็นเด่นชัดดังตัวอย่าง

- X - X	- X X X	- - X X	X X X X
---------	---------	---------	---------

จากการศึกษาเพลงปรบไ้ก่ตอนช้อย เพชรบุรีพบว่ารูปแบบจังหวะการร้องทุกบทพ่อเพลงแม่เพลงจะดำเนินทำนองแบบซ้ำ ๆ และปรบมือให้จังหวะพร้อมกัน โดยไม่ต้องมีลีลาการลัดจังหวะหรือการย้อยจังหวะ ดังนั้นรูปแบบจังหวะของเพลงปรบไ้ก่จึงแม่นยำจึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการคร่อมจังหวะ

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเพลงพื้นบ้านปรบไถ่ของหมู่บ้านดอนข่อย ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาดจังหวัดเพชรบุรี ที่มีนายสิบ หอมหวล เป็นหัวหน้าคณะ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนสามารถสรุปได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาบรรเลงการแสดงบทร้อง ทำนอง เพลงพื้นบ้านปรบไถ่ของหมู่บ้านดอนข่อย ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี คณะนายสิบ หอมหวล กับการบรรเลงรับร้องของวงดนตรีไทย คณะนายสำนวน ทศนา

2. เพื่อศึกษาดนตรี วงดนตรีไทยคณะนายสำนวน ทศนา ที่บรรเลงรับร้องเพลงปรบไถ่ของหมู่บ้านดอนข่อย ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาดจังหวัดเพชรบุรีคณะนายสิบ หอมหวล

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาเพลงปรบไถ่ของหมู่บ้านดอนข่อย ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาดจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการด้วยการใช้วิธีการทางมานุษยดุริยางควิทยาในการวิจัยทางภาคสนาม ทางด้าน สังคม วัฒนธรรม การวิเคราะห์ทางดนตรี เพื่อสรุปผลในการวิจัย ซึ่งเป็นการวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการศึกษาข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 – ปี พ.ศ. 2549 ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยได้แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ กำหนดข้อมูล (Data Source) การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection) การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) และการนำเสนอข้อมูล (Recommendation) นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ข้อมูลจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ต่างๆและการสัมภาษณ์พ่อเพลง แม่เพลง นักดนตรี ผู้ทรงคุณวุฒิ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน และเที่ยงตรงเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าและการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้าน ที่ใช้ดนตรีประกอบการแสดงไปด้วยกันโดยได้จากแหล่งข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลเอกสารหลักฐาน หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ ปริญญานิพนธ์ และหนังสือที่เกี่ยวข้องจากแหล่งความรู้ต่างๆ ได้แก่ ห้องสมุดของสถาบันการศึกษาทั่วไป โดยเฉพาะที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หอสมุดสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จะมีหนังสือที่เกี่ยวกับการแสดงเพลงพื้นบ้าน และการดนตรี เป็นจำนวนมาก จึงสะดวกในการศึกษาค้นคว้าเพื่อหาข้อมูล

2. ข้อมูลที่ได้จากภาคสนาม ได้แก่ การชมการแสดงโดยตรง การบันทึกภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว บันทึกเสียง การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างมีระบบ การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ไม่มีระบบ โดยการทำการสัมภาษณ์ พ่อเพลง แม่เพลง ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เกี่ยวข้อง และนักดนตรีที่มีความรู้ เกี่ยวกับการสืบทอดของตระกูลทัศนาศนา โดยตรง

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเพลงพื้นบ้านปรบไก่ของหมู่บ้านดอนข่อย ตำบลลาดโพธิ์ จังหวัดเพชรบุรี เป็นการศึกษาที่ต้องดำเนินการทั้งการขับร้องเพลง และดนตรีไทยไปพร้อมกันๆ เพราะจะต้องมีการบรรเลงรับร้องตั้งต้นจนกระทั่งจบการแสดง ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ไปตามลำดับขั้นตอน ได้ดังนี้

1. การเล่นเพลงปรบไก่ดอนข่อยเพชรบุรี จะต้องมีการขึ้นเป็นประจำทุกปีในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ที่ศาลพ่อปู่ หมู่บ้านดอนข่อย หมู่ที่ 2 ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

2. ความเชื่อเกี่ยวกับพิธีกรรมและความศักดิ์สิทธิ์ของศาลพ่อปู่ ซึ่งเป็นศาลประจำหมู่บ้านดอนข่อยมานานนับร้อยปีขึ้นไป มีผลต่อการดำรงชีวิตของคนในชุมชนบทยึดเหนี่ยวในสิ่งดี การทำความดี และไม่กล้าทำสิ่งผิด หรือลบหลู่ต่อศาลพ่อปู่ เพราะกลัวพ่อปู่ลงโทษ เมื่อถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ชาวบ้านดอนข่อยที่ไปตามที่ต่างๆ จะต้องกลับมาทำบุญที่ศาลพ่อปู่ทุกครั้ง

3. การบนศาลกล่าวขอพรเพื่อให้ตนและครอบครัวประสบผลสำเร็จในความปรารถนา ยังมีคู่กับชาวดอนข่อยและชาวชนบท ที่มีต่อศาลพ่อปู่ดอนข่อย เกี่ยวกับความประสบผลในการเรียน การศึกษา การงาน โชคลาภ การหายจากการเจ็บป่วย พบได้จากการนำสิ่งของมาถวายศาลพ่อปู่ อย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ พวงมาลัย , หัวหมู , เป็ด , ไก่ , ผลไม้ , เหล้า , ตัวละครปั้น , สัตว์ปั้น ฯลฯ และการมาร่วมงานประจำปีของศาลพ่อปู่ทุกวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6

4. ลักษณะเด่นของเพลงปรบไก่ดอนข่อยเพชรบุรี คือต้องมีวงปี่พาทย์ประกอบการแสดง การร้องรับของลูกคู่ที่ออกเสียง ซ่า เฮ ซ่า ซะ เฮ เอ้ ซ้ำ ไข่ หลายสำเนียง ที่มีความสนุกสนาน ครึกครื้น ควบคู่ไปกับการปรบมือให้จังหวะที่มีการเว้น และลงจังหวะครึกครื้น ควบคู่ไปกับการปรบมือ

ที่แตกต่างไปจากการร้องหรือเล่นเพลงพื้นบ้านประเภทอื่น นอกจากนี้ทำรำร้องไปป้อมา จะมีอาภักดิ์คล้ายกับไก่ตัวผู้ กรีดท่าเข้าหาไก่ตัวเมียพร้อมกับการก้าวเท้าให้จังหวะในการรำเป็นไปด้วยความสวยงามเข้ากับเสียงดนตรีได้อย่างผสมผสานกลมกลืน

5. การร้องเพลงปรบไ้แต่ครั้งจะมีการร้องที่ไม่ตรงตามบทที่มีในตำราเสมอไป อาจมีการร้องสลับตำแหน่งเนื้อเพลงบ้าง ทั้งนี้เนื่องจากเนื้อร้องมีมาก ทำให้พ่อเพลงแม่เพลง ไม่สามารถจดจำเนื้อร้องได้หมดทุกคน ใครนึกตอนใดได้ก็เป็นผู้นำร้อง

6. เนื้อหาของบทร้องเพลงปรบไ้ตอนช้อยเพชรบุรี จะเกี่ยวกับการเคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การเคารพครูบาอาจารย์ พ่อแม่ ผู้ที่มีพระคุณ การเกี้ยวพาราสี ความรัก การต่อว่า หรือบทประคารม กลอนแดง กลอนสองงาม

7. เพลงปรบไ้ตอนช้อยเพชรบุรี มีการแสดงเป็นขั้นตอน และเป็นรูปแบบคือ

- 7.1 โหมโรง
- 7.2 การบูชาครู
- 7.3 การชุมนุมเทวดา
- 7.4 บทเบิกด้าน
- 7.5 บทเชิญเจ้า
- 7.6 บทไหว้ครู
- 7.7 บทร้องส่ง รำส่ง
- 7.8 บทเกริ่น
- 7.9 บทประ
- 7.10 บทเพลงเกร็ด
- 7.11 บทจับเรื่องการแสดง
- 7.12 บทลา

8. ดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบเพลงปรบไ้ตอนช้อย เพชรบุรี จะใช้วงปี่พาทย์เครื่องห้า และจะมีความเชื่อมั่น ในความสามารถของวงปี่พาทย์ตระกูลทัศน์า ที่สืบทอดมานาน

9. เครื่องแต่งกายของผู้เล่นเพลงปรบไ้ตอนช้อย เพชรบุรี พ่อเพลง นุ่งผ้าโจงกระเบน เป็นผ้าม่วงที่มีลายดอกสีสด มีผ้าขาวม้าคาดเอว หรือใช้พาดไหล่ ปลายผ้าห้อยไปด้านหลัง แม่เพลงนุ่งผ้าลูกไม้สีขาวหรือสีสดสวย ห่มสไบเฉียงพาดบ่าสีสด และจะนิยมสวมใส่เครื่องประดับตามฐานะ ได้แก่ สร้อยทอง แหวนทอง จี้ กำไลข้อมือ และอื่นๆ

10. ภาษาที่ใช้ในการเล่นเพลงปรบไก่ออนข่อยเพชรบุรีใช้ภาษาที่เป็นคำที่เรียบง่าย บางครั้งก็ใช้กลอนแดง กลอนสองงาม ก็จะใช้คำสัญลักษณ์ และการหลบเสียงคำบางคำ ก็จะใช้คำราชาศัพท์ปนกับคำสามัญในการแสดงวรรณคดี ส่วนการเจรจาจะใช้ภาษาถิ่นเพชรบุรี

11. บทเพลงเกร็ดและดนตรี จะเป็นเพลงประเภทสองชั้น

12. ทำนองการร้องของพ่อเพลงแม่เพลง อาจมีการผิดเพี้ยนไปบ้างทั้งทำนองและจังหวะ เนื่องจากการถ่ายทอดมาจากครูเพลง บางครั้งก็จะร้องคร่อมจังหวะ หรือระดับเสียงไม่ค่อยตรงระดับเสียงดนตรีเท่าที่ควร เพราะพ่อเพลงแม่เพลงมีอายุมาก ทำให้ความจำลดน้อยลง

13. การรับร้องของดนตรี บางเพลงจะไม่สอดคล้องกับเนื้อร้อง และทำนองการร้อง เพราะการสืบทอดมาเช่นนั้น ดนตรีก็นับลงไปตามบทร้องเนื้อร้อง เพื่อไม่ให้การแสดงติดขัด แบบถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน

14. บางครั้งพ่อเพลงแม่เพลงนึกเนื้อร้อง การแสดงตามลำดับขั้น ไม่ออกก็จะร้องเพลงเกร็ดคัน การแสดงก่อน แล้วจึงกลับมาร้องเนื้อร้องตามขั้นตอนต่อไป

15. การใช้วงปี่พาทย์ประกอบการแสดงสนุกสนาน สมบูรณ์แบบ เป็นที่พึงพอใจของผู้แสดงและผู้ชม

16. ด้วยความเชื่อความศรัทธาต่อพ่อปู่ เพลงปรบไก่ออนข่อยเพชรบุรี จะต้องมีการสืบทอดต่อไปอย่างแน่นนอน เพราะขณะนี้ นายสิบ หอมหวล , นางสาวเอื้อน ชูศรี และชาวคณะ ร่วมกับชุมชนในท้องถิ่นเห็นความสำคัญ ได้เริ่มฝึกหัดเด็กรุ่นใหม่ตั้งแต่อายุ 4 - 10 ขวบแล้วสามารถร้องรำได้พอสมควร (ข้อมูลการสัมภาษณ์นายสิบ หอมหวล 3 กุมภาพันธ์ 2549)

17. การร้องเพลงปรบไก่ออนข่อยจะใช้เวลานานประมาณ 20 นาที แล้วจึงสลับกับบทร้อง ในช่วงต่อบทร้องเพลงปรบไก่ออนข่อยเพลงนี้ วงปี่พาทย์ก็ต้องอาศัยความสามารถในการจำบทร้องแต่ละบทสิ้นสุดตรงไหน จึงจะต้องใช้ดนตรีบรรเลงรับร้อง พ่อเพลงแม่เพลงขึ้นเพลงระดับเสียงใด ก็ต้องบรรเลงรับให้ตรงเสียงเช่นกัน

18. การสืบทอดวงปี่พาทย์ของตระกูล ทศนา จะแบ่งเป็นสองสาย คือ

สายที่ 1 สายนายเกริม ทศนา โดยมีนายถม ทศนา บุตรชายเป็นผู้สืบทอดต่อ ถึงสมัยนายถิ่น ทศนา มีความศรัทธาในการเรียนรู้ดนตรีไทยจากสายของครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้พยายามศึกษาหาความรู้จากครูเพลงในกรุงเทพฯ เพื่อเผยแพร่ในจังหวัดเพชรบุรี

สายที่ 2 สายนายหนู ทศนา น้องชายนายเกริม ทศนา น้องชายนายเกริม ทศนา ได้รับการเรียนรู้ และการถ่ายทอดมาสู่ลูกชาย คือ นายเฉลา ทศนา บ้านหัวสะพาน อำเภอเมือง

จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งนายเฉลา ทักณา ได้ฝึกความรู้เพิ่มเติมจากครูกริบ ชำนิราชกิจ และเป็นเพื่อนนักดนตรี กับสายครูสุพจน์ โตสง่า

20. การถ่ายทอดความรู้ทางดนตรีทางตระกูล จะทำการถ่ายทอดความรู้ตามตระกูลของตนเอง ในครอบครัว ที่จะได้บรรเลงเครื่องดนตรีหลักๆ ได้แก่ ระนาดเอก ซึ้งวงใหญ่ และเครื่องหนัง

21. กระบวนการสอนการถ่ายทอดดนตรีไทยของตระกูล ทักณา ทั้ง 2 สาย จะเหมือนกัน คือ การต่อเพลงแบบโบราณ โดยเริ่มเรียนจากปี่พาทย์เครื่องไทย จากซึ้งก่อน ต่อเป็นทางซึ้ง คู่ 8 คู่ 4 คู่ 6 และลูกซึ้ง เป็นเสียงทางซึ้งอย่างโบราณ แล้วต่อด้วยเพลงกราวใน โหมโรงเย็น โหมโรงเช้า เพลงเรื่อง และเพลงพิธีกรรม เพลงหน้าพาทย์ต่างๆ โดยใช้สถานที่ฝึกหัดที่บ้านครู

22. เพลงปรบไก่ของหมู่บ้านดอนข่อยเพชรบุรีจะเป็นการแสดงร้องโต้ตอบกันด้วย การเปรียบเทียบเกี่ยวกับเพศเป็นส่วนใหญ่ โดยเป็นการร้องไม่เป็นทำนองเพลง แต่จะร้องโต้ตอบกันไปเรื่อยๆ ตามระดับเสียงที่ตนถนัด สูง – ต่ำ ขึ้นอยู่กับคำที่จะใช้ร้อง ไม่ต้องคำนึงถึงระดับเสียงดนตรี นอกจากเพลงเกร็ดจะร้องถูกต้องตามแบบแผน

23. เพลงที่ใช้ในการแสดงเพลงปรบไก่ออนข่อยเพชรบุรีจะเป็นเพลง 2 ชั้นทุกเพลง

23.1 เพลงสินวล

23.2 เพลงสาธุการ

23.4 เพลงต้นเพลงฉิ่ง

23.5 เพลงสาริกา

23.6 เพลงเขมรเป่าใบไม้

23.7 เพลงจีนไฉยอ

23.8 เพลงเขมรปากท่อ

23.9 เพลงพวงมาลัย

23.10 เพลงกลองโยน

23.11 เพลงจีนจับชาย

23.12 เพลงช่อภุมเรียง

23.13 เพลงกัลยาเยี่ยมห้อง

23.14 เพลงชุยฉาย

23.15 เพลงมอญโยนดาบ

23.16 เพลงกราวใน

23.17 เพลงเชิด

23.18 เพลงปฐุม

23.19 เพลงทำปฐุม

ในจำนวนเพลงทั้งหมดนี้ยังประกอบไปด้วยเพลงโหมโรง เพลงลาที่สามารถบรรเลงก่อนการแสดง และหลังแสดงตามความเหมาะสม

24. เพลงที่พ่อเพลงแม่เพลง ใช้ร้องบ่อยครั้ง และมีเนื้อร้องค่อนข้างมากเป็นทำนองที่ไพเราะและร้องง่าย ได้แก่ เพลงสาริกา เพลงเขมรปากท่อ เพลงมอญโยนดาบ และเพลงปันทลิง

อภิปรายผลการวิจัย

เมื่อผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเพลงพื้นบ้านปรบไก่ของหมู่บ้านดอนข่อย จังหวัดเพชรบุรีแล้ว มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลที่เกี่ยวกับการแสดงของพ่อเพลง เป็นการฝึกมาจากวรรณกรรมมุขปาฐะแสดงเกี่ยวกับความเชื่อ ความศรัทธา บุญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้สังคมดี การยึดมั่นในการทำความดี การสืบทอดศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน แสดงถึงความรัก ความสามัคคี วิถีชีวิตของชุมชนชนบทได้เป็นอย่างดี ถ้าสังคมไทยสามารถดำรงไว้ซึ่งการแสดงอันล้ำค่าของแต่ละท้องถิ่นไว้ จะทำให้เยาวชนไทยตระหนักในคุณค่าของความเป็นไทย เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นนั้นตลอดไป

วงดนตรีไทยบรรเลงรับร้องเพลงปรบไก่ของหมู่บ้านดอนข่อยเพชรบุรี จะใช้วงปี่พาทย์เครื่องห้า บรรเลงเพราะมีเสียงดังหนักแน่น เป็นรูปแบบมาแต่โบราณ เป็นการเข้าใจถึงหลักการทางดนตรี หลักทางแสดงเพลงพื้นบ้าน เมื่อแสดงบนเวทีแล้วทั้งพ่อเพลง แม่เพลง ทำให้ผู้แสดงและผู้ชมมีความบันเทิง สนุกสนานไปกับบทบาทของผู้แสดงทั้งหมดด้วย

เป็นที่น่าศึกษาว่าขณะนี้การแสดงเพลงพื้นบ้านปรบไก่ ที่เป็นรูปแบบเหมือนหมู่บ้านดอนข่อย ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ในประเทศไทยของเรานั้นจะไม่มีสืบทอดอีกต่อไป เพราะในจังหวัดเพชรบุรีก็มีเพียงคณะเดียวเท่านั้น และวงปี่พาทย์หรือวงดนตรีไทยที่มารับร้องการแสดงร่วมกันได้ ก็จะต้องใช้เวลาในการฝึกฝนกันพอสมควร พ่อเพลงแม่เพลงจึงมีความเชื่อมั่นในตระกูลดนตรีไทยที่บรรเลงร่วมกันมาเป็นเวลาอันยาวนาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากการศึกษาเพลงพื้นบ้านปรบไก่ของหมู่บ้านดอนข่อย ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้พบสิ่งที่มีประโยชน์ และสิ่งที่เป็นคุณค่าเป็นมรดก เป็นเอกลักษณ์อย่างมากมายหลายประการ ที่ควรค่าแก่การสืบทอดต่อไปตามข้อเสนอแนะดังนี้

1. ถึงแม้ว่าชาวบ้านดอนข่อย ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ยังมีการแสดงเพลงปรบไก่ออยู่เป็นประจำทุกปีในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 แต่ก็เป็นการแสดงในรูปของความเชื่อต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คือ ศาลพ่อปู่ ซึ่งเป็นกลุ่มเล็กๆ โดยเฉพาะผู้สูงอายุเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งบรรดาพ่อเพลงแม่เพลง ล้วนเป็นผู้สูงอายุ พ่อเพลงแม่เพลงรุ่นเก่าๆ ก็เสียชีวิตไปมากแล้ว จึงทำให้เกิดปัญหาด้านการสืบทอดด้วยความรู้ ความจำที่ถ่ายทอดกันมาด้วยมุขปาฐะ คือ ปากต่อปาก จึงควรให้มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นโสตทัศนูปกรณ์ ได้แก่ สไลด์ ภาพนิ่ง ภาพยนตร์ วีดีโอเทป หรือแผ่นซีดี เพื่อเป็นการอนุรักษ์ไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาค้นคว้าต่อไป

2. ควรจำทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเพลงปรบไก่อ ของชาวบ้านดอนข่อย ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี กับเพลงพื้นบ้านปรบไก่อในท้องถิ่นจังหวัดอื่น ว่ายังเหมือนหรือแตกต่างกับเพลงปรบไก่อ ของหมู่บ้านดอนข่อยอย่างไร

3. หน่วยงานทางราชการ หรือผู้ที่มีความรู้ความมั่นใจในด้านนี้ ควรส่งเสริม ฟื้นฟูการแสดงเพลงปรบไก่อดอนข่อยเพชรบุรี อย่างจริงจัง เพื่อให้อยู่คู่กับหมู่บ้านดอนข่อย และเป็นแหล่งศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2522). เพลงและการละเล่นพื้นบ้านภาคกลาง. กรุงเทพฯ :
- โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- กรมศิลปากร.(2507) “ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต,” พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานฌาปนกิจศพนางปลื้มจิต
สุภาไพบุรณ์ (สุวัตถิ) ณ เมรุวัดหัวลำโพง วันที่ 22 เดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2507.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บุญส่งการพิมพ์.
- กฤษณา แสงทอง.(2540). เพลงปฏิพาทย์: วัฒนธรรมการดนตรีและภาพสะท้อนทางสังคมของชาว
ตำบลทอง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(วัฒนธรรมศึกษา) . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. (ถ่ายเอกสาร)
- กาญจนา อินทรสุนานนท์. (2532). “ การวิเคราะห์รูปแบบเพลงพื้นบ้าน ” , วารสารมนุษยศาสตร์
ปริทรรศน์ 11(2) : 1 – 10
- _____. (2540). เทคนิคการขับร้องเพลงไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- _____. (2525). “แนวทางการศึกษาเพลงพื้นบ้าน,ดนตรีไทยมัธยมศึกษาครั้งที่ 8 ”
กรุงเทพฯ: โรงละครแห่งชาติ.
- _____. (2534). การร้องเพลงประกอบการแสดง. ในศิลปวัฒนธรรมไทย. ครั้งที่ 15
วันที่ 2 – 4 ธันวาคม 2534 (หน้า 67). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2541). พื้นฐานมานุษยวิทยาภาควัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- _____. (2521). เพลงพื้นบ้าน, ที่ระลึกงานดนตรีไทยอุดมศึกษาครั้งที่ 11.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- _____. (2536). เพลงพื้นบ้าน.สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับที่ 12
มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- _____. (2536). สารานุกรมดนตรีและเพลงไทย.
- ก่อ สวัสดิพานิช.(2533).แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวัฒนธรรม.พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพฯ :
- สำนักคณะกรรมการการศึกษา.
- จุมพล หนีพานิช. (2532). สังคมและวัฒนธรรม. ในเอกสารประกอบการสอนชุดมนุษย์กับสังคม
หน่วยที่ 1 – 15. หน้า 131 – 135. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ดวงเดือน สดแสงจันทร์. (2544). *การศึกษาเพลงพื้นบ้านของคณะขวัญจิต ศรีประจันต์*.
 ปรินิพนธ์ ศป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (ถ่ายเอกสาร).
- ทัศนีย์ ทานตวนิช. (2523). *คติชาวบ้าน*. ชลบุรี: ภาควิชาภาษาไทย และภาษาตะวันออก.
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.
- ประดิษฐ์ อินทนิล. (2536). *ดนตรีไทยและนาฏศิลป์*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประเวศ วะสี. (2537). *วัฒนธรรมกับการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม
 แห่งชาติ: กรุงเทพมหานคร.
- ปัญญา รุ่งเรือง. (2533). *ประวัติการดนตรีไทย*. ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปราณี วงษ์เทศ. (2525). *พื้นบ้านพื้นเมือง*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เจ้าพระยา.
 _____. (2530). *การละเล่นพิธีกรรมในสังคมไทย. ในวัฒนธรรมพื้นบ้าน : คติความเชื่อ*. กรุงเทพฯ .
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรณาราย คำโสภา. (2541). *การวิเคราะห์เพลงพื้นบ้านกันตรึมของหมู่บ้านดงมัน*. ปรินิพนธ์
 ศป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พรณศิริ จุลกาฬ. (2542). *ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมดนตรีไทยในตำบลบางปลา :*
กรณีศึกษา ดนตรีไทยคณะสุตประเสริฐ. ปรินิพนธ์ ศป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา).
 กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พูนพิศ อมาตยกุล. (2529). *ดนตรีวิจักษ์ : ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับดนตรีไทยเพื่อความชื่นชม*.
 กรุงเทพฯ: รักศิลป์.
- _____. (2535). *ดนตรีวิจักษ์ความรู้เรื่องดนตรีไทยเพื่อความชื่นชม*. กรุงเทพฯ : บริษัทเกียรติธุรกิจ.
- มานพ วิสุทธิแพทย์. (2533). *ดนตรีไทยวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- มนตรี ตราโมท. (2497). *การละเล่นของไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ท่าพระจันทร์.
- _____. (2481). *คำบรรยายดุริยางคศาสตร์ไทย*. กองทุนสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา
 สยามบรมราชกุมารี. กรุงเทพฯ: 2481.
- _____. (2507). *ศัพท์สังคีต*. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร.
- วาสนา หนองเพียร. (2547). *การศึกษาเพลงอีแซวจังหวัดสุพรรณบุรี*. สารนิพนธ์ กศ.ม.
 (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
 ถ่ายเอกสาร.

วิภา คงกุล. (2529). *ความสำคัญของดนตรีต่อสังคม. ในถนนดนตรีปีที่ 1* (1)

หน้า 34 – 37. กรุงเทพฯ.

ศิริพร จิตฐาน. (2524). “เพลงพื้นบ้านตามความคิดของนักคติชนวิทยาตะวันตก.” ใน

อักษรศาสตร์. หน้า 76 – 87. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศูนย์สังคีตศิลป์. ธนาคารกรุงเทพ จำกัด. (2529). *การละเล่นพื้นบ้านศูนย์สังคีตศิลป์* (พ.ศ.2522 –

2524) รวมสู่จิตรด้านการละเล่นพื้นบ้านพื้นเมืองซึ่งแสดง ณ ศูนย์สังคีตศิลป์. ธนาคาร

กรุงเทพ จำกัด จัดพิมพ์เผยแพร่เนื่องในโอกาสครบรอบ 7 ปี ศูนย์สังคีตศิลป์ พ.ศ. 2529.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.

สังัด ภูเขาทอง. (2532). *การดนตรีและทางเข้าสู่ดนตรีไทย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.

_____. (2532). “สภาวะดนตรีทางใต้ของไทย.” ใน *ดนตรีไทยอุดมศึกษา ครั้งที่ 21*.

หน้า 1 – 159. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สุกรี เจริญสุข. (2530) . *ดุริยางคศาสตร์ชาติพันธุ์ในถนนดนตรี*. ปีที่ 1. (12). หน้า 38 – 41.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.

_____. (2543). *ดนตรีวิจัษ์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.

_____. (2538 ก). *ดนตรีชาวสยาม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ DR. Sax.

_____. (2538 ข). *จะฟังดนตรีอย่างไรให้ไพเราะ*. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์

DR. Sax.

สุกัญญา สุขฉายา. (2525). *เพลงปฎิพากย์: บทแห่งปฏิภาณของชาวบ้านไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

_____. (2545). *เพลงพื้นบ้านศึกษา*. โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ

คณะอักษรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: 2545.

สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2542). *ร้องรำทำเพลง: ดนตรีและนาฏศิลป์ชาวสยาม*. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์มติชน.

สุจิตต์ วงษ์เทศ และคณะ. (2523). *สุพรรณผืนหวาน*. กรุงเทพฯ: แสงแดด.

สุภัตรา สุภาพ. (2518). *สังคมและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

เสาวลักษณ์ อนันตสานต์. (2530). “การศึกษาคติชนวิทยาในปัจจุบัน ” ใน *ภาษาและวรรณคดีไทย*.

หน้า 54 – 68. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมพงษ์ กาญจนผลิน. (2537). *ดนตรีไทย ไน้ด และวิธีฝึกเครื่องดนตรีไทย*. กรุงเทพฯ: บริษัทต้นอ่อน.

- สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์.(2525). *ดนตรีพื้นเมืองภาคใต้*. สงขลา: สถาบันทักษิณคดีศึกษา
 _____. (2525). “ การละเล่นพื้นบ้าน” , ใน *ชีวิตและผู้คน 200 ปี กรุงรัตนโกสินทร์*.
 หน้า 158 – 167. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิชการพิมพ์.
- สุภักดิ์ อนุกุล และวลัยพร นิยมสุจริต. (2546). *เพลงพื้นบ้านภาคกลางและภาคตะวันตก*.
 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.
- สุมามาลย์ เรืองเดช. . (2526). *เพลงพื้นบ้านจากตำบลพนมทวน อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี*. ปริญญาโท กศ.ม. (อุดมศึกษาและการฝึกหัดครูวิชาสามัญศึกษาและ
 วรรณคดีไทย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สุมาลี นิมนานุภาพ. (2535). *ดนตรีวิจิตร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ชวนพิมพ์.
- อเนก นาวิกมูล. (2531). *คนเพลงและเพลงพื้นบ้านภาคกลาง*. สำนักงานคณะกรรมการ
 วัฒนธรรมแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2527). *เพลงนอกศตวรรษ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม
 แห่งชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เมืองโบราณ
- _____. (2533). *เพลงพื้นบ้านภาคต่างๆ*. ในเอกสารการสอนชุดวิชา หน่วยที่ 1 – 8
 เรื่อง ศิลปะการละเล่น และการแสดงพื้นบ้าน หน้า 396. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
 สุโขทัยธรรมาธิราช.
- อนุমানราชธน. พระยา (2515). *ชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม* โดย เสถียรโกเศศ (นามแฝง).
 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บรรณาคาร.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แหล่งข้อมูลจังหวัดเพชรบุรี

ประวัติจังหวัดเพชรบุรี

เพชรบุรีเป็นเมืองที่เคยรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยโบราณและเป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญของไทยในกลุ่มหัวเมืองฝ่ายตะวันตกมีชื่อเรียกปรากฏในหนังสือชาวต่างประเทศ เช่น ชาววิลันดาเรียกว่า “พิพรี”

ชาวฝรั่งเศสเรียกว่า “พิพรีล์” และ “พิพรี” จึงสันนิษฐานกันว่าชื่อ เมื่อ “พิพรี” คงเป็นชื่อเดิมของเมืองเพชรบุรี

ชื่อ “เพชรบุรี” มีปรากฏเป็นหลักฐานเป็นหลักฐานมาตั้งแต่สมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ที่มาของชื่อมีที่มาได้ 2 ทาง ทางแรกเป็นการเรียกตามชื่อแม่น้ำเพชรบุรี ส่วนอีกทางหนึ่งเป็นการเรียกตามตำนานที่เล่าสืบกันมาว่าในสมัยโบราณเคยมีแสงระยิบระยับในเวลากลางคืนที่เขาแด่น ทำให้คนเข้าใจว่ามีเพชรพลอยบนเขานั้น

เพชรบุรีในสมัยสุโขทัย อาณาจักรสุโขทัยสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชจะมีอำนาจครอบคลุมเพชรบุรี แต่เพชรบุรีก็ยังมีอิสระอยู่มาก สามารถส่งทูตไปจีนได้ ต้นวงศ์กษัตริย์เพชรบุรีในช่วงสมัยสุโขทัย คือ พระพนมทะเลศิริ ผู้เป็นเชื้อสายของพระเจ้าพรหมแห่งเวียงไชยปราการ ราชวงศ์นี้ได้ครองเมืองเพชรบุรี

มาจนถึงสมัยพระเจ้าอู่ทองจึงได้เสด็จไปสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี

เพชรบุรีในสมัยอยุธยา ในสมัยอยุธยาตอนต้น เพชรบุรีขึ้นต่อกรุงศรีอยุธยาในแบบศักดินาสวามิภักดิ์ มีขุนนางควบคุมเป็นชั้นๆขึ้นไป แต่หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองในสมัยพระบรมไตรโลกนาถอำนาจในส่วนกลางมีมากขึ้น เพชรบุรียังมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกรุงศรีอยุธยา อำนาจจากส่วนกลางจึงมามีส่วนในการปกครองเพชรบุรีมากกว่าเดิม

ในสมัยพระมหาธรรมราชา ทางเขมรได้ให้พระยาจันจันตุยกทัพมาตีเมืองเพชรบุรี กแต่ชาวเพชรบุรีป้องกันไว้ได้ ต่อมาพระยาละแวกได้ยกทัพมาเองมีกำลังประมาณ 7,000 คน เมืองเพชรบุรีจึงตกเป็นของเขมรจนถึงสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงตีเขมรชนะ เพชรบุรีจึงเป็นอิสระ และเนื่องจากทรงโปรดปรานเมืองเพชรเป็นพิเศษ จึงได้เสด็จมาประทับที่เมืองเพชรเป็นเวลานานถึง 5 ปี ก่อนจะยกทัพใหญ่ไปปราบพม่าและสวรรคตที่เมืองหาง

เจ้าเมืองเพชรบุรีและชาวเมืองเพชรบุรีได้ร่วมเป็นกำลังสำคัญในการต่อสู้กับข้าศึกหลายครั้ง นับตั้งแต่สมัยพระนเรศวรมหาราช สมเด็จพระเชษฐาธิราช และสมัยพระเจ้าเอกทัศ โดยเฉพาะในสมัยพระเพทราชานั้น การปราบปราม เจ้าเมืองนครราชสีมา ซึ่งแข็งเมือง พระยาเพชรบุรีได้เป็นกำลังสำคัญในการส่งเสบียงให้กองทัพฝ่ายรักษำนักรอยุธยา อย่างไรก็ดีเมืองเพชรถูกตีแตกอีกครั้ง เมื่อพม่าโดยมังมหานรธา ได้ยกมาตีไทยต้องเสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่าเป็นครั้งที่ 2

เพชรบุรีในสมัยกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่สมัยพระเจ้าตากสินจนถึงแผ่นดินพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ไทยยังคงทำสงครามกับพม่ามาโดยตลอด ซึ่งเจ้าเมืองและชาวเมืองเพชรบุรีก็ยังคงมีส่วนในการทำสงคราม จนเมื่อพม่าตกเป็นของอังกฤษ บทบาทของเมืองเพชรบุรีที่มีต่อเมืองหลวงและราชสำนักค่อยๆเปลี่ยนไป

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าอยู่หัว ทรงโปรดปรานเมืองเพชรบุรีตั้งแต่ครั้งยังทรงผนวชอยู่ เมื่อขึ้นครองราชย์และโปรดให้สร้างพระราชวัง วัด และพระเจดีย์ใหญ่ขึ้นมาบนเขาเตี้ยๆ ใกล้กับตัวเมืองและพระราชทานนามว่า “ พระนครคีรี ” ต่อมาในสมัยพระจุลจอมเกล้าอยู่หัว ได้ทรงโปรดให้สร้างพระราชวังขึ้นอีกแห่งหนึ่งในตัวเมืองเพชรบุรี คือ “ พระรามราชนิเวศน์ ” หรือ “ วังบ้านปืน ” และด้วยความเชื่อที่ว่าอากาศชายทะเลและน้ำทะเลอาจจะบรรเทาอาการเจ็บป่วยได้ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระราชวัง “ พระรามราชนิเวศน์มฤคทายวัน ” ขึ้น ที่ชายหาดชะอำเพื่อใช้เป็นที่พักรักษาพระองค์

สภาพทั่วไปของจังหวัดเพชรบุรี

ขนาด ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดเพชรบุรีมีเนื้อที่ประมาณ 6,225.138 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,890,711 ไร่ ตั้งอยู่ในภาคกลางตะวันตกของประเทศไทย มีพิกัดทางภูมิศาสตร์ อยู่ที่ละติจูด 12 องศา 35 ลิปดาเหนือ ถึง 13 องศา 20 ลิปดาเหนือ และละติจูดระหว่าง 99 องศา 6 ลิปดาตะวันออก ถึง 100 องศา 6 ลิปดาตะวันออก จังหวัดเพชรบุรีมีอาณาเขตติดต่อจังหวัดใกล้เคียงและประเทศเพื่อนบ้าน ดังนี้

ทิศเหนือ จดอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี และอำเภอเมืองสมุทรสงคราม อำเภอ

อัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ระยะประมาณ 184 กิโลเมตร

ทิศใต้ จดอำเภอหัวหินจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ยาวประมาณ 85 กิโลเมตร

ทิศตะวันออก จดอำเภอไทย ตั้งแต่ปากอ่าวบางตะบูน อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ถึงสนามบินปอฝาย อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ยาวประมาณ 90.6 กิโลเมตร

ทิศตะวันตก จดเทือกเขาตะนาวศรี ซึ่งเป็นพรมแดน ระหว่างไทย กับประเทศสหภาพเมียนมาร์ (พม่า) ยาวประมาณ 120 กิโลเมตร

ลักษณะภูมิประเทศ

ทางด้านทิศตะวันตกในเขตอำเภอแก่งกระจานและอำเภอหนองหญ้าปล้อง มีลักษณะเป็นที่ราบสูงและภูเขาสูงชันแล้วค่อยๆลาดต่ำมาทางทิศตะวันออกเกิดเป็นสันปันน้ำ แบ่งน้ำส่วนหนึ่งให้ไหลลงสู่ประเทศพม่าและอีกส่วนหนึ่งไหลมาทางทิศตะวันออกเป็นต้นน้ำของแม่น้ำเพชรบุรีและแม่น้ำปราณบุรี สภาพเช่นนี้ทำให้ทางทิศตะวันตกของจังหวัดเพชรบุรีอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ และแร่ธาตุ

ลักษณะภูมิอากาศ (ที่มา : สำนักงานอุตุนิยมวิทยาจังหวัดเพชรบุรี)

จังหวัดเพชรบุรีอยู่ติดกับอ่าวไทยจึงได้รับอิทธิพลของมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ในฤดูฝน และอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงฤดูหนาว จึงทำให้มีอากาศหนาวเย็นในช่วงเวลาดังกล่าว สำหรับช่วงเวลาที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวมากที่สุด คือ ช่วงเดือนธันวาคม – เมษายน แบ่งฤดูกาลออกเป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูร้อน	เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ – กลางเดือนพฤษภาคม
ฤดูฝน	เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม - กลางเดือนตุลาคม
ฤดูหนาว	เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคม - กลางเดือนกุมภาพันธ์

ในปี 2546 อุณหภูมิเฉลี่ยวันสูงสุด 36.5 องศาเซลเซียส วันต่ำสุด 16.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี 28.17 องศาเซลเซียส

จากสถิติปริมาณน้ำฝนตั้งแต่ปี 2537-2546 เฉลี่ยวันฝนตกประมาณปีละ 102 วัน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบ 10 ปี 957.02 มิลลิเมตรต่อปี มีฝนตกมากในเดือนกันยายน – ตุลาคม

การปกครอง

จังหวัดเพชรบุรีมีรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน 3 รูปแบบคือ

1. การบริหารราชการส่วนกลาง ซึ่งมาตั้งหน่วยปฏิบัติงานในพื้นที่จำนวน 76 ส่วนราชการ
2. การบริหารราชการส่วนภูมิภาค จัดรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการเป็น 2 ระดับ คือ

ระดับจังหวัด ประกอบด้วยส่วนราชการประจำจังหวัด จำนวน 28 ส่วนราชการ

ระดับอำเภอ ประกอบด้วย 8 อำเภอ (93 ตำบล 696 หมู่บ้าน)

สำหรับรายชื่ออำเภอทั้ง 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองเพชรบุรี อำเภอชะอำ อำเภอท่ายาง อำเภอเขาย้อย อำเภอบ้านแหลม อำเภอบ้านลาด อำเภอหนองหญ้าปล้อง และอำเภอแก่งกระจาน

3. การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี เทศบาล 11 แห่ง (เทศบาลเมือง 2 แห่ง และเทศบาลตำบล 9 แห่ง) องค์การบริหารส่วนตำบล 69 แห่ง (ขนาดกลาง 1 แห่ง และขนาดเล็ก 68 แห่ง)

ประชากร (ที่มา : สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง)

ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2546 จังหวัดเพชรบุรีมีประชากร จำนวน 462,279 คน เป็นชาย 225,300 คน หญิง 236,976 คน จำนวนบ้าน 139,556 หลัง

การคมนาคมขนส่ง

จังหวัดเพชรบุรี เป็นจังหวัดที่มีเส้นทางคมนาคมเชื่อมต่อกับภาคใต้และภูมิภาคอื่นๆของประเทศ การเดินทางเข้าสู่จังหวัดทำได้หลายทาง ดังนี้

ทางรถยนต์ สามารถเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวได้ 2 เส้นทาง คือ

เส้นทางกรุงเทพฯ (ปิ่นเกล้า - นครชัยศรี) - นครปฐม-ราชบุรี-เพชรบุรี ระยะทางประมาณ 166 กิโลเมตร

เส้นทางกรุงเทพฯ (ธนบุรี - ปากท่อ) - สมุทรสาคร-สมุทรสงคราม-เพชรบุรี ระยะทาง 123 กิโลเมตร สำหรับการเดินทางโดยรถยนต์โดยสารประจำทาง มีรถปรับอากาศชั้น 1 ให้บริการจากสถานีขนส่งสายใต้ ดังนี้

กรุงเทพฯ – เพชรบุรี เวลา 05.00 – 21.00 น. รถออกทุก 30 นาที ใช้เวลา 2 ชั่วโมง

กรุงเทพฯ – ชะอำ เวลา 04.20 – 22.20 น. รถออกทุก 30 นาที ใช้เวลา 2 ชั่วโมง

กรุงเทพฯ – ท่าช้างเวลา เวลา 05.00 – 19.00 น. รถออกทุก 30 นาที ใช้เวลา 2 ชั่วโมง

กรุงเทพฯ – บ้านแหลม วันละ 6 เที่ยว ตั้งแต่ 05.45 – 17.45 น. ใช้เวลา 2 ชั่วโมงครึ่ง นอกจากนี้ยังมีรถยนต์โดยสารปรับอากาศชั้น 2 และรถโดยสารธรรมดา ออกจากสายใต้ใหม่ ให้บริการตั้งแต่เวลา 05.00 – 20.00 น.

ทางรถไฟ มีขบวนรถขึ้น – ล่องผ่านจังหวัดเพชรบุรีวันละประมาณ 24 ขบวน ระยะทาง 167 กิโลเมตรจากกรุงเทพมหานคร สามารถขึ้นรถไฟได้ที่สถานีรถไฟกรุงเทพ (หัวลำโพง) และสถานีธนบุรี (บางกอกน้อย) สถานีรถไฟที่สำคัญในเขตจังหวัดเพชรบุรี คือ สถานีเขาย้อย สถานีเพชรบุรี และสถานีชะอำ

การทำปฏิญญานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาเพลงปรบไค่ดอนช้อย เพชรบุรีเล่มนี้ จะขอกล่าวรายละเอียด ในพื้นที่อำเภอบ้านลาด ซึ่งเป็นที่ตั้งของหมู่บ้านดอนช้อย หมู่ที่ 2 ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ตามรายละเอียดดังนี้

อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ตั้งอยู่ติดแม่น้ำเพชรบุรี ห่างจากตัวเมืองเพชรบุรี ประมาณ 8.5 กิโลเมตร เดิมอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอลองกระแซง (อำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี) ปี พ.ศ. 2459 ได้ยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอ เรียกว่า อำเภอท่าช้าง ต่อมาได้ย้ายที่ว่าการอำเภอชั่วคราว ขึ้นที่หน้าวัดโพธิ์กรุ ตำบลท่าช้าง ต่อมาได้ย้ายที่ว่าการอำเภอชั่วคราวนี้ ไปที่บ้านตะคร้อ ตำบลท่าช้าง ในปี พ.ศ. 2468 และได้ย้ายที่ที่บ้านวังขนอน ตำบลบ้านลาด เพื่อให้ที่ว่าการอำเภอตั้งอยู่ริมแม่น้ำเพชรบุรี โดยใช้การคมนาคมทางน้ำเป็นหลักในสมัยนั้น แต่ก็ยังใช้ชื่ออำเภอท่าช้างอยู่ กระทั่งปี พ.ศ. 2481 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น อำเภอบ้านลาด ตามชื่อตำบลที่ตั้งอำเภอ

อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่ออำเภอเขาย้อย อำเภอเมืองเพชรบุรี และอำเภอหนองหญ้าปล้อง

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอท่ายาง อำเภอหนองหญ้าปล้อง และอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ลักษณะภูมิประเทศ

อำเภอบ้านลาด เป็นที่ราบลุ่ม มีเนื้อที่ทั้งหมด 304.65 ตารางกิโลเมตร ทางทิศตะวันตกมีเทือกเขาไม่สูงนักภูเขาที่สำคัญ ของจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ เขาแด่น เขาไร่ เขาไม้ทรง เขาโปร่ง เขาน้อย เขาหมาเหงาน ภูเขาเหล่านี้ เป็นเทือกติดต่อกันจากทิศเหนือไปทางทิศใต้ และมีภูเขาเล็กๆ อีกได้แก่ เขาราม เขารังค์ เขาน้อย เขาพรหมชะแ้ง เขาทะโมน

การคมนาคม

มีถนนเพชรเกษมตัดผ่านเขตอำเภอบ้านลาด ระยะทางห่างจากถนนเพชรถึงอำเภอบ้านลาด ประมาณ 7 กิโลเมตร

การปกครอง

อำเภอบ้านลาดแบ่งออกเป็น 18 ตำบล ได้แก่

1. ตำบลบ้านลาด
2. ตำบลสมอพลี

3. ตำบลท่าเสน
4. ตำบลท่าช้าง
5. ตำบลบ้านหาด
6. ตำบลสะพานไกร
7. ตำบลไร่โคก
8. ตำบลบ้านทาน
9. ตำบลโรงเข้
10. ตำบลไร่สะทอน
11. ตำบลห้วยซ้อง
12. ตำบลหนองกะบู่
13. ตำบลถ้ำรงค์
14. ตำบลหนองกระเจ็ด
15. ตำบลตำหรุ
16. ตำบลไร่มะขาม
17. ตำบลลาดโพธิ์
18. ตำบลห้วยลึก

ในที่นี้จะขอกล่าวถึงรายละเอียดของหมู่บ้านคอนข่อย ที่เป็นแหล่งข้อมูลการเล่นเพลง
ปรบไก่ตามรายละเอียดดังนี้

ที่ตั้งและอาณาเขต

บ้านคอนข่อยตั้งอยู่ทางทิศเหนือ ของจังหวัดเพชรบุรีของอำเภอบ้านลาด อยู่ทางทิศ
ตะวันตกของจังหวัดเพชรบุรี ห่างจากจังหวัดเพชรบุรี ประมาณ 7 กิโลเมตร ตั้งอยู่หมู่ที่ 2
ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี สาเหตุที่เรียกว่า “คอนข่อย” อาจารย์เย็น
อภิชาติบุตร ได้เล่าให้ฟังว่า หมู่บ้านนี้เป็นที่ดอน คือเป็นที่สูงล้อมรอบไปด้วยทุ่งนา ในดอนที่
หมู่บ้านตั้งอยู่จะมีต้นข่อยขึ้นอยู่อย่างมากมาย ชาวบ้านจึงเรียกชื่อหมู่บ้านตามลักษณะของภูมิ
ประเทศว่า หมู่บ้าน “คอนข่อย”

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับเทศบาลตำบลหัวสะพาน อำเภอมืองเพชรบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลโรงเข้ อำเภอบ้านลาด

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลสะพานไกร อำเภอบ้านลาด

สภาพภูมิศาสตร์

บ้านดอนข่อยเป็นหมู่บ้านอยู่บนที่ราบเป็นที่ดอน ล้อมรอบด้วยทุ่งนา และทุ่งดงตาลที่ขึ้นสลับกับป่าและทุ่งนา ชาวบ้านจะตั้งบ้านเรือนอยู่กันเป็นกลุ่มๆแบบชนบทตามญาติพี่น้องหรือตามหมู่ญาติ ที่อยู่อาศัยเขตบริเวณเดียวกัน ภายในหมู่บ้านนิยมปลูกไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ได้แก่ ต้นมะพร้าว มะม่วง ต้นไม้ ป่าไผ่ ต้นจามจุรี ทำให้หมู่บ้านดอนข่อย มีภูมิประเทศที่ร่มครึ้ม

ลักษณะความเป็นอยู่และวัฒนธรรม

ชาวดอนข่อย เป็นชาวชนบทที่มีชีวิตเรียบง่าย มีความสงบ ความสามัคคี มีจิตใจร่มเย็นเป็นกุศล ชอบศิลปะ นับถือพระพุทธศาสนา โดยมีวัดวังบัวตั้งอยู่ หมู่ที่ 4 ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด เป็นศูนย์รวมในการกลมเกลียวจิตใจ และศีลธรรม ชาวบ้านดอนข่อยจะเป็นผู้ที่มีใจกุศล ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีวัฒนธรรมที่น่าสนใจ และสืบทอดกันมาจนกระทั่งทุกวันนี้คือการแสดงเพลงปรบไก่ ทุกวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ของทุกปี , การแสดงกระบี่กระบอง , ประเพณีสลากภัต ณ วัดวังบัว ชาวบ้านดอนข่อย จะมีความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คือ ศาลพ่อปู่ประจำหมู่บ้าน โดยมีการเล่าขานกันต่อๆมาถึงความมีอิทธิฤทธิ์ของพ่อปู่

ชาวบ้านดอนข่อย จะประกอบอาชีพ การทำนาเป็นหลัก หลังจากนั้นฤดูกาลเก็บเกี่ยวก็จะทำตาลโตนด การทำไร่ ว่างก่อสร้าง รับจ้างทั่วไป การเลี้ยงวัวเกือกทุกหลังคาเรือน ในหมู่บ้านก็จะมีวัว ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ในการประกอบอาชีพการเกษตร คือ ทำนา ถึงแม้ปัจจุบันจะใช้เครื่องจักรกลในการทำนา หรือบางครั้งวัวเรือนจะมีลูกหลานทำอาชีพเกษตรอย่างพอเพียง มีการปลูกพืชผักสวนครัว ไว้รับประทานในครัวเรือน อาหารการกินแบบเรียบง่าย

ภาษาพูดชาวดอนข่อย จะเหมือนกับคนทั่วไป ในอำเภอบ้านลาด ที่ในจังหวัดเพชรบุรี จะเรียกว่า “ชาวตะวันตก” คือหมู่บ้านที่อยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดเพชรบุรี จะหมายถึงความไม่เจริญเหมือนในเมือง เป็นหมู่บ้านชนบท หรือเรียกว่า “บ้านนอก” จะใช้เรียกภาษาพูดที่มีสำเนียงที่เรียกว่า “เหน่อ” ที่เป็นสำเนียงเพชรโดยแท้ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของหมู่บ้าน

ภาษาถิ่นดอนข่อย	ภาษากลาง	หมายเหตุ
เอาไม่	ไม่เอา	ชาวชนบทที่ใช้ภาษาถิ่นเหมือนกับชาว ดอนข่อย ได้แก่ ตำบลไรโคก ตำบลสะพานไกร ตำบลโรงเข้ ตำบลลาดโพธิ์ ตำบลหนองกะปุ่น ตำบลบ้านทาน ตำบลท่าช้าง ตำบลไรสะอาด ตำบลห้วยลึก ตำบลบ้านหาด ซึ่งเป็นตำบลในอำเภอบ้านลาด จังหวัด เพชรบุรี
กินไม่	ไม่กิน	
ไปไม่	ไม่ไป	
ดีไม่	ไม่ดี	
เกียน	เกวียน	
กีกกอง	ตริกตรอง	
ลูกกะแ	ลูกว้าว	
ลูกกะตึง ⁺	ลูกสุนัข	
ตึงทุย	แมลงปอ	
ฯลฯ		

ชาวดอนข่อยจะอยู่อย่างพอมีพอกิน ฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางลักษณะที่สำคัญ ในหมู่บ้านดอนข่อยจะมีศาลประจำหมู่บ้านอยู่ปากทางเข้าหมู่บ้าน ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 5 ไร่เศษ เรียกว่า “ ศาลพ่อปู่ ” ใช้สำหรับประกอบพิธีกรรมงานบุญ งานประจำปีในวันเพ็ญเดือนหก และมีการละเล่นเพลงปรบไก่อ้วายพ่อปู่ เป็นประจำทุกปี

ภาคผนวก ข
บทร้องเพลงปรบไม้ตอนช้อย เพชรบุรี

บทเบิกด้าน

ลูกจะขอเบิกด้านในเวลาคำนี้นี้
 ทั้งด้านน้ำและด้านบก
 ด้านตะวันตกและด้านตะวันออก
 ทั้งด้านนอกและด้านใน
 ทั้งด้านเหนือและด้านใต้
 ทั้งด้านซ้ายและด้านขวา
 ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง
 ทั้งด้านสิบหกชั้นฟ้า สิบห้าชั้นดิน
 ขอเบิกให้มาทุกด้าน ทุกด้าน ทุกทวาร เจ้าพระคุณ
 ขอเชิญเทวารักษ์อันศักดิ์สิทธิ์
 ที่ท่านมีฤทธิ์เดช
 อยู่โพธิ์ไทรเอยไม่เกด
 ทั้งนางประทุมเอยทอง (ลูกคู่ร้องรับ - ส่ง)
 ประนมหัตถ์ขึ้นนมัสการเชิญพ่อหลักบ้านทันที
 ขึ้นมาคุ้มภัยให้ทั่วทุกคนทั้งบ้านโน้นแล้วบ้านนี้
 ขอให้สลายคลายคลี่ขึ้นไปทุกตัวคน (ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)
 มาคุ้มภัยให้ทั่วคุ้มทั้งวัวและควาย
 ลูกๆ ขอให้อยู่สบายเถิดพ่อข้าไหว

บทเชิญเจ้า

เชิญพ่อเจ้าบ้านเชิญพ่อมานั่งบนศาลาก่อน
 แล้วกลับหวนชวนเชิญทุกแถวเนินนคร
 ทั้งแขวงกุ่มแขวงปรางแถวทุกบ้านดอน
 เชิญพ่อรีบเลาะทั้งเหาะร้อนมาเกิดในวันนี้ (ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)
 เชิญมาให้หมดทุกบรรพตคีรี
 รวมหมดทั้งหนองคลองท่ว
 เชิญพ่อเขาเงินพ่อภูโยธาช้านาน
 เชิญพ่อเขาสามร้อยยอดอันศักดิ์สิทธิ์
 ที่พ่อมีฤทธิ์เชี่ยวชาญ เพื่อบูชาอาจารย์ (ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)

เชิญพ่อเสื้อเมืองทรงเมืองหลักเมืองอันเรืองฤทธิ์
 พ่อวัดเขานันไดอิฐท่านด้วยนะ
 เชิญพ่อเขาหลวงพ่อพวงมาลา
 เชิญพ่อศาลตะขุนเขาตะเครา ที่พ่อเป็นเจ้านาวา
 เชิญพ่อบ้านชี พ่อท่ามะเกลือ พ่อมาอย่าเหลือเลยหนา
 เชิญพ่อเขางูฟามาเถะในวันนี้
 เชิญปู่เจ้าเขาใหญ่ในป่าไผ่ยุ่งยางเนินลำเนาภูเขาขวาง
 พ่อมาให้จงได้
 เชิญคุณแม่บ้านช่องและหนองมะกอก
 รวมทั้งศาลนอกศาลใน
 เชิญพ่อเขาปู้มเขาหมูที่พ่ออยู่ในป่าช้า
 ป่าเหียงป่าพลองคุณแม่หนองสลดได้
 เชิญพ่อแดนน้อยแดนใหญ่พ่อเขาไร่เขาพระ
 พ่อแจกตำแหน่งช่องพ่อขุนทองท่ามะไฟ
 เชิญพ่อเขาเขียวเขากระทิงพ่อวัวนั่งสามก้อน
 พ่อสมญาหน้ามลเชิญจรดจากดอนไร่
 เชิญพ่อเขาเจ้าลายที่พ่ออยู่ชายทะเล
 เชิญพ่อหนองบัวพ่อหัวจะเข้ใหญ่
 เชิญพ่อเจ้าศาลเมืองอันเรืองโรจน์พ่อศาลโหนดนั้นด้วยนะ
 เชิญพ่อน้อยพ่อหลวงพ่อพวงมาลัย
 เชิญพ่อท่าเสนพ่อขนอนพ่อไร่สะท้อนพ่อบ่อหมัน
 พ่อไร่มาบไร่เกิดพ่อจันทศอยู่บ้านใหม่
 เชิญพ่อตระการเอยแม่ตระการ เชิญเถิดอย่านานอยู่ไย
 เชิญมาลูกลูกจะบรรเลงถวาย (ลูกคู่ร้องรับ - ส่ง)

บทไหว้ครู

สิบนิ้วลูบกยขึ้นเหนือเศียร
 ประนมเทียนลูกขอบูชา
 ไหว้พระภูมิเจ้าที่ แม่ธรณีพระคงคา
 ไหว้พระพุทธรูปที่เลิศล้ำ ไหว้พระธรรมที่เลิศล้ำ
 ไหว้พระสงฆ์ที่ท่านทรงสิกขาเข้าแล้วในทันที
 ไหว้เจ้าท่าเจ้าทุ่ง พระกรุงพระพาลี
 พวยภัย ขออย่าให้มีมาแผ้วพาน
 สิบนิ้วลูกเชิดชู ลูกจะขอพระบูชา
 ลูกไหว้อารักษ์ที่ศักดิ์สิทธิ์ ที่ท่านมีฤทธา
 ลูกไหว้พระเพชรณลูกรรจีที่ท่านอยู่บนชั้นฟ้า
 ไหว้พระนเรศวรอยู่เบื้องซ้าย ไหว้พระนารายณ์ที่อยู่เบื้องขวา
 ช่วยมาชูลูกเชิดให้เลิศฟ้า (ลูกคู่ร้องรับ - ส่ง)
 สิบนิ้วประนมเทียนต่างรูปเทียนชวาลา
 ไหว้ ก.ข. นโม อิติปิโสภควา
 ไหว้พระธรรมทั้งเจ็ดคัมภีร์พระคุณท่านมีหนักหนา
 คุณพระแม่ก็หนักสิ้นหนักเท่าแผ่นดินแผ่นฟ้า
 เอาคุณพระธรรมมาต่อตั้ง เอามาตั้งกับพระคุณมารดา
 พระคุณแม่เจ้ายังเบาอยู่กว่า (ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)
 ลูกเป็นนักเลงเพลงปรบไก่ ขอให้มิชยขึ้นชื่อ
 ทุกตำบลให้เขาสื่อก้อง
 ถ้าใครมาแข่งขันพนันสู้ ให้แพ้รู้ลูกนายหนี
 เชิญครูมาด้วยมาช่วยชี้ช่อง
 ลูกจะร้องกลอนใดขออย่าได้ติด
 ขอให้ลูกคิดได้เหมือนนักปราชญ์
 เชิญครูมาดลใจให้ลูกไล่สะอาดผ่อง
 ลูกจะร้องรำทำทำขอเชิญครูมาช่วยประคับประคอง
 ช่วยมาแนะนำท่านนี้ช่วยมาชี้ทำนอง (ลูกคู่ร้องรับ - ส่ง)
 ลูกไหว้ครูรอดที่เป็นเพลงปรบไก่
 ท่านเป็นครูใหญ่ที่มีชื่ออยู่ทุกตำบล ผู้คนเขาสื่อล้ำ

ไหว้ครูฟังถึงครูผู้สอนลูกมาจนหมด
 ทุกกลอนได้อ่านได้จำจด
 ไหว้ครูบ่าวที่อยู่หัวนา ขอเชิญครูมาในวันนี้
 ลูกจะร้องอะไรอย่าให้เพี้ยนพลั่ว
 ไหว้ทั้งพ่อครูปู่ที่ท่านสละวาจา
 หัดให้ร้องรำและทำท่าทุกคืนค่ำ
 มาช่วยแนะนำชี้ทำนองที่ลูกร้องจะรำ
 ขอให้ถูกฉบับเหมือนจับระบำ (ลูกคู่ร้องรับ - ส่ง)
 สิบนิ้วลูกขอไหว้ครูไหว้ทั้งพ่อหลักบ้าน
 ลูกกรกัมประนมหัตถ์ยกขึ้นนมัสการ
 ลูกเป็นนักเลงเพลงปรบไก่ออย่าให้มีภัยมาแผ้วพาน
 อีกทั้งผับแปรแก้ไขขอให้มัยชัยเชี่ยวชาญ
 ให้คุ้มพระเจ้าทั้งชาวบ้านให้หมดทุกตัวคน (ลูกคู่ร้องรับ - ส่ง)
 คุ้มภัยให้พ้นอีกทั้งข้อตันข้อปลาย
 เสกสรรบรรยายแล้วขอให้ถูกท่า
 สิบนิ้วยกขึ้นเพิงผม
 ลูกกรกัมเหนือเกศา
 ทั้งไหว้พระภูมิเจ้าที่แม่ธรณีคงคา
 ลูกจะไหว้พระพุทธรูปที่เลิศล้ำ ไหว้พระธรรมที่เลิศล้ำ
 ลูกไหว้ครูพักตร์อักษร ไหว้ทั้งบิดรมารดา
 มาช่วยปกปักรักษาเถิดเถย (ลูกคู่ร้องรับ - ส่ง)
 ไหว้บิดาและมารดร ได้คุ้มอุทรมาแต่น้อยๆ
 ได้เลี้ยงลูกมาบาเทาเท่าหอยขม
 น้ำขุนไม่ให้ลูกอาบ อีกทั้งแบ่งหยาบๆไม่ให้ทา
 ตั้งน้ำใส่อ่างล้างอาจมา
 ปิดเลือดปิดไรทั้งยุ้งจัน
 เมื่อยามลูกร้องประคองให้กินนม
 แหล่งอุปถัมภ์ทุกคำเช้า
 แม่จูบทั้งเฝ้าทั้งผม
 ไม่ให้ลูกต้องละอองฝนทุกเวลา (ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)

สิบนิ้วบังคมประนมไหว้ทั้งข้างซ้ายทั้งข้างขวา
 ไหว้เจ้าท่าเจ้าทุ่ง ไหว้เจ้ากรุงพระพาลี
 ลูกจะว่าอย่างไรก็อย่าได้ติด
 ให้แคล้วคล่องต้องจิตให้เหมือนนักปราชญ์
 ถ้าใครมาแก้ไขให้แพ้อำนาจหนี
 ช่วยแนะนำทำนุ ช่วยชี้ทำนอง ที่ลูกจะร้องจะรับ
 แล้วขอให้ตรงเหมือนทรงกระเจี๊ยะ
 ไหว้ครูพิณพาทย์ระนาดทรงไหว้ทั้งกลองฉาบ
 ช่วยสาธุการให้ฉันสักที (ลูกคู่วิ่งรับ - ร้องส่ง)

บทสาธุการ

ฝ่ายชาย (ร้องเพลงกัน)

สิบนิ้วลูกจะไหว้เอยจะไหว้เทวีเลิศเลอ
 ลูกออกแขกมิ่งไม้เอยมิ่งไม้ใส่เกศาเอย
 ไหว้พระภูมิเจ้าที่ ธรณีแม่คงคาเอย
 ไหว้พระพุทธรูป พระธรรมเอยพระธรรมใส่โสภาเอย
 ไหว้บิดามารดาแต่ก่อนมาเอย
 ไหว้พระครูนารายณ์เอยทั้งชายขวาเอย

ฝ่ายหญิง (ร้องเพลงกัน)

สิบนิ้วลูกเอยจะไหว้จะไหว้ให้เทวดาเอย
 ขุนช้างขุนอินเอยขุนอินจะมาเอย
 ไหว้พระภูมิเจ้าที่เอยธรณีแม่คงคาเอย
 ไหว้พระอาทิตย์พระจันทร์เอยพระจันทร์อยู่ขึ้นฟ้าเอย
 จะไหว้สมภารชาญชัยเอยชาญชัยใจฉันทาเอย
 จะจับระบำรำถวายเป็นรำถวายซ้ายขวาเอย

บทเกริ่น

เอ ฉ่า ซา ซา ซา ฉ่า เอ้ ซ้า ไ้

ไหว้ครูสำเร็จเสร็จประสงค์ พี่ที่ตั้งวงไว้ทำ

เอ้ ซ้า ไ้

	พี่ขอเชิญองค์ ขอเชิญแม่หงส์เหิรมรา	เอ๋ ซ้ำ ไ้
	น้องอย่าพูดแซ่เขื่อนไปเลยแม่ไก่ป่า	เอ๋ ซ้ำ ไ้
	จงฟังให้พี่ฟังวาจาหน่อยเถิดจะเป็นไรไป	
	(ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)	
	ท่านผู้ฟังที่นั่งดูทั้งคุณพ่อปู่ท่าก็มา	เอ๋ ซ้ำ ไ้
	เร็วนะชักเข้าไปเลยแม่ยิ้มใหญ่	
	(ลูกคู่รับ) เอ ฉ่า ซา ซา ซา ฉ่า เอ๋ ซ้ำ ไ้	
ชาย	พี่มาประสบพบประสงค์ มาเจออนงค์	เอ๋ ซ้ำ ไ้
	ให้นึกอนาใจในใจพี่คิดหวาดหวั่น	เอ๋ ซ้ำ ไ้
	มาพบสาวน้อยอย่าร้อยกระบวน	เอ๋ ซ้ำ ไ้
	ตัวพี่มาชวนน้องอย่าได้ทำเชิง	เอ๋ ซ้ำ ไ้
	มาพบที่พระมาประที่เพิงพัน	
	ตัวพี่รักน้องไม่วายสิ้น เลยนะแม่กลืนจันทรกลืน	
	ต่างคนต่างทุกข์มาสนุกด้วยกัน	
	(ลูกคู่รับ) โอ ฉ่า ฉะ ฉ่า ฉา ฉ่า เอ ซ้ำ	
ชาย	พี่มาเกริ่นร้องเชิญองค์ ขอเชิญแม่หงส์สระเห็จเหิน	เอ๋ ซ้ำ ไ้
	วันนี้เดือนหก กลางเดือนจะมาพบแม่เพื่อนบัวผัน	เอ๋ ซ้ำ ไ้
	เพลงปรบไก่ถวายพ่อปู่ ผู้คนก็รู้ยู่ทั้งนั้น	เอ๋ ซ้ำ ไ้
	พี่มาร้องเกริ่นน้องอย่าเน้นซ้ำ ก็เพราะเวลากระชั้น	เอ๋ ซ้ำ ไ้
	ถวายพ่อปู่ให้เขาดูสักวัน เอย เถิดเอย	
	(ลูกคู่รับ) โอ ฉ่า ต่อ ฉ่า ฉา ฉ่า เอ ซ้ำ	
หญิง	ได้ยินสำเนียงเสียงชายให้ชะม้ายเมียงเมิน	เอ๋ ซ้ำ ไ้
	ตัวน้องเป็นหญิงแท้จริงต้องเดินมา	เอ๋ ซ้ำ ไ้
	ยกเท้าก้าวย่างมาในระหว่างจังหวะวง	เอ๋ ซ้ำ ไ้
	แลเห็นงามขึ้นมายืนอยู่ตรงหน้า	เอ๋ ซ้ำ ไ้
	มีเนื้อความถามไถ่ มีธุระอะไรให้ว่า	
	จะว่าอย่างไรให้ว่า มาเถิดในวันนี้	
	(ลูกคู่รับ) โอ ฉ่า ฉะ ฉ่า ฉา ฉ่า เอ ซ้ำ	

บทประ

ชาย	จะว่าอย่างไรแล้วให้ว่า ชีชะมณฑาทอง	เอื้ ซ้ำ ไ้
	นพคุณรุ่นสาว แก้มน้องขาวสะพริ้ม	เอื้ ซ้ำ ไ้
	ปากน้องว่าหน้าช่างยิ้มย่อง	เอื้ ซ้ำ ไ้
	พี่มานี้รักแล้วอยากจะได้จะเอาผู้ใหญ่เข้ามาจง	
	มาเลียบเคียงเรียงน้อง เอย แล้วเอย	
	(ลูกคู่รับ) โอ ฉ่า ฉะ ฉ่า ฉ่า ฉ่า เอ ซ้ำ	
	เห็นน้องมาคนเดียวจะพูดเกี้ยวพูดเคียง	เอื้ ซ้ำ ไ้
	เห็นน้องมาคนเดียวจะพูดเกี้ยวพูดเคียง	เอื้ ซ้ำ ไ้
	เขารู้มาแต่ว่าแม่ฉันเลี้ยงยาก	เอื้ ซ้ำ ไ้
	อีกทั้งโครตปู้ข้างข้าอีกทั้งโครตยาทั้งนั้น	เอื้ ซ้ำ ไ้
	เขาเลี้ยงมาสิ้นจะกินซึ่งชั้นหมาก	เอื้ ซ้ำ ไ้
	น้องสุดแต่ใจพ่อแม่ น้องนี้ไม่แะออกห่าง	
	พื่อยามาเสียให้เสียปากเอยแล้วเอย	
	(ลูกคู่รับ) โอ ฉ่า ฉะ ฉ่า ฉ่า ฉ่า เอ ซ้ำ	
ชาย	ว่าอย่ามาเสียให้เสียปาก น้องเอยช่างยากจิต	เอื้ ซ้ำ ไ้
	น้องเปรียบเหมือนดอกเบญจกามาศ	เอื้ ซ้ำ ไ้
	ตัวที่เป็นญาติไม่กอดไม่ยอ	เอื้ ซ้ำ ไ้
	พอเจอน้องแก้วเข้าแล้วก็รอสิด	เอื้ ซ้ำ ไ้
	จะให้ขอไปก็ได้จะขอดูใจน้องสักนิด	เอื้ ซ้ำ ไ้
	ถึงจะเสียชั้นหมากไม่อยากจะคิดหรรคน้องอย่าตกใจ	
	(ลูกคู่รับ) โอ ฉ่า ฉะ ฉ่า ฉ่า ฉ่า เอ ซ้ำ	
หญิง	เสียชั้นหมากไม่อยากจะคิด หัวใจพี่หวิดหวัด	เอื้ ซ้ำ ไ้
	พี่เป็นผู้ชายไม่อายกับสตรี	เอื้ ซ้ำ ไ้
	เห็นหงส์เขาบินจะบินตาม	เอื้ ซ้ำ ไ้
	น้องจะขอห้ามไว้เสียสักที	เอื้ ซ้ำ ไ้
	เปรียบเหมือนดวงแก้วแววสว่าง	เอื้ ซ้ำ ไ้
	ที่อยู่กลางภูเขาลวง	เอื้ ซ้ำ ไ้
	จงคิดดูบ้างจงฟังดูทั่วทั้งที่	
	จะสิ้นหัวใจตาย ด้วยเสียดามณี	

มันลือกเหลือลือกให้พี่น้องให้ดี

(ลูกคู่รับ) โอ ช่า ฉะ ช่า ฉา ช่า เอ ช้า

ชาย	มันลือกเหลือลือกให้พี่น้องให้ดี ตัวพี่ไม่รู้ไม่เห็น	เอ๋ ช้า ไข่
	จะว่าดวงแก้วแววสว่างที่อยู่ในกลางเขาหลวง	เอ๋ ช้า ไข่
	พี่จะเล่าจะลอกจะบอกแม่ดวงจันทร์	เอ๋ ช้า ไข่
	พี่จะเอาเหล็กไปจักสลักเจาะลัดเลาะเข้าไปถึง	เอ๋ ช้า ไข่
	ตัวของพี่เหล่านี้นี้ไม่พริ้งพริ้น	เอ๋ ช้า ไข่
	เป็นพระราหูอยู่ห่างไปดักทางเมื่อนางจะพลัน	
	ได้ลงมาแล้วแม่แก้วดวงนั้น แล้วเอ๋ย	

(ลูกคู่รับ) โอ ช่า ต่อ ช่า ฉา ช่า เอ ช้า

หญิง	ตัวน้องเป็นสาวเปรียบเหมือนดาวอยู่บนสวรรค์	เอ๋ ช้า ไข่
	พี่เป็นกระต่ายที่ต้องหมายเอาจันทร์	เอ๋ ช้า ไข่
	สารภีที่คันสั่นจะมาจุ่มขันสาคร	เอ๋ ช้า ไข่
	ให้ชะโงกดูเงาของเจ้าเสียก่อน เอ๋ย เกิดเอ๋ย	

(ลูกคู่รับ) โอ ช่า ฉะ ช่า ฉา ช่า เอ ช้า

ชาย	ให้ชะโงกดูเงาของเรานั้นสุดผันผวน	เอ๋ ช้า ไข่
	พี่เป็นกระต่ายคงที่อยู่ในวงพระจันทร์	เอ๋ ช้า ไข่
	น้องเป็นสาวจริงแท้หรือว่าเป็นแม่ลูกอ่อน	เอ๋ ช้า ไข่
	สงสัยแท้ๆ ก็ขอแลดูก่อน เอ๋ย แล้วเอ๋ย	

(ลูกคู่รับ) โอ ช่า ฉา ช่า ฉา ช่า เอ ช้า

หญิง	พี่เป็นกายสิทธิ์ฤทธิรอน วิทยากรเจ้าเล่ห์	เอ๋ ช้า ไข่
	อะไรเหาะไต่บนเวหน	เอ๋ ช้า ไข่
	เฮ้ย พี่เป็นเพชรวิทยากร ได้ไปสมจรแต่มะคะนิพนธ์	เอ๋ ช้า ไข่
	จับเอาเคล็ดสี่ เอามาชี้ให้เห็น	เอ๋ ช้า ไข่
	รูปร่างเหมือนนมหีมาทำไมไม่มีเหมือนคน เอ๋ยแล้วเอ๋ย	

(ลูกคู่รับ) โอ ช่า ฉะ ช่า ฉา ช่า เอ ช้า

ชาย	มีผิวชะเกิดจะได้เบาบาง โบราณท่านว่าไว้อย่างนี้	เอ๋ ช้า ไข่
	คิดตรึงตรองเสียให้มันดีมันไม่เป็นไรไม่	เอ๋ ช้า ไข่
	ยศศักดิ์และมักกระต่ายไม่อายหน้าช่างพาที่	เอ๋ ช้า ไข่
	ถ้าได้คลั่งเคล้าแล้วเราไม่หน่ายหนี	เอ๋ ช้า ไข่

	พี่เป็นกระต่ายไม่ใช่กระต่ายดง	เอ้ ข้า ไ้
	เป็นกระต่ายในวงพระสุริยฉาย	เอ้ ข้า ไ้
	ได้กลับนงเยาว์พี่จะเกล้าจนตาย	
	(ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)	
หญิง	ปากขายนั่นกาลิของอันนี้ก็กลัว	เอ้ ข้า ไ้
	ชาติชายหวัศนนั้นก็พูดแสนชั่ว	เอ้ ข้า ไ้
	ฉันยังไม่ยอมให้เพราะยังไม่ไว้ใจตัว	เอ้ ข้า ไ้
	ชาติขายนั่นแสนกสมันดีแต่ปล้นลักว้าว	เอ้ ข้า ไ้
	แล้วมิหน้าข้ากรรมแก้ตัวแล้วหรืออย่างไร (ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)	เอ้ ข้า ไ้
	มีผิวจะได้เบาบางโบราณท่านอ้างเอาไว้แบบนี้	เอ้ ข้า ไ้
	ชาติผู้ชายหวัศนแม้แต่ตูดก็ไม่ได้ดม	เอ้ ข้า ไ้
	หน้าอย่างเจ้าอย่าเข้ามางมมาย	เอ้ ข้า ไ้
	ความซัดเนื้อซัดตัวเราไม่คิดฝันไ้	เอ้ ข้า ไ้
	เห็นจะไม่สมอารมณ์ที่มันหมาย	เอ้ ข้า ไ้
	อย่ามาพูดไม่อายกับปาก	เอ้ ข้า ไ้
	มานั่งอ่อนวอนขอพรมากมาย	เอ้ ข้า ไ้
	มองแล้วไม่ดูถูกเพราะพี่เป็นลูกผู้ชาย	
	น้องไม่ได้แก้งไม่ได้ดูถูกเพราะพี่เป็นลูกผู้ชาย	
	หุดไ้หน้าไ้ไม่มีอาย (ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)	
ชาย	มิหน้าข้าทำกรรมให้ตัว	เอ้ ข้า ไ้
	พี่มิได้ทำตัวชั่วพระคุณของท่าน	เอ้ ข้า ไ้
	นางกับพี่หน้าที่ต้องวางกัน	เอ้ ข้า ไ้
	อย่าทำรีรีหันหัน	เอ้ ข้า ไ้
	มาเอยอวยเสียด้วยกันน้องเอยจะเป็นไ้	เอ้ ข้า ไ้
	พี่ไ้ได้เป็นคนกาสิณะจะพี่อา	เอ้ ข้า ไ้
	ถึงน้องจะคบจะหากไ้เสียศักดิ์ (ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)	
	(ลูกคู่รับ) โอ ข้า ต่อ ข้า ข้า ข้า เอ ข้า	
ฝ่ายชาย	(ร้องพร้อมกัน)	
	ไอ้อนิจจา พี่ได้มาพบประสบพักตร์	
	แม่เยาวลักษณ์งามเจริญทำเมืงหน้า	

น้องมาเคียงพี่เรื่องไรในตัวพี่
 แม่โถมศรีมาสลักตัดอาลัย
 เหมือนเก็บดอกไม้ร่วมต้นคนละกิ่ง
 เรารักกันจริงแต่ก็ยังต่างเคหา
 ทำไฉนจะได้มาพุดจา
 เป็นแต่ตาแลกันด้วยรัญจวน

ฝ่ายหญิง (ร้องพร้อมกัน)

ขงโคมีทั้งโยทะกา
 ดอกไม้นานาเก็บมาให้เพื่อนชม
 ยามยากจะเก็บเอาดอกจากเอามาแซมผม
 หอมไม่หอมมาบันกันดม
 เอามาแซมผมไปตามภาษา
 ดอกไม้นานาเก็บมาเพื่อนชม
 มะลิวัลย์ขึ้นไปพันกับมะลิลา
 ดอกไม้นานาเก็บร้อยมาลัย
 จำปีแล้วก็มีดอกจำปา ดอกไม้นานาเก็บมาให้เพื่อนชม
 ร้อยแล้วนางน้องแก้วพิชฐานไป ถ้าแม่นเนื้อคู่ฉันอยู่ไหน
 ให้อพวงมาลัยไปสวมคอ
 จำปีจำปาดอกไม้นานาเก็บมาร้อยพวงมาลัย

บทลา

พอฟังเสร็จสรรพเชิญพ่อกลับไปศาล
 ให้ขาดหายปลายต้นที่ได้เข้าบนบาน
 ลูกเป็นพวกนักร้องเพลงคำคีนี้นั่น
 ขอลาคุณพ่อกลับบ้าน
 เจ้านายทั้งสิ้นเชิญกลับไปถิ่นฐาน
 (ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)

เพลงมวย

ชาย	ท่านนายงาน ท่านบัญชาให้เราว่าเพลงมวย	เฮ้ ข้า ไ้
	เรามาเปรียบสูง เปรียบค่า เปรียบล่ำ เปรียบสัน	ฮ้า ไ้
	ตัวพี่มาวันนี้จะมารวเพลงมวยกันหน่อย	เออ เป็นไร (ข้า)
	(ลูกคู่รับ) เฮ ข้า ไ้ (ลูกคู่ขัด) โอ ข้า ต่อ ข้า ข้าๆ เห่ นะ	
หญิง	จะเปรียบสูงเปรียบต่ำเปรียบล่ำเปรียบสัน	เฮ้ ข้า ไ้
	จะแถมพกดกรางวัลให้หรือไร	โอข้า ต่อข้า แสข้าไ้
	(ลูกคู่รับ) เออ แม่แถมพกดกรางวัลให้หรืออย่างไร	เฮ้ ข้า ไ้
	โอ ข้า ต่อ ข้า เฮ ข้า ไ้	
หญิง	นุ่งเชียว ห่มเชียวทำท่าจะเกี้ยวผู้หญิง	เฮ้ ข้า ไ้
	เห็นสาวเดินมาทำพุดจากระตึงกระตึง	โอข้า ต่อข้า เฮข้าไ้
	มองเห็นหน้าเป็นคางทำไม่มีหางเหมือนลิง (ข้า)	
	(ลูกคู่รับ) เฮ ข้า ไ้ โอ้ ข้า ต่อ ข้า เอข้า	
ชาย	นุ่งเชียว ห่มเชียวทำท่าจะเกี้ยวผู้หญิง	เฮ้ ข้า ไ้
	น้องมาถาม พี่จำต้องบอก เมื่อพี่มันทำกระตึงกระตึง	ฮ้า ไ้
	แต่กำเนิดที่เกิดมาตอนที่แก้ผ้าเพียวว้าง	
	ที่น้องเคยเห็นนั่นแหละมันเ็นจริง ๆ	เฮ้ ข้า ไ้
	(ลูกคู่รับ) โอ ข้า ต่อ ข้า ข้า แส ข้า	
หญิง	นุ่งเชียว ห่มเชียวทำท่าเกี้ยวสาว	เฮ้ ข้า ไ้
	ขอเชิญไปเกี้ยวอีเชยวนมสาว	เฮ้ ข้า ไ้
	(ลูกคู่รับ) โอ ข้า ต่อ ข้า เฮ ข้า ไ้	
ชาย	ให้พี่ไปเกี้ยวอีเชยวนมสาว	เฮ้ ข้า ไ้
	มันจะอื้อฉาวนะแม่สามเพ็ง	
	เราจะเล่นเพลงปรบไก่	
	ทำไมน้องไพร่ไปถึงอีเชย	เฮ้ ข้า ไ้
	ถ้าพี่ไปเสียน้องไม่เห็น น้องต้องไปเล่นคนเดียว	เฮ้ ข้า ไ้
	น้องเล่นคนเดียวก็เบื่อกต้องไปหามะเขือที่เปลือกเขียวๆ	เอ ข้า ไ้
	ถ้าแม่นตัวพี่ไปเป็นลูกกวาจะร้องจะส่งมันก็กลมเกลียว	เอ ข้า ไ้

ดีกว่าเนื้อเย็นไปเล่นคนเดียว

(ลูกคู่รับ) เฮ ช้า ไข่ โอ ฉ่ำ ต่อ ฉ่ำ ฉ่ำ เห่

หญิง น้องเปรียบเหมือนมะพร้าวอ่อน ไข่ ช้า ไข่
พี่จะวนซื้อ

จะซื้อจะซื้อลูกน้อยเราก็อไม่ขาย

จะซื้อลูกใหญ่เราก็อไม่ซื้อ ไข่ ช้า ไข่

อย่ามาเวียนไต่ต้นให้คนเขาลือ

(ลูกคู่รับ) โอ ฉ่ำ ต่อ ฉ่ำ ฉ่ำ ฉ่ำ ไข่ ฉ่ำ

ชาย น้องเปรียบเหมือนมะพร้าวอ่อน ไข่ ช้า ไข่
พี่จะวนซื้อ

จะซื้อลูกในก็ไม่มีมัน จะซื้อลูกนั้นก็กลัวไม่ซื้อ ไข่ ช้า ไข่

เลยเหมาหมดต้นให้คนเขาลือ

(ลูกคู่รับ) โอ ฉ่ำ ต่อ ฉ่ำ ฉ่ำ ฉ่ำ ไข่ ฉ่ำ

หญิง น้องเป็นสาวพึงกะทิ ไข่ ช้า ไข่
เหมือนดอกมะลิข้างรั้ว ไข่ ช้า ไข่

ถ้าใครมาลอยน้ำจะย้อยรดหัว

(ลูกคู่รับ) โอ ฉ่ำ ต่อ ฉ่ำ ฉ่ำ ฉ่ำ ไข่ ฉ่ำ

ชาย น้องเป็นสาวพึงกะทิ เหมือนดอกมะลิข้างรั้ว ไข่ ช้า ไข่
ครั้นตัวพี่จะไปลอย กลัวน้ำย้อยรดหัว ไข่ ช้า ไข่

เลยลอยมั่งหยุดมั่งที่หลังไม่รั้ว

(ลูกคู่รับ) โอ ฉ่ำ ต่อ ฉ่ำ ฉ่ำ ฉ่ำ ไข่ ฉ่ำ

หญิง กล้าตีเขามาดูจะขัดประตูแต่ะ ไข่ ช้า ไข่
ตีนขยับมือขยับกระหวัดก็เสียงดังแฉะ

พวกหัวหมอยพลอยกันแคะ ไข่ ช้า ไข่

(ลูกคู่รับ) โอ ฉ่ำ ต่อ ฉ่ำ ฉ่ำ ฉ่ำ ไข่ ฉ่ำ

ชาย กล้าตีเข้ามาดู ฉ่ำ ต่อ ฉ่ำ ไข่ ช้า ไข่
เอ็งจะขัดประตูแต่ะ

งกยกกระเดาะขวานก็เจาะลงไปเสียงดังแฉะ ไข่ ช้า ไข่

เอ็งไปนอนโค้งโค้งอยู่หลังโรงเจ็กแป๊ะ ไข่ ช้า ไข่

มองดูขมดูสิเหมือนน้ำมันตานีเหนียวแฉะ

- ชาย รู้สึกสับสนในนิมิต ประจักษ์จิตว่าฝัน
เจ้าลู่เล่นเคล้นคล้า
สองเต้าประทุมถัน เอ้ ซ้า ไ้
(ผู้แสดงทั้งหมดรำส่ง และร้องพร้อมกัน)
“ แม่ดอกบัวหลวง แม่พวงบุหลัน น้องเอ๋ย จึ่งพินกาย “ (ซ้า)
ฉ่า ฉ่า ฉ่า ไ้ ฉ่า ต่อ ฉ่า ไ้
ได้สร้างทุกข์ พี่ลูกน้อง พี่จึ่งร้องเรียกหา
ตื่นเถิด แม่วิมาลา น้องเอ๋ย นอนตื่นสาย (ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)
หญิง โคมศรีวิมาลากำลังนิทราอ่อน
ขึ้นร่วมอาสน์กับสามี
อยู่บนแท่นที่บรรณธรณ์
นางพินกายละม้ายละเมอ
ดูพิศเพ้อไปยิ่งกว่าก่อน
นางพินตัวยังม้วนนอน
ตื่นขึ้นก็ตกใจ
(ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)
เอามือไปคลำศีรษะผัว ว่าใครตัดหัวเอาไปทิ้ง
นางสงสัยไปทุกสิ่งแล้วลุกขึ้นร้องไห้
เอามือไปคลำศีรษะละเมอว่ากัน
เจ้าวิมาลาบ้าเหมือนคนโง่
เอามือไปคลำที่เกศว่าเมื่อตะกี้พ่อคุณอย่าโกรธ
ตัวกระหม่อมฉันประทานโทษ
ชาย ตัวกระหม่อมฉันประทานโทษ เอ้ ซ้า ไ้
ตัวพี่ไม่โกรธไม่แค้น
เจ้าวิมาลาน่าประหลาดซังชั่วชาติเหลือแสน
เจ้านอนละเมอเพ้อพรั่ำ
เอกรมมากำกุ่มแน่น
กุ่มไม่กุ่มเปล่า กุ่มเอาพระแสงแบน
สำคัญกว่าท่อนแขนผัวอย่างไร
พี่ฝันอย่างนั้นเจ้า พี่จะเล่าให้ฟัง

แต่ก่อนไรรายหลังหาเคยฝันไม่

เอื้ ข้า ใ้

(ลูกคู่รับ) ข้า ต่อ ข้า ข้า ข้า เอ ข้า ใ้

พี่ฝันว่าองค์พระกาฬมาถืบทวารโดยเด็ด

แล้วชักพระแสงออกกางแล้วเชือดเนื้อ

เอาเศียรไปขว้างลงกลางธาร

เอื้ ข้า ใ้

ก็เกิดบันดาลขึ้นเป็นไฟ

คงคาก็แห้งแล้งลงไม่เหลือ

แล้วแหวกกระซากลากไล่

เอาจนเลือดไหลกระเซ็น

เอื้ ข้า ใ้

ทั้งกาทั้งแรงแย่งกินเป็นเหยื่อ

เหลือแต่ไส้ตันโตสั้นแค่สากกระเบือ

ให้คิดถึงความฝันยังฝันเพื่อ

หญิง วิมาลาหน้าไยก้มลงไหวกราบ

จะทุกขร้อนประการใด

ตัวน้องก็ไม่ทราบ

จะไพร่หรือมีลาภประการใด

จะได้กับญาติหรือว่าขาดกับตัว

(ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)

ว่าใครตัดหัวเอาไปทิ้ง

นางสงสยไปทุกสิ่งแล้วลุกขึ้นร้องไห้

ไม่มีตำรับทายว่าก็เกะกะ

เป็นलगกับผัวชั่วสรวัด

ไปหาท่านทำรำไพที่แกเข้าใจจัด

ที่ตรงตามปู่แก้วชัด

ชาย พอรุ่งสางสว่างก็ออกจากคูลาห้อง

เอื้ ข้า ใ้

กระโดดน้ำลำพอง แล้วกลายเป็นกุมภ

ออกแหวกว่ายสายชล จรดลลอล่งสองออกจากถ้ำ

น้ำเป็นฟองขาว

ครั้นถึงทำวท่านอำไพ ก็ตรงเข้าไปมิช้านาน

เข้าไปตรงหน้าพระอาจารย์เจ้า

สองกรประนมบังคมไหว้

กราบลงที่ใต้ฝ่าบาทท้าว

ลงหมอบตะกุก ลงคุกเข่า

(ลูกคู่ร้องรับ) โอ้ น้ำ ต่อก น้ำ เอ็ง น้ำ ไช้

ชาย จะกล่าวถึงท่านท้าวม้าไฟ

๒๕๖๕

แกตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรม

แก่งเขื่อนลำรางกาย

พอหลานชายเข้ามาสัถิต

๒๒๒

กับแลมตาหนุออกไปดูนิด

ก็เห็นเจ้าชาละวัน

๒๒๒

(ลูกคู่ร้องรับ) น้ำ ต่อก น้ำ น้ำ น้ำ เฮ้ น้ำ

เกรงญาณฌานกล้ำแกก็รู้ว่าจะตาย

จะรอถึงชีวันอันตราย เสียแล้วเป็นแม่นมั่น

๒๕๖๖

ชาย พอรุ่งแสงสว่างก็ ว่าเฮ้ยไอ้หนเองมาหาคา

๒๒๒

มีเรื่องเคืองใจเป็นอย่างไร

๒๒๒

ทำหน้าเสียเหมือนเมียด่า

ดูหน้าตาเหมือนลิงหลอก

ถามสักเท่าไรหาใครจะบอกไม่

ได้ดหน้าขาวตาขาว

๓๒๕

(ลูกคู่ร้องรับ) โอ้ น้ำ ต่อก น้ำ น้ำ น้ำ น้ำ เอ้ น้ำ

กุดเหมือนสาวเชียงใหม่ ทำน้ำตาเหมือนหมาหั่นไส้ เอ้ ช้า ไข่

(ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)

ชาย ตัวหลนได้ฟังความ ได้ฟังที่ปลายปฏาม เมื่อคืนผมฝัน

จิตใจให้ครั่นคร้าม ได้แก่งลามาหาปู้

แก้ ทั่ว ไถ่

(ลูกคู่) ไ้ ช่า ต่อ ช่า ช่า ช่า ช่า ต่อ ฉะ ไ้

อยากจะรู้เนื้อความ ไม่มีผู้ใดจะโต้ถาม ตัวหลานก็สนใจ เอ้ ข้า ไร่

แต่ก่อนแต่ไหนหลวงไม่เคยฝัน เสียเคยอย่างนี้

ฝันว่าเขาตัดเอาเกศี ของหลานไปเสียได้

เอาเตี๋ยไปขว้างก็เกิดบันดาลขึ้นเป็นไฟ

คงคาได้แห้งแล้งลงไม่เบา จะมีสุขทุกข์ลาม

มึงหลงแต่ตูดมาพุดจ้อจะพากันมรณา

มึงหลงตณหาม้าโลกีย์

มึงเอาแต่หีขึ้นมำตั้งหน้า

หน้าที่ยู่เป็นหีนมา ไปดอกเมื่อปลายมือ

เอ้ ช้า ไข่

(ลูกคู่ร้องรับ - ส่ง)

โอ้ ช่า ต่อ ช่า ช่า ช่า ช่า เอ้ ช้า

ชาย ภูเห็นว่าเป็นหลานหาไม่ชี้คร้านจะว่า

จะนึ่งให้เขาพันฆ่าหรือไอ้หัวดี

ช่า ช่า ช่า

จงนั่งดสะกดใจอยู่ในถ้ำของเมีย

ได้เจ็ดวันไปเสียผี

ทั้งบรรลัยนั้นก็เคลื่อนทั้งพระเดือนจะคล้ายปี

พระควรจะตายเมื่อปลายปี

(ลูกคู่ร้องรับพร้อมกัน)

กลับไปชีวิมาน ชาละวันหลานชาย

ด้วยว่าใจโหวนจะนั่งอยู่สักครู่ก็ได้

ในจิตมันฟุ้งซ่าน แล้วยกหัตถ์ถ่มมัสการ

(ลูกคู่ร้องรับ - ส่ง)

ออกจากคูลาตามั่วว่า เป็นจระเข้

ว่ายโผล่ได้แต่ ฝนขึ้นเข้าคูลา

ครั้นถึงประตูคูลา กายกายาเป็นมนุษย์

เดินเซซังกำลังก็รู้ดแรง

เห็นมเหสีวิมาลา พระขลนารอหลัง

(ลูกคู่ร้องรับ - ส่ง)

ภาคผนวก ค

บทร้องเพลงเกร็ดการแสดงเพลงปรบไต่ดอนข่อย เพชรบุรี

บทสาธุการ ทำนองเพลงปิ่นตลิ่ง

ชาย สิบนิ้วลูกจะไหว้ไทยเทเวศ เอย
 คนตรีรับ
 ทุกขอบเขตมิ้งไม้ไพรพฤษา เอย
 คนตรีรับ
 ไหว้พระภูมิเจ้าที่ ธรณีแม่คงคา เอย
 คนตรีรับ
 ไหว้ครุฑศักดิ์อักษร เอย บิดรพระมารดา เอย
 คนตรีรับ
 ไหว้พระเนรศ เอย พระณารายณ์ เอย
 คนตรีรับ
 หญิง สิบนิ้วลูกจะไหว้ เอยจะไหว้เทวาเอย เออ
 คนตรีรับ
 ไหว้พระภูมิเจ้าที่ แม่คงคา เอย
 คนตรีรับ
 ไหว้เจ้างานชาญชัย เอย ชาญชัย ใจศรัทธาเออ
 คนตรีรับ
 หุบห้องช่องชั้น เอย
 ไหว้พระอาทิตย์ พระจันทร์บนชั้นฟ้าเอย
 คนตรีรับ
 จักระบำรำถวาย ทั้งซ้ายขวาเอย
 คนตรีรับ

เพลงต้นเพลงฉิ่ง

ว่าพลางทางก็ร้องเพลงต้นฉิ่ง
 เพราะเจาะเอย รา จริงจริงเอยจับหัวใจ ชะ เฮ ช่า (ซ้า)
 เอย มันเป็นรำเก่าแต่โบราณ นางเอย (ซ้า)
 นมนานมา ช่า เอ ช่า (ซ้า)
 พวกฉันจะว่าไม่สู้เด็ด เอย เม็ดไม่สู้ดี ช่า เอ ช่า
 ที่นี้ที่เล่น หรือว่าป่า นางเอย (ซ้า) พนาดี

พระชนกชนนี เออ จะครองเมือง
ที่ได้ทูลรันทนยาก นางเอย (ข้า)มาจากเมือง
อย่าขุนเคืองพี่ไม่ขอสมาคม

เพลงสารีกา

ชาย ในสำนักนางองค์ทรงสวัสดิ์
คนตรีรับ
ขอเสียงสัจย์ศุภลักษณ์เป็นอักษร เออ เป็นอักษร
คนตรีรับ
แก้วเนตรเกษราพางอน
คนตรีรับ
ด้วยอวรณ์หวังสวาทไม่ขาดวัน
คนตรีรับ
อยู่ในสวนครวญถึงคະນຶ່ງນ້ອງ
คนตรี รับ
ถ้าแม่นจะรองเอน้ำตาก็ว่าขัน
คนตรีรับ
เมื่อคราวสะเดาะพระเคราะห์พบประสพกัน เอย
คนตรีรับ
เมื่อวันสงครามเป็นสามครั้ง
อยู่ข้างนอกน้ำใจอยู่ในวัง จะนอนฟังในอารมณ์ให้ตรมตรอม
คนตรีรับ
เหมือนมดแดงแฝงพวงมะม่วงอม
คนตรีรับ
เที่ยวไต่ตอมเต็มอยู่ไม่รู้รส
คนตรีรับ
พี่รักเจ้าเอาชีวาเข้ามาแลก
คนตรีรับ
เข้ารับแขกแตกทัพกลับไปหมด
คนตรีรับ

อยู่ในวังตั้งเดือนดูเหมือนมด

ดนตรีรับ

ช่างอายอดสูใจอะไรเลย

ดนตรีรับ

พอเสร็จศึกนี้จะสมอารมณ์มาตร

ดนตรีรับ

พระบิดุราศรั้งแจ้งก็แก่งแย

ดนตรีรับ

เดชะเคราะห์เพราะบุญไม่คุ้มเคย

ดนตรีรับ

ขอลาเลยบ่วงสวรรค์ หนีครวญ

หญิง อย่างไรเล่าเจ้าสาลิกาแก้ว

ดนตรีรับ

เสียงแจ้ว แจ้ว จับใจอยู่ในห้อง

ดนตรีรับ

ถ้าพูดได้แม่จะใส่กำไลทอง

ดนตรีรับ

ถ้ารักเจ้าของแล้วจงพูดแต่โดยดี

ดนตรีรับ

จะโกรธเคืองแม่ด้วยเรื่องว่าซอกัก

ดนตรีรับ

จะซังไว้ก็เพราะรักเจ้าปักษ์

ดนตรีรับ

ถ้ามาตรแม่นว่าเจ้าตายวายชีวี

ดนตรีรับ

จะกอดแก้วสกุณีสู่เมรุทอง

ดนตรีรับ

เพลงเขมรเป่าไปไม้

เฮ้ เฮ้ เฮ้ เฮ้ เฮ้ เฮ้ เฮ้

นางคนนี้พี่เพิ่งเห็น

ไอ้แม่ทองเนื้อเย็นน่าเอ็นดู

ตัดดอกไม้ใส่ต้มหู

ไอ้แม่ทองโฉมตรู บ้านอยู่ไหน

น้องอย่ามองพี่นักยกคิ้วให้

ไอ้แม่สายสุคติใจของพี่ยา

ไอ้แม่สร้อยสักวาจำปาเทศ

ไม่แจ่มเหตุว่าจะหล่นลงตรงไหน

หล่นตรงนี้พี่ชอบใจ

เหมือนดังได้ดอกไม้เข้ามาชม

จินใจย่อ

ชาย ขงเบ้งรู้ข่าวว่าดาวตก

สองพระกรซ้อนอกเข่ารำไห้

ดาวตกจะตก (ซ้ำ) ตามดาวไป

ว่าดวงดาวดวงนี้ไซ้รู้ คือ ตัวกู คือตัวกู

ยามกูอยู่ดี ศรีดาวศุกร์ (ซ้ำ)

เมื่อยามตัวกูนี้ได้ทุกข์ ดาวหลบลู่ ดาวหลบลู่

จงเมียเข้าห้อง (ซ้ำ)

แล้วมองดูว่าตัวกูในคราวนี้ไซ้แล้วหวา

ไอ้โม่งหย่งโย่ หย่งโย่ไล่สำเภา

ผู้เฒ่าหาหอยลอยตามลม

หญิง นางนารีศรีสุตามาถึงวัง

ยังกำลังดีเด็ด ไม่เหือดหาย

เข้าในห้องกรรองกรีก

ให้นึกอายว่าออกผู้ชาย ไม่ชอบใจ

เสียแรงกูแต่งแป้งขมิ้นดินสอพอง

แป้งหอมน้ำมันดินสักสิบไห

ไหนเลยจะทนเจ็บ ไม่เจ็บไหน
 ขากรรไกรเขาก็ถึงสิ่งพึง

เพลงป็นตลิ่ง

เอ๋ย เมื่อนั้นพระองค์ทรงพบเอ๋ย
 เลิศลภภรณ์ไม่มีสองเอ๋ย
 เยื้องย่างจรรี ด้วยดีใจเอ๋ย พันประมาณ
 เสด็จจะย่างปรางมาศปราสาททอง
 ให้หวนคะนึงถึงน้องในห้วงไหนเอ๋ย ชะ เฮ ช่า เฮ ช่า
 ห่วงไหนมีดมนพันประมาณ ชะ เฮ ช่า

เพลงกลองโยน

ญ บ้างหละก็กังคั่นช่อง สองกระจก
 โฉมยงผมดกหละทาคิ้วดำ ขำหนักหนา ชะ เฮ ช่า ชะ เฮ ช่า
 เออ หละหัดเล่นตา
 เป็นวิชาชวนชายให้เซยชม
 บ้างก็ยิ้มพริ้มพรายขยายแก้ม
 เอามือแต้ม...หละ หน้า...จับหัวใจ

เพลงจีนจับชาย

ชักใบขึ้นก็กลอก
 อ้าวจะเล่นออกไปเอาลูกเกาทัณฑ์
 ขงเบ้งเอามีอกอดอก อ้อ
 ว่าเมฆหมอกหมกทั้งกลางคืนกลางวัน
 เล่นออกไปเอาลูกกาทัณฑ์
 พอได้สามวันจะกลับมา
 โลกก็ตกใจว่าอ้าวไม่ไปแล้วท่านขา
 ขงเบ้งเอามีอกอดอกแล้วเรียกโลกกล่นาวา
 โลกร้องไห้อ้อ ย่า แล้วก็พากันลงเรือ
 ฤๅษีสี่มะร่อ ถอนสมอติดหางเสือ

เสียงไล่ ไล่ ว่าไล่ไล่
 เสียง ฮา เฮ จะลงเรือ
 โลกตกใจเรือ แล้วกระโจนลงน้ำตาย
 กง จู อยู่ท้ายบะหลี่ ชักช่อขึ้นมาเล่นเครื่องสาย
 ไ่จุน จิน จับ เจ็ง ฮ้อ ไ่จุน จิน จับ เจ็ง
 อี้จะเล่นเป็นเพลงจินจับชาย
 ขงเบ้งอยู่ข้างท้าย
 แล้วก็ป้ายหางเสือมา

เพลงช่อกุมเรียง

ขงโค แล้วมีทั้งโยทะกา (ซ้ำ)
 ดอกไม้ंना นา เก็บมาให้เพื่อนชม (ซ้ำ)
 ยามยากจะเก็บดอกจากเอามาแซมผม
 หอมไม่หอมมาบันกันดม เอามาแซมผมไปตามประสา
 มะลิวัลย์ขึ้นไปพันกับมะลิลา
 เจ้าพราหมณ์เก็บได้ เก็บเอามา เอามาร้อยพวงมาลัย
 เอ้อระเหยรักซ้อน มีทั้งหงอนไก่ฟ้า
 เจ้าพราหมณ์เก็บได้ เก็บเอามา เอามาร้อยพวงมาลัย
 เอ้อระเหยลอยแล้ว
 นางน้องแก้วพิชฐานไป (ซ้ำ)
 ถ้าแม่นเนื้อคู่ฉันอยู่ที่ไหน
 พวงมาลัยจะไปสวมกร

เพลงเขมรปากท่อ

สี่เอยสีนวลทัดแต่ดอกลำดวน ให้พี่ยวนใจเอย
 สี่เอยเจ้าสีนวล ทัดแต่ดอกลำดวนย้วยวนใจ
 ปักไม้หมายกยไว้ก่อนเพื่อน
 ยังไม่ถึงเดือน น้องมาจาก ขันหมากมาหมั้น
 ควักเงินออกจากไถ่ส่งให้พลัน
 ว่านี่แหละ ขันหมากหมั้นกัลยา
 ดึก ดึก เกิดเอ่ยนางน้องแก้ว

ตัวพี่จะลดร่อง (ซ่อง) แมวเข้าไปหา

รักกัน ชิงกันจนพันแพง

มาพลาดแผลงล้มตายวายชีวัน

จะขึ้นต้นนิ้วเพราะนางงามก็ตามที่

เพราะยมบาลกับพี่เป็นเกลอกัน

จะกลัวอะไรกับหนามจิ้งจี้รวนั้น

ชักมีดได้ออกบันให้บรรลัย

เพลงกัลยาเยียมห้อง

(จากวรรณคดีเรื่องสังข์ทอง ตอนสลักขึ้นปักขึ้นแพง)

ขึ้นหนึ่งโคมยังทรงครองจะประสูติ เป็นสังข์ทอง

ขึ้นสองต้องขับออกจากวัง

ขึ้นสามอุ้มสังข์ทอง ออกเดินไพร

ขึ้นสี่แม่ก็อยู่กับยายตา สังข์น้อยละลูกยาออกไล่ไก่

ขึ้นห้าแม่ก็มาจับสังข์ได้ พุบย้อยยับ

ขึ้นหกรู้ถึงอกอีจันทา มันทำ ผัวข้าให้หลงไหล

ขึ้นเจ็ดเพชฌฆาต ให้ช่างแทง ช่างก็ยืน หละตัวแข็ง หาแทงไม่

ขึ้นแปดถูกยาแฝด อีจันทา มันทำให้หละผัวข้าหลงไหล

ขึ้นเก้าแม่ก็เฝ้า แต่วิงวอน ดีค้อน ละ ลูก ไม่ปราศรัย

ขึ้นสิบเขาก็หยิบเอาหินมา มาถ่วง ละ ลูกยา ลอยน้ำไป

เพลงมอญโยนดาบ

(เพลงเรื่องไกรทอง ตอนปราบชาละวัน)

จุดเทียนเช่นเหล้าเป่าด้วยมนต์

กระทงน้อยลอยวนขึ้นเหนือน้ำ

ชาละวันกุมภีเจ้าหนีดำ

มุดอยู่ในถ้ำพระคูหา เอย

กระทงน้อยสองใบไล่มีดชะมังสา

เจ้าชาละวันกุมภี มาร้อนใจเอย

ก็ผุดขึ้นสลอนดังท่อนไม้

ว่าไฉ่ตัวนี้มิใช่ไฉ่ตัวการ เอย
จะเข้ดอยล่องขึ้นมามองหมอ
ว่าไฉ่ตัวนี้แหละหนอชาละวันเอย

ภาคผนวก ง
โน้ตเพลง

เพลงต้นถึง 2 ชั้น

ท่อน 1

- - - ค	- ร ร ร	- - - ม	- ร ร ร	- - - ค	- - - ร	- - - ม	- - - ซ
- - - ม	- ซ ซ ซ	- - - ล	- ซ ซ ซ	- - - ค	- - - ร	- - - ม	- - - ซ
- ค ร ม	- ซ - ล	- คํ - ล	- ซ - ค	- ม - ร	- ค - ล	- - ร ค	ล ค - ร

กลับต้น

ท่อน 2

- - - ม	- ม - ม	- ค ร ม	- ซ - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ซ	- - - ม
- ค ร ม	- ซ - ล	- คํ - ล	- ซ - ค	- ม - ร	- ค - ล	- - ร ค	ล ค - ร

เพลงสาริกา 2 ชั้น

ร้อง

- - - ล	- ซ - ค	- - - ร	- - - ม	- - - ม	- - ซํ ร	ม ร ค ล	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	----------	---------	---------

ดนตรีรับ

- ล ซ ล	คํ ล ซ ล	ค ล ซ ล	- ค - ร	- - - ม	ซํ ม ร ค	ซ ล ค ร	- - - -
---------	----------	---------	---------	---------	----------	---------	---------

ร้อง

- - - ม	- ม ม ม	- - - ค	- ร - ม	- - - -	- ม - ม	- - ร ม	ซํ ค - ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	----------

ดนตรีรับ

- - ค ล	- ค - -	ซ ล ค ร	ค ม ร ค	- - - ม	- ม - ม	- ล - ซ	- ม - ร
- - ค ล	- ค - -	ซ ล ค ร	ค ม ร ค				

เพลงพวงมาลัย 2 ชั้น

ร้อง

- - - -	- ล - ร	- - - ค	- ร - -	- ม - ซํ	- ม - ร	- - - ค	- ล - ร
---------	---------	---------	---------	----------	---------	---------	---------

ดนตรีรับ

- - - -	- ล - ร	- ม ร ค	- ร - -	ค ร ม ซํ	- ม - ร	- - - ค	- ล - ร
---------	---------	---------	---------	----------	---------	---------	---------

ร้อง

- - - -	- ล - ร	- ม ซํ ร	- ค - ล	- - - -	- ค - ร	- ม - ค	- ร - ม
---------	---------	----------	---------	---------	---------	---------	---------

ดนตรีรับ

- - - -	ซ ล ค ร	- ม ซํ ร	ม ร ค ล	- ซ - ค	- ร - ม	- ล ซ ม	- ร - ค
---------	---------	----------	---------	---------	---------	---------	---------

เพลงกลองโยน

- - - ล	- ล ล ล	- ม ร ค	- ล - ช	- - - ร	- - - ช	- - - ร	- ม ร ค
- - - ล	- ล ล ล	- ค - ร	ค ม ร ค	- ช - ค	- ร - ม	- ม ม ม	- - - ร
- - - ม	- ม ม ม	- ช - ม	- ร - ค	- ช - ล	- ม ร ค	- ท - ล	- ช - ม
- - - ล	- ล ล ล	- ร - ค	- ล - ช	- ล - ช	- ฟ - ร	- - - ฟ	- - - ช

เพลงสาธุการ

- - - ร	- - - ม	- - - ม	- ช - ล	- ร - ม	- ร - ล	ล ล - ช	ช ช - ร
- - - ท	- ล - ร	ร ร - ม	ม ม - ฟ	- ล - ท	- ล - ฟ	ฟ ฟ - ม	ม ม - ร
- ฟ - ม	- ร - ค	ท ล - ท	- ค ร ม	- ล ล ล	- ท - ล	- ช - ม	- ช - ล
- ร - ม	- ท - ท	ท ท - ล	ล ล - ช	- ช ล ท	- ร - ม	- ร - ค	- ท - ล
- ร - ท	ม ร - ม	- ล - ช	ช ช - ล	- ท - ร	- ท - ล	ล ล - ช	ช ช - ม
- ฟ ม ร	- ม - ร	- ร - ร	- ท ท ท	- ช - ช	ล ล - ร	- ม - ร	- ท - ล
- ท - ร	- ท - ล	ล ล - ช	ช ช - ม	- ร - ท	ม ร - ม	- ล - ช	ช ช - ล
- ท ล ร	- ล ล ล	- ร - ช	- ล - ท	- ร - ม	- ร - ท	ท ท - ล	ล ล - ช
- ฟ ม ร	- ม - ร	- ร - ร	- ช ช ช	- ล ล ล	- ท - ช	ช ช - ล	ล ล - ท
- ท - ล	ล ล - ท	ท ท - ร	ร ร - ม	- ร ม ฟ	- ล - ม	- ร - ฟ	ม ร - ท
- ร - ม	- ร - ท	ท ท - ล	ล ล - ช	- ช ล ท	- ร - ม	- ร - ค	- ท - ล
- ร - ท	ม ร - ม	- ล - ช	ช ช - ล	- ท - ร	- ท - ล	ล ล - ช	ช ช - ม
- ฟ - ม	- ร - ค	ท ล - ท	- ค ร ม	- ล ล ล	- ท - ล	- ช - ม	- ช - ล
- ร - ม	- ร - ท	ท ท - ล	ล ล - ช	- ช ล ท	- ร - ม	- ร - ค	- ท - ล
ลงจบ - ร	- - - ม	- - - ม	- ช - ล	- ร - ท	- ล - ฟ	- - - ม	- - - ร

เพลงสืวนวล 2 ชั้น

- - - ร	- - - ล	- ท - ล	ร ท ท ท	- ช - ล	- ท - ร	- ม - ร	- ท - ล
- - - ช	- ล - ท	- ม ร ท	- ล - ช	- - ล ท	- ร - ล	ท ล ช ม	- ร ม ช
- - - ล	ท ล ช ม	- ร - ช	- ม ม ม	- - - -	- ท - ล	- ช - ม	- ช - ล
- - - ล	ท ล ช ม	- ร - ช	- ม ม ม	- ร - ช	- ล - ท	- ม ร ท	- ล - ช

หมายเหตุ เนื้อร้องและทำนองเพลงของพ่อเพลง แม่เพลง ร้องซ้ำเพียงท่อนเดียวเท่านั้น แต่มีบท
ร้องหลายบท

เพลงจีนไฉ่ยอ

- - - -	- - - ค	- - - ม	- - - ซ	- - - ถ	- - - ค	- - - ร	- ม - ค
- - - -	- - - ค	- ร - ม	- - - ร	- ม - ร	- ค - ถ	- ร - ค	- ถ - ซ
- - - -	- ถ - ซ	- ถ - ค	- - - ถ	- ค - ถ	- ซ - ม	- ซ - ร	- ม - ซ
- - - ร	- ม - ร	- ม - ซ	- - - ม	- ซ - ม	- ร - ค	- - - ร	- ม - ค
สร้อย	- ค - ม	- - ซ ถ	- ค - ซ	- ค - -	- ค - ม	- - ซ ถ	- ค - ซ
- - - ร	- ม - ร	- ม - ซ	- - - ม	- ซ - ม	- ร - ค	- - - ร	- ม - ค

เพลงเขมรปากท่อ 2 ชั้น

- - - -	- - - ม	- ม ม ม	- ม - ม	- ร ค ถ	- ซ - ค	- - - ร	- - - ม
- - - -	- - - -	- ค - ค	- - - ร	- ค ร ม	- ซ - ร	- ม - ร	- ค - ถ
- - - -	- - - -	- ค - ซ	- ซ ซ ซ	- ถ - ซ	- ม - ซ	- ถ - ค	- - - ถ
- - - ร	- - - ม	- - - ซ	- - - ถ	ซ ม - ซ	- ถ - ค	- - ม ร	ค ร - ม

เพลงเขมร 2 ชั้น (ลำเนียงเขมร)

- - - -	- - - ค	- ค ค ค	- ค - ค	- ม - ร	- ค - ม	- - ร ค	- ร - ถ
- - - ท	- ท ท ท	- ร - ท	- ถ - ซ	- ถ - ซ	- ม - ซ	- - - ถ	ซ ถ - ค
- - - ม	- ม ม ม	- ร - ม	- ซ - ร	- ม - ร	- ค - ถ	- ค ร ม	- ร - ค

เพลงปี่นตลิ่ง 2 ชั้น

ร้อง

- - - ค	- ร ร ร	- - - ม	- ร ร ร	- ซ - ม	- ร - ค	- ซ - ค	- ร - ม
- ซ - ถ	- ซ - ม	ม ม - ร	ร ร - ค	- ซ - ค	- ร - ม	ร ม ซ ม	ร ค - ร

ตั้งร้อง

- - - ค	- ร ร ร	- ค - ม	ร ร ร ร
---------	---------	---------	---------

ดนตรีรับ

- - - ถ	- ค ค ค	- - - ร	- ค ค ค	- ท - ถ	- ซ - ม	- ร - ม	- ซ - ถ
- ท - ถ	- ซ - ม	- ร - ม	- ซ - ถ	- - - ร	- - - ค	- - - ถ	- - - ซ

ตั้งร้อง

- - - ม	- ซ ซ ซ	- - - ถ	- ซ ซ ซ
---------	---------	---------	---------

เพลงจีนจับชาย

- - - -	- ม - ช	- ช - ถ	- ค - ช	- - - -	- ม - ช	- ช - ถ	- ค - ร
- - - ร	- ค - ถ	- ร - ค	- ถ - ช	- - - -	- ช - ม	- ร - ค	- ร - ม
- - - -	- ช - ม	- ร - ค	- ร - ม	- - - -	- ช - ม	- ถ - ช	- ม - ร
- - - -	- ม - ช	- ถ - ช	- ม - ร	- ม - ร	- ค - ถ	- ร - ค	- ถ - ช

เพลงมอญโยนดาบ 2 ชั้น

- - - -	- - - ถ	ช ม ช ถ	- ค - ร	- ม - ร	- ค - ถ	ช ม - ช	- ถ - ค
- - - -	- - - -	- ช - ถ	- ค - ร	- ม - ร	- ค - ถ	- ร - ค	- ถ - ช
- - - -	- - - -	- ฟ - ฟ	- - - ช	- ถ - ค	- ถ - ช	- - - ฟ	- - - ม
- ช - ม	- ร - ค	- ช - ค	- ร - ม	- ช - ช	- - - ถ	- - - ค	- - - ร

เพลงกัลยาเยี่ยมห้อง 2 ชั้น

- - - ม	- ช - ค	- - - ร	- - - ม	- ม ช ถ	ค ถ ช ม	ร ม ช ม	ช ร - ม
- - - -	ช ม ร ค	- ค ร ม	ร ม ช ร	- ม ช ร	ม ร ค ถ	ค ถ ค ช	ถ ค - -
- ค ร ม	ร ม ช ถ	ค ถ ค ช	ถ ค - -	- ม - ร	- ค - ถ	- ถ ค ถ	ค ช - ถ
- - ถ ถ	ค ถ ช ม	- - ช ช	ถ ช ม ร	- ถ ช ม	ช ม ร ค	- ค - ร	ม ช - ม

เพลงนุญนาย

ดนตรีรับนุญนาย

- ฟ ช ถ	- ค - ร	- ม - ร	- ค - ถ	- ช - ค	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ค
- ฟ ช ถ	- ค - ร	- ม - ร	- ค - ถ	- ถ - ช	ช ช - ถ	ถ ถ - ค	ค ค - ร
- ฟ ช ถ	- ค - ร	- ม - ร	- ค - ถ	- ช - ค	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ค

เพลงปฐม (หน้าทับตะโพน - กลองทัด)

(ใช้บรรเลงโหมโรงการแสดงเพลงปรบไก่อ่อน้อยเพชรบุรี บรรเลงโดยคณะตำนาน ทักนา)

- ท - ร	- ท - ล	- ช - ล	- ท - ร	- ร - ช	- ร - ร	- ร - ช	- ร - ร
- ช ล ท	- ร - ม	- ร - ม	- ม - ม	- ม - ล	- ล - ม	- ม - ล	- ล - ม
- ร - ม	- ร - ท	ท ท- ล	ล ล- ช	- ร - ม	- ร - ท	ท ท- ล	ล ล- ช
- ล - ช	ช ช - ม	- ล - ช	ช ช - ล	- ท - ช	- ล - ท	- ม - ล	- ช - ม
- ร ร ร	- ม - ช	- ท - ล	- ช - ม	- ร ม ฟ	- ล - ม	ฟ ม ร ท	- ร - ม
- ล - ช	ช ช - ม	- ล - ช	ช ช - ล	- ท - ช	- ล - ท	- ม - ล	- ช - ม
- ร ร ร	- ม - ช	- ท - ล	- ช - ม	- ร ม ฟ	- ล - ม	ฟ ม ร ท	- ร - ม

กลับต้น

เพลงทำปฐม

-ค ร ม	- ช - ล	- ท - ล	- ท ท ท	- ม ร ท	- ร - ม	- ช - ล	- ท - ล
- - ช ฟ	- ล - ช	- - - -	- - - ช				

เพลงลา

- ล - ล	- ท - ท	- ม - ร	- - - ม	-ท - ล	- ช - ม	- ค ร ม	- ช - ล
- ร - ท	- ล - ช	ช ช - ล	ล ล - ท	- ช ล ท	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ท
- ล ล ล	- ท - ล	- ช - ม	- ช - ล	- ท - ร	- ท - ล	ล ล - ช	ช ช - ม
- ร ร ร	- ม - ช	- ท - ล	- ช - ม	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ช

เพลงช่อภูมเรียง

- - - ค	- - ร ม	- ร - ช	- ม - ร	- ค - ท	- ค - ร	- ค - ม	ร ร ร ร
- - - ช	- ช ช ช	- ร - ท	- ท - ท	- ล ล ล	- ช - ล	- - ช ท	ช ล - ช

เพลงกราวไน

- ค ร ม	- ช - ล	- ช - ค	- ท - ค	- ม - ช	- ม - ร	- ค - ล	- ช - ค
ร ค ล ช	ค ล ช ม	ล ช ม ร	ช ม ร ค	ร ค ล ช	ค ล ช ม	ล ช ม ร	ช ม ร ค
--ช - ค	--ช - ค	--ช - ค	- ค - -	--ช - ค	--ช - ค	--ช - ค	- ค - -
--ช - ค	- ค - -	--ช - ค	- ค - -	- ช - ค	- ค ร ม	- ม ร ค	ร ม - ร
- ช ช ช	- ล - ท	- ช - ล	- ท ท ท	- ช ช ช	- ท - ล	- ช - ฟ	- ม - ร
- - - -	ร - - ร	- - - ร	- - - ร	- - - -	ร - - ร	- - - ร	- - - ร
- ค ร ม	- ช - ล	- ท - ม	- ร - -	- ค ร ม	- ช - ล	- ท - ม	- ร - -
- ฟ - ร	- ม - ฟ	- ท - ม	- ร - ท	- ล ล ล	- ฟ ฟ ฟ	- ม ม ม	- ร ร ร
//ช ล ท	- ท ท ท	- ร - ท	- ล - ท	- ล - ช	- ช ช ช	- ล - ท	- ท ท ท
- ช ล ท	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ท	- ร - ท	- ล - ช	ช ช - ล	ล ล - ท
- ล ล ล	- ท ล ฟ	- ล - ฟ	- ม - ฟ	- ฟ ม ร	- ล - ร	- ร ม ฟ	- ล ล ล //
//ท - ล	- ร - ม	- ฟ - ม	- ร - ท	- ล ล ล	- ฟ ฟ ฟ	- ม ม ม	- ร ร ร //
- ค ร ม	- ช - ล	- ท - ม	- ร - -	- ค ร ม	- ช - ล	- ท - ม	- ร - -
- ช - ล	- ท - ล	- ท - ม	- ร - -	- ช - ล	- ท - ล	- ท - ม	- ร - -
- ช - ล	- ท - ล	- ช - ล	- ท - ร	- ช ช ช	- ท - ท	- ช - ฟ	- ม - ร
- ฟ - ม	- ร - ท	- ล - ท	- ร - ท	- ฟ - ม	- ร - ท	- ล - ท	- ร - ท
- ม ร ล	- ร - ท	- ม ร ล	- ร - ท	- ม ร ล	- ร - ท	- ม - ร	- - - ม
- ค ร ม	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ม	- - - ม	- - - ร	- - ม ร	- ม - ม
- ม - ล	- ม - ม	- ม - ล	- ม - ม	- ม - ล	- ม - ม	- ม - ล	- ม - ม
- - - ล	- ล ล ล	- ล - ช	ช ช - ล	- ม ร ท	- ร - ท	- ช - ล	- ท - ล
- ช - ล	- ท - ร	- ม - ร	- ท - ล	- - - ล	- - - ช	- - ล ช	- ล - ล
- ล - ร	- ล - ล	- ล - ร	- ล - ล	- ล - ร	- ล - ล	- ล - ร	- ล - ล
- - - ท	- ท - ท	- ร - ท	- ล - ฟ	- ท ล ฟ	ล ฟ ม ร	- ล - ร	- ร ม ฟ
- ร ม ฟ	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ฟ	- - - ฟ	- - - ม	- - ฟ ม	- - ฟ ฟ
- ฟ - ท	- ฟ - ฟ	- ฟ - ท	- ฟ - ฟ	- ฟ - ท	- ฟ - ฟ	- ฟ - ท	- ฟ - ฟ
- ช ฟ ม	- ฟ ฟ ฟ	- ฟ ม ร	- ม ม ม	- ช ฟ ม	- ฟ ฟ ฟ	- ฟ ม ร	- ม ม ม
- ท - ม	- ร - ม	- ฟ - ม	- ร - ม	- ท - ม	- ร - ม	- ฟ - ม	- ร - ม

เพลงกราวใน (ต่อ)

- ฟ - ม	- ร - ม	- ฟ - ม	- ร - ม	- ฟ - ม	- ร - ม	- ฟ - ม	- ร - ม
- ช - ค	- ค ร ม	- ถ ช ม	ช ม ร ค	- ท ถ ช	- ถ - ช	- ช - ค	- - - ค
- ชุ - ค	- ร - ม	- ชุ - ม	- ร - ค	- - - ค	- - - ท	- - ค ท	- ค ค ค
- ค - ฟ	- ค - ค	- ค - ฟ	- ค - ค	- ค - ฟ	- ค - ค	- ค - ฟ	- ค - ค
- ช - ถ	- ค ค ค	- ม - ร	- ค ค ค	- ช - ถ	- ค ค ค	- ม - ร	- ค ค ค
- ม - ร	- ค - ร	- ม - ร	- ค ค ค	- ม - ร	- ค - ร	- ม - ร	- ค ค ค
- ม - ร	- ค ค ค	- ม - ร	- ค ค ค	- ม - ร	- ค ค ค	- ม - ร	- ค ค ค
- - - -	- ค - ค	- ค - ค	- - - ค	- - - -	- ค - ค	- ค - ค	- - - ค
- ชุ - ค	- ชุ - ค	- ชุ - ค	- ค - -	- ชุ - ค	- ชุ - ค	- ชุ - ค	- ค - -
- ชุ - ค	- ค - -	- ชุ - ค	- ค - -	- ชุ - ค	- ค - -	- ชุ - ค	- ค - -
- ชุ - ค	- ค ร ม	- ม ร ค	ร ม - ร	- ช ช ช	- ถ - ท	- ช - ถ	- ท ท ท
- ช ช ช	- ท - ถ	- ชุ - ฟ	- ม - ร	- ร - ร	- - - ร	- - - ช	- - - ร

เพลงเชิด ชั้นเดียว

เชิดตัวที่ 1

- ค - ร	- ม - ชุ	- ม - ถ	- ช - ถ	- ค ร ค	ช ถ ค ร	ม ร ค ค	ช ถ ค ถ
ช ค ค ค	ร ม ช ถ	ฟ ม ร ถ	ร ม ช ถ	- ค ค ค	- ชุ - ค	- ร - ม	- ร - ชุ
- ม - ร	- ร ร ร	- ค - ถ	- ม - ร	- ค ค ค	ม ร ค ถ	ร ค ถ ช	ค ถ ช ม
ถ ช ม ร	ชุ ม ร ค	- ฟ ช ถ	- ค - ร	- ม - ร	- ค - ถ	- ช - ค	- ร - ม
- ร - ชุ	- ม - ร	- ม ร ค	เชิดตัวที่ 2		- - - -	- ม - ร	- ค - ถ
- ม - ร	- ค - ถ	- ช ช ช	ค ถ ช ม	ถ ช ม ร	ช ม ร ค	- ค - ค	ม ร ค ถ
- ค ค ค	ม ร ค ถ	- ชุ - ค	- ร - ม	- ร - ชุ	- ม - ร	- ร ร ร	- ค - ถ
- ม - ร	- ค ค ค	ม ร ค ถ	ร ค ถ ช	ค ถ ช ม	ถ ช ม ร	ช ม ร ค	- ฟ ช ถ
- ค - ร	- ม - ร	- ค - ถ	- ช - ค	- ร - ม	- ร - ชุ	- ม - ร	- ม ร ค
- ค ร ม	ฟ ช - -	- - - -	- - ร ค	- ม - ร	- - - ร	- - - ร	- - - - //

เพลงต้นเพลงนี้ 2 ชั้น

Xylophone

6

Xyl.

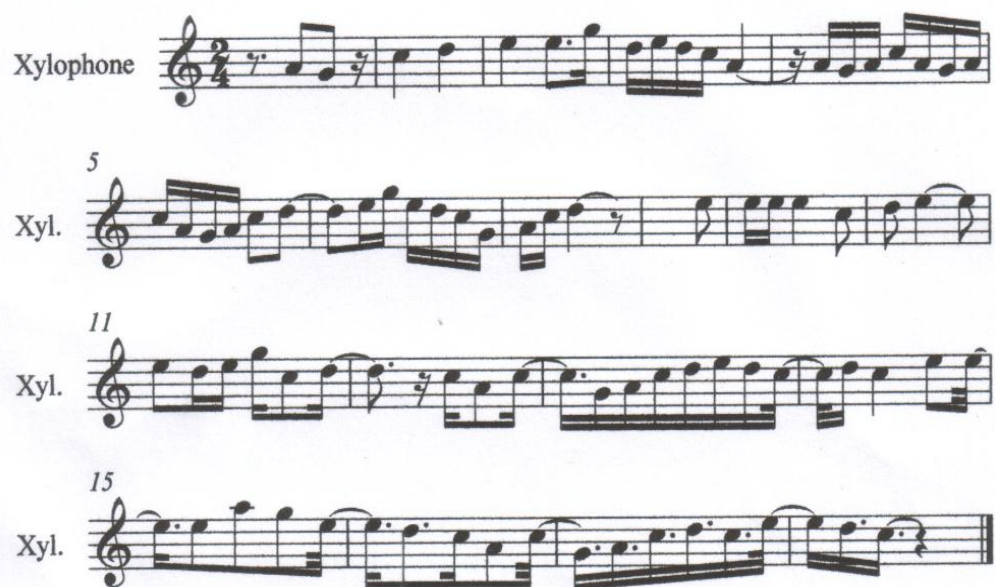
10

Xyl.

เพลงสาริกา 2 ชั้น

Xylophone

5

Xyl.

11

Xyl.

15

Xyl.

เพลงมอญโยนดาบ 2 ชั้น

บรรเลงรับร้อง

เพลงปารวโก่ดอนข่อยเพชรบุรี
สุคนธ์ แสนหมื่น บันทึกโน้ต

เพลงปี่นตลิ่ง 2 ชั้น

(ทำนองร้องและดนตรี)
สุคนธ์ แสนหมื่น บันทึกโน้ต

เพลงปฐุม

ใช้ไหมโรงการแสดงเพลงปราบไถ่คอนข่อยเพชรบุรี

(ตะโพน - กลองทัด)
สุคนธ์ แสนหมื่น บันทึกโน้ต

ตะโพน - กลองทัด
เพลงปربโก่คอนข่อย เพชรบุรี

เพลงท้ายปฐม

บรรเลงต่อเพลงปฐม
สุคนธ์ แสนหมื่น บันทึกโน้ต

เพลงช่อภูมเรียง

เพลงปรบไค่ดอนข่อยเพชรบุรี
สุคนธ์ แสนหมื่น บ้านทีกโน้ต

Xylophone

5
Xyl.

เพลงจีน ใจย่อ

สำเนียงจีน

เพลงจีนจับชาย

บันทึกโน้ตตามทำนองการร้อง

Xylophone

7

Xyl.

12

Xyl.

บรรเลงรับร้อง

เพลงกลัวย้ายมห้อง

เพลงปรบไก่ออนข่อยเพชรบุรี

เพลงเขมรปากท่อ 2 ชั้น

เพลงปาวโก๋คอนข่อยเพชรบุรี

เพลงกลองโยน

สุคนธ์ แสนหมื่น

Xylophone

6

Xyl.

12

Xyl.

เพลงเขมรเป่าใบไม้ (บันทึกโน้ต สุคนธ์ แสนหมั่น)

เพลงสาธุการ

แสดงเพลงปาวโก๋คอนข่อยเพชรบุรี
สุคนธ์ แสนหมื่น บันทึกโน้ต

2

46

Xyl.

51

Xyl.

56

Xyl.

The image shows three staves of musical notation for a Xylophone (Xyl.). The first staff starts at measure 46 and contains a series of eighth and sixteenth notes. The second staff starts at measure 51 and features a more complex rhythmic pattern with many sixteenth notes. The third staff starts at measure 56 and continues the melodic line with eighth and sixteenth notes, ending with a double bar line.

เพลงขลุ่ย

Xylophone

Xyl.

Xyl.

Detailed description: The image shows a musical score for a xylophone in 2/4 time. The first staff, labeled 'Xylophone', contains measures 1 through 5. The second staff, labeled 'Xyl.', contains measures 6 through 9. The third staff, also labeled 'Xyl.', contains measures 10 through 13. The music consists of eighth and sixteenth notes, with some rests and a final double bar line at the end of the third staff.

ภาคผนวก จ
ประวัติหมู่บ้านดอนข่อย

ประวัติหมู่บ้านดอนข่อย

บ้านดอนข่อยตั้งอยู่ทางทิศเหนือ ของวัดชวรบุรีของอำเภอบ้านลาด อยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดเพชรบุรี ห่างจากจังหวัดเพชรบุรี ประมาณ 7 กิโลเมตร อยู่หมู่ที่ 2 ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี สาเหตุที่เรียกว่า “ ดอนข่อย ” จากคำให้สัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ คืออาจารย์เย็น อภิชาติบุตร ได้กรุณาเล่าให้ฟังว่า หมู่บ้านนี้เป็นที่ดอน คือที่สูง ล้อมรอบไปด้วยทุ่งนา ในดอนที่หมู่บ้านตั้งอยู่จะมีต้นข่อยขึ้นอยู่อย่างมากมาย ชาวบ้านจึงเรียกชื่อหมู่บ้านตามลักษณะของภูมิประเทศว่า “หมู่บ้านดอนข่อย ”

อาณาเขต

ทิศเหนือติดต่อกับเทศบาลตำบลห้วยสะพาน อำเภอมืองเพชรบุรี

ทิศใต้ติดต่อกับตำบลโรง อำเภอบ้านลาด

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด

ทิศตะวันตกติดต่อกับตำบลสะพานไกร อำเภอบ้านลาด

สภาพภูมิศาสตร์

บ้านดอนข่อยเป็นหมู่บ้านอยู่บนที่ราบเป็นที่ดอน ล้อมรอบด้วยทุ่งนา และทุ่งดงตาลที่ขึ้นสลับกับป่าและทุ่งนา ชาวบ้านจะตั้งบ้านเรือนอยู่กันเป็นกลุ่มๆ แบบชนบทตามญาติพี่น้อง หรือตามหมู่ญาติ ที่อยู่อาณาเขตบริเวณเดียวกันภายในหมู่บ้านนิยมปลูกไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ได้แก่ ต้นมะพร้าว มะม่วง ต้นไม้ ป่าไผ่ ต้นจามจุรี ทำให้หมู่บ้านดอนข่อย มีภูมิประเทศที่ร่มครึ้ม

ลักษณะความเป็นอยู่และวัฒนธรรม

ชาวดอนข่อย เป็นชาวชนบทที่มีชีวิตเรียบง่าย มีความสงบ ความสามัคคี มีจิตใจร่มเย็นเป็นกุศล ชอบศิลปะ นับถือพระพุทธศาสนา โดยมีวัดวังบัวตั้งอยู่ หมู่ที่ 4 ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด เป็นศูนย์รวมในการกลมเกลียวจิตใจ และศีลธรรม ชาวบ้านดอนข่อยจะเป็นผู้มีใจกุศล ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีวัฒนธรรมที่น่าสนใจ และสืบทอดกันมาจนกระทั่งทุกวันนี้คือ

- 1.การแสดงเพลงปรบไก่อ่ ทุกวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ของทุกปี
2. การแสดงกระบี่กระบอง
- 3.ประเพณีสลากภัต ณ วัดวังบัว

ชาวบ้านดอนข่อย จะมีความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คือ ศาลพ่อปู่ประจำหมู่บ้าน โดยมีการเล่าขานกันต่อๆมาถึงความมีอิทธิฤทธิ์ ของพ่อปู่

ภาคผนวก จ

ประวัติและภาพพ่อเพลงแม่เพลงและนักดนตรี

ประวัติพ่อเพลงแม่เพลงปรบไก่ออนข้อย จังหวัดเพชรบุรี

นายเย็น อภิชาติบุตร

วัน เดือน ปีเกิด 3 มกราคม พ.ศ. 2468 อายุ 82 ปี

ภูมิลำเนาปัจจุบัน บ้านเลขที่ 54 หมู่ 2 บ้านวังบัว ต.ลาดโพธิ์ อ. บ้านลาด จ. เพชรบุรี
การศึกษา

- จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดหนองกาทอง ต.โรงเข้ อ.บ้านลาด จ. เพชรบุรี
- โรงเรียนเกษตรกรรมเพชรบุรี (พระราชวังบ้านปืน)
- พ.ม. ศึกษาด้วยตนเอง
- ป.ม. โรงเรียนฝึกหัดครูเพชรบุรี

อาชีพ อดีตข้าราชการครู และผู้บริหารโรงเรียนหลายแห่ง

ปัจจุบัน ข้าราชการบำนาญ

นางบุญนาค อภิชาติบุตร

วัน เดือน ปีเกิด 23 มิถุนายน พ.ศ. 2470 อายุ 79 ปี

ภูมิลำเนาปัจจุบัน 54 หมู่ 2 บ้านวังบัว ต.ลาดโพธิ์ อ. บ้านลาด จ. เพชรบุรี

การศึกษา

- จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดวังบัว

อาชีพปัจจุบัน แม่บ้าน และเป็นแม่เพลงปรบไก่อของหมู่บ้านคอนข่อย ต.ลาดโพธิ์ อ. บ้านลาด จ. เพชรบุรี

นายลิป หอมหวล

วัน เดือน ปีเกิด 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2484 อายุ 65 ปี

ภูมิลำเนาปัจจุบัน บ้านเลขที่ 43 หมู่ที่ 2 ต.ลาดโพธิ์ อ. บ้านลาด จ. เพชรบุรี
การศึกษา

- จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดวังบัว
- บวชเรียนที่วัดวังบัว ตำบลไร่โคก อำเภอบ้านลาด จ. เพชรบุรี 2 พรรษา
- มีความจำดี การเรียนเก่ง สวดมนต์จบทั้ง 7 คำนาน และ 12 คำนาน
- สวดปาฏิโมกได้จบใน 2 พรรษา
- เป็นผู้ที่มีความนับถือทั้งในหมู่บ้าน และตำบลใกล้เคียง ไว้วางใจให้เป็นผู้ใหญ่ฝ่ายเจ้าบ่าว และเจ้าสาว ทำพิธีแต่งงาน โดยไปร่วมงานคู่กับนางชวน หอมหวล ผู้เป็นภรรยา ทั้งในจังหวัด และต่างจังหวัด
- เป็นมรรคทายกวัด และชอบช่วยเหลืองานส่วนรวม
- เป็นผู้เคร่งครัดในพระพุทธศาสนา
- การฝึกหัดเพลงปรบไก่อ
- เริ่มเมื่ออายุ 10 ขวบ โดยฝึกหัดจากครูปะ หอบตลบ ครูเพลงที่มีชื่อเสียงของหมู่บ้านคอนข่อย สามารถร้องเพลงพื้นบ้านได้หลายประเภท ทั้งเพลงปรบไก่อ เพลงฉ่อย และอื่นๆ

อาชีพปัจจุบัน

- ทำนา ทำไร่ มรรคทายกวัด ผู้ใหญ่จัดงานแต่งงาน พ่อเพลง โดยเฉพาะการสู่ขอและ จัดพิธีแต่งงานมงคลสมรสให้กับคู่บ่าวสาวไม่ต่ำกว่า 100 คู่

นางม้วน เครือวัลย์

วัน เดือน ปีเกิด 1 มกราคม พ.ศ. 2480 อายุ 69 ปี

บิดา นายผ่าน เครือวัลย์

มารดา นางพุด เครือวัลย์

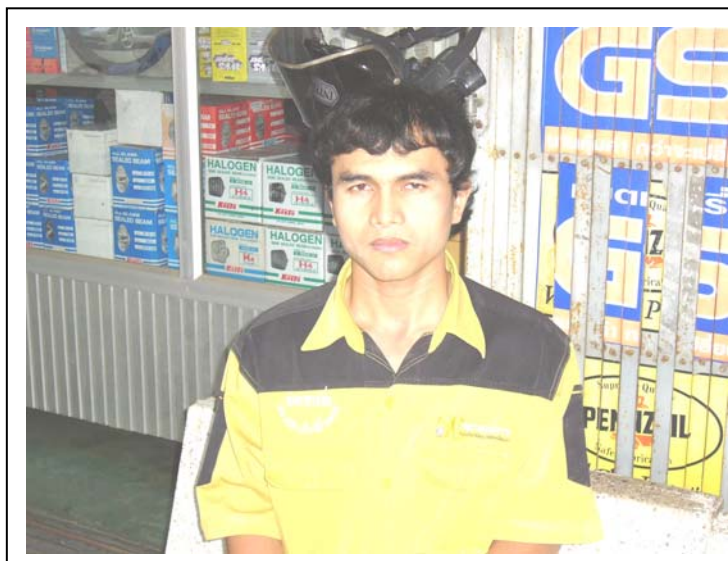
ภูมิลำเนาปัจจุบัน บ้านไร่มะขวิด เลขที่ 38 หมู่ 1 ต.ลาดโพธิ์ อ. บ้านลาด จ. เพชรบุรี
การศึกษา

- ไม่ได้เรียนหนังสือเพราะต้องอยู่บ้านกับพ่อแม่

อาชีพปัจจุบัน ค้าขาย

การฝึกหัดเพลง เริ่มฝึกหัดเพลงปรบไ้ ตั้งแต่อายุ 10 ขวบ

ครูเพลง ครูปะ หอมตลบ

นายสุชาติ ยอดใจ

วัน เดือน ปีเกิด 1 ธันวาคม พ.ศ. 2512 อายุ 37 ปี เป็นพ่อเพลงอายุน้อยที่สุด

บิดา นายฉลอง ยอดใจ

มารดา นางช่วย ยอดใจ

ภูมิลำเนาปัจจุบัน บ้านดอนข่อย บ้านเลขที่ 36 หมู่ที่ 2 ต.ลาดโพธิ์ อ. บ้านลาด จ. เพชรบุรี
การศึกษา

- จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดวังบัว (ศรสาธราษฎร์บำรุง)

การฝึกหัดเพลง เริ่มฝึกหัดหัดเพลงปรบไ้เมื่ออายุ 11 ปี

ครูเพลง

- ครูลั่น ทวีสุข
- ครูเอี้ยง ลำเถาแก้ว
- ครูลิป หอมตลบ

อาชีพ พนักงานบริษัทพัฒนาอะไหล่ยนต์เพชรบุรี

นางกบ ลำภาแก้ว

วัน เดือน ปีเกิด จำได้เพียงปีชวด วันเสาร์ อายุ 84 ปี

สถานที่เกิด บ้านดอนข่อย ต.ลาดโพธิ์ อ. บ้านลาด จ. เพชรบุรี

ภูมิลำเนาปัจจุบัน บ้านเลขที่ 258 หมู่ที่ 7 บ้านหนองบัว ต. ท่ายาง จ. เพชรบุรี

บิดา นายวอน ลำภาแก้ว พ่อเพลงและครูเพลงปรบไก่อ

มารดา นางเกลื่อน ลำภาแก้ว แม่เพลงและครูเพลงปรบไก่อ

การฝึกหัดเพลง เริ่มฝึกหัดหัดเพลงปรบไก่อ เมื่ออายุ 13 – 14 ปี

ครูเพลง ครูปะ หอมตลบ

อาชีพปัจจุบัน ค้าขาย

นางเมิน วันดี

วัน เดือน ปีเกิด 1 มกราคม พ.ศ. 2482 อายุ 67 ปี

ภูมิลำเนาเดิม บ้านคอนข่อย

ภูมิลำเนาปัจจุบัน บ้านเลขที่ 115 หมู่ที่ 3 ตำบลเวียงคอก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

บิดา นายอ้อย ขอดใจ (ถึงแก่กรรม) พ่อเพลงปรบไก่อ่

มารดา นางถิ่น ขอดใจ (ถึงแก่กรรม) แม่เพลงปรบไก่อ่

สามีนายประเสริฐ วันดี

การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนวัดวังบัว ต. ลาดโพธิ์ อ. บ้านลาด จ. เพชรบุรี

การฝึกหัดเพลง เริ่มฝึกหัดเพลงปรบไก่อ่ เมื่ออายุ 14 – 15 ปี

ครูเพลง ครูปะ หอมตลบ

อาชีพปัจจุบัน ทำนา แม่เพลงปรบไก่อ่

นางกลอย เทศยิม (อ้อย)

วัน เดือน ปีเกิด 4 มีนาคม พ.ศ. 2473 อายุ 76 ปี

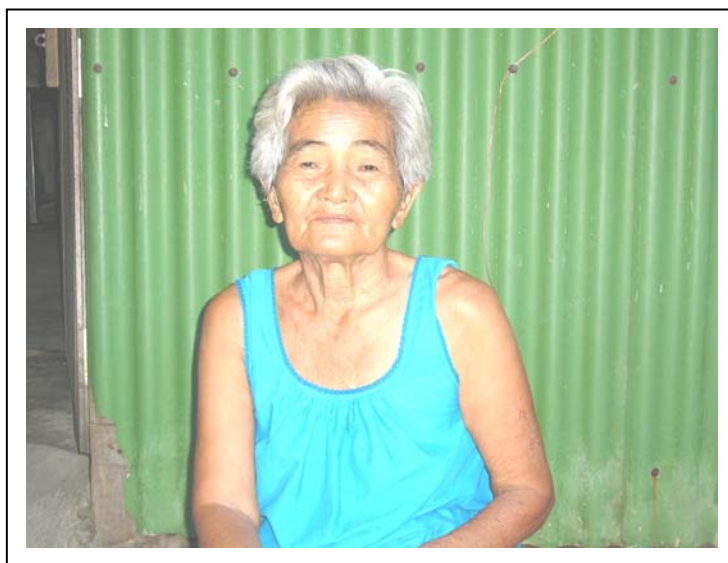
ภูมิลำเนาปัจจุบัน บ้านเลขที่ 54 หมู่ 1 บ้านท้ายหลวง (เขตติดต่อกับบ้านดอนข่อย) ต. สะพาน
ไกร อ. บ้านลาด จ. เพชรบุรี

การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนวัดวังบัว ต. ลาดโพธิ์ อ. บ้านลาด จ.
เพชรบุรี

การฝึกหัดเพลง เริ่มฝึกเพลงปรบไก่อ่เมื่ออายุ 13 – 14 ปี

ครูเพลง ครูปะ หอมตลบ

อาชีพปัจจุบัน ทำน้ำตาลโตนด และแม่เพลงปรบไก่อ่

นางสาวเย็น ชูศรี

วัน เดือน ปีเกิด 1 มกราคม พ.ศ. 2473 อายุ 76 ปี

ภูมิลำเนาปัจจุบัน บ้านเลขที่ 33 หมู่ที่ 2 บ้านดอนข่อย ต. ลาดโพธิ์ อ. บ้านลาด จ. เพชรบุรี
อาชีพ ทำนา แม่เพลงปรบไก่อ

บิดา นายมั่ง ชูศรี (ถึงแก่กรรม)

มารดา นางพลอย ชูศรี (ถึงแก่กรรม)

การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนวัดวังบัว

อาชีพปัจจุบัน ทำนา แม่เพลงปรบไก่อ

การฝึกหัดเพลง เริ่มฝึกหัดเพลงปรบไก่อ เมื่ออายุ 13 – 14 ปี เริ่มแสดงเมื่ออายุ 16 ปี

ครูเพลง ครูปะ หอมตลบ

นางสาวเยื้อง ชูศรี

วัน เดือน ปีเกิด 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2471 อายุ 78 ปี

ภูมิลำเนาปัจจุบัน บ้านดอนข่อย เลขที่ 35 หมู่ที่ 2 ต. ลาดโพธิ์ อ. บ้านลาด จ. เพชรบุรี

บิดา นายหนู ชูศรี

มารดา นางเหรียญ ชูศรี

การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนวัดวังบัว ต. ลาดโพธิ์ อ. บ้านลาด จ. เพชรบุรี

ครูเพลง ครูปะ หอมตลบ

อาชีพปัจจุบัน ทำนา แม่เพลงปรบไก่อ

การฝึกหัดเพลง เริ่มฝึกหัดเพลงปรบไก่อ เมื่ออายุ 13 – 14 ปี เริ่มแสดงเมื่ออายุ 16 ปี ที่ศาลพ่อปู่
ดอนข่อยเพชรบุรี

นางอยู่ เกตุอุดม (ซิม)

วัน เดือน ปีเกิด 12 มีนาคม พ.ศ. 2471 อายุ 79 ปี

สถานที่เกิด บ้านดอนข่อย หมู่ที่ 2 ต. ลาดโพธิ์ อ. บ้านลาด จ. เพชรบุรี

ภูมิลำเนาปัจจุบัน บ้านน้ำโจน เลขที่ 103 หมู่ที่ 4 ต. เขาระบุก อ. ท่ายาง จ. เพชรบุรี

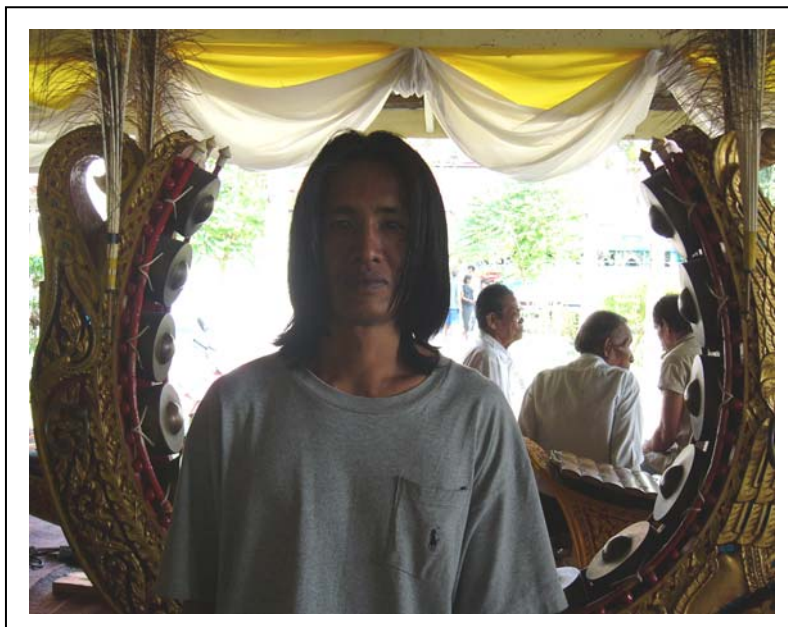
การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนวัดวังบัว

การฝึกหัดเพลง เริ่มฝึกหัดเพลงปรบไก่อ เมื่ออายุ 15 ปี

อาชีพปัจจุบัน ทำไร่

ประวัตินักดนตรี วงปีฟ้าพทย์

นายมานะ ทศนา

นายมานะ ทศนา

วัน เดือน ปีเกิด 22 สิงหาคม พ.ศ. 2511 อายุ 38 ปี

บิดา นายสำนวน ทศนา

มารดา นางสาว ทศนา

ภูมิลำเนา บ้านเลขที่ 56 หมู่ 3 บ้านไร่ขุ่น ต.บ้านทาน อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี

การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดจันทาราม ต.บ้านทาน อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี

อาชีพปัจจุบัน นักดนตรี

การฝึกหัดดนตรี เริ่มฝึกหัดดนตรีไทยเมื่ออายุ 8 ขวบ จากคุณพ่อสำนวน ทศนา เล่นเครื่องดนตรีได้ทุกประเภท

นายถิ่น ทัศนา

นายถิ่น ทัศนา

วัน เดือน ปีเกิด 11 กันยายน พ.ศ. 2467

บิดา นายถม ทัศนา (ถึงแก่กรรม)

มารดา นางเอิบ ทัศนา (ถึงแก่กรรม)

ภูมิลำเนาเดิม (บ้านเกิด) บ้านไร่ขุ่น ต.บ้านทาน อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี

ภูมิลำเนาปัจจุบัน บ้านเลขที่ 111/1 หมู่ที่ 2 ซอย 3 ต.ธงชัย อ.เมือง จ.เพชรบุรี

การฝึกหัดดนตรี เริ่มฝึกหัดดนตรีไทยตั้งแต่อายุ 9 ขวบ

ครูดนตรี คุณปู่เกริม ทัศนา

คุณพ่อถม ทัศนา

การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดจันทาราม ต.บ้านทาน อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี

อาชีพปัจจุบัน

- หัวหน้าวงปี่พาทย์คณะ ถ. ทัศนา
- นักดนตรี
- ครูดนตรี
- ช่างทำระนาด

นายเถาว์ บัวงาม

นายเถาว์ บัวงาม

ชื่อที่คนในหมู่บ้านคุ้นเคย คือ หมอเถาว์ เพราะอดีตเคยเป็นแพทย์ประจำตำบล

วัน เดือน ปีเกิด 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2481 อายุ 68 ปี

ภูมิลำเนา บ้านเลขที่ 10 หมู่ที่ 3 ต.ไร่โคก อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี

การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดห้วยนา ต.ไร่โคก อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี

อาชีพปัจจุบัน ทำนา และหัวหน้าคณะปี่พาทย์หมอเถาศิษย์ทศนา การฝึกหัดดนตรีไทย

การฝึกหัดดนตรี

- ครูดนตรีไทยคนแรกนายถิน ทศนา
- เครื่องดนตรีที่ฝึกหัดชิ้นแรก ซอวงใหญ่
- เพลงแรกที่ฝึกหัด เพลงกราวใน

ผลงานการบรรเลงดนตรี

- สามารถบรรเลงเครื่องดนตรีไทยได้ทุกประเภท
- ร่วมงานกับวงปี่พาทย์ต่างๆทั่วไปในจังหวัดเพชรบุรี
- มีวงปี่พาทย์เป็นของตนเองสืบทอดจากตระกูลทศนา
- เป็นครูสอนดนตรีไทยตามหมู่บ้านชุมชน และโรงเรียนต่างๆ

นายหนู ยี่มรอด

นายหนู ยี่มรอด

วัน เดือน ปีเกิด 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2477 อายุ 72 ปี

การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโป่งสลอด ต. หนองกระป๋ อ.บ้านลาด จ. เพชรบุรี

ภูมิลำเนา บ้านเลขที่ 29 ถ. 123 บ้านเขาน้อยหลังค่ายนเรศวร ต.หินเหล็กไฟ อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์

อาชีพปัจจุบัน ช่างควบคุมกำเนิดไฟฟ้าประจำวังไกลกังวล

- ครูสอนพิเศษด้านดนตรี ประจำโรงเรียนไกลกังวล อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์
- ครูสอนกลองยาว ศูนย์วัฒนธรรม จ. ประจวบคีรีขันธ์
- หัวหน้าคณะเป่าพาทย์ พ. ณรงค์ศิลป์
- รองประธานศูนย์วัฒนธรรม จ.ประจวบคีรีขันธ์ รางวัลเกียรติยศ
- โล่เกียรติยศการทำความดีด้านวัฒนธรรม ของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- เกียรติบัตรผู้สืบทอดวัฒนธรรมด้านดนตรีไทย

การฝึกหัดดนตรี เริ่มฝึกหัดซอด้วงตั้งแต่อายุ 9 ขวบ

ครูดนตรี ครูคนแรก ครูสง่า แสงหมื่น

นายเรียน ประกอบบุญ

นายเรียน ประกอบบุญ

วัน เดือน ปีเกิด 8 เมษายน พ.ศ. 2484 อายุ 65 ปีเป็นบุตรนายยอด ประกอบบุญ ครูเซ้ (ถึงแก่กรรม)

ภูมิลำเนา บ้านเลขที่ 74/1 บ้านไร่ตอ หมู่ที่ 5 ต.บ้านทาน อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี

การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประชาบาลบ้านไร่โคก ต.ไร่โคก อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี

อาชีพปัจจุบัน ทำนา และนักดนตรี

ครูดนตรี ฝึกหัดกับบิดา

นายสุชิน ทัศนาศ

นายสุชิน ทัศนาศ

วัน เดือน ปีเกิด 22 ธันวาคม พ.ศ. 2495 อายุ 54 ปี

เป็นบุตรนายเฉลา ทัศนาศ (ถึงแก่กรรม) หัวหน้าวงปีพาทย์เฉลาลูกเพชร

ภูมิลำเนา บ้านเลขที่ 198 หมู่ที่ 10 ต.หัวสะพาน อ. เมือง จ.เพชรบุรี

การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดเขมาภิรตติการาม(เกษมราษฎร์บำรุง)

การฝึกหัดดนตรี เริ่มฝึกหัดดนตรีไทย ตั้งแต่อายุ 10 ขวบ โดยฝึกหัดกับคุณพ่อเฉลา ทัศนาศ

เริ่มฝึกหัดการตีเครื่องหนังก่อน กระทั่งสามารถบรรเลงเครื่องดนตรีไทยได้ทุกชนิด

อาชีพ เล่นดนตรีไทยมีวงปีพาทย์ของตนเอง

นายประสิทธิ์ ทศนา

นายประสิทธิ์ ทศนา

วัน เดือน ปีเกิด 12 กันยายน พ.ศ. 2500 อายุ 48 ปี

บิดา นายสำนวน ทศนา

มารดา นางสาว ทศนา

ภูมิลำเนา บ้านเลขที่ 56/1 บ้านไร่ขุ่น หมู่ 3 ต. บ้านทวน อ. บ้านลาด จ. เพชรบุรี
การศึกษา

- จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 7 โรงเรียนวัดจันทาราม อ. บ้านลาด จ. เพชรบุรี
- มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี
- ป.กศ.สูง วิทยาลัยเพชรบุรี (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี)
- ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดท่าไชยศิริ อ.บ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

การฝึกหัดดนตรี เริ่มฝึกหัดดนตรีไทย ตั้งแต่อายุ 9 ขวบ

ครูดนตรี คุณพ่อสำนวน ทศนา สามารถบรรเลงเครื่องดนตรีไทยได้ทุกชนิด

นางสาวจำเนียร ทศนา

นางสาวจำเนียร ทศนา

วัน เดือน ปีเกิด 28 ธันวาคม พ.ศ. 2508 อายุ 41 ปี

ภูมิลำเนา บ้านเลขที่ 56 หมู่ 3 บ้านไร่ขุน ต.บ้านทาน อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี

บิดา นายสำนวน ทศนา

มารดา นางสาว ทศนา

การศึกษา

- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดจันทาราม ต.บ้านทาน อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์ วิทยาลัยจังหวัดเพชรบุรี
- มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี
- ปริญญาตรี วิทยาลัยครูสวนสุนันทา กรุงเทพฯ (วิชาเอกดนตรีไทย)

อาชีพปัจจุบัน ครู ค.ศ. 2 โรงเรียนบ้านห้วยกวางจริง ต. พุสวรรณ อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี
ครูดนตรีไทย

- นายสำนวน ทศนา	- ดร.ปัญญา รุ่งเรือง
- อาจารย์ศิริ นักดนตรี	- ครูสุพจน์ ไตสง่า

นายทวี ทัศน

นายทวี ทัศน

วัน เดือน ปีเกิด 9 เมษายน พ.ศ. 2493 อายุ 55 ปี

ภูมิลำเนา บ้านแหลมทอง บ้านเลขที่ 121 หมู่ 4 ต.ไร่โคก อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี

บิดา นายถิ่น ทัศน

มารดา นางอ้วน ทัศน

การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านแหลมทอง ต.ไร่โคก อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี

การฝึกหัดดนตรี เริ่มฝึกหัดดนตรีไทยตั้งแต่อายุ 5 - 6 ขวบ เครื่องดนตรีชิ้นแรกคือ ขลุ่ยวงใหญ่

เพลงแรกที่ฝึกหัดคือเพลงสาธุการ

ครูดนตรี นายถิ่น ทัศน

อาชีพปัจจุบัน เกษตรกรเลี้ยงโค และนักดนตรีไทย

นางสาวจำเนียร นกน่วม

นางสาวจำเนียร นกน่วม

วัน เดือน ปีเกิด 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2531 อายุ 18 ปี

ภูมิลำเนาบ้านไร่มะนาว บ้านเลขที่ 67 หมู่ 4 ต.บ้านทาน อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี

บิดา นายเฉลียว บัวไสว

มารดา นางสาวสุนีย์ นกน่วม

การศึกษา

- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านไร่โคก ต.ไร่โคก อ.บ้านลาด จ. เพชรบุรี
- มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแหลมทอง ต.ไร่โคก อ.บ้านลาด จ. เพชรบุรี

การฝึกหัดดนตรี เริ่มฝึกหัดดนตรีไทยตั้งแต่อายุ 11 ปี

ครูดนตรีไทย

- นายสำนวน ทศนา
- นายประสิทธิ์ ทศนา
- นายสุคนธ์ แสนหมื่น

อาชีพปัจจุบัน พนักงานบริษัท และนักดนตรีไทย

นายสำนวน ทศนา

นายสำนวน ทศนา

วัน เดือน ปีเกิด 25 มกราคม พ.ศ. 2475 อายุ 74 ปี

บิดา นายถม ทศนา (ถึงแก่กรรม)

มารดา นางเอิบ ทศนา (ถึงแก่กรรม)

ภูมิลำเนา บ้านไร่ขุ่น บ้านเลขที่ 56 หมู่ 3 ต.บ้านทาน อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี

การฝึกหัดดนตรี เริ่มฝึกหัดดนตรีไทยตั้งแต่อายุ 8 - 9 ขวบ เครื่องดนตรีชิ้นแรกที่ฝึกหัดคือซอด้วงใหญ่

ครูดนตรี นายถม ทศนา , นายถิ่น ทศนา

อาชีพ นักดนตรีไทยหัวหน้าวงปี่พาทย์ คณะสำนวน ทศนา, อดีตสารวัตรกำนัน

รางวัลที่ได้รับ

- พอดีเด่นของตำบลบ้านทานปี 2545
- ศิลปินดนตรีไทยดีเด่นของอำเภอบ้านลาด
- ผู้บำเพ็ญประโยชน์ดีเด่น

นางอนงค์ ทศนา

นางอนงค์ ทศนา

วัน เดือน ปีเกิด 14 ตุลาคม พ.ศ. 2505

ภูมิลำเนา บ้านเลขที่ 56 หมู่ 56 หมู่ 3 บ้านไร่ขุ่น ต.บ้านทาน อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี

บิดา นายสำนวน ทศนา

มารดา นางสาว ทศนา

การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนวัดจันทาราม (เดิมไธราษฎร์บำรุง) ต.บ้านทาน อ.บ้านลาด

จ.เพชรบุรี

การฝึกหัดดนตรี เริ่มฝึกหัดดนตรีไทย ตั้งแต่อายุ 10 ปี

ครูดนตรีไทย

- นายสำนวน ทศนา
- อาชีพ ทำไร่ และนักดนตรีไทย

ภาคผนวก ช
ภาพกิจกรรมการแสดงเพลงปรบไม้ดอหนอง เพชรบุรี

วันพฤหัสบดีก่อนวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6
พ่อเพลงแม่เพลงร่วมพิธีบูชาครู

พ่อเพลงแม่เพลงมาถึงงาน

รำถวายครู บทไหว้ครูเชิญเจ้า

วงปี่พาทย์คณะนายสำนวน ทศนา บรรเลงรับร้องเพลงปรบไ้

พ่อเพลงแม่เพลงร้องเพลงปรบไ้

ศาลพ่อปู่ที่หมู่บ้านดอนข่อยนับถือ

บริเวณศาลพ่อปู่ดอนข่อย

ภาพถ่ายผู้วิจัยพร้อมกับพ่อเพลงแม่เพลงปربโก๋

ต้นลำโรงต้นใหม่ขึ้นมาแทนต้นที่ตายแล้ว

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายสุคนธ์ แสนหมื่น
วันเดือนปีเกิด	29 พฤษภาคม 2498
สถานที่เกิด	ตำบลไร่โคก อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	8 หมู่ 6 ตำบลโพพระ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครู คศ. 3
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านแหลมทองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพชรบุรี เขต 2
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2515	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ. 2517	ประกาศนียบัตรครู จากวิทยาลัยครูเพชรบุรี(มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี)
พ.ศ. 2523	ประกาศนียบัตรครูพิเศษมัธยม (ศึกษาด้วยตนเอง)
พ.ศ. 2526	ค.บ.(คุรุศาสตร์บัณฑิต) จากวิทยาลัยครูเพชรบุรี(มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี)
พ.ศ. 2549	ศป.ม.(มานุษยดุริยางควิทยา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ